

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
(ΕΕΔΑ)

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2019

ΕΤ ΕΘΝΙΚΟ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Αθήνα, 2023

ΕΕΔΑ: ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2019

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2019

ΕΤ
ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΑΘΗΝΑ 2023

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2019

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)
Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όροφος) 10674 Αθήνα
Τηλ. 210-7233221-2, Φαξ. 210-7233217
E-mail: info@nchr.gr, Webpage: www.nchr.gr
Facebook: Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου - ΕΕΔΑ
Twitter: [@humanrights_gr](https://twitter.com/humanrights_gr)

Στην προετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης 2019 συνέβαλε το σύνολο του προσωπικού, ειδικού επιστημονικού και διοικητικού, της ΕΕΔΑ.

Γενική επιμέλεια έκδοσης: Ρωξάνη Φράγκου, Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ
Σχεδιασμός εντύπου - σελιδοποίηση: ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Εκτύπωση - βιβλιοδεσία: ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Εργασία: 172/2021

Η Ετήσια Έκθεση 2019 της ΕΕΔΑ τυπώθηκε τον Ιούλιο 2023 στο Εθνικό Τυπογραφείο σε 50 αντίτυπα και είναι διαθέσιμη και στον ιστότοπό της: www.nchr.gr.

ISSN: 2241-259X

Η παρούσα έκδοση απαγορεύεται να διατεθεί σε ιδιώτες προς πώληση, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 18 του ν. 3469/2006.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΕΔΑ	9
Ημερομηνίες ορόσημα της χρονιάς	11
Κείμενα	12
Εθνικές και Διεθνείς Συναντήσεις	13
Εκπαιδευτικά σεμινάρια	14
ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΕΕΔΑ	15
Σύνθεση της έκτης θητείας (Ιανουάριος 2019- 11 Απριλίου 2019)	17
Προεδρείο	17
Τμήματα	18
Σύνθεση Ολομέλειας	19
Σύνθεση της έβδομης θητείας (2019-2022).....	22
Προεδρείο (11/4/2019-2022)	22
Τμήματα	23
Σύνθεση Ολομέλειας	24
Στελέχωση	27
Ειδικό Επιστημονικό προσωπικό	27
Διοικητικό προσωπικό	27
Ασκούμενοι.....	29
ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ	31
ΕΕΔΑ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΌΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (ΕΘΑΔ)	35
ΕΕΔΑ, ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας.....	37
ΕΕΔΑ, Εθνικός Θεσμός για την προώθηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ).....	37
ΕΕΔΑ, η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της	38
ΕΕΔΑ, η κύρια αποστολή της	39
ΕΕΔΑ, Ανεξαρτησία και πλουραλισμός.....	39
Συμμετοχή προσώπων οριζόμενων από την ΕΕΔΑ σε συλλογικά όργανα της διοίκησης	40
ΕΕΔΑ, ομόλογοι ΕΘΑΔ και διεθνής δράση.....	44
Η ΕΕΔΑ μεταφράζει τις Αρχές των Παρισίων	44
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	51

Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	53
Η ΕΕΔΑ ως Φορέας Παρακολούθησης ζητημάτων που άπτονται των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	53
ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	54
ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	59
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	62
ΈΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ (ΜΕΡΟΣ Α': ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ) (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2019)	65
ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	78
ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΕΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ	79
ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	81
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	83
ΡΟΜΑ	83
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ	84
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ	85
Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	87
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ.....	98
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΘΗΝΩΝ	99
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΣΕ ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ-ΞΑΝΘΗ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΡΟΜΑ	99
ΚΥΚΛΟΙ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣ	100
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΑΕΙ	100
ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	101
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	103
Συνεργασία της ΕΕΔΑ με το Διεθνές και Περιφερειακό Σύστημα των Δικαιωμάτων του ανθρώπου.....	105
Συμβολή στα Όργανα του ΟΗΕ	106
Δραστηριότητες σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο	125
Δραστηριότητες και Συνεργασία με Ομόλογες Επιτροπές και Δίκτυα των ΕΘΑΔ.....	134
Αναπόκριση σε αιτήματα παροχής στοιχείων και ερωτηματολόγια	139
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ: Η ΕΕΔΑ ΩΣ BRIDGE BUILDER	141
Ακροάσεις προσώπων και φορέων	144
Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας	147

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΕΔΑ.....	151
Σε Εθνικό Επίπεδο.....	153
Παρακολούθηση και επίδραση των συστάσεων της ΕΕΔΑ στο νομοθετικό έργο.....	153
Σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο	172
Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης.....	172
Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του ΟΗΕ	173
Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ.....	177
Νόμος της ΕΕΔΑ	179
Κανονισμός της ΕΕΔΑ.....	187
ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΟΡΙΣΕΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.....	193

Μαρία Γαβουνέλη
Πρόεδρος
της Εθνικής Επιτροπής
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΜΑΡΙΑΣ ΓΑΒΟΥΝΕΛΗ

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) συνέχισε και το έτος 2019 να επιτελεί αποτελεσματικά τον θεσμικό της ρόλο που συνίσταται στην διαρκή παρακολούθηση θεμάτων που αφορούν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην προώθηση της σχετικής έρευνας, αλλά και στην συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς, την Ευρωπαϊκή Ένωση και αντίστοιχους θεσμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων άλλων κρατών.

Κατά την εξυπηρέτηση του εν λόγω σκοπού δεν έλλειψαν και αυτή τη χρονιά οι προκλήσεις. Είναι πάντα δύσκολο για την ΕΕΔΑ να εξακολουθεί την αποτελεσματική επιτέλεση του έργου της, ιδίως όταν έρχεται αντιμέτωπη με κρίσεις, και δη εξωγενείς. Συγκεκριμένα, η παραίτηση του προέδρου της, Γεωργίου Σταυρόπουλου, τον Απρίλιο του 2019, μετά από τέσσερα χρόνια υπηρεσίας στην ΕΕΔΑ, αποτέλεσε πλήγμα στην ομαλή διεξαγωγή των εργασιών της Επιτροπής. Σε αυτό το σημείο, η ΕΕΔΑ θα ήθελε να αποτίσει φόρο τιμής στον τέως Πρόεδρό της για την σημαντική συμβολή του στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την συνεργασία της ΕΕΔΑ τόσο με το κράτος όσο και με την κοινωνία των πολιτών.

Εν τούτοις, η παραπάνω εξέλιξη δεν στάθηκε εμπόδιο στην δραστηριότητα της ΕΕΔΑ. Αξιοσημείωτη καθίσταται η δράση της υπέρ των δικαιωμάτων προσφύγων και μεταναστών, με την Συμμετοχή εκπροσώπου της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής με θέμα «Αγνοούμενοι μετανάστες και οι οικογένειές τους. Κάτι περισσότερο από αριθμοί», αλλά και η μέριμνα για την προστασία των Ρομά με την επιτόπια επίσκεψή της στους καταυλισμούς Ρομά στην Περαιά, το Δενδροπόταμο και την Αγία Σοφία, στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης. Στο πεδίο της ισότητας, η ΕΕΔΑ έλαβε μέρος στη Συνάντηση του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων/Δικτύου για την Ισότητα και της Ομάδας Εργασίας για τα

Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Αθήνα, ενώ σημαντική ήταν η συμβολή της στην βελτίωση των ρυθμίσεων του νόμου 4604/2019 σχετικά με την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Τέλος, η ΕΕΔΑ πραγματοποίησε ακρόαση προσώπων και φορέων και συζήτηση με θέμα «Σχέδια νέου Ποινικού Κώδικα και νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας», αλλά και με θέμα την «Συμμόρφωση της Ελλάδας με τη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού».

Η ΕΕΔΑ παραμένει ενεργή σε θέματα προώθησης και προστασίας, ως γέφυρα ανάμεσα στην πολιτεία και την κοινωνία των πολιτών, δεσμευόμενη να συνδράμει στην αντιμετώπιση κάθε απειλής κατά των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Μαρία Γαβουνέλη

Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΟΡΟΣΗΜΑ
ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

Συνεδριάσεις Ολομέλειας και Τμημάτων	
7.2.2019	Ολομέλεια
11.4.2019	Ολομέλεια (Εναρξη Νέας Θητείας)
22.4.2019	Ολομέλεια
10.6.2019	Ολομέλεια
17.7.2019	Ολομέλεια
19.9.2019	Ολομέλεια
8.11.2019	Ολομέλεια
23.12.2019	Ολομέλεια
Ακροάσεις προσώπων και φορέων	
23.01.2019	Σύγκληση Α' Τμήματος και ακρόαση μελών Επιτροπών Πολιτογράφησης με σκοπό την αξιολόγηση της λειτουργίας του
13.06.2019	Διαβούλευση με φορείς ενόψει της ψήφισης των νέων ΠΚ και ΠΚΔ
14.10.2019	Ακρόαση Προσώπων – Φορέων και συζήτηση με θέμα «Συμμόρφωση της Ελλάδας με τη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού»
Παρεμβάσεις στη Βουλή	
13.3.2019	Συμμετοχή σε συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης για θέματα ιθαγένειας που ρύθμιζε Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο «Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας- Ρυθμίσεις για την απονομή Ιθαγένειας-Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση- Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας ΥΠΕΣ»
2.4.2019	Συμμετοχή σε συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργού Επικρατείας «Σύσταση, συγκρότηση και αρμοδιότητες της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης και άλλες διατάξεις»
8.5.2019	Συμμετοχή σε συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής με θέμα «Αγνοούμενοι μετανάστες και οι οικογένειές τους. Κάτι περισσότερο από αριθμοί» με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου.
22.10.2019	Συμμετοχή στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής με θέμα ημερήσιας διάταξης «Ενημέρωση σχετικά με την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)»
24.10.2019	Συμμετοχή σε συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής με θέμα ημερήσιας διάταξης το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις

Κείμενα	
7.2.2019	Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ για θέματα ιθαγένειας επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Πρώτηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας – Ρυθμίσεις για την απονομή Ιθαγένειας - Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση – Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας ΥΠΕΣ»
7.2.2019	Η ΕΕΔΑ υιοθετεί τη Διακήρυξη της Μυτιλήνης: Αξιοπρεπής μεταχείριση όλων των προσώπων που αγνοούνται και και απεβίωσαν καθώς και των οικογενειών τους συνεπεία των μεταναστευτικών ταξιδιών
7.2.2019	Προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος
14.2.2019	Η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει τη σημασία των Κατευθυντήριων Οδηγιών του Εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ για την Αξιολόγηση των Επιπτώσεων στα Δικαιώματα του Ανθρώπου των Οικονομικών Μεταρρυθμίσεων
19.3.2019	Παρατηρήσεις επί των άρθρων 18, 21 και 22 του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας «Ρυθμίσεις Μέριμνας Προσωπικού Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας, Στρατιωτικής Δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις»
26.3.2019	Δήλωση : Άμεση απόσυρση των διατάξεων που παραβιάζουν την ανεξαρτησία της ζητά η ΕΕΔΑ
Ιούνιος 2019	Παρατηρήσεις σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (UNCAT) - Υποβολή προς την Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων του ΟΗΕ σε απάντηση στον Κατάλογο Θεμάτων αναφορικά με την Έκθεση της Ελλάδας
17.7.2019	Έκθεση Αναφοράς για το Προσφυγικό και το Μεταναστευτικό Ζήτημα: Μέρος Α' Προσφυγικό
17.7.2019	Δήλωση της ΕΕΔΑ για την ανάγκη διατήρησης της ανεξαρτησίας μεταξύ των βασικών πυλώνων του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης
Ιούλιος 2019	Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ για την εφαρμογή στην Ελλάδα της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (CRPD)- Υποβολή προς την Επιτροπή της CRPD ενόψει της εξέτασης της Έκθεσης της Ελλάδας
6.9.2019	Ανακοίνωση για την ανησυχητική κατάσταση στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και τις τελευταίες εξελίξεις στο άσυλο
19.9.2019	Δήλωση : Η ΕΕΔΑ καλεί την Πολιτεία να λάβει επείγοντως μέτρα που υπέδειξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων για τους αλλοδαπούς ανηλίκους
19.9.2019	Επείγουσα Δήλωση σχετικά με τις προωθούμενες ρυθμίσεις συλλογικού εργατικού δικαίου στο «Αναπτυξιακό Πολυνομοσχέδιο»
19.9.2019	Επείγουσα Δήλωση σχετικά με τις προωθούμενες ρυθμίσεις συλλογικού εργατικού δικαίου στο «Αναπτυξιακό Πολυνομοσχέδιο»
24.10.2019	Παρατηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Περί Διεθνούς Προστασίας: διατάξεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, ενοποίηση διατάξεων για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία, τη διαδικασία χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, αναδιάρθρωση δικαστικής προστασίας αιτούντων άσυλο και άλλες διατάξεις»
12-13.11.2019	Δήλωση στη Διάσκεψη για την εικοστή επέτειο του θεσμού του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Μεταναστών (Πόλη του Μεξικό, 12 και 13 Νοεμβρίου 2019).

Εθνικές και Διεθνείς Συναντήσεις	
25-26.2.2019	Νομική Ομάδα Εργασίας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI), 25-26 Φεβρουαρίου, που πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ισότητας της Ιρλανδίας (IHREC).
4-7.3.2019	Ετήσια Διάσκεψη 2019 της Παγκόσμιας Συμμαχίας Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (GANHRI) στην Γενεύη.
5.9.2019	Συνάντηση με τον Επικεφαλής της Υπηρεσίας εκτέλεσης των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) κ.Fredrik Sundberg, τον επικεφαλής του Τμήματος της ανωτέρω υπηρεσίας στο οποίο υπάγονται οι ελληνικές υποθέσεις κ. Νίκο Σιταρόπουλο και τον πάρεδρο του Ν.Σ.Κ. κ. Δημήτρη Καλογήρου που υπηρετεί με απόσπαση στη Μ.Ε.Α. στο Στρασβούργο. Στη συνάντηση συζητήθηκε η πορεία εκτέλεσης των αποφάσεων του ΕΔΔΑ που αφορούν την Ελλάδα καθώς και τρέχοντα θέματα σχετικά με το έργο της ΕΕΔΑ και του Συμβουλίου της Ευρώπης.
10.9.2019	Συνάντηση με τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη Μιχάλη Χρυσοχολίδη. Εγχειρίστηκε η Έκθεση Αναφοράς της ΕΕΔΑ για το Προσφυγικό ζήτημα. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης συζητήθηκαν επίσης, μεταξύ άλλων, θέματα σωφρονιστικής και αντεγκληματικής Πολιτικής, η αντιμετώπιση περιστατικών αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας καθώς και το θέμα της αδήλωτης εργασίας με ειδική αναφορά στις συστάσεις της ΕΕΔΑ για την ουσιαστική συμμόρφωση της ελληνικής πολιτείας με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση της Μανωλάδας («Chowdury και λοιποί κατά Ελλάδα»).
1-2.11.2019	Διοργάνωση του 1ου Φόρουμ Θεσσαλονίκης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα με τίτλο: «Τα δικαιώματα των παιδιών: προστασία παιδιών και εφήβων με έμφαση στα παιδιά σε κίνδυνο» στο Δημαρχείο Θεσσαλονίκης. Το Φόρουμ συνδιοργανώνεται από την ΕΕΔΑ, το Κέντρο για τον Ευρωπαϊκό Νομικό Πολιτισμό» (Κ.Ε.Νο.Π.) του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, το Δήμο Θεσσαλονίκης, τη Νομική Σχολή του ΑΠΘ και τον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης.
2.11.2019	Επίσκεψη σε καταυλισμούς Ρομά στην Περαιά, το Δενδροπόταμο και την Αγία Σοφία, στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης.
12-12.11.2019	Συμμετοχή στη Διάσκεψη για την εικοστή επέτειο του θεσμού του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Μεταναστών στην Πόλη του Μεξικό.
12-14.11.2019	Συμμετοχή στη Διεθνή Διάσκεψη για τα Δικαιώματα των Μεταναστών Εργατών στο Κατμαντού, Νεπάλ.
14.11.2019	Συμμετοχή στην Ετήσια Διάσκεψη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ENNHRI) στις Βρυξέλλες.
20-22.11.2019	Συμμετοχή στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Παγκόσμιας Συμμαχίας των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (GANHRI) στο Μεντεγίν της Κολομβίας.
29.11.2019	Συνάντηση με αντιπροσωπεία του Υπουργείου Κυβερνητικής Νομοθεσίας της Δημοκρατίας της Κορέας με θέμα τους αντιρρησίες συνείδησης στην Ελλάδα.
2.12.2019	Συνάντηση με την Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για τις Αυθαίρετες Κρατήσεις
18-19.12.2019	Συνδιοργάνωση διήμερου συνεδρίου με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες με θέμα: «Η κοινωνική ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα: Προκλήσεις, επιτεύγματα και προοπτικές».

Εκπαιδευτικά σεμινάρια

14.1.2019	Η αντιμετώπιση του ρατσιστικού εγκλήματος στο νομοθετικό πλαίσιο και την πράξη
28.1.2019	Όψεις προστασίας έμφυλης ισότητας στο δημόσιο και ιδιωτικό δίκαιο
11.2.2019	Γενικός Κανονισμός για την προστασία δεδομένων και δικαιώματα του ανθρώπου
4.3.2019	Δικαιώματα του ανθρώπου και Σύμβαση για τα δικαιώματα των ΑΜΕΑ
1.4.2019	Όψεις προστασίας πολιτικών δικαιωμάτων
15.4.2019	Αστυνομία, βία και ανθρώπινα δικαιώματα
13.5.2019	Η προστασία των παιδιών από τη βία και την παραμέληση και ο ρόλος του σχολείου
3.6.2019	Οι ΕΘΑΔ στο πλαίσιο του διεθνούς και περιφερειακού συστήματος των δικαιωμάτων του ανθρώπου
21.10.2019	Διακρίσεις στον χώρο της εργασίας
4.11. 2019	Τα δικαιώματα των Ρομά στην Ελλάδα
18.11.2019	ΑΜΕΑ και δικαιώματα του ανθρώπου
2.12.2019	Η νομική προστασία της ταυτότητας φύλου
16.12.2019	Θρησκευτική ελευθερία και επικρατούσα θρησκεία

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
2019

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Ε.Ε.Δ.Α.)

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Σύνθεση της έκτης θητείας (Ιανουάριος 2019- 11 Απριλίου 2019)	17
Προεδρείο	17
Τμήματα	18
Σύνθεση Ολομέλειας	19
Σύνθεση της έβδομης θητείας (2019-2022).....	22
Προεδρείο (11/4/2019-2022)	22
Τμήματα	23
Σύνθεση Ολομέλειας	24
Στελέχωση	27
Ειδικό Επιστημονικό προσωπικό	27
Διοικητικό προσωπικό.....	27
Ασκούμενοι.....	29

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Σύνθεση της έκτης θητείας (Ιανουάριος 2019- 11 Απριλίου 2019)

Προεδρείο

Το Προεδρείο της ΕΕΔΑ, το οποίο εκλέγεται από τα έχοντα δικαίωμα ψήφου Μέλη της, απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και δύο Αντιπροέδρους. Κατά το έτος 2019 από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο 2019 (4/4), Πρόεδρος της ΕΕΔΑ ήταν ο Γιώργος Σταυρόπουλος, Α΄ Αντιπρόεδρος η Μαρία Γαβουνέλη και Β΄ Αντιπρόεδρος η Έλλη Βαρχαλαμά.

Πρόεδρος

Γιώργος Σταυρόπουλος,

πρόσωπο ορισθέν από το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Επίτιμος Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας και ιδρυτής και πρώην Πρόεδρος της Εταιρίας Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες

Α΄ Αντιπρόεδρος

Μαρία Γαβουνέλη,

πρόσωπο ορισθέν από το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Β΄ Αντιπρόεδρος

Έλλη Βαρχαλαμά,

πρόσωπο ορισθέν από τη ΓΣΕΕ, Δικηγόρος

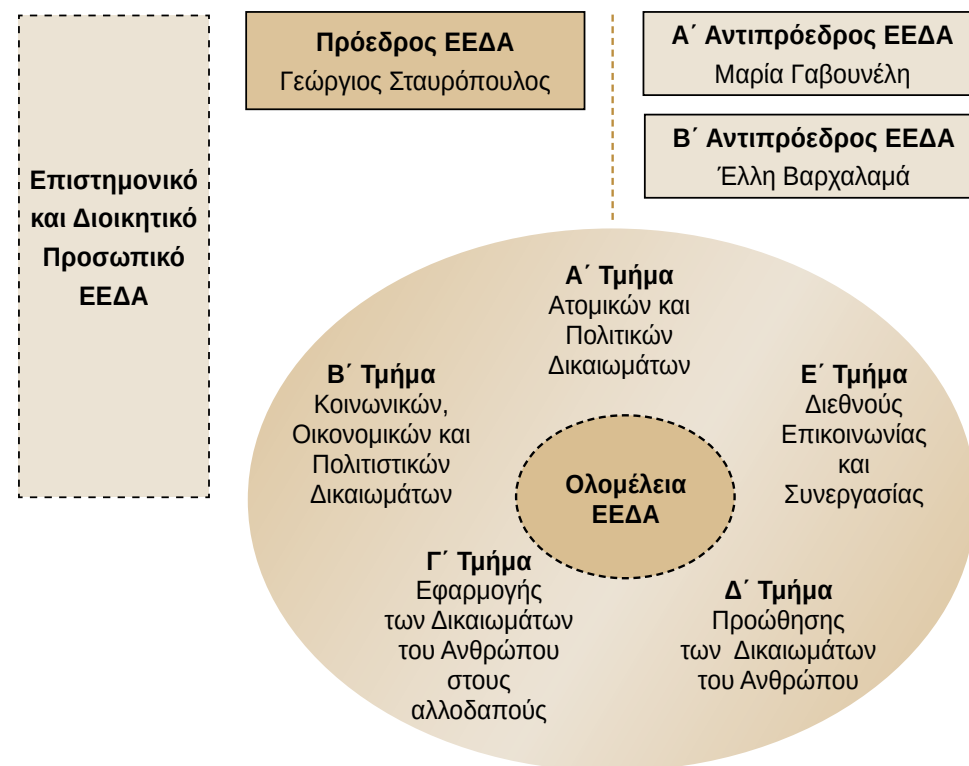

Τμήματα

Κατ' εφαρμογή του Κανονισμού της ΕΕΔΑ, έχουν συσταθεί πέντε τμήματα, με διαφορετικό πεδίο ενασχόλησης το καθένα. Σε θέματα που από τη φύση τους εμπίπτουν στη θεματική αρμοδιότητα περισσοτέρων του ενός τμημάτων, τα τμήματα αυτά συνεργάζονται.

Ειδικότερα, τα πέντε αυτά τμήματα είναι τα ακόλουθα:

- Α' Τμήμα Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων
Προεδρεύων: [Γιώργος Σταυρόπουλος](#)
- Β' Τμήμα Κοινωνικών, Οικονομικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων
Προεδρεύουσα: [Έλλη Βαρχαλαμά](#)
- Γ' Τμήμα Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς
Προεδρεύων: [Σπυρίδων Απέργης](#)
- Δ' Τμήμα Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Προεδρεύουσα: [Μαρία - Ηλιάνα Πραβίτα](#)
- Ε' Τμήμα Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας
Προεδρεύουσα: [Μαρία Γαβουνέλη](#)

Σύνθεση Ολομέλειας

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου 2667/1998, η ΕΕΔΑ απαρτίζεται από 35 μέλη οριζόμενα από ισάριθμους φορείς για τριετή θητεία. Η πλουραλιστική σύνθεσή της επιτρέπει να συνυπάρξουν δημιουργικά πρόσωπα διαφορετικής προέλευσης και διαφορετικών απόψεων, με γνώσεις και εμπειρία σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ανεξαρτησία γνώμης: πανεπιστημιακοί, συνδικαλιστές, πρόσωπα προερχόμενα από την κοινωνία των πολιτών ή οριζόμενα από ανεξάρτητες αρχές, πρόσωπα οριζόμενα από τη Διοίκηση ή κόμματα. Η ανταλλαγή απόψεων, στο πλαίσιο της λειτουργίας της ΕΕΔΑ, χαρακτηρίζεται από σεβασμό στη διαφορετική γνώμη και κλίμα συνεργασίας, με ζητούμενο την ευρύτερη κάθε φορά δυνατή συναίνεση, πράγμα το οποίο έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων.

Κατά το έτος 2019 από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο 2019 (11/4), η ΕΕΔΑ απαρτίστηκε από τα ακόλουθα μέλη:

Με δικαίωμα ψήφου:

Ένα μέλος ορισθέν από τη Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ), το Γιάννη Παναγόπουλο (αναπληρώτρια η Έλλη Βαρχαλαμά), ένα από την Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ), τον Αντώνη Καραβά (αναπληρώτρια η Ελένη Τζιζίτα) και ένα από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), τον Ιωάννη Βαρδακαστάνη (αναπληρωτής ο Ιωάννης Λυμβαίος).

Έξι μέλη ορισθέντα από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, των οποίων η δράση καλύπτει το πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου γενικά. Ειδικότερα, το 2018 είχαν ορισθεί από το ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας η Αικατερίνη Καλογερά (αναπληρωτής ο Φοίβος Ιατρέλλης), από την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ο Μιχάλης Τσαπόγας (αναπληρώτρια η Λυδία-Μαρία Μπολάνη), από το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ο Γιώργος Σταυρόπουλος (αναπληρώτρια η αείμνηστη Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου), από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ο Βασίλειος Παπαδόπουλος (αναπληρωτής ο Αλέξανδρος Κωνσταντίνου), από το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας η Μαρία Γαβουνέλη (αναπληρώτρια η Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα), από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Ελλήνων Ρομ ο Ελευθέριος Δημητρίου (αναπληρωτής ο Βασίλειος Δημητρίου).

Μέλη ορισθέντα από αναγνωρισμένα κόμματα κατά τον Κανονισμό της Βουλής. Ειδικότερα, το 2018 υποδειχθέντες από τα κόμματα ήταν: από τη Νέα Δημοκρατία ο Χαράλαμπος Ναούμης (αναπληρωτής ο Γιώργος Νίκας), από το ΠΑΣΟΚ ο Ιωάννης Ιωαννίδης (αναπληρωτής ο Βασίλειος Χρονόπουλος), από το ΚΚΕ ο Αντώνιος Αντανασιώτης, από το ΣΥΡΙΖΑ ο Σπύρος Απέργης (αναπληρώτρια η Ελένη Σπαθανά), από το Ποτάμι η Ιωάννα

Παναγοπούλου (αναπληρώτρια η Φωτεινή Λεομπίλλα), από τους Ανεξάρτητους Έλληνες η Δέσποινα Χαλκίδη (αναπληρώτρια η Ευρυδίκη Κουρνέτα) και από την Ένωση Κεντρώων ο Παναγιώτης Σφαέλος (αναπληρώτρια η Άννα Αρχοντούλη).

Το Συνήγορο του Καταναλωτή ή τον Αναπληρωτή του, Λευτέρη Ζαγορίτη (αναπληρώτρια η Αθηνά Κοντογιάννη).

Το Συνήγορο του Πολίτη ή τον Αναπληρωτή του, Ανδρέα Ποττάκη (αναπληρωτής ο Γιώργος Νικολόπουλος).

Ένα μέλος ορισθέν από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, το Χαράλαμπο Ανθόπουλο (αναπληρωτής ο Χαράλαμπος Τσιλιώτης).

Ένα μέλος ορισθέν από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, η Ευαγγελία Μήτρου (αναπληρωτής ο Νικόλαος Κιάος).

Ένα μέλος ορισθέν από την Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, προερχόμενο από τις επιστήμες της Βιολογίας, της Γενετικής ή της Ιατρικής, ο Χαράλαμπος Σαββάκης (αναπληρωτής ο Νικόλαος Ανάγνου).

Δύο πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με ειδικές γνώσεις σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ορισθέντα από τον Πρωθυπουργό, ο Κωνσταντίνος Δουζίνας και η Αθηνά Αθανασίου.

Τρεις καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου ή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου, οι οποίοι κληρώνονται από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ κατά την πρώτη μετά τη συγκρότησή της συνεδρίαση από Τμήματα των ΑΕΙ της Χώρας που προβλέπει ο Νόμος 2667/1998. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, παρ. 1 (ιβ), στην κλήρωση συμμετέχουν α) τη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, β) τη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γ) τη Νομική Σχολή του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, δ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ε) το Γενικό Τμήμα Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου και στ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Το 2019 συμμετείχαν οι ακόλουθοι και ακόλουθες καθηγητές και καθηγήτριες που από τα εξής Πανεπιστημιακά Τμήματα και Σχολές της χώρας, σύμφωνα με την κλήρωση που είχε διενεργηθεί για την έκτη θητεία της ΕΕΔΑ: από τη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών: ο Γιώργος Γεραπετρίτης (αναπληρωτής ο Σπυρίδων Βλαχόπουλος), από τη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: η Ιφιγένεια Καμτσίδου (αναπληρώτρια η Τριανταφυλλιά Παπαδοπούλου) και από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου: η Βασιλική Γεωργιάδου (αναπληρωτής ο Ανδρέας Κόλλιας).

Ένα μέλος ορισθέν από το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, ο Βασίλειος Τζούφης (αναπληρωτής ο Χρήστος Κλειώσης).

Χωρίς δικαίωμα ψήφου:

Την Πρόεδρο της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, την Αναστασία Χριστοδουλοπούλου.

Ανά έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων που εκπροσωπούνται στην ΕΕΔΑ, δηλαδή των Υπουργείων Εσωτερικών (Τομέας Προστασίας του Πολίτη), Μεταναστευτικής Πολιτικής, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση των αρμόδιων υπουργών. Ειδικότερα, το 2019 είχαν οριστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών η Σοφία Βιδάλη (αναπληρώτρια η Παναγιώτα Παπαδοπούλου), από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής: ο Κωνσταντίνος Κιντής (αναπληρώτρια η Ελένη Πετράκη), από το Υπουργείο Εξωτερικών: η Μαρία Τελαλιάν (αναπληρωτής ο Ηλίας Καστανάς), από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: η Αγόρω-Ελισάβετ Λαζάρου (αναπληρώτρια η Μαρία Ρωσσίδη), από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων: ο Παναγιώτης Γεωργόπουλος (αναπληρώτρια η Σταυρούλα Πανταζή), από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης: η Ευαγγελία Ζέρβα (αναπληρώτρια η Σουζάνα Λασκαρίδου) και τέλος από τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας: ο Ελευθέριος Κρέτσος (αναπληρωτής ο Γιώργος Φλωρεντής).

Σύνθεση της έβδομης θητείας (2019-2022)

Προεδρείο (11/4/2019-2022)

Από τον Απρίλιο 2019 (11/4), Πρόεδρος της ΕΕΔΑ είναι η Μαρία Γαβουνέλη, Α΄ Αντιπρόεδρος ο Ιωάννης Ιωαννίδης και Β΄ Αντιπρόεδρος η Έλλη Βαρχαλαμά.

Πρόεδρος

Μαρία Γαβουνέλη,

πρόσωπο ορισθέν από το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Α΄ Αντιπρόεδρος

Γιάννης Ιωαννίδης,

πρόσωπο ορισθέν από την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Δικηγόρος

Β΄ Αντιπρόεδρος

Έλλη Βαρχαλαμά,

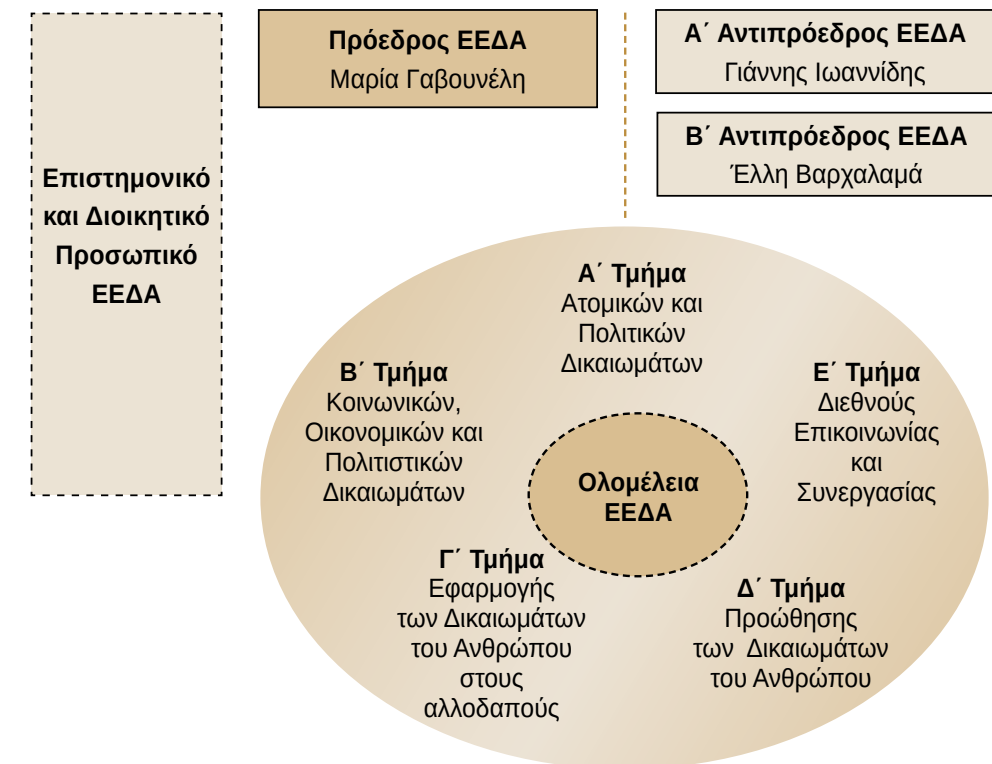
πρόσωπο ορισθέν από τη ΓΣΕΕ, Δικηγόρος

Τμήματα

Κατ' εφαρμογή του Κανονισμού της ΕΕΔΑ, έχουν συσταθεί πέντε τμήματα, με διαφορετικό πεδίο ενασχόλησης το καθένα. Σε θέματα που από τη φύση τους εμπίπτουν στη θεματική αρμοδιότητα περισσότερων του ενός τμημάτων, τα τμήματα αυτά συνεργάζονται.

Ειδικότερα, τα πέντε αυτά τμήματα είναι τα ακόλουθα:

- Α΄ Τμήμα Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων
Προεδρεύων: [Γιάννης Ιωαννίδης](#)
- Β΄ Τμήμα Κοινωνικών, Οικονομικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων
Προεδρεύουσα: [Έλλη Βαρχαλαμά](#)
- Γ΄ Τμήμα Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς
Προεδρεύων: [Σπυρίδων Απέργης](#)
- Δ΄ Τμήμα Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Προεδρεύουσα: [Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα](#)
- Ε΄ Τμήμα Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας
Προεδρεύουσα: [Μαρία Γαβουνέλη](#)

Σύνθεση Ολομέλειας

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου 2667/1998, η ΕΕΔΑ απαρτίζεται από 43 μέλη οριζόμενα από ισάριθμους φορείς για τριετή θητεία. Η πλουραλιστική σύνθεσή της επιτρέπει να συνυπάρξουν δημιουργικά πρόσωπα διαφορετικής προέλευσης και διαφορετικών απόψεων, με γνώσεις και εμπειρία σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ανεξαρτησία γνώμης: πανεπιστημιακοί, συνδικαλιστές, πρόσωπα προερχόμενα από την κοινωνία των πολιτών ή οριζόμενα από ανεξάρτητες αρχές, πρόσωπα οριζόμενα από τη Διοίκηση ή κόμματα. Η ανταλλαγή απόψεων, στο πλαίσιο της λειτουργίας της ΕΕΔΑ, χαρακτηρίζεται από σεβασμό στη διαφορετική γνώμη και κλίμα συνεργασίας, με ζητούμενο την ευρύτερη κάθε φορά δυνατή συναίνεση, πράγμα το οποίο έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων.

Το 2019 από τον Απρίλιο 2019 (11/4) η ΕΕΔΑ απαρτίστηκε από τα ακόλουθα μέλη:

Με δικαίωμα ψήφου:

Ένα μέλος ορισθέν από τη Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ), την Έλλη Βαρχαλαμά (αναπληρώτρια η Δέσποινα Μπαμπανέλου, ένα από την Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ), το Στάθη Γκότση (αναπληρώτρια η Αικατερίνη Γιαννούλια) και ένα από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), τον Ιωάννη Βαρδακαστάνη (αναπληρωτής ο Ιωάννης Λυμβαίος).

Δεκατέσσερα μέλη ορισθέντα από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, των οποίων η δράση καλύπτει το πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου γενικά. Ειδικότερα, είχαν ορισθεί από το ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας ο Φοίβος Ιατρέλλης (αναπληρωτής ο Σπύρος Απέργης), από την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ο Γιάννης Ιωαννίδης (αναπληρώτρια η Αικατερίνη Πουρναρά), από το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ο Χριστόφορος Αργυρόπουλος (αναπληρωτής ο Απόστολος Βλαχογιάννης), από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ο Αλέξανδρος Κωνσταντίνου (αναπληρωτής ο Σπύρος Κουλοχέρης), από το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας η Μαρία Γαβουνέλη (αναπληρώτρια η Μαρία-Ηλιάνα Πραβίτα), από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Ελλήνων Ρομά (ΠΟΣΕΡ) ο Ελευθέριος Δημητρίου (αναπληρωτής ο Βασίλειος Δημητρίου), από την Πανελλαδική Συνομοσπονδία Ελλήνων Ρομά (ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΣΕ) Ο Βασίλειος Πάντζος (αναπληρωτής ο Ηλίας Γιαννόπουλος), από το Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ) η Μαρίνα Μαθά - Γαλανού (αναπληρωτής ο Βασίλης Σωτηρόπουλος), από το Φεστιβάλ Υπερηφάνειας Αθήνας (Athens Pride) ο Γιάννης Παπαγιανόπουλος (αναπληρωτής ο Andrea Gilbert), από την Ομοφυλοφιλική και Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδας (ΟΛΚΕ) η Ειρήνη Πετροπούλου (αναπληρωτής ο Αριστοτέλης Ράπτης), από το Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας η Αριάδνη Πετράκη (αναπληρώτρια

η Άννα Παπάζογλου), από τις Οικογένειες Ουράνιο Τόξο η Αικατερίνη Τρίμμη (αναπληρώτρια η Αικατερίνη Γεωργούντζου και από την Hellenic Roma Action (HEROMACT) ο Ελευθέριος Κωνσταντινίδης (αναπληρωτής ο Μανώλης Ράντης).

Μέλη ορισθέντα από αναγνωρισμένα κόμματα κατά τον Κανονισμό της Βουλής. Ειδικότερα, το 2019 υποδειχθέντες από τα κόμματα ήταν: από τη Νέα Δημοκρατία ο Στυλιανός - Ιωάννης Κουτνατζής έως 7.7.2019 (αναπληρώτρια η Αναστασία Υφαντή έως 1.10.2019), από το Κίνημα Αλλαγής ο Ξενοφών Κοντιάδης (αναπληρωτής ο Βασίλειος Χρονόπουλος), από το ΚΚΕ ο Αντώνιος Αντανασιώτης, από το ΣΥΡΙΖΑ η Δανάη Κολτσίδα (αναπληρωτής ο Ιωάννης Γούναρης), από το Ποτάμι η Ιωάννα Παναγοπούλου (αναπληρώτρια η Φωτεινή Λεομπίλλα) έως τον Ιούνιο 2019 και από την Ένωση Κεντρώων η Σίλια Λασπίτη (αναπληρωτή Σταύρο Σκληβάγκο) έως τον Ιούλιο 2019.

Το Συνήγορο του Καταναλωτή ή τον Αναπληρωτή του, Λευτέρη Ζαγορίτη (αναπληρώτρια η Αθηνά Κοντογιάννη).

Το Συνήγορο του Πολίτη ή τον Αναπληρωτή του, Ανδρέα Ποπάκη (αναπληρωτής ο Γιώργος Νικολόπουλος).

Ένα μέλος ορισθέν από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, το Χαράλαμπο Ανθόπουλο (αναπληρώτρια η Ελένη Μαρτσούκου).

Ένα μέλος ορισθέν από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, η Ευαγγελία Μήτρου (αναπληρωτής ο Νικόλαος Κιάος).

Ένα μέλος ορισθέν από την Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, προερχόμενο από τις επιστήμες της Βιολογίας, της Γενετικής ή της Ιατρικής, ο Χαράλαμπος Σαββάκης (αναπληρωτής ο Νικόλαος Ανάγνου).

Δύο πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με ειδικές γνώσεις σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ορισθέντα από τον Πρωθυπουργό, ο Κύρκος Δοξιάδης και η Αθηνά Αθανασίου.

Τρεις καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου ή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου, οι οποίοι κληρώνονται από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ κατά την πρώτη μετά τη συγκρότησή της συνεδρίαση από Τμήματα των ΑΕΙ της Χώρας που προβλέπει ο Νόμος 2667/1998. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, παρ. 1 (ιβ), στην κλήρωση συμμετέχουν α) τη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, β) τη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γ) τη Νομική Σχολή του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, δ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ε) το Γενικό Τμήμα Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου και στ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Έπειτα από κλήρωση για την έβδομη θητεία της ΕΕΔΑ, η οποία διενεργήθηκε έξι μήνες πριν τη λήξη της προηγούμενης θητείας, από τον Απρίλιο του

2019 συμμετείχαν οι ακόλουθοι και ακόλουθες καθηγητές και καθηγήτριες που ορίστηκαν από αντίστοιχα Πανεπιστημιακά Τμήματα και Σχολές της χώρας: από τη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών: η Θεοδώρα Αντωνίου (αναπληρωτής ο Παύλος – Μιχαήλ Ευστρατίου), από τη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: η Ιφιγένεια Καμτσίδου (αναπληρώτρια η Τριανταφυλλιά Παπαδοπούλου) και από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου: ο Στέφανος Δημητρίου (αναπληρώτρια η Σταματούλα Τομαρά - Σιδέρη).

Ένα μέλος ορισθέν από το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, ο Χρήστος Κλειώσης (αναπληρωτής ο Παναγιώτης Χασιώτης).

Χωρίς δικαίωμα ψήφου:

Την Πρόεδρο της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, την Αναστασία Χριστοδουλοπούλου έως τον Ιούνιο 2019.

Ανά έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων που εκπροσωπούνται στην ΕΕΔΑ, δηλαδή των Υπουργείων Εσωτερικών (Τομέας Προστασίας του Πολίτη), Μεταναστευτικής Πολιτικής, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση των αρμόδιων υπουργών. Ειδικότερα, το 2019 είχαν οριστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών ο Χρήστος Σαριτζόγλου (αναπληρώτρια η Έρρικα - Ευρύκλεια Πραδάν, από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής: ο Κωνσταντίνος Κιντής (αναπληρώτρια η Ελένη Πετράκη), από το Υπουργείο Εξωτερικών: ο Ηρακλής Μοσκόφ (αναπληρωτής ο Ηλίας Καστανάς), από το Υπουργείο Δικαιοσύνης: ο Θεόφιλος Τσαγρής (αναπληρώτρια η Μαρία Ρωσσίδη), από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων: ο Παναγιώτης Γεωργόπουλος έως τον Ιούνιο 2019 (αναπληρώτρια η Σταυρούλα Πανταζή), από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης: η Σουζάνα Λασκαρίδου (αναπληρώτρια η Ευαγγελία Ζέρβα) και τέλος από τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας: η Μαρία Σφέτσα (αναπληρώτρια η Ελένη Γρηγορίου).

Στελέχωση

Ειδικό Επιστημονικό προσωπικό

Το 2018, η ΕΕΔΑ επικουρήθηκε επιστημονικά από τις Επιστημονικές Συνεργάτιδες:

- Άννα Ειρήνη Μπάκα, Διδάκτορα Νομικής του Πανεπιστημίου του Χονγκ Κονγκ (The University of Hong Kong), κάτοχο μεταπτυχιακών τίτλων στο «Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Συγκριτικό Δίκαιο» (Institute for European Studies, Free University of Brussels) και στο «Δημόσιο Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση» (Πάντειο Πανεπιστήμιο Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών), πτυχιούχο της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Δικηγόρο

- Εύα Τζαβαλά, Υποψήφια Διδάκτορα Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ερευνήτρια AthensPIL), με ειδίκευση στο δημόσιο διεθνές δίκαιο και τα ανθρώπινα δικαιώματα (Master II Recherche Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne)

- Κατερίνα Χαροκόπου, Επιστημονική Συνεργάτης, Διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου της Βιέννης (Faculty of Law, University of Vienna), πτυχιούχος του Νομικού Τμήματος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (με απόσπαση από 16-1-2019 σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4440/2016 (ΦΕΚ Α'224):

- Ρωξάνη Φράγκου, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο ΑΠΘ, Διδάκτορα Νομικής του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου, κάτοχο Μεταπτυχιακού τίτλου στο Δημόσιο Δίκαιο (DEA en Droit public) του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου (Université Robert Schuman-Strasbourg III), πτυχιούχο της Νομικής Σχολής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Δικηγόρο

Διοικητικό προσωπικό**Κατερίνα Πάντου**

Εκτελεί καθήκοντα Γραμματέα της ΕΕΔΑ από το 2002, υπάλληλος ΠΕ Διοικητικού, πτυχιούχος του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, MA in European Political Studies, University of Bath.

Διονύσης Γιακουμέλος,

Υπάλληλος ΠΕ Γραμματειακής και Τεχνικής Υποστήριξης. Πτυχιούχος Τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ Παντείου Πανεπιστημίου, Απόφοιτος της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Leuven, Βέλγιο (με απόσπαση από 16-1-2019 σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4440/2016 (ΦΕΚ Α'224).

Ασκούμενοι

Η ΕΕΔΑ επικουρήθηκε, κατά το 2019, επίσης από οκτώ ασκούμενους:

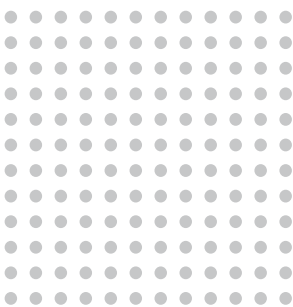
- φοιτητές νομικών και πολιτικών επιστημών, τη Χρυσούλα Λαμπράκη (Σεπτέμβριος 2018 - Ιανουάριος 2019), τον Δημήτριο Άνθιμο (Νοέμβριος 2018 - Φεβρουάριος 2019), τη Δανάη Μάρακα (Φεβρουάριος - Μάιος 2019), την Άρτεμις Κάντζαρη (Απρίλιος - Ιούλιος 2019), την Ελισάβετ Βασιλάκη (Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 2019), την Ευθυμία Σταθοπούλου (Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 2019).
- νομικό - μεταφράστρια, την Παρασκευή Τσικιντά (Ιούνιος - Ιούλιος 2019), καθώς επίσης και
- επικοινωνιολόγο, την Αναστασία Τζανάτου (Νοέμβριος 2018 - Μάρτιος 2019).

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
2019

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Ε.Ε.Δ.Α.)

ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

**ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ
ΧΡΟΝΙΑΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ**

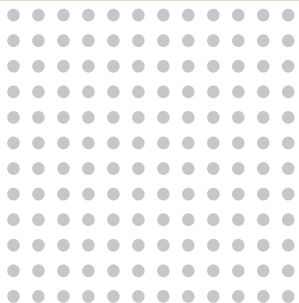
Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ συνήλθε οχτώ (8) φορές κατά το διάστημα από την 1^η Ιανουαρίου 2019 έως και την 31^η Δεκεμβρίου 2019. Παράλληλα, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα συνήλθε μία (1) φορά σε κοινή συνεδρίαση το Β΄ και Γ΄ Τμήμα της ΕΕΔΑ και διοργανώθηκαν δύο (2) ακροάσεις φορέων και προσώπων. Επιπλέον, το Προεδρείο της ΕΕΔΑ συναντήθηκε με εκπροσώπους θεσμών, φορέων και οργανώσεων προκειμένου να συζητήσουν ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος που συνίσταται στην προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ενώ συμμετείχε σταθερά στις συναντήσεις μεταξύ ομόλογων θεσμών (ΕΘΑΔ) σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Ειδικότερα, στο πλαίσιο προώθησης της έρευνας και εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα, η ΕΕΔΑ, το 2019 εγκαινίασε δυο δράσεις: (α) τη συνεργασία με ακαδημαϊκά ιδρύματα της Ελλάδας, (β) δεύτερο κύκλο δωρεάν εκπαιδευτικών σεμιναρίων ανοιχτό στο κοινό. Τέλος, μέλη του Προεδρείου συμμετείχαν με εισήγηση σε διάφορες εκδηλώσεις επιστημονικού χαρακτήρα που άπτονται του αντικειμένου της ΕΕΔΑ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ 33

ΕΕΔΑ,
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ
ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ
ΘΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (ΕΘΑΔ)

ΕΕΔΑ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (ΕΘΑΔ)

ΕΕΔΑ, ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) ιδρύθηκε με το Νόμο 2667/1998, ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας (άρθρο 1, παρ.1), κατ' εφαρμογή των Αρχών για τη νομική κατάσταση των Εθνικών Θεσμών (Αρχών των Παρισίων), που υιοθέτησε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με την απόφασή της 48/134 «Εθνικοί Θεσμοί για την προώθηση και την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (ΕΘΑΔ) της 20ης Δεκεμβρίου 1993.

ΕΕΔΑ, Εθνικός Θεσμός για την προώθηση και προστασία των Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ)

Ο βαθμός συμμόρφωσης προς τις Αρχές των Παρισίων είναι η βάση σύμφωνα με την οποία αξιολογούνται – και κατά τακτά χρονικά διαστήματα, επαναξιολογούνται – οι ΕΘΑΔ από το Παγκόσμιο Συντονιστικό Όργανο των ΕΘΑΔ (Global Alliance of National Human Rights Institutions, GANHRI). Με βάση την αξιολόγηση αυτή τους αποδίδεται *status A* (πλήρης συμμόρφωση) ή *status B* (ελλιπής συμμόρφωση), το οποίο και καθορίζει τη δυ-

νατότητά τους να συμμετέχουν σε μία σειρά από μηχανισμούς

- του ΟΗΕ, ενδεικτικά στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Human Rights Council), τα ελεγκτικά όργανα των διεθνών συμβάσεων για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου (Treaty Bodies), ειδικούς εισηγητές και ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες (Ειδικές Διαδικασίες-Special Procedures), το μηχανισμό Οικουμενικής Περιοδικής Αξιολόγησης (Universal Periodic Review),

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

ΕΕΔΑ, ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας.....	37
ΕΕΔΑ, Εθνικός Θεσμός για την προώθηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ).....	37
ΕΕΔΑ, η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της	38
ΕΕΔΑ, η κύρια αποστολή της	39
ΕΕΔΑ, Ανεξαρτησία και πλουραλισμός.....	39
Συμμετοχή προσώπων οριζόμενων από την ΕΕΔΑ σε συλλογικά όργανα της διοίκησης	40
ΕΕΔΑ, ομόλογοι ΕΘΑΔ και διεθνής δράση.....	44
Η ΕΕΔΑ μεταφράζει τις Αρχές των Παρισίων	44

- του Συμβουλίου της Ευρώπης: ενδεικτικά συνεργασία με τον Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, την Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT), την Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (ECRI),
- της Ευρωπαϊκής Ένωσης: ενδεικτικά συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (Fundamental Rights Agency). Έτσι, συνδιαμορφώνουν το διεθνές τοπίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου και προωθούν την προστασία τους σε κάθε χώρα.

Ομόλογοι Εθνικοί Θεσμοί για την προώθηση και την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ), διαπιστευμένοι με *status A* λειτουργούν ήδη στα περισσότερα Κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ τα υπόλοιπα Κράτη μέλη βρίσκονται σε μία διαδικασία είτε εναρμόνισης υπάρχοντων θεσμών με τις Αρχές των Παρισίων, είτε δημιουργίας νέων ΕΘΑΔ που θα πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις. Αυτή τη στιγμή, 79 Χώρες στον κόσμο διαθέτουν πλήρως εναρμονισμένους ΕΘΑΔ και αρκετές άλλες έχουν δρομολογήσει την ίδρυση των δικών τους Εθνικών Θεσμών (βλ. GANHRI, [Chart of the status of National Institutions](#)).

Στην Ελλάδα, ο θεσμικός ρόλος του ΕΘΑΔ έχει ανατεθεί στην ΕΕΔΑ. Η ΕΕΔΑ ελέγχεται τακτικά σε επάλληλες απαιτητικές διαδικασίες αξιολόγησης από την αρμόδια διεθνή Υποεπιτροπή Διαπίστευσης του GANHRI, που λειτουργεί υπό την αιγίδα και σε συνεργασία με το Γραφείο του Υπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, και διαθέτει βαθμό διαπίστευσης Α ήδη από το 2001, σε μία χρονική στιγμή κατά την οποία ένας πολύ μικρός αριθμός 12 μόνο ΕΘΑΔ αναγνωρίζονταν ως πλήρως συμβατοί με τις Αρχές των Παρισίων. Το Μάρτιο 2017, η ΕΕΔΑ επαναδιαπιστεύτηκε με *status A* από την αρμόδια διεθνή Υποεπιτροπή, αποδεικνύοντας έμπρακτα ότι εκπληρώνει την αποστολή της, προωθώντας και προστατεύοντας τα δικαιώματα του ανθρώπου, σε μία περίοδο μάλιστα κατά την οποία η Χώρα διέρχεται βαθειά οικονομική, κοινωνική και ανθρωπιστική κρίση, γεγονός που αντανakλά στη διεθνή εικόνα της Χώρας.

ΕΕΔΑ, η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της

Η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της ΕΕΔΑ είναι η διαρκής παρακολούθηση των εξελίξεων που σχετίζονται με το καθεστώς των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και το εξωτερικό, η ενημέρωση της κοινής γνώμης για τους σχετικούς κινδύνους παραβίασης που ελλοχεύουν και προπαντός η παροχή συμβουλών για τη χάραξη σωστής κεντρικής πολιτικής για θέματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Σκοπός της ΕΕΔΑ είναι η συνεχής επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου όλων όσων διαβιούν στην ελληνική Επικράτεια.

ΕΕΔΑ, η κύρια αποστολή της

Σύμφωνα με το νόμο της, η κύρια αποστολή της ΕΕΔΑ συνίσταται:

- στη διαρκή παρακολούθηση της εξέλιξης των θεμάτων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και τη συνεχή ενημέρωση και προώθηση της σχετικής έρευνας.
- στην ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΑΣΕ, με τις ομόλογες Επιτροπές άλλων Κρατών και με την Κοινωνία των Πολιτών.
- στη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου.

ΕΕΔΑ, Ανεξαρτησία και πλουραλισμός

Η ανεξαρτησία της ΕΕΔΑ, *conditio sine qua non* της διττής εντολής προώθησης και προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που της έχει ανατεθεί από το νομοθέτη, κατοχυρώνεται στο νόμο της (άρθρο 1, παρ. 1, του Νόμου 2667/1998) και διασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, με την πρόβλεψη μιας όσο το δυνατόν ευρύτερης και ορισμένης με σαφήνεια στη νομοθεσία εντολής (Αρχές των Παρισίων, Α.2).

Πράγματι, η νομοθεσία της ΕΕΔΑ προσδιορίζει με σαφήνεια την αποστολή και τη σφαίρα αρμοδιότητάς της, ενώ παράλληλα η ΕΕΔΑ ερμηνεύει με ευρύ και εποικοδομητικό τρόπο την εντολή, ώστε να προωθείται ένας πιο προοδευτικός ορισμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου που να περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως αυτά ορίζονται σε διεθνή, περιφερειακά και εθνικά κείμενα και ερμηνεύονται από τα αρμόδια διεθνή δικαιοδοτικά και οιονεί δικαιοδοτικά όργανα. Κατά τον τρόπο αυτό πραγματώνεται η θεμελιώδης αρχή του δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου, σύμφωνα με την οποία όλα τα δικαιώματα είναι οικουμενικά, αδιαίρετα και αλληλοεξαρτώμενα.

Ως επιπρόσθετη εγγύηση της ανεξαρτησίας της ΕΕΔΑ απέναντι στις δημόσιες Αρχές λειτουργεί και η πλουραλιστική και πολυφωνική σύνθεσή της καθώς η συμμετοχή στη σύνθεσή της 41 φορέων επιτρέπει και συνάμα καλλιεργεί ένα μοναδικό διάλογο μεταξύ των διαφόρων φορέων της Κοινωνίας των πολιτών και της Πολιτείας. Αντανακλώντας τον πλουραλισμό των απόψεων σε θέματα που αφορούν στα δικαιώματα του ανθρώπου, αυτή η συλλογική σύνθεση, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ανεξάρτητες Αρχές, πανεπιστημιακές σχολές νομικών και πολιτικών επιστημών, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΚΟ, πολιτικά κόμματα και υπουργεία, εξασφαλίζει ένα πολύ υψηλό επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης, πολύ κοντά στις ανάγκες και τις προκλήσεις του πεδίου.

Στο πλαίσιο, εξάλλου, του θεσμικού ρόλου και της αποστολής της ως θεματοφύλακα των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, η ΕΕΔΑ διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη γεφύρωση της απόστασης όχι μόνο μεταξύ της Πολιτείας και της Κοινωνίας των πολιτών, αλλά και μεταξύ των διεθνών δεσμεύσεων της Χώρας για την εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την πραγματική απόλαυσή τους στην πράξη.

Κατά το 2019 τροποποιήθηκε ο ιδρυτικός νόμος της ΕΕΔΑ με το Νόμο 4606/2019 *Σύσταση συγκρότηση και αρμοδιότητες της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης και άλλες διατάξεις* (ΦΕΚ 57/Α/11.04.2019). Με το άρθρο 11 του εν λόγω νόμου τροποποιήθηκαν τα άρθρα 2 και 9 του Ν. 2667/1998 που αφορούν τη σύνθεση της ΕΕΔΑ. Η ΕΕΔΑ δημοσίευσε *Δήλωση για την άμεση απόσυρση των διατάξεων που παραβιάζουν την ανεξαρτησία της* (28.03.2019). Η Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απέστειλε σχετική επιστολή προς τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας εκφράζοντας επιφυλάξεις για τη συμβατότητα της προωθούμενης νομοθετικής διάταξης με τις Αρχές των Παρισίων (3.04.2019).

Συμμετοχή προσώπων οριζόμενων από την ΕΕΔΑ σε συλλογικά όργανα της διοίκησης

Στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η ΕΕΔΑ έχει την εντολή να συμβουλεύει το σύνολο των δημόσιων Αρχών σχετικά με ζητήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου και να τους παρέχει κάθε δυνατή αρωγή στην προσπάθεια προώθησης και προστασίας αυτών. Η εντολή αυτή μπορεί να εκπληρωθεί με πολλούς και διάφορους τρόπους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και ο ορισμός προσώπων που συμμετέχουν σε συλλογικά όργανα της Δημόσιας Διοίκησης. Κατά το έτος 2019, η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε με προθυμία και ευθύνη στα ακόλουθα αιτήματα:

Συμμετοχή στο Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΣΡΜ)

Η ΕΕΔΑ μετέχει, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 15 επ. του Νόμου 4356/2015 (ΦΕΚ 181/Α/24.12.2015), στη σύνθεση του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΣΡΜ), στις συνεδριάσεις του οποίου εκπροσωπείται από πρόσωπα που ορίζει η ίδια. Καθ'όλο σχεδόν το έτος 2019, η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από τα Μέλη της, Βασιλική Γεωργιάδου (τακτικό μέλος) και Ελένη Σπαθανά (αναπληρωματικό μέλος). Σε συνέχεια της επανασυγκρότησης του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΣΡΜ) τον Νοέμβριο 2019, την ΕΕΔΑ εκπροσωπούν η Μαρίνα Μαθά-Γαλανού (τακτικό μέλος) και η Αικατερίνη Πουρναρά (αναπληρωματικό μέλος).

Υπόδειξη μελών στις Επιτροπές Προσφυγών που συστάθηκαν δυνάμει των διατάξεων του ΠΔ 114/2010 και του Νόμου 3907/2011, όπως ισχύει.

Το διαρκές ενδιαφέρον που έχει επιδείξει η ΕΕΔΑ, ως συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, για θέματα που άπτονται της προστασίας των αλλοδαπών και, ειδικότερα, της διαδικασίας παροχής διεθνούς προστασίας, αναγνωρίστηκε από το νομοθέτη μέσω της θεσμικής κατοχύρωσης της συνδρομής της στη στελέχωση και λειτουργία των Επιτροπών Προσφυγών που έχουν συσταθεί δυνάμει του ΠΔ 114/2010 όπως ισχύει, καθώς επίσης και αυτών της Αρχής Προσφυγών.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 26 του ΠΔ 114 (ΦΕΚ 195/Α/22.11.2010) για τη «διαδικασία αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας», συστάθηκαν οι Επιτροπές Προσφυγών, οι οποίες ανέλαβαν το έργο της εκκαθάρισης των συσσωρευμένων προσφυγών του παλαιού συστήματος ασύλου στην Ελλάδα, για το οποίο, μάλιστα, η Χώρα μας είχε δεχθεί έντονη κριτική τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο και λειτούργησαν στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη (και εν συνεχεία στο Υπουργείο Εσωτερικών), διαθέτοντας αποφασιστική αρμοδιότητα. Η κάθε Επιτροπή Προσφυγών απαρτιζόταν μεταξύ άλλων και από ένα νομικό – καθώς και αναπληρωτή του – με εξειδίκευση στο προσφυγικό δίκαιο ή το δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η επιλογή των νομικών γινόταν από σχετικό κατάλογο που καταρτίζεται με ευθύνη της ΕΕΔΑ σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας της. Σύμφωνα με το άρθρο 19 της αριθμ. 2981 ΚΥΑ των Υπουργών Μεταναστευτικής Πολιτικής, Εσωτερικών, Οικονομίας και Ανάπτυξης και Οικονομικών, σχετικά με τη Συγκρότηση Επιτροπών Προσφυγών για την κρίση, σε δεύτερο βαθμό, ορισμένων περιπτώσεων αιτήσεων διεθνούς προστασίας κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου 4375/2016, όπως ισχύουν (ΦΕΚ 222/ΥΟΔΔ/15.5.2017), η θητεία των Επιτροπών αυτών έληξε στις 30 Ιουνίου 2017.

Ταυτόχρονα, το άρθρο 28, παρ. 22 του Νόμου 4540/2018 (ΦΕΚ 91/Α/22.5.2019) τροποποίησε το άρθρο 80, παρ. 4 του Νόμου 4375/2016, προσθέτοντας την πρόβλεψη ότι εάν η θητεία των Επιτροπών Προσφυγών του Νόμου 3907/2011 δεν παραταθεί μετά την 31η Δεκεμβρίου 2016 και ανεξάρτητα από την έναρξη λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών, οι εκκρεμείς προσφυγές των Επιτροπών αυτών εξετάζονται από τις Επιτροπές Προσφυγών των άρθρων 26 και 32 του ΠΔ 114/2010 (Α' 195), σύμφωνα με τη διαδικασία του Νόμου 4375/2016 και υπό την αρμοδιότητα του Υπουργού Μεταναστευτικής Πολιτικής. Οι ως άνω Επιτροπές διατηρούν παράλληλα την αρμοδιότητα της εξέτασης των προσφυγών του ΠΔ 114/2010, σύμφωνα με την εκεί προβλεπόμενη διαδικασία και υπό την αρμοδιότητα του Υπουργού Εσωτερικών.

Ανάλογη ήταν και η πρόβλεψη του άρθρου 3, παρ. 3 του Νόμου 3907/2011 «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής», σύμφωνα με το οποίο ο Πρόεδρος και το τρίτο Μέλος των τριμελών Επιτροπών Προσφυγών της Αρχής Προσφυγών, καθώς και οι αναπληρωτές τους επιλέγονταν από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη από σχετικό κατάλογο που κατάρτιζε η ΕΕΔΑ, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της. Στη συνέχεια με τον Ν. 4375/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 86 του Νόμου 4399/2016, οι Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών της Αρχής Προσφυγών απαρτίζονταν από δυο δικαστικούς λειτουργούς των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και έναν ιδιώτη απόφοιτο νομικών, πολιτικών, κοινωνικών ή ανθρωπιστικών επιστημών με εξειδίκευση στο προσφυγικό δίκαιο ή ζητήματα διεθνούς προστασίας, το οποίο υποδείκνυε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία επτά ημερών από την υποβολή σε αυτή σχετικού αιτήματος του Υπουργού. Παρελθούσης απράκτου της ανωτέρω αποκλειστικής προθεσμίας ή σε περίπτωση αδυναμίας συμπλήρωσης του ανωτέρω αριθμού υποδεικνυόμενων μελών, η ΕΕΔΑ καλείτο

να υποδείξει τα μέλη αυτά στον Υπουργό εντός προθεσμίας επτά ημερών από την υποβολή σε αυτή του σχετικού αιτήματος (άρθρο 5 παρ. 3 του Νόμου 4375/2016). Με τις διατάξεις πλέον του άρθρου 116 του Ν. 4636/2019 οι Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών συγκροτούνται με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης και Οικονομικών και αποτελούνται από τρεις (3) Δικαστικούς Λειτουργούς των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων που υποδεικνύονται, κατόπιν σχετικής αίτησής τους, από τον Γενικό Επίτροπο της Επικράτειας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων.

Η ΕΕΔΑ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο θεσμό της διεθνούς προστασίας, τον οποίο παρακολουθεί στενά και έχει εκδώσει σειρά σχετικών Αποφάσεων και Συστάσεων.

Υπόδειξη μελών στις Επιτροπές Πολιτογράφησης

Δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 12 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον Ν. [3284/2004](#), όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 8 του Ν. [3838/2010](#), (Α'49), αντικαταστάθηκε εκ νέου με την παρ. 2 του άρθρου 26 του Ν. [3938/2011](#) (Α'61) και τροποποιήθηκε με την παρ. 6 άρθρου 142 του Ν. [4251/2014](#) (Α'80), το άρθρο 59 του Ν. [4456/2017](#) (Α'24) και το άρθρο 38 του Ν. [4604/2019](#) (Α'50), συνιστώνται Επιτροπές Πολιτογράφησης, οι οποίες γνωμοδοτούν για τη συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων που πρέπει να πληροί ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης (άρθρο 3 του Νόμου 3838/2010). Σε καθεμία από τις Επιτροπές Πολιτογράφησης συμμετέχει μέλος που υποδεικνύεται, μαζί με τον αναπληρωτή του, σύμφωνα με τον Κανονισμό λειτουργίας της από την ΕΕΔΑ. Ειδικότερα οι Επιτροπές Πολιτογράφησης λειτουργούν ανά τη χώρα στην έδρα της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας και αποτελούνται από:

- α. τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ως Πρόεδρο,
- β. τον Προϊστάμενο του Τμήματος Ιθαγένειας ή Πολιτογράφησης της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ως μέλος,
- γ. μέλος Δ.Ε.Π. ή ΕΔΙΠ ή επιστήμονα που έχει προσληφθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 407/1980 Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που εδρεύει μέσα στα όρια της οικείας Διεύθυνσης Ιθαγένειας ή πλησιέστερα στην έδρα αυτής, στο γνωστικό αντικείμενο της γλωσσολογίας, επιστημών αγωγής, ιστορίας, κοινωνιολογίας, πολιτικής επιστήμης, φιλολογίας ή συγγενών κλάδων κοινωνικών ή ανθρωπιστικών επιστημών, το οποίο υποδεικνύεται με τους αναπληρωτές του από το αρμόδιο όργανο διοίκησης του οικείου Α.Ε.Ι., ως μέλος,
- δ. στέλεχος μίας από τις οικείες Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που υποδεικνύεται μαζί με τους αναπληρωτές του από τον αρμόδιο ή τους συναρμόδιους κατά περίπτωση Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, ως μέλος,
- ε. μέλος που υποδεικνύεται με τους αναπληρωτές του από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της.

Οι Επιτροπές Πολιτογράφησης συγκροτούνται με απόφαση του Ειδικού Τομεακού Γραμματέα Ιθαγένειας και λειτουργούν στην έδρα της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας. Με την ίδια απόφαση ορίζονται οι αναπληρωτές του Προέδρου και των μελών της Επιτροπής, που υποδεικνύονται με τον ίδιο τρόπο, καθώς και υπάλληλος της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ο οποίος ασκεί χρέη γραμματέα της Επιτροπής, μαζί με τον αναπληρωτή του.

Η ΕΕΔΑ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 6 και 280 του Νόμου 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/7.6.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης», αλλά και του Νόμου 3938/2011, υποδεικνύει, κάθε φορά που αυτό της ζητείται, μέλη – τακτικά και αναπληρωματικά – σε όλες τις Επιτροπές Πολιτογράφησης όλων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Ελλάδας: α) Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας στην οποία συνιστώνται 2 Επιτροπές Πολιτογράφησης, β) Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας, γ) Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου στην οποία συνιστώνται 2 Επιτροπές Πολιτογράφησης, δ) Κρήτης, ε) Αττικής στην οποία συνιστώνται 4 Επιτροπές Πολιτογράφησης με τοπική αρμοδιότητα, στ) Μακεδονίας-Θράκης στην οποία συνιστώνται 3 Επιτροπές Πολιτογράφησης με τοπική αρμοδιότητα, ζ) Αιγαίου στην οποία συνιστώνται 2 Επιτροπές Πολιτογράφησης με τοπική αρμοδιότητα. Το 2019 η ΕΕΔΑ υπέδειξε εκ νέου μέλη σε ορισμένες Επιτροπές Πολιτογράφησης, των οποίων έληγε η διετής θητεία.

Υπόδειξη μελών στις Επιτροπές Μετανάστευσης

Βάσει του άρθρου 134 του Ν. 4251/2014, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 17 του άρθρου 31 του Ν. 4540/2018, στο Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής συνιστώνται τρεις Επιτροπές Μετανάστευσης, οι οποίες γνωμοδοτούν σχετικά με τη συνδρομή σε πολίτες τρίτων χωρών ιδιαίτερων δεσμών με την κοινωνική ζωή της Χώρας, προκειμένου να τους χορηγηθεί άδεια διαμονής, καθώς και σε κάθε περίπτωση που παραπέμπεται σε αυτές αίτημα στο πλαίσιο χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Οι Επιτροπές συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Μεταναστευτικής Πολιτικής με την οποία ορίζονται ο Πρόεδρος, τα μέλη και οι γραμματείς, τακτικοί και αναπληρωματικοί. Οι Επιτροπές αποτελούνται από: α) δύο (2) υπαλλήλους του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, εκ των οποίων ο ένας (1) ορίζεται ως Πρόεδρος, β) Έναν (1) υπάλληλο του Υπουργείου Εσωτερικών, γ) Έναν (1) εκπρόσωπο της Κοινωνίας των Πολιτών, που προτείνει η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, δ). Έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος.

Η ΕΕΔΑ, ανταποκρινόμενη στις θεσμικές της υποχρεώσεις, προβαίνει, κάθε φορά που αυτό της ζητείται, στον ορισμό εκπροσώπων της Κοινωνίας των Πολιτών. Η ΕΕΔΑ υπέδειξε εκ νέου μέλη στις Επιτροπές Μετανάστευσης το 2018.

Συμμετοχή στην Επιτροπή Κοινωνικού Διαλόγου του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας

Η ΕΕΔΑ συμμετέχει από το 2017 στην Επιτροπή Κοινωνικού Διαλόγου του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (πρώην ΚΕΕΛΠΝΟ) κατόπιν αιτήματος του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του ΚΕΕΛΠΝΟ για επανασύσταση της Επιτροπής Κοινωνικού Διαλόγου. Η ΕΕΔΑ στην Επιτροπή Κοινωνικού Διαλόγου εκπροσωπείται από τα Μέλη της, Χαράλαμπο Σαββάκη (τακτικό μέλος) και Νικόλαο Ανάγνου (αναπληρωματικό μέλος).

ΕΕΔΑ, ομόλογοι ΕΘΑΔ και διεθνής δράση

Το έργο και η συμβολή της ΕΕΔΑ στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα αναγνωρίστηκαν για ακόμη μία φορά σε διεθνές επίπεδο, με την επανεκλογή της ΕΕΔΑ τον Οκτώβριο 2018 για δεύτερη συνεχόμενη θητεία (2019-2022) στην Ευρωπαϊκή Συντονιστική Επιτροπή (European Coordinating Committee, ECC), η οποία αποτελεί το εκτελεστικό όργανο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (European Network of National Human Rights Institutions, ENNHRI).

Επιπλέον κατά την ίδια Γενική Συνέλευση του ENNHRI, που έγινε στην Αθήνα στις 24 Οκτωβρίου 2018, η ΕΕΔΑ εξελέγη ως μέλος του Γραφείου (Bureau) της Παγκόσμιας Συμμαχίας Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Global Alliance of National Human Rights Institutions, GANHRI).

Την ΕΕΔΑ εκπροσωπεί στα εσωτερικά όργανα διοίκησης τόσο του ευρωπαϊκού όσο και του παγκόσμιου δικτύου των ΕΘΑΔ η Α΄ Αντιπρόεδρος της Μαρία Γαβουνέλη.

Πέραν της συμμετοχής της στην διοίκηση, η ΕΕΔΑ μετέχει ενεργά στις συναντήσεις, εκδηλώσεις και Ομάδες Εργασίας του GANHRI και του ENNHRI. Μάλιστα, την περίοδο 2016-2017 προήδρευε από κοινού με το Ολλανδικό Ινστιτούτο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Netherlands Institute for Human Rights) στην Ομάδα Εργασίας του ENNHRI για το Άσυλο και τη Μετανάστευση.

Υπενθυμίζεται ότι η ΕΕΔΑ υπήρξε από το 2002 έως και το 2008 εκλεγμένο Μέλος του τετραμελούς Ευρωπαϊκού Συντονιστικού Οργάνου των ΕΘΑΔ και Μέλος του δεκαεξαμελούς Παγκόσμιου Συντονιστικού Οργάνου των ομολόγων Θεσμών ενώ την περίοδο 2009-2011 ήταν Προεδρεύουσα της Ειδικής Ομάδας των Ευρωπαϊκών Εθνικών Θεσμών για την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Η ΕΕΔΑ μεταφράζει τις Αρχές των Παρισίων

Οι Αρχές των Παρισίων συνιστούν ένα σύνολο κατευθυντήριων αρχών και κριτηρίων για τους ΕΘΑΔ, που εκπονήθηκαν από τους ίδιους τους ΕΘΑΔ και εγκρίθηκαν στη συνέχεια από την Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (E/RES/1992/54, 3.3.1992) και τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (A/RES/48/134, 20.12.1993). Οι Αρχές των Παρισίων προάγουν τη δημιουρ-

γία και ενίσχυση των ΕΘΑΔ, υποδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο οφείλουν να λειτουργούν προκειμένου να είναι όσο το δυνατόν αποτελεσματικότεροι στο έργο που επιτελούν. Συνίσταται, με άλλα λόγια, στη βασική κανονιστική πηγή των ΕΘΑΔ.

Αν και, ως κανόνες «ήπιου δικαίου» (*soft law*), στερούνται δεσμευτικής νομικής ισχύος, η διεθνής προσοχή που προσέλκυσαν τόσο από τον ΟΗΕ όσο και από άλλους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς, μεταξύ των οποίων και το Συμβούλιο της Ευρώπης, ήταν τόσο μεγάλη και η υποδοχή που τους επιφυλάχθηκε τόσο θερμή, ώστε να θεωρούνται σήμερα ως τα «ελάχιστα πρότυπα για την αποτελεσματική λειτουργία ενός ΕΘΑΔ». Γι' αυτό άλλωστε και τα ελεγκτικά όργανα του ΟΗΕ διαρκώς επισημαίνουν εμφατικά σε συστάσεις και διακηρύξεις τους τη σημασία των Αρχών των Παρισίων, αναγνωρίζοντας την ανάγκη διασφάλισης της εφαρμογής τους και θέτοντας παράλληλα τη διαδικασία διαπίστευσης των ΕΘΑΔ σύμφωνα με τις Αρχές των Παρισίων υπό την αιγίδα του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως ΕΘΑΔ, παραθέτει στα ελληνικά τις Αρχές για το νομικό καθεστώς των Εθνικών Θεσμών (Αρχές των Παρισίων):

Αρχές σχετικά με το νομικό καθεστώς των Εθνικών Θεσμών (Αρχές των Παρισίων)

Υιοθετήθηκαν με το Ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης 48/134
της 20^{ης} Δεκεμβρίου 1993

Αρμοδιότητα και καθήκοντα

1. Ένας εθνικός θεσμός επιφορτίζεται με την αρμοδιότητα να προωθεί και να προστατεύει τα δικαιώματα του ανθρώπου.
2. Ένας εθνικός θεσμός έχει όσο το δυνατόν ευρύτερη εντολή, η οποία ορίζεται με σαφήνεια σε συνταγματικό ή νομοθετικό κείμενο, προσδιορίζοντας τη σύνθεση και τη σφαίρα αρμοδιότητάς του.
3. Ένας εθνικός θεσμός έχει, μεταξύ άλλων, τις παρακάτω αρμοδιότητες:
 - (α) Να υποβάλλει στην Κυβέρνηση, το Κοινοβούλιο και κάθε άλλο αρμόδιο όργανο, σε συμβουλευτική βάση, είτε ύστερα από αίτημα των ενδιαφερόμενων Αρχών, είτε ασκώντας την αρμοδιότητά του να επιλαμβάνεται ενός ζητήματος αυτεπάγγελτα, γνωμοδοτήσεις, συστάσεις, προτάσεις και εκθέσεις για κάθε ζήτημα σχετικά με την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ο εθνικός θεσμός δύναται να αποφασίσει τη δημοσιοποίησή τους. Αυτές οι γνωμοδοτήσεις, συστάσεις, προτάσεις και εκθέσεις, καθώς και κάθε αρμοδιότητα του εθνικού θεσμού, αφορούν στους ακόλουθους τομείς:

- (i) Σε κάθε νομοθετική ή διοικητική διάταξη, καθώς και διατάξεις που σχετίζονται με δικαστικούς οργανισμούς, οι οποίες αποσκοπούν στη διασφάλιση και διεύρυνση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Στο πλαίσιο αυτό, ο εθνικός θεσμός εξετάζει τις νομοθετικές και διοικητικές διατάξεις σε ισχύ, καθώς και νομοσχέδια και προτάσεις νόμου, και απευθύνει τις αναγκαίες συστάσεις ώστε να διασφαλίσει ότι αυτές οι διατάξεις συμμορφώνονται με τις θεμελιώδεις αρχές των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Προτείνει, όπου κρίνεται αναγκαίο, την υιοθέτηση νέας νομοθεσίας, την τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας και την υιοθέτηση ή τροποποίηση διοικητικών μέτρων.
- (ii) Σε οποιαδήποτε περίπτωση παραβίασης δικαιωμάτων του ανθρώπου της οποίας επιλαμβάνεται.
- (iii) Στην προετοιμασία εκθέσεων για την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη Χώρα γενικότερα, και για ειδικότερα ζητήματα.
- (iv) Στην επισήμανση στην κυβέρνηση περιπτώσεων, ανά την Επικράτεια, όπου παραβιάζονται δικαιώματα του ανθρώπου και την υποβολή προτάσεων για την ανάληψη πρωτοβουλιών με σκοπό τον τερματισμό των καταστάσεων αυτών και, όπου κρίνεται αναγκαίο, τη διατύπωση γνώμης σχετικά με τις θέσεις και τις αντιδράσεις της κυβέρνησης.
- (β) Να προωθεί και να διασφαλίζει την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας, των κανονισμών και πρακτικών με τα διεθνή κείμενα για τα δικαιώματα του ανθρώπου, στα οποία το Κράτος είναι συμβαλλόμενο μέρος, καθώς και την αποτελεσματική εφαρμογή τους.
- (γ) Να ενθαρρύνει την επικύρωση των προαναφερθέντων κειμένων ή την προσχώρηση σε αυτά, και να διασφαλίζει την εφαρμογή τους.
- (δ) Να συνεισφέρει στις εκθέσεις που υποβάλλουν τα Κράτη στα όργανα και τις επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών και σε περιφερειακούς θεσμούς, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις συμβάσεις και, όπου κρίνεται αναγκαίο, να διατυπώνει γνώμη σχετικά, με το δέοντα σεβασμό για την ανεξαρτησία του.
- (ε) Να συνεργάζεται με τα Ηνωμένα Έθνη και κάθε άλλο οργανισμό του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, με τους περιφερειακούς θεσμούς και τους εθνικούς θεσμούς άλλων χωρών που είναι αρμόδιοι για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- (στ) Να συνδράμει στη διαμόρφωση προγραμμάτων για την εκπαίδευση και την έρευνα στα δικαιώματα του ανθρώπου και να συμμετέχει στην υλοποίησή τους στα σχολεία, τα πανεπιστήμια και τους επαγγελματικούς κύκλους.
- (ζ) Να δημοσιοποιεί τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις προσπάθειες για καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων, και συγκεκριμένα των φυλετικών διακρίσεων, αυ-

ξάνοντας την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, ιδίως μέσω της πληροφόρησης και της εκπαίδευσης και αξιοποιώντας όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Σύνθεση και εχέγγυα ανεξαρτησίας και πλουραλισμού

1. Η σύνθεση του εθνικού θεσμού και ο διορισμός των μελών του, είτε μέσω εκλογών, είτε με άλλο τρόπο, πραγματοποιούνται σύμφωνα με διαδικασία που παρέχει όλα τα αναγκαία εχέγγυα για τη διασφάλιση της πλουραλιστικής αντιπροσώπευσης των κοινωνικών δυνάμεων (της κοινωνίας των πολιτών) που συμμετέχουν στην προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδίως με αρμοδιότητες που επιτρέπουν την εδραίωση αποτελεσματικής συνεργασίας με, ή μέσω της παρουσίας, αντιπροσώπων:

- (α) Μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της καταπολέμησης των φυλετικών διακρίσεων, συνδικαλιστικών οργανώσεων, ενδιαφερόμενων κοινωνικών και επαγγελματικών οργανώσεων, όπως για παράδειγμα, ενώσεις δικηγόρων, γιατρών, δημοσιογράφων και επιστημόνων εγνωσμένου κύρους.
- (β) Τάσεων της φιλοσοφικής και πολιτικής σκέψης.
- (γ) Πανεπιστημίων και διακεκριμένων εμπειρογνομόνων.
- (δ) Του Κοινοβουλίου.
- (ε) Κυβερνητικών υπηρεσιών (εάν αυτές περιλαμβάνονται, οι εκπρόσωποί τους πρέπει να συμμετέχουν στις διαβουλεύσεις μόνο με συμβουλευτική αρμοδιότητα).

2. Ο εθνικός θεσμός διαθέτει την κατάλληλη υποδομή για την ομαλή διεξαγωγή των δραστηριοτήτων του, και συγκεκριμένα επαρκή χρηματοδότηση. Ο σκοπός αυτής της χρηματοδότησης θα πρέπει να είναι τέτοιος ώστε να του επιτρέπει να διαθέτει δικό του προσωπικό και εγκαταστάσεις, ώστε να είναι ανεξάρτητος από την Κυβέρνηση και να μην υπόκειται σε οικονομικό έλεγχο, ο οποίος ενδέχεται να επηρεάσει την ανεξαρτησία του.

3. Προκειμένου να διασφαλιστεί μία σταθερή εντολή για τα μέλη του εθνικού θεσμού, χωρίς την οποία δεν μπορεί να υπάρξει πραγματική ανεξαρτησία, ο διορισμός τους πραγματοποιείται με επίσημη πράξη η οποία καθορίζει την ακριβή διάρκεια της εντολής. Η εντολή αυτή μπορεί να ανανεωθεί, υπό τον όρο ότι διασφαλίζεται η πλουραλιστική σύνθεση του θεσμού.

Μέθοδοι λειτουργίας

Εντός του πλαισίου της λειτουργίας του, ο εθνικός θεσμός :

(α) Εξετάζει ελεύθερα οποιοδήποτε ζήτημα εμπίπτει στην αρμοδιότητά του, είτε υποβάλλεται από την κυβέρνηση είτε εξετάζεται αυτεπάγγελτα από το θεσμό, κατόπιν πρότασης μέλους του ή οποιουδήποτε αιτούντος.

(β) Δέχεται οποιοδήποτε πρόσωπο και αποκτά οποιαδήποτε πληροφορία και έγγραφα που είναι αναγκαία για την αξιολόγηση καταστάσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του.

(γ) Απευθύνεται στην κοινή γνώμη άμεσα ή μέσω οποιουδήποτε μέσου μαζικής επικοινωνίας, ιδίως ώστε να δημοσιοποιεί τις γνωμοδοτήσεις και τις συστάσεις του.

(δ) Συνέρχεται σε τακτική βάση και όποτε κρίνεται απαραίτητο με την παρουσία όλων των μελών του εφόσον έχουν προσηκόντως κληθεί.

(ε) Συγκροτεί ομάδες εργασίας αποτελούμενες από τα μέλη του ανάλογα με τις υφιστάμενες ανάγκες και δημιουργεί τοπικά ή περιφερειακά τμήματα για να τον επικουρούν κατά την εκπλήρωση των λειτουργιών του.

(στ) Διατηρεί ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας με τα υπόλοιπα, δικαιοδοτικά ή άλλα, όργανα τα οποία είναι αρμόδια για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου (ιδίως Συνηγόρους του πολίτη, διαμεσολαβητές και παρεμφερείς θεσμούς).

(ζ) Ενόψει του θεμελιώδους ρόλου που διαδραματίζουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις στη διεύρυνση του έργου των εθνικών θεσμών, αναπτύσσει σχέσεις με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο τομέα της προώθησης και της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την καταπολέμηση του ρατσισμού, την προστασία ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων (ιδίως παιδιών, εργαζόμενων μεταναστών, προσφύγων, ατόμων με σωματική και διανοητική αναπηρία) ή σε άλλους εξειδικευμένους τομείς.

Πρόσθετες αρχές σχετικά με το status Επιτροπών με οιονεί δικαιοδοτικές αρμοδιότητες

Ένας εθνικός θεσμός μπορεί να έχει εξουσιοδότηση να επιλαμβάνεται και να εξετάζει καταγγελίες και αναφορές σχετικά με ατομικές περιπτώσεις. Υποθέσεις μπορούν να εισαχθούν ενώπιόν του από ιδιώτες, τους αντιπροσώπους τους, τρίτα μέρη, μη κυβερνητικές οργανώσεις, σωματεία συνδικαλιστικών οργανώσεων ή άλλες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις. Υπό τις συνθήκες αυτές, και με την επιφύλαξη των αρχών που προαναφέρθηκαν σχετικά με τις άλλες αρμοδιότητες των επιτροπών, οι λειτουργίες που τους ανατίθενται μπορούν να θεμελιωθούν στις ακόλουθες αρχές:

(α) Την αναζήτηση ενός φιλικού διακανονισμού μέσω συμβιβασμού ή, εντός των ορίων που καθορίζονται από το νόμο, μέσω δεσμευτικών αποφάσεων ή, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, στη βάση της εμπιστευτικότητας.

(β) Την ενημέρωση του μέρους που κατέθεσε την αναφορά σχετικά με τα δικαιώματά του, ιδίως σχετικά με τα ένδικα βοηθήματα που διαθέτει και την προώθηση της πρόσβασης σε αυτά.

(γ) Την ακρόαση κάθε καταγγελίας ή αναφοράς ή τη διαβίβασή τους σε κάθε άλλη αρμόδια Αρχή, εντός των ορίων που καθορίζονται από το νόμο.

(δ) Τη διατύπωση συστάσεων προς τις αρμόδιες Αρχές, ιδίως προτείνοντας τροπολογίες ή αναθεώρηση νόμων, κανονισμών και διοικητικών πρακτικών, ιδιαίτερα εάν ευθύνονται για τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν τα πρόσωπα που κατέθεσαν την αναφορά με σκοπό να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους.

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
2019

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Ε.Ε.Δ.Α.)

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η ΕΕΔΑ ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	53
Η ΕΕΔΑ ως Φορέας Παρακολούθησης Ζητημάτων που άπτονται των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	53
ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	54
ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	59
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	62
ΈΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ (ΜΕΡΟΣ Α': ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ) (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2019)	65
ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	78
ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΕΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ	79
ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	81
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	83
ROMA	83
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ	84
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ	85
Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	87
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ.....	98
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΘΗΝΩΝ	99
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΣΕ ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ-ΞΑΝΘΗ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ROMA	99
ΚΥΚΛΟΙ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣ	100
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΑΕΙ	100
ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	101
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	103

Η ΕΕΔΑ ως Φορέας Παρακολούθησης Ζητημάτων που άπτονται των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Απαραίτητο συστατικό για την καλλιέργεια κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι η ενθάρρυνση του διαλόγου και η προώθηση της αλληλεπίδρασης και της συνεργασίας μεταξύ των ΕΘΑΔ και των δημόσιων Αρχών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η ΕΕΔΑ διαδραματίζει σημαντικό και εποικοδομητικό ρόλο στην ουσιαστική πραγμάτωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, παρακολουθώντας διαρκώς τις εξελίξεις που σχετίζονται με την κατάσταση και εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και το εξωτερικό και παρέχοντας διαρκή συμβουλευτική στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

Πράγματι, ο συμβουλευτικός ρόλος συγκαταλέγεται αναμφισβήτητα μεταξύ των πιο σημαντικών αρμοδιοτήτων των ΕΘΑΔ και, σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που θέτουν οι Αρχές των Παρισίων, δεν περιορίζεται μόνο στην υποβολή γνωμοδοτήσεων, συστάσεων, προτάσεων ή εκθέσεων και στη συμμετοχή σε συνεδριάσεις της Βουλής αλλά επεκτείνεται και στη συνδρομή στις εκθέσεις που υποβάλλουν οι εθνικές αρμόδιες Αρχές για τη συμμόρφωσή τους με τα διεθνή, περιφερειακά ή/και ευρωπαϊκά πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου (*reporting*) καθώς επίσης και στην ενθάρρυνση για την επικύρωση διεθνών συνθηκών για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

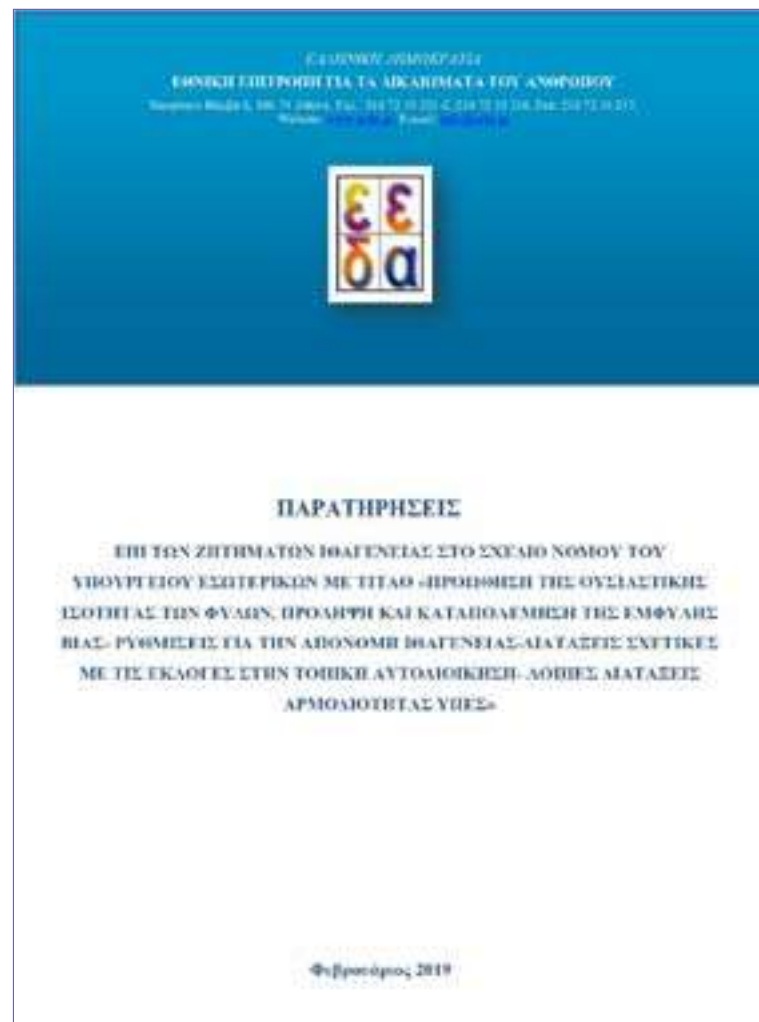
Παράλληλα, η ΕΕΔΑ έχει αναλάβει και φέρνει σε πέρας με ευθύνη και αποτελεσματικότητα το γενικό καθήκον παρακολούθησης της συμμόρφωσης των αρμόδιων κρατικών Αρχών με τα διεθνή, περιφερειακά ή/και εθνικά πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου (*monitoring*), σύμφωνα με τις Αρχές των Παρισίων (Α.3.β').

Πιο συγκεκριμένα, κατά το έτος 2019, η ΕΕΔΑ επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις εξής θεματικές:

Ιθαγένεια

Συνεδρίαση του Α' τμήματος της ΕΕΔΑ (Α' Τμήμα Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων) με θέμα «Ενημέρωση και συζήτηση με Μέλη, υποδειχθέντα από την ΕΕΔΑ, στις Επιτροπές Πολιτογράφησης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, σε σχέση με τα ζητήματα λειτουργίας των εν λόγω Επιτροπών ενόψει και της υποβληθείσας τροπολογίας που περιλαμβάνει μεταβολές στο ισχύον πλαίσιο για την ιθαγένεια, σε ΣΧΝ του Υπουργείου Εσωτερικών» (23.01.2019). Στην εν λόγω συνεδρίαση προσκλήθηκαν και συμμετείχαν και μέλη των Επιτροπών Πολιτογράφησης ανά την επικράτεια.

Παρατηρήσεις ΕΕΔΑ επί των ζητημάτων ιθαγένειας στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο «Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας- Ρυθμίσεις για την απονομή Ιθαγένειας-Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση- Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας ΥΠΕΣ» (Φεβρουάριος 2019)

Στις 10.1.2019, ο Ειδικός Γραμματέας Ιθαγένειας, Λάμπρος Μπαλτσιώτης, κοινοποίησε στην ΕΕΔΑ σχέδιο τροπολογίας καθώς και σχετική αιτιολογική έκθεση για θέματα ιθαγένειας στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο «Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης της έμφυλης βίας». Η τροπολογία εισήγαγε ορισμένες ουσιώδεις, τόσο ουσιαστικές όσο και διαδικαστικές μεταβολές στο ισχύον πλαίσιο για την ιθαγένεια.

Συμπεράσματα από τη σύγκληση του Α' Τμήματος και την ακρόαση των υποδειχθέντων από την ΕΕΔΑ μελών των Επιτροπών Πολιτογράφησης

Ενόψει του σχολιασμού της εν λόγω τροπολογίας από την ΕΕΔΑ, υπήρξε σύγκληση του Α' Τμήματος Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων της ΕΕΔΑ και ακρόαση στις 23.1.2019, μελών των Επιτροπών Πολιτογράφησης που είχαν οριστεί από την ΕΕΔΑ με σκοπό την αξιολόγηση της έως τώρα λειτουργίας των εν λόγω Επιτροπών. Μεταξύ των σημείων που ανεδείχθησαν κατά την ακρόαση και συζήτηση ήταν, κατά πλειοψηφία, τα ακόλουθα:

- Σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των Επιτροπών Πολιτογράφησης παρατηρούνται ως προς τις επί μέρους διαδικασίες που ακολουθούνται κατά τη συνεδρίαση, συνέντευξη, αξιολόγηση και λήψη απόφασης επί των επί μέρους αιτήσεων. Μολονότι υπάρχουν εγκύκλιοι που φαινομενικά δίνουν ορισμένες κατευθύνσεις, επί των ερωτημάτων φερεται, κάθε Επιτροπή Πολιτογράφησης τις αξιολογεί ελεύθερα με αποτέλεσμα να παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους.
- Σημαντικά προβλήματα απαρτίας παρατηρούνται στην πλειονότητα των Επιτροπών Πολιτογράφησης. Τα μέλη των Επιτροπών που κατά κανόνα απουσιάζουν είναι τα μέλη ΔΕΠ.
- Έντονη κριτική ασκήθηκε, από την πλειονότητα των υποδειχθέντων από την ΕΕΔΑ μελών στις Επιτροπές Πολιτογράφησης, στον τρόπο αξιολόγησης του ουσιαστικού στοιχείου της ένταξης των αλλοδαπών που αιτούνται πολιτογράφηση στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας, ιδίως αυτών που χαρακτηρίζονται ως χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου (ακατάλληλες ερωτήσεις και μη προσαρμογή της διαδικασίας στις κοινωνικές και ανθρωπολογικές ιδιαιτερότητες του αιτούντος).
- Κανένα από τα παρόντα στην ακρόαση μέλη των Επιτροπών Πολιτογράφησης δεν κατόρθωσε να εισπράξει την νόμιμα προβλεπόμενη αποζημίωση, εξαιτίας διαδικαστικών κωλυμάτων συναρτώμενων με την έκδοση και αποτελεσματική εφαρμογή στην πράξη της προβλεπόμενης στο άρθρο 8 του Ν 3838/2010 (ΦΕΚ Α' 49) ΚΥΑ των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών.

Θετική αποτίμηση

Ορισμένες εκ των μεταβολών που εισήγαγε η τροπολογία αποτιμήθηκαν θετικά, όπως για παράδειγμα η τροποποίηση των άρθρων 1Α και 1Β ΚΕΙ, η κατά το άρθρο 35 (τροποποίηση

άρθρου 5Α ΚΕΙ) δυνατότητα πολιτογράφησης υπερηλίκων ή προσώπων με νοητική ή ψυχική ή σωματική αναπηρία χωρίς να συντρέχει το σύνολο των ουσιαστικών προϋποθέσεων, η κατά το άρθρο 39 τροποποίηση του άρθρου 9 ΚΕΙ, στο βαθμό που παρέχεται η δυνατότητα ορκωμοσίας ατόμων με σωματική αναπηρία κατ'οίκον ή μέσω τηλεδιάσκεψης, η κατά το άρθρο 36 τροποποίηση του άρθρου 6 ΚΕΙ, η οποία αυξάνει τον αριθμό φορολογικών εκκαθαριστικών σημειωμάτων που οφείλει να προσκομίσει ο αιτών, ώστε αυτά να αντιστοιχούν στο σύνολο των ετών προηγούμενης νόμιμης παραμονής στη χώρα, αρκεί βεβαίως να προβλεφθεί η δυνατότητα παροχής εξηγήσεων σε περιπτώσεις που για ορισμένα από τα έτη αυτά προκύπτει ανεπαρκές εισόδημα, λόγω ανεργίας, οικονομικής αδυναμίας κλπ. Αποτιμήθηκε θετικά η μείωση του παραβόλου πολιτογράφησης, μολοντί παραμένει σε υψηλά επίπεδα για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, καθώς και η πρόβλεψη δυνατότητας εκπροσώπησης ενηλίκων στερουμένων δικαιοπρακτικής ικανότητας, καθώς και ο εξορθολογισμός της ειδικής διαδικασίας πολιτογράφησης ομογενών από την πρώην ΕΣΣΔ. Εύλογος και χρήσιμος κρίθηκε, επί της αρχής, ο εξορθολογισμός που σκοπεύεται με την τροποποίηση του άρθρου 7ΚΕΙ, μέσω της σύντμησης του χρόνου προώθησης των αιτήσεων και του περιορισμού των πολλαπλών υποχρεώσεων προσκόμισης ομοειδών δικαιολογητικών. Σε σχέση με τις προθεσμίες, πάντως, αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι οι προθεσμίες που τέθηκαν ήδη από τον Ν 3838/10 δεν τηρήθηκαν από την διοίκηση.

Κατά το περιεχόμενό της, η προτεινόμενη ρύθμιση επιλύει σειρά ζητημάτων που είχαν στο παρελθόν απασχολήσει το Υπουργείο, τη Δικαιοσύνη και το ΝΣΚ. Ειδικότερα, διευκρινίζεται ότι καθορισμός ιθαγένειας νοείται ακόμη και για αποβιώσαντα, «για τον καθορισμό της ιθαγένειας του οποίου ο αιτών έχει έννομο συμφέρον», ενώ μέχρι τώρα η διοίκηση απέρριπτε, ως στερούμενες νομικής βάσης, τις αιτήσεις για καθορισμό ιθαγένειας αποβιωσάντων προπατόρων παρά την προφανή επίδρασή τους στην ιθαγένεια ζώντων απογόνων. Θετικά αποτιμήθηκε, τέλος, η κατάργηση, στον Υπαλληλικό Κώδικα και στον Κώδικα Δημοτικών Υπαλλήλων, του κωλύματος διορισμού προ της παρέλευσης ενός έτους από την πολιτογράφηση. Το κώλυμα αυτό αποτελεί δυσμενή διακριτική μεταχείριση λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής και προσκρούει στην αρχή της ισότητας, κατά το Σύνταγμα, αλλά και τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως έχει ενσωματωθεί με τα άρθρα 2-4 του Ν 4443/2016.

Αρνητική αποτίμηση

Γενικές διατυπώσεις, αοριστίες και πολλαπλές παραπομπές σε μεταγενέστερες υπουργικές αποφάσεις

Αρνητικά αποτιμήθηκε από την ΕΕΔΑ η ύπαρξη σε πολλά σημεία της τροπολογίας γενικόλογων διατυπώσεων, αοριστιών και παραπομπών ρύθμισης ουσιαστικών θεμάτων σε μεταγενέστερες Υπουργικές Αποφάσεις, ορισμένες, μάλιστα, εκ των οποίων φαίνεται να κινούνται στα όρια της συνταγματικότητας.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Η τροποποίηση του άρθρου 5^Α ΚΕΙ παραπέμπει το σύνολο της διαδικασίας αξιολόγησης των ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1 αλλά και της γλωσσομάθειας σε μεταγενέστερες υπουργικές αποφάσεις.
- Η αντικατάσταση άρθρου 7 ΚΕΙ, όπου αναφέρεται ότι «[ο] Υπουργός Εσωτερικών αποφασίζει χωρίς προηγούμενη γνώμη [της οικείας Επιτροπής Πολιτογράφησης] πλην των περιπτώσεων εκείνων για τις οποίες αυτός παραπέμπει το σχετικό φάκελο στην Επιτροπή για εξέταση και τη διατύπωση γνώμης. Η διάταξη είναι εξαιρετικά αόριστη, δεδομένου ότι δεν αναφέρονται με σαφήνεια οι περιπτώσεις όπου ο Υπουργός δύναται να παραπέμψει μία υπόθεση στην οικεία Επιτροπή Πολιτογράφησης για εξέταση και διατύπωση γνώμης. Η έκφραση «ιδίως» δεν επαρκεί για να άρει την αοριστία.
- Προσθήκη άρθρου 7Β στον ΚΕΙ, και ειδικότερα η παράγραφος 1. Η διάταξη δεν διευκρινίζει με ποιά στοιχεία το Συμβούλιο Ιθαγένειας θα κρίνει το πραγματικό γεγονός της διαμονής ή μη του υποψηφίου στη χώρα, κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 1 και 2 1 του άρθρου 7^Α.

Σοβαρές αμφιβολίες ως προς την επιβολή υποχρέωσης διαμονής στη χώρα μετά την υποβολή της αίτησης για πολιτογράφηση (προσθήκη άρθρου 7^Α ΚΕΙ)

Προστέθηκε άρθρο 7^Α στον ΚΕΙ, σύμφωνα με το οποίο εάν διαπιστωθεί πως ο αιτών πολιτογράφησης από την υποβολή της αίτησής του έως και την εξέτασή της αίτησής του δεν διαμένει συνεχώς στη χώρα, η αίτησή του απορρίπτεται από τον Υπουργό Εσωτερικών. Η διάταξη κρίθηκε αόριστη, στο βαθμό που δεν αναφέρει πώς θα αξιολογείται το στοιχείο της πραγματικής διαμονής. Επιπλέον, η νέα ρύθμιση, μολοντί στην πραγματικότητα θεσπίζει νέα τυπική προϋπόθεση, αυτή δεν προστίθεται στο οικείο άρθρο (5 ΚΕΙ) αλλά σε αυτό της διαδικασίας πολιτογράφησης. Στην πραγματικότητα, όμως, πρόκειται για μία επιπλέον τυπική προϋπόθεση που θα πρέπει να συντρέχει, και να ελέγχεται, μετά την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης και πριν την εξέτασή της.

Η κακοτεχνία επιτείνεται και σε σχέση με τη δεύτερη παράγραφο, η οποία προβλέπει πως (κατ' εξαίρεση) η αίτηση δεν απορρίπτεται αλλά η διαδικασία αναστέλλεται από την αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας, όταν κατά το χρονικό διάστημα από την υποβολή της αίτησης μέχρι και την κλήση σε εξέταση διαπιστωθεί ότι συντρέχουν σωρευτικά οι εξής περιπτώσεις: α) ο αιτών διαμένει εκτός Ελλάδας για διάστημα που δεν υπερβαίνει τους 18 μήνες και β) εξακολουθεί να διατηρεί βιοτικούς δεσμούς με τη χώρα. Η τρίτη παράγραφος προβλέπει, αντίστοιχα, πως με αίτηση του ενδιαφερομένου η ανασταλείσα διαδικασία συνεχίζεται εφόσον ο αιτών καταστήσει εκ νέου την Ελλάδα χώρα της μόνιμης διαμονής του για χρόνο ίσο με αυτό της απουσίας του.

Η ΕΕΔΑ εξέφρασε τον έντονο προβληματισμό της για τη συμβατότητα των παραπάνω διατάξεων με το ενωσιακό δίκαιο. Ειδικότερα, ο νομοθέτης δεν φαίνεται να λαμβάνει υπόψη ότι πολίτες τρίτων χωρών καθώς και οι πολίτες ΕΕ υπάγονται σε ειδικότερες ρυθμίσεις του ενωσιακού δικαίου, που ορίζουν τα επιτρεπόμενα διαστήματα απουσίας από τη χώρα ανάλογα με τον τύπο άδειας διαμονής που κατέχουν. Αξίζει, επιπλέον, να σημειωθεί πως με την προσθήκη του άρθρου 7^Α στον ΚΕΙ και δεδομένων των ήδη διαπιστωμένων μεγάλων καθυστερήσεων της διοίκησης από την υποβολή μέχρι την εξέταση των αιτήσεων πολιτογράφησης που συχνά ξεπερνούν τα 5 έτη, οι συνέπειες των καθυστερήσεων της διοίκησης πλέον μετακυλίνουν, και θεσμικά, στους αλλοδαπούς.

Τέλος, με την εν λόγω διάταξη καθιερώθηκε, στην πραγματικότητα, αμάχητο τεκμήριο για την εξάλειψη των δεσμών με τη χώρα, την κοινωνική ένταξη και την πολιτική συμμετοχή, που έως τώρα αξιολογούνταν ελεύθερα κατά τη συνέντευξη. Υπάρχει, συνεπώς, κίνδυνος η σχετική ανελαστική πρόβλεψη να αποκλείσει ήδη ενταγμένους αλλοδαπούς, από την διαδικασία πολιτογράφησης τους ως Έλληνες, και να στερήσει τη δυνατότητα εξέτασης των σχετικών αιτήσεων από αλλοδαπούς, οι οποίοι, παρότι έχουν ενταχθεί στην κοινωνική ζωή της χώρας και έχουν ακόμη και δυνατότητα συμμετοχής στην πολιτική ζωή αυτής, αναγκάζονται να διαμείνουν εκτός Ελλάδας, διατηρώντας με άλλο τρόπο την επαφή αυτή.

Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής; με θέμα ημερήσιας διάταξης το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας – Ρυθμίσεις για την απονομή Ιθαγένειας – Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση – Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας ΥΠΕΣ» (13.3.2019). Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, Άννα-Ειρήνη Μπάκα.

Αναθεώρηση του Συντάγματος

Προτάσεις για την Αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος (07.02.2019)

Η διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος ξεκίνησε το Νοέμβριο 2018 με την κατάθεση σχετικής πρότασης από τον αναγκαίο αριθμό βουλευτών του ελληνικού Κοινοβουλίου, σύμφωνα με τα άρθρα 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής. Η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, αφού ολοκλήρωσε το έργο της σε δώδεκα (12) συνολικά συνεδριάσεις, υπέβαλε την Έκθεσή της για την αναθεώρηση του Συντάγματος στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία μετά από σχετική συζήτηση, διαπίστωσε την ανάγκη αναθεώρησης συγκεκριμένων διατάξεων του Συντάγματος σε δύο ονομαστικές ψηφοφορίες, που απέχουν μεταξύ τους έναν τουλάχιστο μήνα και με τις πλειοψηφίες που ορίζονται από το άρθρο 110, παρ. 2 και 4 του Συντάγματος. Η ΕΕΔΑ αποφάσισε, ενόψει της διαδικασίας αναθεώρησης του Συντάγματος, την υποβολή πρότασης προς τη Βουλή σχετικά με την αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΕΔΑ πρότεινε την αναθεώρηση των ακόλουθων διατάξεων:

I. Κράτος και θρησκευτική ελευθερία

Άρθρο 3 (Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας): Η ΕΕΔΑ πρότεινε την αναθεώρηση του άρθρου 3 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της ρητής κατοχύρωσης της θρησκευτικής ουδετερότητας του Κράτους.

Άρθρο 13 (Θρησκευτική ελευθερία): Η ΕΕΔΑ πρότεινε την αναθεώρηση του άρθρου 13 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της περαιτέρω κατοχύρωσης της θρησκευτικής ελευθερίας και υπό τις δύο εκφάνσεις της (θετική και αρνητική).

Άρθρο 33 (Εναρξη θητείας, όρκος, χορηγία): Η ΕΕΔΑ πρότεινε την αναθεώρηση του άρθρου 33 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της περαιτέρω κατοχύρωσης της θρησκευτικής ελευθερίας και υπό τις δύο εκφάνσεις της (θετική και αρνητική).

Άρθρο 59 (Όρκος): Η ΕΕΔΑ πρότεινε την αναθεώρηση του άρθρου 59 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της περαιτέρω κατοχύρωσης της θρησκευτικής ελευθερίας και υπό τις δύο εκφάνσεις της (θετική και αρνητική).

II. Διεύρυνση της προστασίας του δικαιώματος σε ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας – ελάχιστο εγγυημένο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης

Άρθρο 5 (Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία): Η ΕΕΔΑ προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 5 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της εναρμόνισής του με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου και της διασφάλισης του μέγιστου δυνατού πλαισίου προστασίας των δικαιωμάτων όλων όσοι διαβιούν στην ελληνική επικράτεια.

III. Κατάργηση θανατικής ποινής

Άρθρο 7 (Καμία ποινή χωρίς νόμο, απαγόρευση βασανιστηρίων): Η ΕΕΔΑ προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 7 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της εναρμόνισής του με τα ευρωπαϊκά πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου που επιβάλλουν την πλήρη κατάργηση της θανατικής ποινής.

IV. Επέκταση των εγγυήσεων της διαφάνειας και της πολυφωνίας του άρθρου 14, παρ. 9, του Συντάγματος και στη ραδιοφωνία και την τηλεόραση

Άρθρο 15 (Κινηματογράφος, φωνογραφία, ραδιοφωνία, τηλεόραση): Η ΕΕΔΑ προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 15 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης των εχέγγυων πολυφωνίας στη ραδιοτηλεόραση.

V. Προστασία του δικαιώματος στην ιδιοκτησία – αποζημίωση

Άρθρο 17 (Προστασία της ιδιοκτησίας, απαλλοτρίωση): Η ΕΕΔΑ προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 17 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της εναρμόνισής του με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου και ειδικότερα τη νομολογία του ΕΔΔΑ.

VI. Συνταγματική κατοχύρωση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)

Άρθρο 25 (Αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων): Η ΕΕΔΑ προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 25 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης του *status* της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), που είναι ο Εθνικός Θεσμός για την προώθηση και την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ) στη Χώρα.

VII. Αρχές καλής διενέργειας δημοψηφισμάτων

Άρθρο 44 (Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, δημοψηφίσματα, διαγγέλματα): Η ΕΕΔΑ προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 44 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της συνταγματικής αναγνώρισης της υποχρέωσης του Κράτους να τυποποιήσει τις αρχές καλής διενέργειας δημοψηφισμάτων.

VIII. Διασφάλιση της ψήφου των εκτός επικρατείας πολιτών

Στην Έκθεσή της με θέμα «Διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες πολίτες: Η υλοποίηση του Συνταγματικού Συμβολαίου ως δημοκρατική και κοινωνική αναγκαιότητα» (21.12.2017), η ΕΕΔΑ προέκρινε, διαζευκτικά και υπό τον όρο της συνταγματικότητας, τρεις λύσεις για τη διευκόλυνση άσκησης του δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες πολίτες.

Η πρώτη, διαζευκτικώς προτεινόμενη, λύση εκφράζει το μείζον δικαιωματικά και δεν έχει συνταγματικό κώλυμα: να δοθεί σε όλους τους εκτός Επικρατείας Έλληνες εκλογείς η δυνατότητα να ψηφίζουν από το εξωτερικό.

Η δεύτερη, διαζευκτικώς προτεινόμενη, λύση προϋποθέτει συνταγματική αναθεώρηση, καθώς προτείνει να περιοριστεί η δυνατότητα της εξ αποστάσεως άσκησης του δικαιώματος ψήφου στους Έλληνες που έχουν την ελληνική ιθαγένεια κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του εκτελεστικού του Συντάγματος νόμου (πλην εκείνων που αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια από τη γέννηση), ή στους Έλληνες που διαμένουν εκτός Ελλάδας για λιγότερο από “Χ” έτη. Η εισαγωγή χρονικού περιορισμού στο εκλογικό δικαίωμα από τον κοινό νομοθέτη, προϋποθέτει αναθεώρηση του άρθρου 51 Σ.

Η τρίτη, διαζευκτικώς προτεινόμενη, λύση ορίζει πως η ψήφος των εκτός Επικρατείας Ελλήνων πολιτών θα μετρά μόνο για τρεις (3) έδρες του ψηφοδελτίου Επικρατείας και δεν θα προσμετράται για την εξαγωγή του εκλογικού μέτρου σε επίπεδο Επικρατείας, με αντίστοιχη υποχρέωση οι υποψήφιοι εκπρόσωποι των εκτός Επικρατείας Ελλήνων εκλογέων να τοποθετηθούν στην πρώτη θέση του ψηφοδελτίου Επικρατείας. Η λύση αυτή είναι σκόπιμο να συνοδευτεί, για λόγους καλύτερης ασφάλειας δικαίου, από προηγούμενη συνταγματική αναθεώρηση του άρθρου 54 Σ μέσω της ρητής πρόβλεψης περιφερειών εξωτερικού, καθώς εισάγει μια οιονεί μορφή ψήφου εκπροσώπησης που, κατά ορισμένες απόψεις, εγείρει ζήτημα ως προς την αρχή της ισότητας της ψήφου.

Και για τις τρεις παραπάνω διαζευκτικά προτεινόμενες λύσεις, η ΕΕΔΑ συστήνει, διαδικαστικά, την υιοθέτηση, είτε αποκλειστικά, είτε διαζευκτικά, της επιστολικής ή της φυσικής/ αυτοπρόσωπης μεθόδου ψήφου σε πρεσβείες, προξενεία, ή άλλα ειδικώς οριζόμενα εκλογικά κέντρα του εξωτερικού. Καμία από τις δύο αυτές μεθόδους ψηφοφορίας δεν προϋποθέτει προηγούμενη συνταγματική αναθεώρηση.

Σύμφωνα με τα παραπάνω:

Άρθρο 51 (Εκλογή βουλευτών, εκλογικό δικαίωμα): Εάν ήθελε επιλεγεί η δεύτερη προτεινόμενη λύση, η ΕΕΔΑ προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 51 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της διευκόλυνσης της ψήφου των εκτός Επικρατείας πολιτών και της συνταγματικής αναγνώρισης της ευχέρειας του νομοθέτη να εισαγάγει χρονικούς περιορισμούς στο εκλογικό δικαίωμα για την ψήφο των εκτός Επικρατείας πολιτών. Σε κάθε περίπτωση, με ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειάς της στις 7.2.2019, η ΕΕΔΑ προτείνει να αντικατασταθεί η προβλεπόμενη στην παράγραφο 4 αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων με την επίσης αυξημένη πλειοψηφία των τριών πέμπτων, προκειμένου να καταστεί ευχερέστερη η ψήφιση του εκτελεστικού του Συντάγματος νόμου που θα ρυθμίζει την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος των εκτός Επικρατείας Ελλήνων εκλογέων.

Άρθρο 54 (Εκλογικό σύστημα, εκλογικές περιφέρειες, βουλευτές Επικρατείας): Εάν ήθελε επιλεγεί η τρίτη προτεινόμενη λύση, η ΕΕΔΑ προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 54 του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της διευκόλυνσης της ψήφου των εκτός επικρατείας πολιτών και της ρητής συνταγματικής αναγνώρισης της δυνατότητας ίδρυσης εκλογικών περιφερειών εξωτερικού για τους εκτός Επικρατείας πολίτες.

ΙΧ. Ενίσχυση του συνταγματικού προστατευτικού πλαισίου των Ανεξάρτητων Αρχών

Άρθρο 101Α (Ανεξάρτητες Αρχές): Η ΕΕΔΑ προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 101Α του Συντάγματος, προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης του θεσμικού πλαισίου των Ανεξάρτητων Αρχών.

Δικαιώματα προσφύγων και μεταναστών

Συνάντηση Β' Αντιπροέδρου της ΕΕΔΑ, κ. Έλλης Βαρχαλαμά, Προεδρεύοντος του Γ' τμήματος της ΕΕΔΑ, κ. Σπύρος Απέργης και Επιστημονικής Συνεργάτιδας ΕΕΔΑ, κ. Εύας Τζαβαλά με εκπροσώπους της οργάνωσης Last Rights (κ.κ. Catriona Jarvis, Syd Bolton, Δανάη Αγγελή) και εκπρόσωπο του προγράμματος Missing Migrants Initiative (κ. Jan Bikker) με θέμα την αξιοπρεπή μεταχείριση των μεταναστών και προσφύγων που χάνουν τη ζωή τους ή εξαφανίζονται στη διάρκεια του ταξιδιού τους καθώς και τα δικαιώματα των οικογενειών τους (14.01.2019)

Συνάντηση Β' Αντιπροέδρου της ΕΕΔΑ, κ. Έλλης Βαρχαλαμά και Επιστημονικής Συνεργάτιδας ΕΕΔΑ, κ. Εύας Τζαβαλά με εκπρόσωπο του διεθνούς οργανισμού International Commission on Missing Persons (κ. Alessandra La Vaccara) με θέμα τη συνεργασία Ιταλίας, Κύπρου, Μάλτας και Ελλάδας για τους αγνοούμενους μετανάστες στη Μεσόγειο (17.01.2019).

Αξιοπρεπής μεταχείριση όλων των προσώπων που αγνοούνται και απεβίωσαν καθώς και των οικογενειών τους συνεπεία των μεταναστευτικών ταξιδιών - Η ΕΕΔΑ υιοθετεί τη Διακήρυξη της Μυτιλήνης (07.02.2019)

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του ρόλου της ως ΕΘΑΔ, προωθεί την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας και των πρακτικών των εθνικών αρχών με τα διεθνή και περιφερειακά πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου ενώ ενθαρρύνει την επικύρωση αυτών ή την προσχώρηση σε αυτά, παρακολουθώντας παράλληλα την αποτελεσματική εφαρμογή τους.

Στις 19 Δεκεμβρίου 2018 υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το Παγκόσμιο Σύμφωνο για την Ασφαλή, Ομαλή και Τακτική Μετανάστευση ('Global Compact for Migration'). Παράλληλα, στις 11 Ιουνίου 2018, η Ελλάδα συνήλθε σε διάσκεψη στη Ρώμη από κοινού με την Κύπρο, την Ιταλία και την Μάλτα ώστε να διερευνήσουν την πιθανότητα έναρξης μιας Κοινής Διαδικασίας Απόδοσης Ευθυνών για τους αγνοούμενους μετανάστες στη Μεσόγειο. Σύμφωνα δε με τα επίσημα στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ο αριθμός των νεκρών ή αγνοουμένων μεταναστών που έχουν καταγραφεί στην Ελλάδα συνολικά κατά τα έτη 2014-2018 άγγιξε τα 1.878 άτομα. Σε διεθνές επίπεδο, ελλείπει ένα ενιαίο κωδικοποιημένο κείμενο σχετικά με τις υποχρεώσεις των κρατών έναντι των νεκρών ή αγνοουμένων μεταναστών και των δικαιωμάτων των οικογενειών τους. Οι εθνικές νομοθεσίες των κρατών ρυθμίζουν ειδικότερα τις διαδικασίες έρευνας, ταυτοποίησης και καταγραφής των νεκρών και των αγνοουμένων, τη συμμετοχή των συγγενών σε αυτές και την αξιοπρεπή μεταχείριση των σορών των νεκρών και την ταφή τους σε σημαδεμένους τάφους. Προβλήματα δημιουργούνται στην πράξη στην προσαρμογή των εθνικών διαδικασιών στην ειδική περίπτωση των μεταναστών, οι οποίοι χάνουν τη ζωή τους ή αγνοούνται κατά την προσπάθεια εισόδου στην επικράτεια του κράτους υποδοχής και για τους οποίους ελάχιστα στοιχεία υπάρχουν σχετικά με το πρόσωπό τους και τις συνθήκες θανάτου ή εξαφάνισής τους.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΕΔΑ προβαίνει στην υιοθέτηση της *Διακήρυξης της Μυτιλήνης* και καλεί την Πολιτεία, κατά τη χάραξη πολιτικών σχετικών με τη μετανάστευση και την υιοθέτηση νομοθεσιών για τα δικαιώματα των αλλοδαπών καθώς και τους αρμόδιους τοπικούς φορείς, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους έναντι των αλλοδαπών (νεκρών και αγνοουμένων) και των οικογενειών αυτών, να λάβουν υπόψη τους τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που απαριθμούνται αναλυτικά στο κείμενο της *Διακήρυξης* και συνάδουν με τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών, όπως αυτές αποτυπώνονται στα διεθνή συμβατικά κείμενα και έχουν ερμηνευθεί από τα διεθνή και περιφερειακά δικαιοδοτικά όργανα.

Συνάντηση εργασίας της Προέδρου της ΕΕΔΑ, κ. Μαρίας Γαβουνέλη με την Επικεφαλής της Αποστολής στην Ελλάδα της Επιτροπής του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού στην Ελλάδα, κ. Monica Zanarelli (16.04.2019)

Συμμετοχή εκπροσώπου ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής με θέμα «Αγνοούμενοι μετανάστες και οι οικογένειές τους. Κάτι περισσότερο από αριθμοί» (08.05.2019). Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης έγινε ειδική αναφορά στη «Διακήρυξη της Μυτιλήνης για την αξιοπρεπή μεταχείριση όλων των προσώπων που αγνοούνται και απεβίωσαν καθώς και των οικογενειών τους συνεπεία των μεταναστευτικών ταξιδιών» και στην υιοθέτηση αυτής από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ.

Έκθεση Αναφοράς ΕΕΔΑ για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα (Μέρος Α': Προσφυγικό) (Σεπτέμβριος 2019)

Η ΕΕΔΑ, από την ίδρυσή της, παρακολουθεί στενά τα ζητήματα μεταχείρισης των αλλοδαπών, νεοεισερχομένων ή ήδη διαμενόντων, από τις ελληνικές αρχές, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στο θεσμό της διεθνούς προστασίας. Η ΕΕΔΑ υπήρξε, όλα τα χρόνια λειτουργίας της, αρωγός της Πολιτείας, παρέχοντας συμβουλές για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων σε συμφωνία με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις της χώρας και με γνώμονα το σεβασμό των δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια. Ανταποκρινόμενη στο διπλό της ρόλο, ως ο Εθνικός Θεσμός για την Προστασία και Προώθηση των Δικαιωμάτων στην Ελλάδα αλλά και ως ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας, η ΕΕΔΑ έκρινε σκόπιμο να συμπυκνώσει σε ένα ενιαίο κείμενο τις Θέσεις της για το Προσφυγικό και το Μεταναστευτικό Ζήτημα. Η ΕΕΔΑ φιλοδοξεί η παρούσα Έκθεση να καταστεί κείμενο αναφοράς αλλά και χρήσιμος οδηγός για την Πολιτεία, το νομοθέτη, τη διοίκηση, τους εφαρμοστές του δικαίου και των πολιτικών της Κυβέρνησης, των εμπειρογνομόνων και των επαγγελματιών του πεδίου, του ερευνητή και κάθε ενδιαφερόμενου. Λαμβανομένων υπόψη

των ανωτέρω, το Σεπτέμβριο του 2019 δημοσιεύθηκε το Μέρος Α' της Έκθεσης Αναφοράς στο οποίο παρουσιάζονται αναλυτικά οι Θέσεις της ΕΕΔΑ για επίκαιρα ζητήματα προσφυγικής προστασίας. Η Έκθεση διαρθρώνεται σε έξι επιμέρους κεφάλαια:

Υποδοχή και φιλοξενία αιτούντων διεθνή προστασία

Με πλήρη εικόνα τόσο της πραγματικότητας επί του πεδίου όσο και των πραγματικών και νομικών δυσχερειών της αντιμετώπισης των συνεχώς αυξανόμενων αριθμών αιτούντων διεθνή προστασία που καταφθάνουν στα νησιά του Αιγαίου αλλά και τις αυξανόμενες ανάγκες του προσφυγικού πληθυσμού που διαβιεί στην ενδοχώρα σε καθεστώς αναμονής έκδοσης των αποφάσεων διεθνούς προστασίας, η ΕΕΔΑ, απευθυνόμενη στην ελληνική Πολιτεία, επανήλθε στις πάγιες Συστάσεις της για:

- τον άμεσο τερματισμό του εγκλωβισμού των αιτούντων διεθνή προστασία στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου με την άρση του γεωγραφικού περιορισμού, που επιβάλλεται σε αυτούς, και τη μεταφορά τους στην ενδοχώρα ώστε να εξασφαλιστεί η άμεση αποσυμφόρηση των νησιών,
- την κατάργηση του μέτρου του γεωγραφικού περιορισμού στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, όπως εφαρμόζεται στην πράξη και η μνεία ότι όποιος γεωγραφικός περιορισμός πρέπει να επιβάλλεται κατόπιν ατομικής αξιολόγησης και αιτιολογημένης διοικητικής πράξης, παρέχοντας δε στον αιτούντα δυνατότητα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, δεδομένου ότι με αυτόν εισάγεται περιορισμός στην ελεύθερη μετακίνηση αυτού,
- την υπογραφή και άμεση κύρωση του 4^{ου} Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το οποίο μεταξύ άλλων, απαγορεύει τις μαζικές απελάσεις αλλοδαπών και κατοχυρώνει την ελευθερία της κυκλοφορίας, επιτρέποντας την επιβολή νόμιμων περιορισμών σε αυτή υπό προϋποθέσεις,
- την αύξηση των θέσεων φιλοξενίας στην ενδοχώρα, σε δομές κατάλληλες για μακροχρόνια διαμονή των αιτούντων διεθνή προστασία, με ειδική πρόβλεψη για τις οικογένειες και τους ευάλωτους,
- τη δημιουργία μικρομεσαίων (σε δυνατότητες φιλοξενίας) Κέντρων Φιλοξενίας, εντός των οικιστικών ιστών, τα οποία να πληρούν τους ελάχιστους όρους αξιοπρεπούς διαβίωσης,
- την ενίσχυση του προγράμματος ενοικίασης διαμερισμάτων, ιδίως των ευάλωτων ομάδων και όσων διαμένουν σε ακατάλληλους χώρους σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ με στόχο τη σταδιακή εγκατάσταση όλων των αιτούντων άσυλο,
- την έκδοση, το ταχύτερο δυνατόν, όλων των Κανονισμών Λειτουργίας των Κέντρων Φιλοξενίας,
- τις ανάγκες άμεσης και πλήρους στελέχωσης των υπηρεσιών της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και τη στελέχωση των Κέντρων Υποδοχής με κατάλληλο εξειδικευμένο προσωπικό,

- την ενίσχυση των κέντρων φιλοξενίας με ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό καθώς και με προσωπικό διοικητικής και κοινωνικής μέριμνας (διερμηνείες, διαπολιτισμικοί διαμεσολαβητές, κοινωνικοί λειτουργοί, υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, προσωπικό καθαριότητας και υποστήριξης της καλής λειτουργίας των εγκαταστάσεων),
- τη λήψη μέτρων για την προστασία των ευάλωτων ομάδων, όπως την άμεση μεταφορά τους σε ανοιχτές δομές φιλοξενίας όπου μπορούν να λάβουν κατάλληλης φροντίδας και στήριξης για τις ειδικές ανάγκες τους και ανάλογης αύξησης των θέσεων φιλοξενίας, οι οποίες δεν επαρκούν,
- τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, και
- τη λειτουργία ευαισθητοποιημένων στα ζητήματα ΛΟΑΤΚΙ κέντρων υποδοχής και δομών φιλοξενίας.

Κράτηση αιτούντων διεθνή προστασία

Ενόψει και της τελευταίας έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης, η ΕΕΔΑ επανήλθε στις πάγιες Συστάσεις της, τις οποίες επανέλαβε στις πρόσφατες Πληροφορίες που απέστειλε στην Επιτροπή του ΟΗΕ κατά των βασανιστηρίων αναφορικά με την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης από την Ελλάδα:

- Το μέτρο της κράτησης να χρησιμοποιείται μόνο κατ' εξαίρεση ή ως έσχατη λύση για λόγους που προβλέπονται ρητά στο νόμο και η διάρκεια αυτής πρέπει να είναι όσο το δυνατόν συντομότερη.
- Η διοικητική κράτηση λόγω παράτυπης εισόδου στη χώρα να μην εφαρμόζεται στους αιτούντες διεθνή προστασία.
- Οι ελληνικές αρχές να εξετάζουν πάντα σε κάθε ατομική περίπτωση και πριν την ενδεχόμενη επιβολή μέτρου κράτησης, την εφαρμογή εναλλακτικών της κράτησης μέτρων σύμφωνα με τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις (άρθρο 30 του Ν. 3907/2011, άρθρο 46 του Ν. 4375/2016).
- Κάθε απόφαση για περιορισμό/στέρηση της προσωπικής ελευθερίας των αιτούντων άσυλο πρέπει να ελέγχεται ως προς τη νομιμότητά της από το Δικαστήριο.

Διαδικασίες διεθνούς προστασίας σε α' και β' βαθμό

Λαμβανομένων υπόψη όλων των προηγούμενων θέσεων της ΕΕΔΑ αναφορικά με τη λειτουργία του α' και β' βαθμού και την εξαιρετική εφαρμογή της κατά παρέκκλιση ταχύρρυθμης διαδικασίας των συνόρων (άρθρο 60 παρ. 4 του Ν. 4375/2016), η ΕΕΔΑ επανήλθε στις Συστάσεις της προς την ελληνική Πολιτεία για:

- τη διασφάλιση του δικαιώματος πρόσβασης στο άσυλο για όλους όσους το επιθυμούν, χωρίς υπέρμετρη καθυστέρηση και εμπόδια,
- την ταχεία και απρόσκοπτη διεκπεραίωση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, με γνώμονα τη διασφάλιση της ποιότητας των διοικητικών αποφάσεων, ώστε η διαδικασία να πληροί τους όρους της αποτελεσματικότητας,
- την μη επιπλέον παράταση και τον τερματισμό εφαρμογής της κατά παρέκκλισης διαδικασίας των συνόρων του άρθρου 60 παρ. 4 του Ν. 4375/2016, η οποία εισήχθη ως ένα εξαιρετικό και προσωρινό μέτρο,
- τη διασφάλιση της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλει της Υπηρεσίας Ασύλου και της Αρχής Προσφυγών,
- τη θεσμική θωράκιση του β' βαθμού και της ανεξαρτησίας των Επιτροπών Προσφυγών, οι οποίες ασκούν δικαιοδοτικές αρμοδιότητες και αποτελούν τον β' βαθμό επανεξέτασης, νόμω και ουσία, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, και
- την τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων που συνεπάγονται της υποβολής μιας αίτησης διεθνούς προστασίας ενώπιον των ελληνικών αρχών, όπως η εξασφάλιση της

δυνατότητας παροχής υπηρεσιών διερμηνείας με δαπάνες της Πολιτείας και νομικής συνδρομής - ίδια δαπάνη σε όλα τα στάδια της διαδικασίας και δωρεάν στον β' βαθμό.

Ασυνόδευτοι ανήλικοι

Το ζήτημα προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων είναι πολυσχιδές και περίπλοκο. Είναι προφανές ότι για την αποτελεσματική προστασία αυτών απαιτείται συντονισμός και συνεργασία με πολλούς φορείς της Πολιτείας, της ΕΕ, της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Κοινωνίας των Πολιτών. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο, η ΕΕΔΑ επανήλθε στις Πάγιες Θέσεις τις για το θέμα των ασυνόδευτων ανηλίκων, στις οποίες μεταξύ άλλων επισημαίνει ή προτείνει:

- την κατάργηση της διοικητικής κράτησης των ασυνόδευτων ανηλίκων,
- την κατάργηση του μέτρου της απέλασης για όλους τους αλλοδαπούς ανηλίκους και η ρητή κατοχύρωση της προστασίας από την απέλαση/επιστροφή όλων των ανηλίκων, εκτός κι αν συνοδεύουν τον γονέα τους ή τον ασκούντα τη γονική μέριμνα που απομακρύνεται. Διαδικασίες επαναπατρισμού δύνανται να υλοποιηθούν μόνο υπό την προϋπόθεση ότι η επιστροφή του ανηλίκου στη χώρα καταγωγής, τεκμηριωμένα και κατόπιν ατομικής αξιολόγησης, εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου,
- την εξασφάλιση επαρκούς αριθμού για όλους τους ασυνόδευτους ανηλίκους θέσεων υποδοχής και φιλοξενίας σε κατάλληλες δομές για την ηλικία τους, οι οποίες να διασφαλίζουν ένα επαρκές επίπεδο διαβίωσης για τη σωματική, ψυχική, διανοητική, ηθική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Σε κάθε περίπτωση, η διαμονή ανηλίκων σε χώρους διαμονής ενηλίκων πρέπει να απαγορεύεται,
- το διορισμό Επιτρόπου για κάθε ανήλικο, το ταχύτερο δυνατόν, άλλως από την ταυτοποίηση όπως προβλέπει ο νόμος,
- την εφαρμογή της διαδικασίας προσδιορισμού ηλικίας μόνο εφόσον η ηλικία του προσώπου αμφισβητείται ειδικά και αιτιολογημένα, ενώ η διαδικασία να ακολουθεί τα διεθνή ιατρικά πρότυπα και οι ιατρικές εξετάσεις να διενεργούνται μόνο ως έσχατη λύση και εφόσον έχουν προηγηθεί άλλες μέθοδοι για την εκτίμηση της ηλικίας, λαμβάνοντας υπόψη το περιθώριο σφάλματος. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εφαρμόζεται το τεκμήριο ανηλικότητας, το οποίο προβλέπεται στο νόμο,
- την ενημέρωση, στη μητρική τους γλώσσα ή σε γλώσσα που κατανοούν, καθ' όλο το διάστημα που βρίσκονται στη δικαιοδοσία της ελληνικής Πολιτείας, σχετικά με τα δικαιώματά τους και ειδικότερα για το δικαίωμα υποβολής αιτήσεως διεθνούς προστασίας και τις συνέπειες αυτής,
- τη διενέργεια περισσότερων από μία συνεντεύξεων για κάθε ανήλικο χωριστά, με τις εγγυήσεις του νόμου, διασφαλίζοντας ότι οι συνεντεύξεις λαμβάνονται από ειδικά καταρτισμένο προσωπικό, με τη συνδρομή πιστοποιημένου διερμηνέα και την παρουσία συμ-

βούλου, σε ένα φιλικό περιβάλλον, με την φροντίδα που χρειάζεται ώστε να εκφραστεί το παιδί, το οποίο ενδέχεται να έχει υποστεί τραυματική εμπειρία κατά το παρελθόν,

- την παροχή σε κάθε ασυνόδευτο ανήλικο ψυχολογικής, ιατρικής και νομικής υποστήριξης από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό, δωρεάν από την Πολιτεία και με τη συνδρομή πιστοποιημένου διερμηνέα, ανεξαρτήτως του καθεστώτος διαμονής του παιδιού,
- τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ανηλίκων, ασυνόδευτων και μη, στην τυπική εκπαίδευση, στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας,
- την εξεύρεση νόμιμης εργασίας και ασφάλισης για τους ανηλίκους άνω των 15 ετών που επιθυμούν να εργαστούν, υπό τις αυστηρές προϋποθέσεις του νόμου και με τη συναίνεση του ασκούντος την παιδική μέριμνα οργάνου, και
- τη θέσπιση ειδικής άδειας διαμονής για τους ασυνόδευτους ανηλίκους στην Ελλάδα, η οποία να διασφαλίζει την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων τους και για την προστασία αυτών, επί τη βάση της ανηλικότητας και ανεξαρτήτως της έκβασης της διαδικασίας διεθνούς προστασίας ή άλλης διαδικασίας εξέτασης καθεστώτος παραμονής ή άλλως, τη νομοθετική πρόβλεψη ειδικής κατηγορίας άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, η οποία να χορηγείται στους ασυνόδευτους ανηλίκους, χωρίς να συναρτάται με άλλους πρόσθετους παράγοντες.

Επαναπροωθήσεις πολιτών τρίτων χωρών στα ελληνοτουρκικά σύνορα

Ενόψει σωρείας καταγγελιών για παράνομες άτυπες επαναπροωθήσεις στον Έβρο από μη κυβερνητικές οργανώσεις και αναφοράς διεθνών και ευρωπαϊκών μηχανισμών προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε άτυπες βίαιες επαναπροωθήσεις που συνεχίζουν να λαμβάνουν χώρα, η ΕΕΔΑ εμμένει στις Συστάσεις της, καλώντας τις ελληνικές αρχές να λάβουν όλα τα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί:

- η τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης (non-refoulement),
- η απρόσκοπτη, έγκαιρη και αποτελεσματική πρόσβαση όλων των παράτυπα εισερχομένων αλλοδαπών, χωρίς διάκριση φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων, στις διαδικασίες διεθνούς προστασίας,
- η έγκαιρη και ενδελεχής έρευνα όλων των καταγγελιών περί άτυπων, βίαιων επαναπροωθήσεων στον Έβρο.

Ένταξη προσφύγων στην Ελλάδα

Λαμβανομένων υπόψη των προσκομμάτων που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες κατά την πρόσβαση στα δικαιώματά τους (εργασία, εκπαίδευση, υγεία, στέγαση), η ΕΕΔΑ καλεί την ελληνική Πολιτεία να προσεγγίσει με ολιστικό τρόπο το ζήτημα της ένταξης των αλλοδαπών στις τοπικές κοινωνίες, διαμορφώνοντας και εφαρμόζοντας μια σταθερή μα-

κροπρόθεσμη πολιτική ένταξης, επενδύοντας στο ανθρώπινο δυναμικό που καταφθάνει στην Ελλάδα και επιθυμεί να παραμείνει στη χώρα. Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι οι αποτελεσματικές πολιτικές ένταξης των αλλοδαπών στην Ελλάδα εκπληρώνουν ένα διττό ρόλο. Αφενός βοηθούν στην ομαλή ένταξη των αλλοδαπών στις τοπικές κοινωνίες, στην ενσωμάτωση αυτών και στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής της κοινωνίας. Αφετέρου, καταπολεμούν της διακρίσεις, το ρατσισμό και την ξενοφοβία, προσεγγίζοντας με θετικό τρόπο τη διαφορετικότητα, την πολυπολιτισμικότητα και την ποικιλομορφία. Η ΕΕΔΑ ως συν-ιδρύτρια του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, παρακολουθεί τις τάσεις της ρατσιστικής βίας από το 2001 και μέχρι σήμερα. Τα τελευταία χρόνια καταγράφεται αυξανόμενος αριθμός περιστατικών ρατσιστικής βίας κατά προσφύγων και μεταναστών λόγω των συνθηκών διαμονής στα νησιά και της ανόδου των εθνικιστικών ξενοφοβικών κομμάτων στην Ευρώπη.

Στο πλαίσιο αυτό, η ελληνική Πολιτεία και οι ελληνικές αρχές, κατά λόγο αρμοδιότητας, καλούνται:

- να χαράξουν μια σταθερή, ανθρωποκεντρική μεταναστευτική πολιτική και μια μακροπρόθεσμη, ολιστική πολιτική ένταξης των αλλοδαπών στην ελληνική κοινωνία, ανεξαρτήτως του καθεστώτος διαμονής τους και ανάλογα με τις ανάγκες κάθε ομάδας-στόχου,
- να διευκολύνουν την πρόσβαση των αιτούντων διεθνή προστασία στην εργασία, την εκπαίδευση και την υγεία, με γνώμονα την πρώιμη ένταξη αυτών στις κοινωνίες υποδοχής και με σεβασμό στις υποχρεώσεις που απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο και το διεθνές δίκαιο προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου,
- να εξασφαλίσουν την ουσιαστική πρόσβαση των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων στην εργασία, εναρμονίζοντας τη διοικητική πρακτική των αρμόδιων δημοσίων υπηρεσιών για ζητήματα φορολογικά, κοινωνικοασφαλιστικά ή άλλα συναφή,
- να επιτρέπεται η πρόσβαση στην απασχόληση των αιτούντων και πριν την ολοκλήρωση της πλήρους καταγραφής εάν λόγω εκτάκτων συνθηκών που προκύπτουν από τις μεγάλες αφίξεις αιτούντων, η ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάθεσης αίτησης διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, υπερβαίνει το χρονικό διάστημα των τριών μηνών,
- να εξασφαλίσουν την ακώλυτη ισότιμη πρόσβαση των ανηλίκων πολιτών τρίτων χωρών στο δημόσιο σύστημα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενισχύοντας αποτελεσματικά την ένταξη αυτών στο πρωινό σχολικό πρόγραμμα, μέσω δράσεων που προβλέπονται στο νόμο για τις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και να υλοποιήσουν προγράμματα εκμάθησης ελληνικών ανεξαρτήτου ηλικίας,
- να παρέχουν ακώλυτη πρόσβαση των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων στις υπηρεσίες υγείας, διευκολύνοντας την έκδοση ΑΜΚΑ από τις αρμόδιες αρχές και θέτοντας σε εφαρμογή το σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας με την Κάρτα Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπών,

- να κατοχυρώσουν θεσμικά την υποχρέωση παροχή υπηρεσιών διερμηνείας στα δημόσια νοσοκομεία και τις άλλες δημόσιες μονάδες υγείας,
- να εγκαθιδρύσουν ειδικές δομές για τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες με αναπηρίες ώστε να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας,
- να εξασφαλίσουν στέγαση και ένα ελάχιστο επίπεδο επαρκούς διαβίωσης για όσους αναγνωρισμένους πρόσφυγες δεν διαθέτουν εργασία ή άλλους οικονομικούς πόρους να αυτοσυντηρηθούν,
- να ενεργοποιήσουν τη λειτουργία των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων καθώς και των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών και των Κέντρων Κοινότητας στους Δήμους της ελληνικής επικράτειας, όπου συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός μεταναστευτικού και προσφυγικού πληθυσμού για την προώθηση της ενεργούς συμμετοχής των αλλοδαπών στα κοινά.

Ανακοίνωση ΕΕΔΑ για την ανησυχητική κατάσταση στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και τις τελευταίες εξελίξεις στο άσυλο (6.9.2019)

Με ανησυχία η ΕΕΔΑ παρατήρησε ότι το 2019 διαπιστώνεται η αύξηση του αριθμού αφίξεων αλλοδαπών στην Ελλάδα, ιδίως από τα νησιά, σε σύγκριση με τις αντίστοιχες αφίξεις κατά το 2018. Παράλληλα, τα περισσότερα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης στα νησιά έχουν υπερβεί κατά πολύ τις δυνατότητες φιλοξενίας τους με κίνδυνο παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών τρίτων χωρών, όπως η προστασία από την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση και η εξασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης. Η ΕΕΔΑ προτείνει ως λύση την αύξηση των θέσεων φιλοξενίας στην ενδοχώρα, σε δομές που πληρούν τους ελάχιστους όρους αξιοπρεπούς διαβίωσης και προορίζονται για μακροχρόνια διαμονή των αιτούντων διεθνή προστασία, καθώς στην πράξη, οι αιτούντες διεθνή προστασία παραμένουν για αρκετούς μήνες ή χρόνια στα κέντρα φιλοξενίας, εν αναμονή της εξέτασης των αιτημάτων διεθνούς προστασίας τους.

Σε κάθε περίπτωση, η ΕΕΔΑ τόνισε ότι επείγει η άμεση μεταφορά όλων των ασυνόδευτων ανηλίκων από τους ακατάλληλους χώρους, λόγω υπερπληθυσμού, των «ασφαλών ζωνών» (safe zones) εντός των ΚΥΤ του Ανατολικού Αιγαίου σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας ανηλίκων της ενδοχώρας, δεδομένου ότι τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά αποτελούν μία από τις πλέον ευάλωτες ομάδες πληθυσμού και χρήζουν ιδιαίτερης και άμεσης αντιμετώπισης και προστασίας από την Πολιτεία. Παράλληλα, η ΕΕΔΑ επανήλθε στη Σύστασή της για την ανάγκη διορισμού Επιτρόπου για κάθε ανήλικο, το ταχύτερο δυνατόν, άλλως από την ταυτοποίηση όπως προβλέπει ο νόμος ενώ εξέφρασε ανησυχία για την υλοποίηση του νέου συστήματος Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Ν. 4554/2018, το οποίο ακόμα εκκρεμεί.

Στο μεταξύ, η ΕΕΔΑ κάλεσε την Πολιτεία να συνεκτιμήσει την ανάγκη ταχείας και απρόσκοπτης διεκπεραίωσης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που εκκρεμούν, σε κάθε στάδιο της

διοικητικής διαδικασίας ασύλου, με γνώμονα πάντα τη διασφάλιση της ποιότητας των διοικητικών αποφάσεων, ώστε η διαδικασία να πληροί τους όρους της αποτελεσματικότητας. Περαιτέρω, η ΕΕΔΑ τόνισε ότι η δευτεροβάθμια εξέταση νόμω και ουσία των αιτημάτων διεθνούς προστασίας αποτελεί υποχρέωση που απορρέει από το Ευρωπαϊκό Κοινό Σύστημα Ασύλου και ως εκ τούτου, δεν δύναται να καταργηθεί από τον εθνικό νομοθέτη χωρίς να τίθενται ζητήματα συμβατότητας των ελληνικών ρυθμίσεων με το ενωσιακό δίκαιο.

Δήλωση ΕΕΔΑ – Η ΕΕΔΑ καλεί την Πολιτεία να λάβει επείγοντως τα άμεσα μέτρα που υπέδειξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων για τους αλλοδαπούς ανήλικους (19.9.2019)

Με Απόφαση της 23^{ης} Μαΐου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΕΚΔ) έκρινε παραδεκτή τη συλλογική προσφυγή της Διεθνούς Επιτροπής Νομικών και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους κατά της Ελλάδας (International Commission of Jurists (ICJ) and European Council for Refugees and Exiles (ECRE) v. Greece, Complaint No. 173/2018) με αίτημα την αναγνώριση της παραβίασης των δικαιωμάτων των αλλοδαπών ανηλίκων που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7§10, 11 §§ 1 and 3, 13, 16, 17 και 31 §§1, 2 του Αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη. Αναγνωρίζοντας τον επείγοντα χαρακτήρα της κατάστασης των αλλοδαπών παιδιών στην Ελλάδα και ενεργοποιώντας το άρθρο 36 του Κανονισμού («άμεσα μέτρα»), η ΕΕΚΔ κάλεσε τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα «προς το σκοπό της αποφυγής σοβαρής και ανεπανόρθωτης βλάβης της ακεραιότητας των αλλοδαπών παιδιών, των οποίων η ζωή και η φυσική και ηθική ακεραιότητα βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο».

Λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, ότι: α) μετατέθηκε η έναρξη ισχύος του νέου συστήματος επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων (Ν. 4554/2018) για την 1η Μαρτίου 2020, ήτοι ένα έτος μετά το αρχικώς προβλεπόμενη έναρξη λειτουργίας του συστήματος επιτροπείας, β) ένας αυξανόμενος αριθμός ασυνόδευτων παιδιών παραμένει στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου, στο ΚΥΤ Έβρου ή κρατούμενα υπό το καθεστώς της «προστατευτικής φύλαξης» ενώ παράλληλα, ένας σημαντικός αριθμός συνοδευόμενων παιδιών, παραμένει σε απολύτως ακατάλληλες συνθήκες στα ΚΥΤ του Βορειοανατολικού Αιγαίου για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα, γ) τα συνεχιζόμενα προσκόμματα στην έκδοση αριθμού κοινωνικής ασφάλισης παρεμποδίζουν την πρόσβαση των αιτούντων άσυλο, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, στην υγειονομική περίθαλψη, δ) η πλειονότητα των αλλοδαπών παιδιών στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου δεν έχουν πρόσβαση στην τυπική εκπαίδευση ενώ δυσκολίες στην πρόσβαση στην εκπαίδευση παρατηρούνται και στην ενδοχώρα λόγω διοικητικών και άλλων εμποδίων, η ΕΕΔΑ καλεί τις αρμόδιες αρχές να λάβουν επείγοντως τα άμεσα μέτρα που υπέδειξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων για την προστασία των αλλοδαπών ανηλίκων στην Ελλάδα.

Συνάντηση Προέδρου της ΕΕΔΑ, κ. Μαρίας Γαβουνέλη και Επιστημονικής Συνεργάτιδας ΕΕΔΑ, κ. Εύας Τζαβαλά με Ιατροδικαστή – Σύμβουλο του διεθνούς οργανισμού International Committee of the Red Cross (Dr. Stephen Cordner) και εκπροσώπους των προγραμμάτων Restoring Family Links και Missing Department του ICRC με θέμα το ιατρικό και νομικό σύστημα στην Ελλάδα για τους αγνοούμενους και την ταυτοποίηση νεκρών (01.10.2019)

Συνεδρίαση του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ με θέμα «Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Περί Διεθνούς Προστασίας» όπου κλήθηκαν τα μέλη της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ και τα μέλη του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας. Συμμετείχαν εκπρόσωποι των ακόλουθων φορέων: Υπουργείο Εσωτερικών, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ΓΣΕΕ, Διεθνής Αμνηστία, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ), Colour Youth Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, Δημοκρατική Συμπαράταξη, Πανελλήνια Ένωση Μεταφραστών, Human Rights 360, Αίτημα, ΑΡΣΙΣ, Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων, Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, HIAS Γραφείο Λέσβου, Generation 2.0, Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων (ERP). (18.10.2019)

Παρατηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Περί Διεθνούς Προστασίας: διατάξεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, ενοποίηση διατάξεων για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία, τη διαδικασία χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, αναδιάρθρωση δικαστικής προστασίας αιτούντων άσυλο και άλλες διατάξεις» (24.10.2019)

Η ΕΕΔΑ χαιρέτισε τη νομοθετική προσπάθεια κωδικοποίησης της νομοθεσίας περί διεθνούς προστασίας, στο βαθμό που σκοπεύει στη συγκέντρωση των σχετικών διατάξεων σε ένα κείμενο νόμου και συνεπώς στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου. Ωστόσο, δεδομένης της σημασίας των προς ψήφιση διατάξεων και της έκτασης των αλλαγών που επιφέρουν στο σύστημα διεθνούς προστασίας, ο χρόνος που προβλέφθηκε για τη δημόσια διαβούλευση ήταν εξαιρετικά σύντομος (μόλις 4 εργάσιμες ημέρες), όπως επεσήμανε η ΕΕΔΑ με επιστολή της προς τον αρμόδιο Υπουργό (βλ. σχετικό Δελτίο Τύπου: Παράταση του χρόνου διαβούλευσης επί του σχεδίου νόμου για το άσυλο ζητά η ΕΕΔΑ, 21.10.2019).

Επί της αρχής, η ΕΕΔΑ επεσήμανε ότι το προς ψήφιση ΣχΝ μολονότι αναφέρεται ότι κωδικοποιεί ήδη ενσωματωμένες διατάξεις Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εντούτοις εισάγει νέους περιορισμούς των δικαιωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία. Επιπρόσθετα, η ΕΕΔΑ εκφράζει ιδίως την ανησυχία της για την εισαγωγή, χωρίς επαρκή αιτιολόγηση του σκοπού που εξυπηρετούν, σειράς ουσιαστικών και διαδικαστικών τεκμηρίων και διοικητικών

βαρών εις βάρος των αιτούντων διεθνή προστασία. Παράλληλα, ένας γενικός προβληματισμός αφορά στο κατά πόσο ο Νομοθέτης έχει λάβει επαρκώς υπόψη του την πραγματική κατάσταση αναφορικά με το σύστημα ασύλου, τις ήδη υπάρχουσες καθυστερήσεις στη διαδικασία εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας καθώς και το ιδιαίτερα επιβαρυνόμενο σύστημα υποδοχής και φιλοξενίας. Η ΕΕΔΑ εκτιμά ότι η εφαρμογή σημαντικού αριθμού διατάξεων του προς ψήφιση ΣχΝ φαίνεται πως θα επιφέρει πρόσθετο διοικητικό βάρος στις αρμόδιες υπηρεσίες ενώ είναι αμφίβολο εάν οι νέες συντεταγμένες προθεσμίες θα εφαρμοστούν στην πράξη, δεδομένου ότι δεν έχουν παύσει οι λόγοι που προκαλούν τις ήδη υπάρχουσες καθυστερήσεις. Τα παραπάνω σημεία, ιδίως εάν ιδωθούν συνδυαστικά, δύνανται να οδηγήσουν σε de facto άρνηση άσκησης των δικαιωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία στην πράξη, τον αποκλεισμό προσώπων από τις διαδικασίες ασύλου, τη στέρηση του δικαιώματος πραγματικής και αποτελεσματικής προσφυγής, ακόμα και την παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, σε περίπτωση που ο δικαιούχος διεθνή προστασία τελικώς επιστραφεί.

Επί ειδικότερων ζητημάτων:

Μέτρα περιορισμού της ελευθερίας (άρθρα 46-48 και άρθρο 116 παρ. 5 και 9 του ΣχΝ)

Από τη συνολική ανάγνωση των άρθρων του ΣχΝ, προκύπτει η ενίσχυση των μέτρων περιορισμού της ελευθερίας των αιτούντων διεθνή προστασία, καθώς η κατ' εξαίρεση κράτηση επεκτείνεται ρητά σε όλους τους αιτούντες διεθνή προστασία (και όχι μόνο σε όσους ήδη τελούσαν υπό κράτηση σύμφωνα με το εν ισχύ καθεστώς), διατηρείται το μέτρο της κράτησης για τις ευάλωτες ομάδες και δη για τους ασυνόδευτους ανήλικους ενώ πλέον προβλέπεται η ίδρυση Κλειστών Δομών Πρώτης Υποδοχής.

Δευτεροβάθμια διαδικασία εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας (Κεφ. Ζ' και άρθρο 116 του ΣχΝ)

Ως προς τη λειτουργία του δεύτερου βαθμού εξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα, η ΕΕΔΑ επεσήμανε, σε πλείστες περιπτώσεις τόσο τα θετικά βήματα όσο και τους κινδύνους υπαναχώρησης των θεσμικών εγγυήσεων που πρέπει να πληροί μια ανεξάρτητη δευτεροβάθμια αρχή στην πράξη. Η προτεινόμενη νέα (έβδομη) αλλαγή της σύνθεσης των Ανεξαρτήτων Επιτροπών Προσφυγών με την αντικατάσταση του τρίτου μέλους – ιδιώτη από έναν επιπλέον δικαστικό λειτουργό των διοικητικών δικαστηρίων δεν παρίσταται αναγκαία και ενέχει τον κίνδυνο να δημιουργήσει περαιτέρω καθυστερήσεις στη λειτουργία των Επιτροπών και να οδηγήσει σε αύξηση των εκκρεμοτήτων. Επιπλέον, με την προωθούμενη νέα σύνθεση των Ανεξαρτήτων Επιτροπών Προσφυγών, αυτές λαμβάνουν αποκλειστικά δικαστικό χαρακτήρα με τη συμμετοχή τριών δικαστών, έτσι ώστε να υφίσταται ζήτημα συμβατότητας της ρύθμισης με το Σύνταγμα που απαγορεύει τη συμμετοχή δικαστών εξολοκλήρου σε καθαρά διοικητικό όργανο. Η πρόβλεψη δε μονομελούς σύνθεσης διοικητικού οργάνου με

δικαστή φαίνεται ότι προσκρούει σε αντίθετη νομολογία του Συμβούλιου της Επικράτειας (ΣτΕ (Γ' τμήμα) 2980/2010).

Περαιτέρω, το ΣχΝ θέτει μια σειρά διαδικαστικών «εμποδίων» κατά την άσκηση και συζήτηση της προσφυγής, τα οποία εφαρμοζόμενα αθροιστικά, θέτουν εν αμφιβολία την αποτελεσματικότητα του ένδικου μέσου βάσει του ενωσιακού δικαίου (Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και των υποχρεώσεων της χώρας εκ της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (άρθρο 13).

Προσωπική συνέντευξη (άρθρο 77 του ΣχΝ)

Στην παρ. 1' του άρθρου 77 του ΣχΝ, αναφορικά με τη συνέντευξη για το παραδεκτό της αίτησης διεθνούς προστασίας σε α' βαθμό αναφερόταν (πριν την εισαγωγή του ΣχΝ στη Βουλή) η δυνατότητα διενέργειας αυτής από προσωπικό της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο ή «άλλες αρχές». Στο προς ψήφιση ΣχΝ αντικαταστάθηκε ο όρος «άλλες αρχές» με το προσωπικό «της Ελληνικής Αστυνομίας ή προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων». Σε κάθε περίπτωση, ακόμα και αν το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας ή των Ενόπλων Δυνάμεων λάβει την απαραίτητη εκπαίδευση (όπως εξειδικεύει περαιτέρω ο νόμος), η ανάθεση σε αστυνομικό ή στρατιωτικό υπάλληλο οποιασδήποτε αρμοδιότητας σχετιζόμενης με τη διαδικασία διεθνούς προστασίας (πόσω μάλλον της διενέργειας της προσωπικής συνέντευξης, η οποία προϋποθέτει κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ του χειριστή και του συνεντευξιζόμενου) κρίνεται αρνητικά από την ΕΕΔΑ. Η ΕΕΔΑ, σε προηγούμενες Συστάσεις και Εκθέσεις της, έχει στηλιτεύσει την ανάθεση αρμοδιοτήτων αναφορικά με το άσυλο σε προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας καθώς ενέχονται κίνδυνοι για ένα δίκαιο και αποτελεσματικό σύστημα ασύλου.

Σιωπηρή ανάκληση (άρθρο 81 του ΣχΝ)

Ο Νομοθέτης με το προς ψήφιση ΣχΝ υιοθέτησε την επιλογή της απόρριψης της αίτησης ως αβάσιμης, κατόπιν επαρκούς εξέτασης της υπόθεσης με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία. Η εν λόγω διαδικασία προβλέπεται ρητά από το σχετικό άρθρο 28 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ και επομένως είναι σύμφωνη κατ' αρχάς με το ενωσιακό δίκαιο. Ωστόσο, από τη διατύπωση του άρθρου 81 του ΣχΝ δεν προκύπτει τι γίνεται σε περίπτωση μη δυνατότητας επαρκούς εξέτασης, λόγω ελλείψεων στοιχείων στο φάκελο, καθώς τυχόν έκδοση απορριπτικής απόφασης επί της ουσίας, παρά την έλλειψη στοιχείων, θα προσέκρουε στο γράμμα της Οδηγίας. Συνεπώς, το άρθρο 81 του ΣχΝ πρέπει να αναδιατυπωθεί ώστε να καλυφθεί το υπάρχον νομοθετικό κενό.

Περαιτέρω, πλημμέλειες κατά την ενσωμάτωση του συγκεκριμένου άρθρου της Οδηγίας εντοπίζονται και στην μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της πρόβλεψης ότι η απορριπτική απόφαση λόγω σιωπηρής ανάκλησης δεν εκδίδεται εάν «ο αιτών αποδείξει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος ότι αυτό οφείλεται σε συνθήκες ανεξάρτητες από τη θέλησή του».

Ατομα χρίζοντα ειδικών συνθηκών υποδοχής και ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων (άρθρα 39 παρ. 5, 58 και 66 του ΣχΝ)

Η θέση των προσώπων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες αιτούντων διεθνή προστασία καθίσταται δυσχερέστερη με τις διατάξεις του προς ψήφιση ΣχΝ. Βασική οπισθοδρόμηση στις κατοχυρωμένες βάσει του Ν. 4375/2016 διαδικαστικές εγγυήσεις που αναγνωρίζονται στους ευάλωτους αιτούντες διεθνή προστασία είναι η κατάργηση της εξαίρεσής τους από τις ταχύρρυθμες διαδικασίες των νησιών (νυν άρθρο 60 παρ. 4 του Ν. 4375/2016 και άρθρο 90 παρ. 3 του ΣχΝ).

Προς τη σωστή κατεύθυνση είναι η τροποποίηση του αρχικού άρθρου 67 του ΣχΝ, κατόπιν λήψης υπόψη από το Νομοθέτη σχετικών σχολίων που τέθηκαν στη διαβούλευση, και η συμπερίληψη εφεξής της διάστασης της ηλικίας, του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού [και όχι «γενετήσιου προσανατολισμού» όπως αναφέρεται στην παρ. 1 του άρθρου 67 του ΣχΝ], της ταυτότητας φύλου και των ψυχικών διαταραχών (επιπροσθέτως με τις συνέπειες βασανισμού, βιασμού ή άλλων σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας), σε συμφωνία με το πνεύμα της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ.

Απασχόληση (άρθρο 53 του ΣχΝ)

Με την προωθούμενη ρύθμιση του άρθρου 53 του ΣχΝ, τροποποιείται επί τα χείρω η πρόσβαση στην εργασία των αιτούντων διεθνή προστασία, δημιουργώντας αμφιβολίες κατά πόσον, κατ' εφαρμογή της εν λόγω ρύθμισης, οι αιτούντες δύνανται να έχουν «ουσιαστική» πρόσβαση στην εργασία. Δεδομένων των προθεσμιών ολοκλήρωσης της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων σε α' βαθμό (υποχρεωτικά εντός έξι (6) μηνών στην κανονική διαδικασία και είκοσι ημερών στην ταχύρρυθμη διαδικασία, βλ. παρ. 3 του άρθρου 83 του ΣχΝ), η παροχή δικαιώματος εργασίας μετά τους 6 μήνες και υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, πέραν των λοιπών προβλημάτων που αναμένεται να δημιουργήσει, πιθανολογείται βάσιμα ότι θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα διάρκειας της απαγόρευσης εισόδου στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, δεν είναι σαφές από τη διατύπωση της παρ. 2 του άρθρου 53 του ΣχΝ κατά πόσον το δικαίωμα πρόσβασης στην εργασία διατηρείται κατά τη διαδικασία εξέτασης της προσφυγής. Παράλληλα, η Ελληνική Πολιτεία πρέπει να λάβει υπόψη τα προβλήματα που εντοπίζονται στην πράξη κατά την υλοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης στην εργασία λόγω ανυπέρβλητων δυσχερειών στην απόδοση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) από τις αρμόδιες Δ.Ο.Υ., την έκδοση Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) από Κ.Ε.Π. ή άλλα αρμόδια γραφεία ΑΜΚΑ στους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, το άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών, την εγγραφή στον ΟΑΕΔ, την έκδοση κάρτας μετακίνησης στα μέσα μαζικής μεταφοράς κ.ο.κ.

Η ανωτέρω «αυστηροποίηση» στη χορήγηση του δικαιώματος πρόσβασης σε νόμιμη εργασία για τους αιτούντες διεθνή προστασία, σε συνδυασμό με τις υλικές συνθήκες υποδοχής

και φιλοξενίας που υπολείπονται ενός επαρκούς επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης πιθανολογείται βάσιμα ότι θα ενισχύσουν την αδήλωτη εργασία και την έξαρση φαινομένων εργασιακής εκμετάλλευσης των αιτούντων διεθνή προστασία.

Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής με θέμα ημερήσιας διάταξης το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις» (24.10.2019). Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν ο Α' Αντιπρόεδρος Γιάννης Φ. Ιωαννίδης, ο Προεδρεύων του Γ' Τμήματος Σπύρος Απέργης και η Επιστημονική Συνεργάτιδα Εύα Τζαβαλά.

Εμπορία Ανθρώπων

Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στην ειδική συνεδρίαση της Υποεπιτροπής για την καταπολέμηση της εμπορίας και της εκμετάλλευσης ανθρώπων της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με θέμα ημερήσιας διάταξης «Μακωνιάδα: Πρόσφατες εξελίξεις» (12.02.2019). Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν η Β' Αντιπρόεδρος Έλλη Βαρχαλαμά και η Επιστημονική Συνεργάτιδα-Συντονίστρια της ΕΕΔΑ Ρωξάνη Φράγκου.

Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Υποεπιτροπής για την καταπολέμηση της εμπορίας και της εκμετάλλευσης ανθρώπων της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με θέμα ημερήσιας διάταξης «Εμπορία Ανηλίκων» (16.05.2019). Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ Εύα Τζαβαλά.

Αντιρρησίες Συνείδησης

Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί των άρθρων 18, 21 και 22 του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας «Ρυθμίσεις Μέριμνας Προσωπικού Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας, Στρατιωτικής Δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (Αντιρρησίες συνείδησης) (19.03.2019)

Η ΕΕΔΑ έχει ασχοληθεί επανειλημμένως με ζητήματα που προκύπτουν από την προστασία των δικαιωμάτων των αντιρρησιών συνείδησης. Εν προκειμένω, αναφορικά με το Σχέδιο Νόμου με τίτλο «Ρυθμίσεις Μέριμνας Προσωπικού Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας, Στρατιωτικής Δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (εφεξής ΣχΝ), το οποίο τέθηκε σε διαβούλευση από τις 8 έως τις 18 Μαρτίου 2019, η ΕΕΔΑ αρχικώς διαπίστωσε ότι το εν λόγω ΣχΝ δεν της κοινοποιήθηκε σχετικώς, προκειμένου να τοποθετηθεί επ' αυτού δυνάμει του θεσμικού της ρόλου.

Υπό το φως των διατάξεων του ΣχΝ, η ΕΕΔΑ προέβη σε ενδελεχή μελέτη των επίμαχων ρυθμίσεων και διατύπωσε σχόλια και συστάσεις. Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ εξέφρασε την ικανοποίησή της για την προβλεπόμενη ρύθμιση, με την οποία καταργείται η δυνατότητα του Υπουργού Εθνικής Άμυνας να αναστέλλει, σε περίοδο πολέμου, τις διατάξεις για την εναλλακτική υπηρεσία (άρθρο 22 παρ. 5 ΣχΝ). Επίσης, ικανοποιητική ως προς την άρση ορισμένων από τις διακρίσεις που υφίστανται οι αντιρρησίες συνείδησης στην Ελλάδα θεωρήθηκε η επέκταση της ισχύος των υφιστάμενων διατάξεων αναφορικά με τους υπηρετούντες στρατιωτική θητεία και τους αντιρρησίες συνείδησης, όπως η κάλυψη δαπανών κίνησης (άρθρο 22 παρ. 7 ΣχΝ), η διατήρηση της θέσης εργασίας που κατέχουν οι αντιρρησίες συνείδησης στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα (άρθρο 22 παρ. 8 ΣχΝ). Θετική, επιπροσθέτως, χαρακτηρίστηκε η ρύθμιση για την αναστολή κατάταξης σε περιπτώσεις άσκησης αίτησης θεραπείας κατά απορριπτικής απόφασης επί αιτήματος αναβολής ή αιτήματος αναγνώρισης αντιρρησία συνείδησης (άρθρο 22 παρ. 6 ΣχΝ).

Παρά ταύτα, το ΣχΝ εμπεριείχε μια σειρά από ρυθμίσεις, οι οποίες, κρίθηκαν ανεπαρκείς σε σύγκριση με τις επιταγές του διεθνούς και ενωσιακού δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ειδικότερα, σε ότι αφορά στη διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας, η προβλεπόμενη ρύθμιση (άρθρο 22 παρ. 1 ΣχΝ) δεν παρείχε κανένα εχέγγυο διασφάλισης της συνέχειας της μειωμένης αυτής υπηρεσίας, καθώς εναπόθετε την απόφαση για την απόλυση των αντιρρησιών συνείδησης πριν από τη συμπλήρωση του χρόνου υπηρεσίας στη διακριτική ευχέρεια του εκάστοτε Υπουργού Εθνικής Άμυνας. Περαιτέρω, σημειώθηκε ότι παρέμεινε σε

ισχύ η διάταξη του άρθρου 60 παρ. 1 του Ν 3421/2005, η οποία ορίζει καταρχάς τη διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας ως διπλάσια αυτής της στρατιωτικής θητείας, ρύθμιση καταφανώς αντιβαίνουσα στο σύνολο των διεθνών προτύπων. Κατόπιν τούτου, η ΕΕΔΑ επανήλθε στην πάγια σύστασή της να ορίζεται η αναλογία της διάρκειας της εναλλακτικής υπηρεσίας σε σχέση με αυτήν της στρατιωτικής θητείας στη βάση της πραγματικής διάρκειας της στρατιωτικής θητείας.

Επιπροσθέτως, η πρόβλεψη για μείωση του αριθμού των αξιωματικών του στρατού στη γνωμοδοτική επιτροπή, η οποία εξετάζει τα αιτήματα αναγνώρισης αντιρρησιών συνείδησης, αποτιμήθηκε καταρχήν θετικά (άρθρο 22 παρ. 2 ΣχΝ). Ωστόσο, η ΕΕΔΑ επανήλθε στην πάγια θέση της, η οποία συνίσταται αφενός στην κατοχύρωση της ανεξαρτησίας της καθ' ύλην αρμόδιας για την αναγνώριση των αντιρρησιών συνείδησης Αρχής αφετέρου στη μη συμμετοχή στρατιωτικών προσώπων σ' αυτήν. Αναφορικά με το εποπτικό όργανο των αντιρρησιών συνείδησης, η ΕΕΔΑ πρότεινε τη συναρμοδιότητα των Υπουργείων Εσωτερικών και Υγείας, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι υπαχθούν στο καθεστώς των αντιρρησιών συνείδησης και διαγραφούν από το Στρατολογικό Μητρώο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Περαιτέρω, η ΕΕΔΑ πρότεινε την υπαγωγή του γεωγραφικού κριτηρίου του τόπου εκπλήρωσης της εναλλακτικής υπηρεσίας στους ίδιους κανόνες που ισχύουν για την κανονική στρατιωτική θητεία των ενόπλων υπηρετούντων.

Πλέον των ανωτέρω, η ρύθμιση για τους αντιρρησίες συνείδησης μεγαλύτερης ηλικίας (άρθρο 21 ΣχΝ) ορθώς αντιμετώπιζε τις περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης. Παρά ταύτα, αδυνατούσε να επιλύσει τη σημαντικότερη διάκριση που υφίσταται αυτή η κατηγορία αντιρρησιών συνείδησης και αφορά στο κατά πολλές χιλιάδες ευρώ μεγαλύτερο ποσό που καλούνται να καταβάλουν οι αντιρρησίες συνείδησης.

Αναφορικά δε με το άρθρο 22 παρ. 3 ΣχΝ, η ΕΕΔΑ εξέφρασε τη βαθύτατη ανησυχία της καθώς η προτεινόμενη ρύθμιση ακύρωνε επί της ουσίας την απόφαση αναγνώρισης αντιρρησιών συνείδησης, στους οποίους χορηγούνται αναβολές κατάταξης, με εξαίρεση την αναβολή για λόγους υγείας, νοσηλείας, κράτησης και θεραπευτικής αγωγής, καθιστώντας υποχρεωτική την εκ νέου υποβολή αίτησης αναγνώρισης μετά τη λήξη ή διακοπή της αναβολής. Επίσης, η ΕΕΔΑ ζήτησε να αναγνωριστεί το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης και μετά την κατάταξη, ήτοι κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας. Περαιτέρω, η ΕΕΔΑ προώθησε την αναγνώριση του δικαιώματος στην αντίρρηση συνείδησης και σε επαγγελματικά στελέχη, τα οποία έχουν καταταγεί εθελοντικά.

Πέραν από τις πιο πάνω επισημάνσεις, η ΕΕΔΑ πρότεινε την κατάργηση της δυνατότητας συνεχών και αλλεπάλληλων διώξεων των αντιρρησιών συνείδησης για την άρνηση εκπλήρωσης της στρατιωτικής θητείας, κατά παραβίαση της αρχής «κανείς δεν διώκεται, ούτε τιμωρείται ποινικά δις για το ίδιο αδίκημα» (*ne bis in idem*). Αναφορικά με τη συνδικαλιστική δραστηριότητα, η ΕΕΔΑ πρότεινε να απαλειφθεί η, προφανώς, εκ παραδρομής φράση «ασκούν συνδικαλιστική δραστηριότητα» από το άρθρο 64 παρ. 9 εδ. α' Ν. 3421/2005 (όπως

έχει τροποποιηθεί από το άρθρο 78 παρ. ιγ' Ν. 3883/2010), δεδομένου ότι η προσαύξηση του χρόνου εναλλακτικής υπηρεσίας συνδέεται από την ίδια τη διάταξη αποκλειστικά με τον αριθμό των ημερών της απεργίας, στην οποία συμμετείχε ο αντιρρησίας συνείδησης. Τέλος, η ΕΕΔΑ ενθάρρυνε την κατάρτιση ειδικής λίστας Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) κοινής ωφέλειας, οι οποίες θα περιλαμβάνονται στους φορείς, στους οποίους μπορούν να υπηρετήσουν οι αντιρρησίες συνείδησης.

Εργασιακά δικαιώματα

Επείγουσα Δήλωση της ΕΕΔΑ σχετικά με τις προωθούμενες ρυθμίσεις του Συλλογικού Εργατικού Δικαίου στο «Αναπτυξιακό Πολυνομοσχέδιο» (19.09.2019)

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2019, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων έθεσε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση το σχέδιο νόμου «Αναπτυξιακό Πολυνομοσχέδιο» (εφεξής ΣχΝ), το οποίο ρύθμιζε, μεταξύ άλλων, και την άσκηση συλλογικών και ατομικών εργατικών δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ εξέφρασε την ανησυχία της για τις προωθούμενες ρυθμίσεις, ιδίως λόγω της βαρύτητας της επέμβασης στα δικαιώματα της ασθενέστερης πλευράς, ήτοι τους εργαζομένους. Επίσης, σημειώνεται ότι η ΕΕΔΑ δεν έλαβε ενημέρωση από τα αρμόδια Υπουργεία για τις διαδικασίες υιοθέτησης του εν λόγω νομοσχεδίου και στηριζόμενη στο κείμενο που αναρτήθηκε στο Δικτυακό Τόπο Διαβουλεύσεων υπέβαλε τις εξής συστάσεις:

Εντός του «Αναπτυξιακού Πολυνομοσχεδίου», υπήρχαν διατάξεις, οι οποίες επέφεραν σημαντικές μεταβολές στο πεδίο του εργατικού δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ έκρινε ότι η διαβούλευση έπρεπε να διεξαχθεί εκ νέου και αυτοτελώς, δεδομένου ότι δεν κατέστη σαφής, εκ του κατατεθέντος ΣχΝ, ο επείγων χαρακτήρας της «άμεσης» ρύθμισης των εν λόγω ζητημάτων, επισημαίνοντας ότι οι προωθούμενες μεταβολές όφειλαν να τύχουν προσήκουσας διαβούλευσης.

Επιπροσθέτως, η ΕΕΔΑ εστίασε:

α) στη μετατροπή του θεσμικού πλαισίου για τις ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις του Ν. 1876/1990 από σύνολο δικαιωμάτων, υποχρεώσεων και αρχών προσανατολισμένων στη βελτίωση των όρων και συνθηκών παροχής εργασίας, σε εργαλείο συγκράτησης του μισθολογικού κόστους υπό τον πλήρη έλεγχο του Κράτους μέσω: i) της διατήρησης του περιορισμού της καθολικότητας της δέσμευσης και του περιεχομένου της Εθνικής Γενικής ΣΣΕ και της ρύθμισης του κατώτατου μισθού/ημερομισθίου μονομερώς από το Κράτος, ii) της διατήρησης σε ισχύ διατάξεων που έχουν κριθεί μη συμβατές με υπερνομοθετικής ισχύος επιταγές, όπως για το δικαίωμα των μορφωμάτων των «ενώσεων προσώπων» να συνάπτουν επιχειρησιακές ΣΣΕ δεσμευτικές για το σύνολο του προσωπικού (άρθρο 49 ΣχΝ), iii) της αποκέντρωσης του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων και επομένως, της προώθησης της ρύθμισης των όρων εργασίας σε «εξατομικευμένο» επίπεδο μέσω της εισαγωγής πολλαπλών εξαιρέσε-

ων από την αρχή της ευνοϊκότερης ρύθμισης και από τη δεσμευτικότητα των ΣΣΕ, το εύρος των οποίων εξαιρέσεων μπορούσε να επεκταθεί μέσω Υπουργικών Αποφάσεων (άρθρα 49, 51, 52 ΣχΝ), iv) της εισαγωγής πρόσθετων προϋποθέσεων νομιμότητας στην άσκηση δικαιωμάτων μέσω της υποχρέωσης τεκμηρίωσης της αναγκαιότητας της άσκησής τους με οικονομοτεχνικές εκθέσεις, μολονότι αποτελεί από τον νόμο υποχρέωση του Κράτους η υποβολή των συλλογικών διαπραγματεύσεων μέσω της χορήγησης στοιχείων (άρθρα 51 και 53 ΣχΝ), και v) της εισαγωγής πρόσθετων περιορισμών στο σύστημα διαιτησίας του Ν. 1876/1990, του οποίου η συνταγματικότητα έχει ήδη κριθεί με σχετικές Αποφάσεις του Αρείου Πάγου και του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. Αποφάσεις με αριθμ. 25/2004 και 2307/2014, αντιστοίχως).

β) στην ένταξη διατάξεων στον Ν. 1876/1990, οι οποίες αφορούν στη συνδικαλιστική ελευθερία και στην άσκηση του δικαιώματος συλλογικής οργάνωσης των εργαζομένων και των εργοδοτών, όπως λ.χ. αυτών που αφορούν στη σύσταση Μητρώου Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και Οργανώσεων Εργοδοτών και στη δυνατότητα λήψης των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων των οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών με ηλεκτρονική ψήφο (άρθρο 50 ΣχΝ).

Περαιτέρω, η ΕΕΔΑ υπενθύμισε τις υποχρεώσεις του Κράτους για την απρόσκοπτη άσκηση των σχετικών με τη συνδικαλιστική ελευθερία και τη συλλογική οργάνωση θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως: i) η προστασία της «ειδικής κατηγορίας» δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εν προκειμένω συνίσταται στην ιδιότητα του υποκειμένου των δεδομένων, ως μέλος συνδικαλιστικής οργάνωσης, η επεξεργασία των οποίων υπόκειται στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων και ii) η γνησιότητα της ελεύθερης βούλησης των μελών των οργανώσεων, όπως διασφαλίζεται από τις αρχές της μυστικότητας της ψήφου και της αυτοπρόσωπης άσκησης του εκλογικού δικαιώματος. Αναφορικά με τη δυνατότητα λήψης απόφασης με ηλεκτρονική ψήφο, η ΕΕΔΑ τόνισε ότι τυχόν εισαγωγή τέτοιας δυνατότητας ψηφοφορίας οφείλει να είναι εναρμονισμένη με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ως προς τη λήψη των αποφάσεών τους.

Επίσης, η ΕΕΔΑ επανήλθε για μια ακόμη φορά στο ζήτημα της συμβατότητας των κατ' εξουσιοδότηση Υπουργικών Αποφάσεων με τις αντίστοιχες επιταγές του άρθρου 43 παρ. 2 Συντ. Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτό υπομνήσθηκε ότι προκειμένου η νομοθετική εξουσιοδότηση να είναι σύμφωνη με τις ως άνω συνταγματικές απαιτήσεις, ο χαρακτήρας των ρυθμίσεων πρέπει να είναι ειδικός και ορισμένος. Ήτοι, το αντικείμενο και τα όρια της εξουσιοδότησης πρέπει να καθορίζονται με τρόπο συγκεκριμένο, ρητό και σαφή. Ωστόσο, οι προϋποθέσεις αυτές δεν συνέτρεχαν στις αντίστοιχες διατάξεις του Αναπτυξιακού Πολυνομοσχεδίου, καθώς οι σχετικές εξουσιοδοτήσεις εμπεριείχαν γενικό και αόριστο περιεχόμενο.

Τέλος, η ΕΕΔΑ επισήμανε ότι η προώθηση των επίμαχων διατάξεων στα εργασιακά δικαιώματα ανέδειξε το έλλειμμα αξιολόγησης του αντικτύπου («HRIA») των περιορισμών που ήδη έχουν ληφθεί και συνεχίζουν να ισχύουν.

Καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Συμμετοχή εκπροσώπου ΕΕΔΑ σε Σεμινάριο για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης που διοργάνωσε η Βρετανική Πρεσβεία (05.06.2019)

Ρομά

Συνεργασία με την ομάδα JUSTROM στην Ελλάδα στο πλαίσιο του προγράμματος JUSTROM2 (Απρίλιος 2018-Μάρτιος 2019). Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ υπήρξε συνδιοργανώτρια στην επιμέρους δράση επιμόρφωσης δικηγόρων για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη των Ρομά.

Συμμετοχή εκπροσώπου ΕΕΔΑ στην κλειστή συζήτηση μεταξύ αρμοδίων φορέων για προβλήματα παροχής νομικής βοήθειας σε ρομά στην Ειδική Γραμματεία για την κοινωνική ένταξη των Ρομά (11.02.2019)

Συμμετοχή εκπροσώπου ΕΕΔΑ στη Στρογγυλή Τράπεζα Just Rom (18.03.2019)

Επίσκεψη σε καταυλισμούς Νοέμβριος 2019

Επιτόπια αντιπροσωπεία της ΕΕΔΑ, αποτελούμενη από την Πρόεδρο της ΕΕΔΑ, κ. Μαρία Γαβουνέλη, την Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, κ. Άννα – Ειρήνη Μπάκα, τα μέλη της ΕΕΔΑ, κ.κ. Βασίλειο Πάντζο, Πρόεδρο της Πανελλαδικής Συνομοσπονδίας Ελλήνων Ρομά

(ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΣΕ) και Ηλία Γιαννόπουλο, Νομικός Σύμβουλος της ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΣΕ, και άλλους στους καταυλισμούς Ρομά στην Περαία, το Δενδροπόταμο και την Αγία Σοφία, στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης (01-02.11.2019).

Επιχειρήσεις και ανθρώπινα δικαιώματα

Συνάντηση της Β' Αντιπροέδρου της ΕΕΔΑ, κ. Έλλης Βαρχαλαμά και της Επιστημονικής Συνεργάτιδας ΕΕΔΑ, κ. Εύας Τζαβαλά με εκπρόσωπο του Δανέζικου Ινστιτούτου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Danish Institute for Human Rights), κ. Daniel Morris με θέμα επιχειρήσεις και ανθρώπινα δικαιώματα (31.01.2019)

Για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας

Συμμετοχή στο Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΣΡΜ)

Η ΕΕΔΑ μετέχει, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 15 επ. του Νόμου 4356/2015 (ΦΕΚ 181/Α/24.12.2015), στη σύνθεση του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΣΡΜ), στις συνεδριάσεις του οποίου εκπροσωπείται από πρόσωπα που ορίζει η ίδια. Καθ'όλο σχεδόν το έτος 2019, η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από τα Μέλη της, Βασιλική Γεωργιάδου (τακτικό μέλος) και Ελένη Σπαθανά (αναπληρωματικό μέλος). Σε συνέχεια της επανασυγκρότησης του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ΕΣΡΜ) τον Νοέμβριο 2019, την ΕΕΔΑ εκπροσωπούν η Μαρίνα Μαθά-Γαλανού (τακτικό μέλος) και η Αικατερίνη Πουρναρά (αναπληρωματικό μέλος).

Παρακολούθηση του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας

Σύσταση και λειτουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας

Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας προωθήθηκε στα μέσα του έτους 2011 από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και το Γραφείο της Ύπατης Αρμο-

στείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (UNHCR). Στο Δίκτυο συμμετείχαν, το 2019, 47 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίοι προσφέρουν ιατρικές, κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες ή/και έρχονται σε άμεση επαφή με τα θύματα ρατσιστικής βίας ή θύματα άλλων βίαιων επιθέσεων που υποκινούνται από μίσος ή προκαταλήψεις και τέλος, οργανώσεις που έχουν δημιουργηθεί από τις ίδιες τις ομάδες που συνήθως γίνονται στόχος ρατσιστικής βίας. Το Δίκτυο στεγάζεται στα γραφεία της ΕΕΔΑ, επί της Νεοφύτου Βάμβα 6, στην Αθήνα.

- Για περισσότερες λεπτομέρειες για το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας και τη δράση του κατά το 2019.

Η ΕΕΔΑ στη Βουλή

Η ΕΕΔΑ διατηρεί στενή συνεργασία με τη Βουλή και τις αρμόδιες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές της. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 του ιδρυτικού της νόμου και του άρθρου 9 του Κανονισμού της, η ΕΕΔΑ επιδίδει την Ετήσια Έκθεσή της στον Πρόεδρο της Βουλής και στη συνέχεια καλείται σε κοινή ειδική συνεδρίαση των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για τη διεξαγωγή συζήτησης επ' αυτής. Επιπλέον, στο πλαίσιο του γενικού καθήκοντος παροχής συμβουλευτικής προς την Πολιτεία (άρθρο 1 παρ. 1 του Νόμου 2667/1998), η ΕΕΔΑ διατηρεί ανοιχτό διάυλο επικοινωνίας με τη Βουλή και τα όργανα αυτής, αποστέλλοντας τις παρατηρήσεις της σχετικά με σχέδια ή προτάσεις νόμου προς ψήφιση ή τις προτάσεις ή συστάσεις της σχετικά με τη βελτίωση της υπάρχουσας νομοθεσίας ή για την υιοθέτηση νέων νομοθετικών κειμένων. Παράλληλα, συμμετέχει σε συνεδριάσεις Διαρκών ή Ειδικών Μόνιμων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, κατόπιν πρόσκλησης της, προκειμένου να συμβάλει αφενός στην αποτελεσματικότερη προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, και αφετέρου, στην περαιτέρω διάχυση των προτάσεων και των συστάσεών της.

Επίδοση της Έκθεσης Πεπραγμένων της ΕΕΔΑ για το 18^ο έτος λειτουργίας της στον Πρόεδρο της Βουλής (31.01.2019)

Παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης της ΕΕΔΑ για το έτος 2017 σε κοινή συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (20.03.2019)

Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης με θέμα ημερήσιας διάταξης το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Επικρατείας «Σύσταση, συγκρότηση και αρμοδιότητες της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης και άλλες διατάξεις» (02.04.2019)

Κατά το 2019, η ΕΕΔΑ συμμετείχε σε Συνεδριάσεις Επιτροπών της Βουλής σχετικά με τα εξής επιμέρους θέματα: ιθαγένεια, εμπορία ανθρώπων και διεθνή προστασία. Οι τοποθετήσεις εκπροσώπων της ΕΕΔΑ στις Συνεδριάσεις αυτές δημοσιεύονται στα πρακτικά των οικείων συνεδριάσεων, τα οποία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων (<https://www.hellenicparliament.gr/>).

Η ΕΕΔΑ ως φορέας Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που ορίζουν οι Αρχές των Παρισίων, η προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου συνδέεται άρρηκτα, μεταξύ άλλων, με την ευαισθητοποίηση του κοινού, την πληροφόρηση, την εκπαίδευση και την αξιοποίηση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Αρχές των Παρισίων, Α.3.ζ'), περιλαμβάνοντας, κατά την ερμηνεία της Υποεπιτροπής Διαπίστευσης, όλες εκείνες τις πρωτοβουλίες που συντείνουν στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την εξοικείωση της κοινωνίας με ζητήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το Α και το Ω για την αποτελεσματική προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι η γνώση. Η ενημέρωση και η εκπαίδευση με στόχο την ευαισθητοποίηση και τη διάδοση της γνώσης σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου συνιστούν θεμελιώδη παράμετρο της προώθησης, λαμβανομένου υπόψη ότι η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου εξαρτάται ουσιαστικά από το βαθμό ενημέρωσης των πολιτών για τα δικαιώματά τους και τους μηχανισμούς που τίθενται στη διάθεσή τους για την εφαρμογή των δικαιωμάτων αυτών. Όσο κρίσιμη κι αν είναι, ωστόσο, η διάδοση της γνώσης για τη διασφάλιση ενός κλίματος σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, από μόνη της δεν είναι αρκετή. Πρέπει να συνοδεύεται από την αποφασιστικότητα των κρατικών Αρχών και όλων των εμπλεκόμενων στην προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου φορέων να γίνει η γνώση πραγματικότητα. Και στο σημείο αυτό έρχονται οι ΕΘΑΔ να διαδραματίσουν έναν κομβικής σημασίας ρόλο, ο οποίος δεν περιορίζεται μόνο στην ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματά τους, αλλά επεκτείνεται και στην ενθάρρυνση και ενίσχυση των κρατικών οργάνων να κάνουν πράξη την εφαρμογή τους, αφενός, μέσω της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για ζητήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αφετέρου, μέσω της εκπαίδευσης και της έρευνας στα δικαιώματα του ανθρώπου.

Ενθάρρυνση για επικύρωση διεθνών κειμένων για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Τα δικαιώματα του ανθρώπου, ως οικουμενικά και απαράγραπτα για κάθε άνθρωπο, ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας ασθένειας, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, κατοχυρώνονται νομικά τόσο σε ευρωπαϊκό και διεθνές όσο και σε περιφερειακό επίπεδο από πληθώρα, δεσμευτικής ή μη ισχύος, κειμένων. Η διεθνοποίηση αυτή της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου καταδεικνύει ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου αποτελούν πλέον παγκόσμια αξία και έχουν παύσει να είναι εσωτερική υπόθεση των Κρατών.

Σύμφωνα με τα ελάχιστα πρότυπα που θέτουν οι Αρχές των Παρισίων, οι ΕΘΑΔ επιφορτίζονται, μεταξύ άλλων, με μια πολύ σημαντική αρμοδιότητα: την ενθάρρυνση για την προσχώρηση, επικύρωση και εφαρμογή διεθνών συνθηκών για τα δικαιώματα του ανθρώπου (Αρχές των Παρισίων, Α.3.γ'). Πρόκειται για μία βασική λειτουργία των ΕΘΑΔ, που συνιστά έναν – ορισμένες φορές αρκετά αποτελεσματικό, αν και όχι πάντα επαρκή – μοχλό πίεσης για τη βελτίωση της κατάστασης των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη Χώρα.

Ειδικότερα, για την εκπλήρωση της αποστολής τους, οι ΕΘΑΔ οφείλουν:

- να παρακολουθούν τις εξελίξεις στο διεθνές δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου,
- να προωθούν τη συμμετοχή του Κράτους στην προώθηση και το σχεδιασμό διεθνών κειμένων για τα δικαιώματα του ανθρώπου,
- να αξιολογούν την τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με αυτές από τις εθνικές Αρχές, μέσω, για παράδειγμα, της συμμετοχής τους στη διαδικασία του Οικουμενικού Περιοδικού Ελέγχου (*Universal Periodic Review, UPR*) ή της δημοσίευσης ετήσιων και ειδικών εκθέσεων,
- να υποστηρίζουν την ανεπιφύλακτη επικύρωση των συνθηκών.

Προκειμένου να αντεπεξέλθουν αποτελεσματικά οι ΕΘΑΔ στην αποστολή τους, είναι αναγκαίο να παρακολουθούν συστηματικά όχι μόνο την ισχύουσα νομοθεσία, αλλά και κάθε άλλο νομοθετικό κείμενο που εισάγεται για ψήφιση προκειμένου να διασφαλίζουν τη συμμόρφωσή του με τα πρότυπα για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Παράλληλα, στο πλαίσιο αυτό, οι ΕΘΑΔ οφείλουν να ενημερώνουν τις κρατικές Αρχές σχετικά με το εύρος και τη φύση των υποχρεώσεων που τυχόν συνεπάγεται για το Κράτος η προσχώρηση ή η επικύρωση διεθνών συνθηκών για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Συναισθανόμενη την ευθύνη της ως ΕΘΑΔ και ανταποκρινόμενη στην αποστολή που της έχει αναθέσει ο εθνικός νομοθέτης και η οποία συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη διαρκή παρακολούθηση της εξέλιξης των θεμάτων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την προώθηση της σχετικής έρευνας, την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης (άρθρο 1, παρ. 5 α' του Νόμου 2667/1998) και την οργάνωση Κέντρου Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου (άρθρο 1, παρ. 6 θ'), η ΕΕΔΑ προέβη στη συλλογή και παράθεση σε ένα ενιαίο κατάλογο των διεθνών και ευρωπαϊκών νομικά δεσμευτικών κειμένων που έχουν ως αντικείμενο την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, με στόχο πάντα τη διασφάλιση του ευρύτερου δυνατού πλαισίου προστασίας για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Ο κατάλογος Συμβάσεων, χρήσιμο εργαλείο στα χέρια του εφαρμοστή και μελετητή του δικαίου, διακρίνεται σε πέντε επιμέρους θεματικές ενότητες, με κριτήριο τον Οργανισμό στο πλαίσιο του οποίου έχουν υιοθετηθεί (I. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, II. UNESCO, III. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, IV. Συμβούλιο της Ευρώπης και V. Ευρωπαϊκή Ένωση) και περιλαμβάνει και συμβάσεις που δεν έχουν ακόμη υπογραφεί ή κυρωθεί από την Ελλάδα.

Για κάθε σύμβαση, διατίθεται ενεργός σύνδεσμος στην επίσημη ιστοσελίδα κάθε οργανισμού που περιλαμβάνει τα στοιχεία της σύμβασης. Στην περίπτωση που η σύμβαση έχει κυρωθεί από την Ελλάδα, διατίθεται σύνδεσμος προς τον κυρωτικό νόμο (ΦΕΚ - Εθνικό Τυπογραφείο).

Σημείωση:

Ο πλήρης Κατάλογος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Συμβάσεων επικαιροποιήθηκε τον Απρίλιο 2019 και είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ.

Συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για την απόδοση στα Ελληνικά των θεματικών δελτίων νομολογίας

Η ΕΕΔΑ ως φορέας προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, έχει ως αποστολή τη διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων που αφορούν τα δικαιώματα του ανθρώπου, τη δημόσια ενημέρωση και την προώθηση της σχετικής έρευνας (άρθρο 1, παρ. 5 α' του Νόμου 2667/1998), οργανώνει, δε, Κέντρο Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου (άρθρο 1, παρ. 6 θ'). Η διάδοση της νομολογίας του ΕΔΔΑ αποτελεί μία σύγχρονη πρόκληση στο χώρο της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Σημαντικές πρωτοβουλίες για τη διάδοση της νομολογίας του έχει αναλάβει, άλλωστε, και το ίδιο το ΕΔΔΑ. Μία από αυτές αποτελεί η διάθεση στην ιστοσελίδα του θεματικών ενημερωτικών δελτίων, τα οποία περιλαμβάνουν τις σημαντικότερες αποφάσεις του Δικαστηρίου ανά θεματική και τα οποία συστηματικά ενημερώνονται και επικαιροποιούνται. Αναγνωρίζοντας την αξία των ενημερωτικών αυτών δελτίων, η ΕΕΔΑ ανέλαβε, το Δεκέμβριο του 2015, σε συνεννόηση και με το ΕΔΔΑ, την πρωτοβουλία να τα διαθέτει μεταφρασμένα στα Ελληνικά, συμβάλλοντας στην προώθησή της νομολογίας του ΕΔΔΑ στη χώρα μας.

Στις 29.6.2016 εκδόθηκε από το ΕΔΔΑ ειδικό δελτίο τύπου του Δικαστηρίου για τη συνεργασία με την ΕΕΔΑ ([http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-5421509-6787679#<item id>:«003-5421509-6787679»>\[<003-5421509-6787679>\]](http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-5421509-6787679#<item id>:«003-5421509-6787679»>[<003-5421509-6787679>])), στο πλαίσιο της οποίας, η ΕΕΔΑ επιμελήθηκε, κατά το έτος 2019, τη μετάφραση των κάτωθι θεματικών δελτίων:

- Εμπορία ανθρώπων
- Δουλεία, ειλωτεία και αναγκαστική εργασία
- Ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες υπό κράτηση
- Συνοδευόμενοι ανήλικοι μετανάστες υπό κράτηση

Τα ως άνω μεταφρασμένα θεματικά δελτία διατίθενται τόσο από την επίσημη ιστοσελίδα του ΕΔΔΑ (<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press/factsheets/greek&c=fre>), όσο και από την επίσημη ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ (www.nchr.gr).

Κατευθυντήριες Αρχές για τις αξιολογήσεις των επιπτώσεων των οικονομικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ

Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει θερμά τις Κατευθυντήριες Αρχές για τις αξιολογήσεις των επιπτώσεων των οικονομικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που εκδόθηκαν

από τον Καθηγητή Juan Pablo Bohoslavsky, ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ στον τομέα των επιπτώσεων του εξωτερικού χρέους και των συναφών διεθνών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων στην πλήρη απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και ιδιαιτέρως, αυτών με οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό χαρακτήρα. Στόχος των εν λόγω Κατευθυντήριων Αρχών δεν αποτελεί η ανάπτυξη νέων προτύπων για τα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά η παροχή αποτελεσματικών και πρακτικών οδηγιών και εργαλείων σε διάφορους εμπλεκόμενους φορείς για την εκτίμηση των πολιτικών οικονομικής μεταρρύθμισης επί τη βάση των υφιστάμενων προτύπων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι ως άνω Κατευθυντήριες Αρχές αναπτύχθηκαν σε συνέχεια της εφαρμογής των Ψηφισμάτων με αριθμ. 34/3 και 37/11 του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (τα οποία προτρέπουν την υιοθέτηση «συνεπών πολιτικών δημόσιων δαπανών, οι οποίες πρέπει αφενός να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που ενέχουν τα κράτη μέλη στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφετέρου να λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα των φτωχότερων και των πλέον ευάλωτων ομάδων πρέπει να διασφαλίζονται και να προστατεύονται»).

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών κατέστη σαφές ότι τα μέτρα λιτότητας, τα οποία συχνά έρχονται σε αντίθεση με τις υποχρεώσεις των κρατών για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είχαν δυσανάλογο αντίκτυπο στην πλήρη απόλαυση τους. Η ΕΕΔΑ έχει ήδη υποβάλλει αρκετές συστάσεις σε ενωσιακά όργανα, κράτη μέλη της ΕΕ καθώς και στις αρμόδιες αρχές της Ελλάδας αναφορικά με την λήψη μέτρων για τον μετριασμό αυτών των αρνητικών επιπτώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ έχει διατυπώσει την ανάγκη δημιουργίας ενός μόνιμου μηχανισμού, ο οποίος θα προσδιορίζει και θα αξιολογεί τον αντίκτυπο των οικονομικών μεταρρυθμίσεων στην απόλαυση καθώς και στην πρόσβαση των ατόμων στα ανθρώπινα δικαιώματα («Human Rights Impact Assessment - HRIA»).

Η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι οι εν λόγω Κατευθυντήριες Αρχές του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα των Ηνωμένων Εθνών Καθηγητή Juan Pablo Bohoslavsky αποτελούν ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο όχι μόνο για τις Εθνικές Αρχές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αλλά και για τα κράτη, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι οικονομικές πολιτικές ενσωματώνονται επιτυχώς στο πλαίσιο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τέλος, η ΕΕΔΑ καλεί όλες τις Εθνικές Αρχές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθώς και τις αντίστοιχες οργανώσεις να υποστηρίξουν και να παρακολουθήσουν την πλήρη εφαρμογή των ως άνω Κατευθυντήριων Αρχών.

Ευαισθητοποίηση της Κοινής Γνώμης

Πράγματι, η αποστολή της προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου εκπληρώνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο μέσω της πληροφόρησης και της διάδοσης της γνώσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου και περιλαμβάνει ένα σύνολο δραστηριοτήτων, μεταξύ των οποίων η συλλογή, παραγωγή και διάδοση ενημερωτικού υλικού, η διοργάνωση σχετικών εκδηλώσεων προώθησης και η συνεργασία με τα ΜΜΕ. Κοινός παρονομαστής στο σύνολο των δραστηριοτήτων αυτών είναι η επιδίωξη της αύξησης ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης σε θέματα

που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου και η ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματά τους και τους διαθέσιμους μηχανισμούς προστασίας τους.

Υπό το φως των πιο πάνω παρατηρήσεων και λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του νόμου της ΕΕΔΑ, ο οποίος ρητά της αναθέτει την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των ΜΜΕ σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου (άρθρο 1, παρ. 6 του Νόμου 2667/1998), η ΕΕΔΑ ανέλαβε, κατά το 2019, τις ακόλουθες πρωτοβουλίες προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου:

Συμμετοχή σε ημερίδες και άλλες εκδηλώσεις με θέμα την προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου

Δελτία Τύπου

Δελτίο Τύπου για την παρουσία της ΕΕΔΑ στη Βουλή για τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου του ΥΠΕΣ σε θέματα ιθαγένειας (14.3.2019)

Δελτίο Τύπου για την παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης της ΕΕΔΑ για το 2017 στη Βουλή (20.3.2019)

Δελτίο Τύπου για τη Διεθνή συνάντηση της ΕΕΔΑ με την Ομάδα Εργασίας του ΟΗΕ για τις Διακρίσεις κατά των Γυναικών στο νόμο και στην πράξη (11.4.2019)

Δελτίο Τύπου για το νέο προεδρείο της ΕΕΔΑ. Η Μαρία Γαβουνέλη νέα πρόεδρος της ΕΕΔΑ. Αντιπρόεδροι οι δικηγόροι Γιάννης Ιωαννίδης και Έλλη Βαρχαλαμά (12.4.2019)

Δελτίο Τύπου για το Πρωτόκολλο συνεργασίας της ΕΕΔΑ με τη Σχολή Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου (23.4.2019)

Δελτίο Τύπου για τις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με τις ρυθμίσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για τους αντιρρησίες συνείδησης (23.4.2019)

Δελτίο Τύπου για τη Διεθνή Ημέρα της Οικογένειας (15.5.2019)

Δελτίο Τύπου για τη συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη Βουλή για την καταπολέμηση της εμπορίας και εκμετάλλευσης ανηλίκων (17.5.2019)

Δελτίο Τύπου για τη συνάντηση του νέου Προεδρείου της ΕΕΔΑ με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλο (10.6.2019)

Δελτίου Τύπου για την Παγκόσμια Ημέρα Προσφύγων (20.6.2019)

Δελτίο Τύπου για την εκλογή της Τίνας Σταυρινάκη στην Επιτροπή του ΟΗΕ για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων – CERD (25.6.2019)

Δελτίο Τύπου για την εκλογή της Καθηγήτριας Ιφιγένειας Καμτσίδου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης – CPT (2.7.2019)

Δελτίου Τύπου για την έκθεση αναφοράς της ΕΕΔΑ για το προσφυγικό ζήτημα (18.7.2019)

Δελτίο Τύπου για τη δήλωση της ΕΕΔΑ κατά τη διαδικασία εξέτασης της Ελλάδας από την Επιτροπή του ΟΗΕ για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία – CRPD (4.9.2019)

Δελτίο Τύπου για τη συνάντηση της ΕΕΔΑ με τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη Μιχάλη Χρυσοχοΐδη (12.9.2019)

Δελτίο Τύπου για την επιστολή της ΕΕΔΑ προς τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη με την οποία ζητείται παράταση του χρόνου διαβούλευσης επί του σχεδίου νόμου για το άσυλο (21.10.2019)

Δελτίο Τύπου για την επίσκεψη αντιπροσωπείας της ΕΕΔΑ σε καταυλισμούς Ρομά στη Θεσσαλονίκη (5.11.2019)

Δελτίο Τύπου του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας: Ανησυχία για ξενοφοβικές αντιδράσεις κατά προσφύγων (11.11.2019)

Συνεντεύξεις

Οι προτάσεις της ΕΕΔΑ για την ψήφο των Ελλήνων του εξωτερικού ενόψει της Συνταγματικής Αναθεώρησης στο HuffPost Greece,

https://www.huffingtonpost.gr/entry/ole-e-aletheia-via-ten-psefo-ton-apodemon_gr_5c65b6c3e4b0bcddd40fcebcb?q2d=&utm_hp_ref=gr-homepage&ncid=fbclnkgrhpmg00000001&fbclid=IwAR07eq3LNhAIBSrIAjSSyDOz7RZbEb_vVcKUSG_yryM1R_HP-RFERLNL2c (15.2.2019)

Συνέντευξη της Προέδρου της ΕΕΔΑ, Μαρίας Γαβουνέλη, στην εκπομπή της δημοσιογράφου Ματρώνης Δικαιάκου για το Προσφυγικό και το Μεταναστευτικό στην Τηλεόραση της Βουλής

https://www.youtube.com/watch?v=9CTcSK4qplo&feature=youtu.be&fbclid=IwAR10xDHw9FbiJ6aGNFxpR25i0_owN78bPEOkwae-0Hijkc4C1uRRZp9BM_I (21.5.2019)

Συνέντευξη της Β' Αντιπροέδρου της ΕΕΔΑ, Έλλης Βαρχαλαμά, σχετικά με την Επείγουσα Δήλωση της ΕΕΔΑ για τις προωθούμενες τροποποιήσεις εργατικού δικαίου στο «Αναπτυξιακό Πολυνομοσχέδιο» στο ραδιοφωνικό σταθμό «Στο Κόκκινο 105,5» https://www.youtube.com/watch?v=V5UuMfp_TEk&feature=youtu.be&fbclid=IwAR1Efn-h6J6kmzhl5wCG1fWgt8QcWLnktnmUacr0JeUcTFcDgaqgb-xSHxg (24.9.2019)

Συνέντευξη της επιστημονικής συνεργάτιδας της ΕΕΔΑ, Άννας – Ειρήνης Μπάκα, στο δημοσιογράφο Δημήτρη Παναγούλη για το θέμα της ψήφου των εκτός Επικρατείας Ελλήνων πολιτών (Παραπολιτικά FM 90,1)

https://www.youtube.com/watch?v=5cxdIKk_KVY&fbclid=IwAR24Tjf155DxDLlpX8SXELaDfnjtPi7zE89C3kvNBt64pK1M6oKe3GKctsQ (8.10.2019)

Άρθρο του Τάσου Τέλογλου στη διαδικτυακή σελίδα της Καθημερινής στο οποίο αναφέρονται οι θέσεις της ΕΕΔΑ για το ζήτημα της ψήφου των αποδήμων, όπως αυτές δια-

τυπώνονται μέσα στην έκθεση της ΕΕΔΑ του 2017, καθώς και η δημόσια παρέμβαση της ΕΕΔΑ στο σχέδιο νόμου του 2016 για τον εκλογικό νόμο https://www.kathimerini.gr/1047882/article/epikairothta/politikh/o-pagkosmios-xarths-ths-yhfoy-twn-apodhmwn?fbclid=IwAR2QwSXEAU51OpNtGGK2VV_CgcFCb9ldwBa5hA9OQut9Ma4r5aNRqpmddgg (21.10.2019)

Συνέντευξη της επιστημονικής συνεργάτιδας της ΕΕΔΑ, Άννας – Ειρήνης Μπάκα, στο δημοσιογράφο Δημήτρη Παναγούλη για το θέμα της ψήφου των εκτός Επικρατείας Ελλήνων πολιτών, Παραπολιτικά FM 90,1

<https://www.youtube.com/watch?v=volPJVMzTgw&fbclid=IwAR0idhUNLQ9dw54bfCkAVYbVZ9bdO18hQMu5wxKMZNaswNwdorWJDciV2lg> (9.11.2019)

Δηλώσεις της Προέδρου της ΕΕΔΑ, Μαρίας Γαβουνέλη, που φιλοξενήθηκαν στο ρεπορτάζ της δημοσιογράφου Ευφροσύνης Παυλακούδη για την εμπορία και εκμετάλλευση ανθρώπων (trafficking) στην εφημερίδα Φιλελεύθερος <https://www.liberal.gr/apopsi/emporion-anthropon-o-atheatos-kosmos-ton-sugchronon-sklabon/274502?fbclid=IwAR1BsSTOwqaX065J7OJDJOAoSHQtNGITtdU7z9PJxW0k2XtVpHVpi-3Ebk> (17.11.2019)

Συνέντευξη της επιστημονικής συνεργάτιδας της ΕΕΔΑ, Άννας – Ειρήνης Μπάκα, για το μεταναστευτικό/ προσφυγικό ζήτημα και τα δικαιώματα των παιδιών στη δημοσιογράφο Κωνσταντίνα Δημητρούλη στο Πρώτο Πρόγραμμα της ΕΡΤ, στην εκπομπή «Αναμενόμενα και Μη»

<https://www.youtube.com/watch?v=Iw3Is3Tj08c%CF%86> (18.11.2019)

Συνέντευξη της Προέδρου της ΕΕΔΑ, Μαρίας Γαβουνέλη, στη δημοσιογράφο Ευφροσύνη Παυλακούδη, liberal.gr (10.12.2019)

Συνέντευξη της Επιστημονικής Συνεργάτιδας της ΕΕΔΑ Κατερίνας Χαροκόπου, στη Σούλα Μαρινούδη, εξωτερική εμπειρογνώμονα για την αξιολόγηση της επίδρασης της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Αναπηρία (2010-2020) στη διαμόρφωση των Ελληνικών πολιτικών για την αναπηρία, στο πλαίσιο πανευρωπαϊκής σχετικής έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (European Commission (DG EMPL), (11.12.2019).

Συνέντευξη της Προέδρου της ΕΕΔΑ, Μαρίας Γαβουνέλη, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στο δημοσιογράφο Γιώργο Αποστολίδη, Αθήνα 984, Εκπομπή «Μια Ημέρα στην Αθήνα»

<https://www.youtube.com/watch?v=I2N4pwSZGd4>

http://athina984.gr/wp-site/2019/12/10/dikaiomata-toy-anthropoy-quot-apaiteitai-diarkis-prospatheia-otan-to-systima-klydonizetai-quot/?fbclid=IwAR26NHZ-FHVI6m6l8KrULJ6e8X4Vj_PlfsXjNTlidGjgsIDOGavSIS3V9nU (10.12.2019)

Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Δυνάμει της αποστολής που της έχει αναθέσει ο έλληνας νομοθέτης σχετικά με την καλλιέργεια του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος (άρθρο 1, παρ. 6 γ' του Νόμου 2667/1998) και λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων:

- το **Προοίμιο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**, το οποίο αναγνωρίζει την αξία της εκπαίδευσης στα δικαιώματα του ανθρώπου, διακηρύσσοντας ότι όλοι πρέπει να «καταβάλλουν, με τη διδασκαλία και την εκπαίδευση, κάθε δυνατή προσπάθεια για την προώθηση του σεβασμού για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες [που κατοχυρώνονται με τη Διακήρυξη]»,
- τις διατάξεις **διεθνών συμβάσεων** που εφιστούν την προσοχή των Κρατών μελών στην υποχρέωσή τους να εκπαιδεύουν τους πολίτες στα δικαιώματά τους επιλέγοντας πάντα τα κατάλληλα κάθε φορά μέσα, όπως *inter alia* το άρθρο 7 της Διεθνούς Σύμβασης για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων (ICERD), το άρθρο 10 της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεως Κατά των Γυναικών (CEDAW), το άρθρο 29 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC), το άρθρο 10 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CAT), το άρθρο 8 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (CRPD),
- τη **Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση και την Επιμόρφωση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου**, η οποία μάλιστα στο άρθρο 9 ορίζει ότι «τα Κράτη μέρη οφείλουν να προωθούν την ίδρυση, ανάπτυξη και ενίσχυση αποτελεσματικών και ανεξάρτητων εθνικών θεσμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα [ΕΘΑΔ], σύμφωνα με τις Αρχές σχετικά με το νομικό καθεστώς των εθνικών θεσμών για την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Αρχές των Παρισίων), αναγνωρίζοντας ότι οι [ΕΘΑΔ] μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, συμπεριλαμβανομένου, ενδεχομένως ενός συντονιστικού ρόλου, στην προώθηση της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης στα δικαιώματα του ανθρώπου, μέσω μεταξύ άλλων της ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των σχετικών φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα» (Resolution 66/137, A/RES/66/137, 19 Δεκεμβρίου 2011),
- τη **Διακήρυξη της Βιέννης και το Πρόγραμμα Δράσης** που εγκρίθηκαν κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στις 25 Ιουνίου στη Βιέννη, τα οποία υπενθυμίζουν την υποχρέωση των Κρατών μερών να διασφαλίσουν ότι η εκπαίδευση στοχεύει στην ενίσχυση του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (παρ. 33), καθώς επίσης και
- τις **Αρχές σχετικά με το status των Εθνικών Θεσμών (Αρχές των Παρισίων)**, σύμφωνα με τις οποίες οι ΕΘΑΔ οφείλουν να συμβάλλουν στη διάδοση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την καταπολέμηση των διακρίσεων, αξιοποιώντας, μεταξύ άλλων, την εκπαίδευση (Αρχές των Παρισίων, Α.3.Ζ', καθώς επίσης και «στη διαμόρφωση προγραμμάτων για τη διδασκαλία και την έρευνα στα δικαιώματα του ανθρώπου» και «την υλοποίησή τους στα σχολεία, τα πανεπιστήμια και τους επαγγελματικούς κύκλους» (Αρχές των Παρισίων, Α.3.στ').

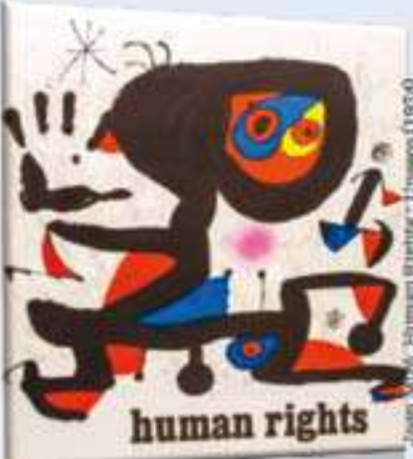
Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι η εκπαίδευση στα δικαιώματα του ανθρώπου συνιστά από μόνη της θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου, από το οποίο απορρέει η υποχρέωση, αφενός, των ΕΘΑΔ, αφετέρου, άλλων δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου να αναπτύσσουν συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες που εστιάζουν στην προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Για όλους αυτούς τους λόγους, άλλωστε, η εκπαίδευση στα δικαιώματα του ανθρώπου έχει συμπεριληφθεί στο σκληρό πυρήνα της αποστολής της ΕΕΔΑ.

Πιο συγκεκριμένα, αναγνωρίζοντας ότι απώτερος σκοπός της εκπαίδευσης στα δικαιώματα του ανθρώπου είναι η εισαγωγή και ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων και πρακτικών σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου στην καθημερινότητα των ανθρώπων, η ΕΕΔΑ ανέλαβε, κατά το 2019, τις ακόλουθες πρωτοβουλίες στον τομέα της εκπαίδευσης στα δικαιώματα του ανθρώπου:

Α' Κύκλος Σεμιναρίων με θέμα «Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου» (Δεκέμβριος 2018 έως Ιούνιος 2019)

Τα εκπαιδευτικά σεμινάρια κάλυψαν μεγάλο εύρος κρίσιμων θεμάτων που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου και απευθύνθηκαν στο ευρύτερο κοινό: προπτυχιακούς ή μεταπτυχιακούς φοιτητές όλων των Σχολών Θετικών και Θεωρητικών Επιστημών, αλλά και επαγγελματίες δικηγόρους, δικαστές, εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς λειτουργούς, υπαλλήλους κ.ά.

Τα Εκπαιδευτικά Σεμινάρια διεξήχθησαν από το Δεκέμβριο 2018 έως τον Ιούνιο 2019, πάντοτε Δευτέρα, και ώρα 18.00 έως 20.00μμ, στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών (Ακαδημίας 60), σύμφωνα με το εξής πρόγραμμα:

Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Α' Κύκλος Σεμιναρίων

3 Δεκεμβρίου 2018 ΕΛΔΑ, Choudary και λοιποί κατά Ελλάδας: η συμμόρφωση (J) της Πολιτείας Β. Κερασιώτης, Κ. Μιχοπούλου, Β. Παπαδοπούλου 17 Δεκεμβρίου 2018 Ζητήματα που ανακύπτουν στη διοικητική διαδικασία διεθνούς προστασίας Σ. Απέργης, Σ. Πουλαράκης, Ε. Τζαβαλά 14 Ιανουαρίου 2019 Η αντιμετώπιση του ρατσιστικού εγκλήματος στο νομοθετικό πλαίσιο και την πράξη Κ. Παπαϊωάννου, Τ. Σταυρινάση 28 Ιανουαρίου 2019 Ομειες προστασίας της έμφυλης ταυτότητας στο δημόσιο και ιδιωτικό δίκαιο Ι. Καμπούδου, Α. Κοτζιάμπαση 11 Φεβρουαρίου 2019 Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων και Δικαιώματα του Ανθρώπου Α. Μήτρου, Φ. Μίτλεττον	4 Μαρτίου 2019 Δικαιώματα του Ανθρώπου και Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ Μ. Μουσαρούτη, Μ. Χριστοφή 1^η Απριλίου 2019 Ομειες προστασίας πολιτικών δικαιωμάτων Γ. Σταυρόπουλος, Α.Ε. Μπάκα 15 Απριλίου 2019 Αστυνομία, βία και ανθρώπινα δικαιώματα Σ. Βιδάλη 13 Μαΐου 2019 Η προστασία των παιδιών από τη βία και την παραμέληση και ο ρόλος του σχολείου Γ. Μόσχος, Χ. Παπαδόπουλος 3 Ιουνίου 2019 Οι ΕΘΑΔ στο πλαίσιο του διεθνούς και περιφερειακού συστήματος των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου Μ. Γαβουνέλη, Ρ. Φρόγκου
---	--

Αίθουσα Εκδηλώσεων ΔΣΑ (Ακαδημίας 60)
18:00-20:00

 Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
Πληροφορίες Σεμιναρίων: www.nchr.gr

Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Β' Κύκλος Σεμιναρίων

21 Οκτωβρίου 2019 Διαπρίσεις στον χώρο της εργασίας Α. Δεβέντη, Χ. Αγγέλη 4 Νοεμβρίου 2019 Τα δικαιώματα των Ρομά στην Ελλάδα Χ. Ηλιάδης, Α. Καραγιάννη 18 Νοεμβρίου 2019 ΑμεΑ και Δικαιώματα του Ανθρώπου Μ. Χριστοφή, Α. Παυλή 2 Δεκεμβρίου 2019 Η νομική προστασία της ταυτότητας φύλου Μ. Γαλανού, Β. Σπηλιόπουλος 16 Δεκεμβρίου 2019 Θρησκευτική ελευθερία και επικρατούσα θρησκεία Γ. Ιωαννίδης, Α. Παπαδοπούλου 13 Ιανουαρίου 2020 Το δικαίωμα στην αντίληψη συνείδησης Φ. Ιατρέλλης, Γ. Καραζώς 27 Ιανουαρίου 2020 Το δικαίωμα στην προστασία της γενετικής ταυτότητας Χ. Σαββάκης, Ε. Μάλλιος	10 Φεβρουαρίου 2020 Η πρόσβαση στην Ελληνική Ιθαγένεια Ε. Ε. Πραδίν, Χ. Σαρτζόγλου 24 Φεβρουαρίου 2020 Το δικαίωμα στο απόρρητο της επικοινωνίας Χ. Ράμμος, Αιγ. Παπανικολάου 23 Μαρτίου 2020 Δικαιώματα και ελευθερίες στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης Α. Μήτρου 6 Απριλίου 2020 Προσφυγικό ζήτημα και Δικαιώματα του Ανθρώπου Α. Κωνσταντίνου 27 Απριλίου 2020 Το δικαίωμα στο περιβάλλον Μ. Γαβουνέλη, Ε. Δούση 11 Μαΐου 2020 3:00-4:30μμ Ρητορική μίσους Τ. Σταυρινάση
--	--

Αίθουσα Εκδηλώσεων ΔΣΑ (Ακαδημίας 60, Αθήνα)
16:00-18:00

 Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
Πληροφορίες Σεμιναρίων: www.nchr.gr

Εκπαίδευση σε σχολεία

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της για την προώθηση της ευαισθητοποίησης σε ζητήματα που άπτονται στο δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πραγματοποίησε παρουσίαση την Τρίτη 16.4.2019 στο 2^ο Γυμνάσιο Σύρου μέσω skype. Συγκεκριμένα, η ΕΕΔΑ ανέπτυξε με φιλικό και κατανοητό προς τα παιδιά τρόπο, τα ζητήματα που αφορούν στην ιστορική εξέλιξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων του παιδιού, στο δικαίωμα στην εκπαίδευση, στα δικαιώματα των γυναικών καθώς και θέματα σχετικά με τον ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία.

Η Πρόεδρος της ΕΕΔΑ Μαρία Γαβουνέλη πραγματοποίησε παρουσίαση την Τετάρτη 2 Οκτωβρίου 2019 στους μαθητές της Δ' Τάξης του 15ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών σχετικά με το πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα δικαιώματα του παιδιού. Ειδικότερα, αναπτύχθηκαν θέματα αναφορικά με τα δικαιώματα στη ζωή και επικοινωνία με τους γονείς, στην ελευθερία της έκφρασης, στην εκπαίδευση, στην ψυχαγωγία καθώς και ζητήματα σχετικά με τα παιδιά των προσφύγων, την απαγόρευση των διακρίσεων, την οικονομική εκμετάλλευση και τα παιδιά με αναπηρίες.

Εκπαίδευση στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών

Η ΕΕΔΑ συμμετείχε στο σεμινάριο «TRAUMA», το οποίο διοργανώθηκε τον Ιούνιο 2019 από τους ευρωπαϊκούς δικηγορικούς συλλόγους και το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δικηγορικών Συλλόγων στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών με θέμα τα δικαιώματα των ασυνόδευτων παιδιών. Στο πλαίσιο του εν λόγω σεμιναρίου, η ΕΕΔΑ ανέπτυξε τις εθνικές και διεθνείς διαστάσεις του ζητήματος καθώς και το νομοθετικό πλαίσιο, που διέπει τα δικαιώματα των ασυνόδευτων παιδιών.

Εκπαιδευτικό Σεμινάριο Δικηγόρων σε Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Ξάνθη με θέμα την Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τις γυναίκες Ρομά

Η ΕΕΔΑ πραγματοποίησε σε συνεργασία με το JUSTROM (πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόσβαση των Ρομά γυναικών στη δικαιοσύνη) μέσω του προγράμματος JUSTROM 2, σεμινάρια προς δικηγόρους για την παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας σε γυναίκες Ρομά σε Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Ξάνθη (Απρίλιος 2018-Μάρτιος 2019). Το πρόγραμμα περιείχε θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση με στόχο αφενός την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δικηγόρων σε ζητήματα δικαιωμάτων, καταπολέμησης του ρατσισμού και πρόσβασης στη δικαιοσύνη των Ρομά γυναικών, τη συνεργασία με εθνικούς φορείς δικαιωμάτων, την ενίσχυση των δομών και αφετέρου την παροχή εργαλείων για την διεκπεραίωση υποθέσεων που αφορούν τους Ρομά, με βάση την έως τώρα εμπειρία του JUSTROM. Στην εν λόγω συνδιοργάνωση συμμετείχαν και οι κατά τόπους δικηγορικοί σύλλογοι, διαθέτοντας αίθουσα και ενημερώνοντας τα μέλη τους.

Πληροφορίες για το JUSTROM περιέχονται στον παρακάτω σύνδεσμο:

<http://pjp-eu.coe.int/en/web/access-of-roma-and-traveller-women-to-justice/greece>

Κύκλοι Σεμιναρίων σε Εισαγγελικούς Λειτουργούς

Η ΕΕΔΑ πραγματοποίησε στα γραφεία της από τον Μάρτιο έως τον Μάιο του 2019 κύκλο σεμιναρίων για τους Εισαγγελείς με θέμα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα, παρουσιάστηκαν εισηγήσεις σχετικά με την αντιμετώπιση του ρατσιστικού εγκλήματος, την ελευθερία της πληροφορίας και τη σχέση της με το τεκμήριο αθωότητας, την αστυνομική βία, τον Γενικό Κανονισμό για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και τους εθνικούς θεσμούς για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΕΘΑΔ) στο πλαίσιο του διεθνούς και περιφερειακού συστήματος.

Εκπαίδευση σε Φοιτητές ΑΕΙ

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της για την προώθηση και εκπαίδευση στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πραγματοποίησε εισηγήσεις στο Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης. Ειδικότερα, οι επιστημονικές συνεργατίδες της ΕΕΔΑ ανέπτυξαν στους φοιτητές το πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα μετανάστευσης, στη νομοθεσία περί ασυνόδευτων ανηλίκων καθώς και στα δικαιώματα της γυναίκας.

Πρωτόκολλα Συνεργασίας

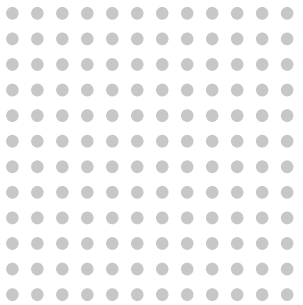
Πρωτόκολλο συνεργασίας ανάμεσα στην ΕΕΔΑ και τη Σχολή Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου υπεγράφη την Δευτέρα 22 Απριλίου 2019. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησαν η Πρόεδρος Μαρία Γαβουνέλη και ο Α΄ Αντιπρόεδρος Γιάννης Ιωαννίδης, ενώ τη Σχολή Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης εκπροσώπησαν ο Κοσμήτορας της Σχολής, Καθηγητής Βασίλειος Κέφης, η Καθηγήτρια Σταυρούλα Κτιστάκη και η Αν. Καθηγήτρια Χρυσούλα Μουκίου.

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
2019

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Ε.Ε.Δ.Α.)

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η ανάγκη συμβολής των ΕΘΑΔ στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του αν-θρώπου εκτός των εθνικών συνόρων επισημαίνεται και από τις Αρχές των Παρισίων, οι οποίες μάλιστα τοποθετούν τις διεθνείς υποχρεώσεις των ΕΘΑΔ στον πυρήνα των αρμοδιοτήτων τους. Πιο συγκεκριμένα, οι Αρχές των Παρισίων ορίζουν ότι οι ΕΘΑΔ έχουν υποχρέωση να «συνεργάζονται με τα Ηνωμένα Έθνη και κάθε άλλο οργανισμό του συστήματος των Ηνωμέ-νων Εθνών, με τους περιφερειακούς θεσμούς και τους εθνικούς θεσμούς άλλων χωρών που είναι αρμόδιοι για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου» (Αρχές των Παρισίων, Α.3.ε’), να ενθαρρύνουν την επικύρωση διεθνών κειμένων προστασίας ανθρω-πίνων δικαιωμάτων (Αρχές των Παρισίων, Α.3. γ’), καθώς επίσης και να «συνεισφέρουν στις εκθέσεις που υποβάλλουν τα Κράτη μέλη στα όργανα και τις επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών και σε άλλους περιφερειακούς οργανισμούς» (Αρχές των Παρισίων, Α.3. δ’). Προκειμένου, δε, «να προωθούν και να διασφαλίζουν την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας, των κανο-νισμών και των πρακτικών με τα διεθνή κείμενα για τα δικαιώματα του ανθρώπου, στα οποία το Κράτος είναι συμβαλλόμενο μέρος, καθώς και την αποτελεσματική εφαρμογή τους» (Αρχές των Παρισίων, Α.3.β’), οφείλουν να έχουν πολύ καλή γνώση του διεθνούς δικαίου των δικαι-ωμάτων του ανθρώπου. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οι ΕΘΑΔ που συμμορφώνονται με τις Αρχές των Παρισίων αποκτούν ολοένα και περισσότερο κύρος στο πλαίσιο του συστήματος των δικαιωμάτων του ανθρώπου και αναγνωρίζονται ως ξεχωριστοί φορείς με την ικανότητα, αφενός, να μεταφέρουν και εφαρμόζουν το διεθνές δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε εθνικό επίπεδο, αφετέρου, να συνεισφέρουν τεχνογνωσία και εμπειρία σε περιφερειακά και διεθνή *fora*.

Είναι, δε, σημαντικό να επισημανθεί, ότι η σχέση μεταξύ των ΕΘΑΔ και άλλων οργάνων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου – διεθνές ή περιφερει-ακό επίπεδο –είναι αμφίπλευρη και συμβιωτική. Το διεθνές σύστημα των δικαιωμάτων του ανθρώπου βασίζεται στους ΕΘΑΔ για την παροχή, με τρόπο ανεξάρτητο και αντικειμενικό,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Συμβολή στα Όργανα του ΟΗΕ.....	106
Δραστηριότητες σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο	125
Δραστηριότητες και Συνεργασία με Ομόλογες Επιτροπές και Δίκτυα των ΕΘΑΔ.....	134
Ανταπόκριση σε αιτήματα παροχής στοιχείων και ερωτηματολόγια	139

κάθε αναγκαίας πληροφορίας για την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη Χώρα τους. Οι ΕΘΑΔ, από την άλλη, επωφελούνται από το διεθνές τους *status* για να ενισχύσουν όσο το δυνατόν περισσότερο το καθεστώς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε εθνικό επίπεδο, διαδρώντας ενεργά και μαθαίνοντας από τις βέλτιστες πρακτικές ομόλογων επιτροπών.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας της, η ΕΕΔΑ έχει ως αποστολή «την ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με ανάλογα όργανα διεθνών οργανισμών, όπως ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΑΣΕ ή άλλων Κρατών» (άρθρο 1, παρ. 5 β' του Νόμου 2667/1998) ενώ ταυτόχρονα είναι επιφορτισμένη με τη διατύπωση γνώμης για εκθέσεις που πρόκειται να υποβάλει η Χώρα σε διεθνείς οργανισμούς για συναφή θέματα (άρθρο 1, παρ. 6 ε'), τη διατήρηση μόνιμης επικοινωνίας και συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς, παρεμφερή όργανα άλλων χωρών, εθνικές ή διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (άρθρο 1, παρ. 6 στ') καθώς επίσης και την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, εκφέροντας σχετική γνώμη προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας (άρθρο 1, παρ. 6 ι').

Κατά το 2019, η ΕΕΔΑ εκπλήρωσε με υπευθυνότητα την αποστολή της αυτή, συμμετέχοντας σε διάφορες συναντήσεις ή άλλες δραστηριότητες σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, πραγματοποιώντας παρεμβάσεις σε διεθνή κι ευρωπαϊκά *fora* και συμβάλλοντας ενεργά και ουσιαστικά στην διαμόρφωση κειμένων και πολιτικών.

Συμβολή στα Όργανα του ΟΗΕ

Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες: Η εφαρμογή της από την Ελλάδα (Ιούλιος 2019)

Η ΕΕΔΑ από την ίδρυσή της έχει ασχοληθεί με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης και της προστασίας από τις διακρίσεις λόγω αναπηρίας. Στο πλαίσιο αυτό θεωρεί την κύρωση και επικύρωση από την Ελλάδα της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (CRPD) και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της, σημαντικό βήμα στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στη χώρα μας.

Η συμβολή της ΕΕΔΑ ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας, στην προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνίσταται, μεταξύ των άλλων στην παρακολούθηση αφενός μεν της ευθυγράμμισης της εθνικής νομοθεσίας με τις διεθνείς υποχρεώσεις αφετέρου δε της αποτελεσματικής εφαρμογής αυτών των υποχρεώσεων στην πράξη. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕΔΑ ενθαρρύνει την επικύρωση διεθνών κειμένων προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνεισφέρει στις εκθέσεις που υποβάλλουν τα Κράτη μέλη στα Όργανα και τις Επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών και σε άλλους περιφερειακούς οργανισμούς. Για το σκοπό αυτό η ΕΕΔΑ συνέταξε και υπέβαλε προς την Επιτροπή των ΗΕ των Ηνωμένων Εθνών

για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία τον Ιούλιο του 2019, στο πλαίσιο της 22ης Συνόδου, της Έκθεσης αναφορικά με την εφαρμογή στην Ελλάδα της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Γενικές παρατηρήσεις

Καλωσορίζοντας την επικύρωση της Σύμβασης, η ΕΕΔΑ περιλαμβάνει στην Έκθεσή της εκτεταμένες παρατηρήσεις για την εφαρμογή της CRPD μέσω της εθνικής νομοθεσίας και των ειδικών μέτρων σε σχέση με τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες. Ως γενική παρατήρηση διατυπώνεται το γεγονός, ότι παρόλο που το κράτος σχεδιάζει πολιτικές και πρακτικές και λαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα στους περισσότερους κοινωνικοπολιτικούς τομείς, όπως προγράμματα υποστήριξης, κοινωνικά οφέλη, συστήματα ποσοστώσεων, τεχνικά βοηθήματα, βοηθητικά μέσα κ.λ.π. με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες και την καταπολέμηση των διακρίσεων, εντούτοις, τα μέτρα αυτά, αν και εκτεταμένα, συνιστούν μια κατακερματισμένη κοινωνική πολιτική.

Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ σημειώνει με μεγάλη ανησυχία ότι το υφιστάμενο σύστημα περιέχει πτυχές διακρίσεων/παραβιάσεων με βάση την αναπηρία τόσο στο νόμο όσο και στην πράξη. Κυρίως υπογραμμίζει στην Έκθεση τον προβληματισμό της ως προς την έλλειψη συνέχειας και συνοχής του υφιστάμενου νομικού πλαισίου αλλά και των παρεχόμενων υπηρεσιών. Υπό αυτό το πρίσμα, η ΕΕΔΑ συνιστά στο ελληνικό κράτος, να υποστηρίξει και να αναπτύξει ένα συνεκτικό και αξιόπιστο νομικό πλαίσιο, το οποίο θα ισχύει για όλα τα άτομα με αναπηρία, με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά και τους ηλικιωμένους, εξασφαλίζοντας τα δικαιώματά τους - πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα - σε ισότιμη βάση. Παράλληλα καλεί το κράτος αντί να αναπτύξει νέες δομές και υπηρεσίες, να αναβαθμίσει τις υφιστάμενες, να τις ενσωματώσει στο πλαίσιο των δημόσιων υπηρεσιών δωρεάν υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, οι οποίες παρέχονται σταθερά και χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό, εισάγοντας, όπου χρειάζεται, τις κατάλληλες πολιτικές αλλαγές που θα εξασφαλίσουν τη θεσμική συνέχεια.

Τα βασικά σημεία της Έκθεσης αναφορικά με την εφαρμογή στην Ελλάδα της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία συνοψίζονται στα εξής:

Παιδιά με αναπηρία:

Λαμβάνοντας υπόψη, ότι τα παιδιά με αναπηρία αποτελεί ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα, η ΕΕΔΑ προτρέπει τις αρμόδιες αρχές να

- διασφαλίσουν την πλήρη απόλαυση από τα παιδιά με αναπηρία όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών σε ισότιμη βάση με τα άλλα παιδιά. Υπογραμμίζεται για ακόμη μια φορά η ανάγκη υπογραφής και επικύρωσης του τρίτου προαιρετικού πρωτοκόλλου της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

- να δεσμευθούν ότι θα εξασφαλίσουν τη συμμετοχή οργανώσεων που εκπροσωπούν παιδιά κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης και της διαδικασίας αξιολόγησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, προκειμένου να προσδιοριστούν βέλτιστες πρακτικές και να μπει το συντομότερο δυνατό σε εφαρμογή το Σχέδιο Δράσης.
- να εκπονήσουν Εθνική Στρατηγική με συγκεκριμένους άξονες για την προστασία της παιδικής ηλικίας και μια δημοσιονομική πολιτική που θα λαμβάνει υπόψη το παιδί, εξασφαλίζοντας παράλληλα τη συμμετοχή του Συνηγόρου του Παιδιού ως ανεξάρτητου μηχανισμού για την εφαρμογή της CRPD και όλων των εμπλεκόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των παιδιών με αναπηρίες. Για το σκοπό αυτό, οι αρμόδιες εθνικές αρχές θα πρέπει να εντάξουν οριζόντια τα δικαιώματα των παιδιών σε όλα τα επίπεδα πολιτικής.
- να προωθήσουν συνέργειες μεταξύ του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Ατόμου με Αναπηρίες, προκειμένου να εξασφαλιστεί προστιθέμενη αξία όσον αφορά την προστασία των παιδιών.

Εκπαίδευση:

Το ζήτημα της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς είναι καθεαυτό θεμελιώδες και καταλυτικό για την υλοποίηση των ατομικών και πολιτικών ελευθεριών, καθώς και των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και η μη πραγμάτωσή του καθιστά την πρόσβαση σε άλλα δικαιώματα θεωρητική και το άτομο ευάλωτο σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕΔΑ στην εναλλακτική της Έκθεση επιχειρεί να επιστήσει την προσοχή των αρμόδιων Αρχών στην επιτακτική ανάγκη διασφάλισης της πλήρους εφαρμογής του δικαιώματος στην εκπαίδευση για όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρία. Έχοντας υπόψη τα πάγια προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με αναπηρία στην Ελλάδα, ήτοι την έλλειψη επαρκούς προσωπικού παράλληλης στήριξης, την καθυστερημένη έναρξη του σχολικού έτους, τις δυσκολίες πρόσβασης στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και την απουσία σχετικών στατιστικών στοιχείων, η ΕΕΔΑ καλεί τις αρμόδιες κρατικές αρχές

- να αναθεωρήσουν το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο στη βάση μιας νέας εθνικής στρατηγικής προκειμένου να συμμορφωθεί με τις αρχές και τις πρακτικές της συνεκπαίδευσης, διασφαλίζοντας την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή, προσβασιμότητα και επιτυχία όλων των φοιτητών χωρίς διακρίσεις σε όλα τα στάδια και τα επίπεδα εκπαίδευσης.
- να λάβουν μέτρα με στόχο την εξάλειψη της διάκρισης μεταξύ της «Ειδικής Εκπαίδευσης» και της «Εκπαίδευσης» στην υπάρχουσα νομοθεσία και προώθηση με συντονισμένο τρόπο της ένταξης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη Γενική

Εκπαίδευση. Προς αυτήν την κατεύθυνση απαιτείται: στελέχωση των σχολικών μονάδων με ειδικό προσωπικό παράλληλης στήριξης, δράσεις ευαισθητοποίησης σε όλα τα σχολεία γενικής εκπαίδευσης, έγκαιρη έναρξη της σχολικής χρονιάς για παιδιά με αναπηρίες ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Όταν δεν είναι δυνατή η ένταξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες στη Γενική Εκπαίδευση, προτείνεται η διασύνδεση μεταξύ ειδικών σχολείων με τα γενικά σχολεία μέσω της διοργάνωσης αθλητικών ή πολιτιστικών δραστηριοτήτων ή επισκέψεων ανταλλαγής.

- να διαθέσουν επαρκείς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για βελτιώσεις καθώς και να προωθήσουν την εγγραφή των αντίστοιχων πιστώσεων στον εθνικό προϋπολογισμό και την αποσύνδεση της χρηματοδότησης από τα προγράμματα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ).
- να συγκεντρωθούν στατιστικά δεδομένα από τις αρμόδιες κρατικές αρχές σχετικά με τα ποσοστά εγγραφής και εγκατάλειψης του σχολείου των παιδιών με αναπηρίες σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, κατανομημένα ανά φύλο και εθνική ή εθνοτική καταγωγή, προκειμένου να εντοπιστούν τα εμπόδια στην πρόσβαση και να αναπτυχθούν κατάλληλες στρατηγικές.
- να αξιοποιήσουν τη συμβολή του ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης σχετικά με την ειδική εκπαίδευση για παιδιά με αναπηρίες σύμφωνα με το άρθρο 24 της CRPD.

Προσβασιμότητα:

Το ζήτημα της προσβασιμότητας είναι σύνθετο στην Ελλάδα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ πολλαπλά. Η ΕΕΔΑ συνιστά στις αρμόδιες αρχές να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να:

- εξασφαλίσουν άμεσα στα άτομα με αναπηρία πρόσβαση σε ισότιμη βάση στο φυσικό και ψηφιακό περιβάλλον, στις μεταφορές, στην πληροφόρηση και την επικοινωνία, σε αγαθά και υπηρεσίες, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές.
- να εκπονήσουν ένα Εθνικό Σχέδιο Προσβασιμότητας σύμφωνα και με τη σχετική πρόταση της ΕΣΑΜΕΑ. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να ενθαρρύνεται η συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων φορέων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να προωθηθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης. Το Εθνικό Σχέδιο θα συμβάλλει στο σχεδιασμό ενιαίων συγκεκριμένων εθνικών προτύπων προσβασιμότητας στο πλαίσιο της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω αναπηρίας, ενώ θα πρέπει παράλληλα να θεσπιστεί διαδικασία παρακολούθησης.
- να βελτιώσουν την προσβασιμότητα σε όλα τα στάδια της μεταφοράς (κράτηση και έκδοση εισιτηρίων, οχήματα κλπ.) σε ολόκληρη τη χώρα.

- να ακολουθούνται οι συστάσεις του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας στον τομέα των δημόσιων μεταφορών, σύμφωνα με τις οποίες θα πρέπει να συνταχθεί ειδικό Εγχειρίδιο για το προσωπικό που απασχολείται στον συγκεκριμένο τομέα με οδηγίες σχετικά με την υποχρέωση σεβασμού όλων των επιβατών, ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνοτικής ή εθνοτικής προέλευσης, καταγωγής, θρησκείας, αναπηρίας, γενετήσιου προσανατολισμού ή φύλου και ανάλογες κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση.

Αποϊδρυματοποίηση:

Η ΕΕΔΑ διατυπώνει με κάθε ευκαιρία τις ανησυχίες της αναφορικά με τις υφιστάμενες υπηρεσίες και δομές για παιδιά και ηλικιωμένους με αναπηρία και άτομα με νοητική υστέρηση, παρά τα θετικά βήματα που έχουν γίνει στο πλαίσιο προγραμμάτων και πολιτικών αποϊδρυματοποίησης. Υπογραμμίζοντας την ανάγκη να ενταχθούν διαρκή μέτρα κοινωνικής πολιτικής στο πλαίσιο της δωρεάν δημόσιας υγείας και κοινωνικής πρόνοια, καλεί το Ελληνικό κράτος

- να συλλέξει και να καταγράψει όλα τις υφιστάμενες δομές σε ένα ενιαίο μητρώο, το οποίο θα αποτελέσει πολύτιμο εργαλείο για άτομα που χρήζουν ειδικής προστασίας.
- να εξασφαλίσει την πρόσβαση στην ιδρυματική φροντίδα για ηλικιωμένα άτομα που δεν επιθυμούν να διαμένουν στο σπίτι ή να λαμβάνουν εκεί υπηρεσίες φροντίδας. Συναφώς, η ΕΕΔΑ συνιστά στις αρμόδιες κρατικές αρχές να διασφαλίσουν ανεξάρτητο μηχανισμό ελέγχου των σπιτιών φροντίδας, να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της φροντίδας σε μικρές μονάδες σύμφωνα με τα πρότυπα περίθαλψης εντός της κοινότητας καθώς και να εξασφαλίσουν μια πιο κατάλληλη φροντίδα ατόμων με νοητική υστέρηση που δεν χρειάζονται νοσηλειακή ψυχιατρική θεραπεία.
- να ενσωματωθούν μέτρα κοινωνικής πολιτικής στο πλαίσιο της δωρεάν δημόσιας υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας, οι οποίες να παρέχονται σταθερά και χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Υγεία:

Η ΕΕΔΑ αναγνωρίζοντας τις πρόσφατες θετικές νομοθετικές εξελίξεις, εντούτοις επισημαίνει την απουσία σταθερών μέτρων και τον κατακερματισμό των υπαρχουσών διατάξεων. Για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων συστήνει στο Ελληνικό κράτος

- να διασφαλίσει την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας χωρίς διακρίσεις, ακόμη και όταν παρέχονται από τρίτους σε όλα τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Η προστασία της υγείας των ηλικιωμένων συνδυάζει την πρόληψη, τη θεραπεία και την αποκατάσταση. Πρέπει να δημιουργηθεί συνεκτική οριζόντια δικτύωση των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματική συνεργασία τους.

- να διασφαλίσει την κατάλληλη κατάρτιση τόσο για τους επαγγελματίες υγείας όσο και για τους επαγγελματίες της κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και για τρίτους παρόχους περίθαλψης σε ηλικιωμένα άτομα. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να υιοθετήσουν νέα προγράμματα για τη φροντίδα των ηλικιωμένων και να ενισχύσουν τα ήδη εφαρμοζόμενα προγράμματα (π.χ. "Βοήθεια στο σπίτι"), ώστε να μπορούν να διαμένουν στο σπίτι τους για όσο διάστημα επιθυμούν.
- να ευθυγραμμιστεί με τη σχετική γνωμοδότηση της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής, με γνώμονα την εξασφάλιση του σεβασμού των ηλικιωμένων ή όλων των ατόμων της επιλογής τους και του δικαιώματός τους να συναινούν σε κάθε απόφαση περί φροντίδας και ιατρικής περίθαλψης.
- να υιοθετήσει μια δεσμευτική διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα των ηλικιωμένων, η οποία θα θεσπίζει την αποτελεσματική και συστηματική παρακολούθηση της εφαρμογής των δικαιωμάτων των ηλικιωμένων από διεθνείς και εθνικούς φορείς και θα συμβάλλει στην ευρύτερη ευαισθητοποίηση της κοινωνίας απέναντι στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Εργασιακά:

Η ΕΕΔΑ παρακολουθεί συστηματικά τα θέματα απασχόλησης, ιδίως μετά τον περιορισμό του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων και συλλογικών συμβάσεων κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Το γεγονός αυτό, καθώς και ο αποκλεισμός του κατώτατου μισθού από το περιεχόμενο των εθνικών γενικών συλλογικών συμβάσεων (ΕΓΣΣ), είχε σημαντικό αντίκτυπο στον καθορισμό των καθολικά δεσμευτικών ελάχιστων προτύπων εργασίας, ιδίως σε ό, τι αφορά τα άτομα με αναπηρία. Με βάση τα παραπάνω, η ΕΕΔΑ προτείνει:

- άμεση αποκατάσταση της διαδικασίας σύναψης των ΕΓΣΣ, καθώς και του πλήρους περιεχομένου, του πεδίου εφαρμογής και της δεσμευτικής ισχύος τους, ως το βασικό θεσμικό μέσο που εγγυάται το γενικό συμφέρον και το συμφέρον των εργαζομένων.

Περαιτέρω, η ΕΕΔΑ καλεί τις αρμόδιες κρατικές αρχές να λάβουν μέτρα:

- για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στον τομέα της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων μέσω της χρήσης συγκεκριμένων δεικτών. Ζητεί επίσης τη συλλογή σχετικών στατιστικών στοιχείων για τα άτομα με αναπηρία, όπως γυναίκες, παιδιά, ηλικιωμένοι, μετανάστες κλπ.
- για τη μετάβαση των ατόμων με αναπηρίες από προγράμματα προστατευόμενων εργαστηρίων στην ανοικτή αγορά εργασίας και την εισαγωγή νέων μορφών συνεταιρισμών κοινωνικού χαρακτήρα που να εγγυώνται το δικαίωμα εργασίας των ατόμων με αναπηρίες.
- για την ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας στον σχεδιασμό της πολιτικής του Οργανισμού Απασχόλησης (ΟΑΕΔ).

Προσφυγικό:

Η ΕΕΔΑ όλα τα χρόνια λειτουργίας της, παρακολουθεί στενά τα ζητήματα μεταχείρισης των αλλοδαπών, νεοεισερχομένων ή ήδη διαμενόντων, από τις ελληνικές αρχές, και παρέχει συμβουλές για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων σε συμφωνία με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις της χώρας και με γνώμονα το σεβασμό των δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια. Ειδικότερα, σε ότι αφορά μετανάστες και πρόσφυγες με αναπηρίες, οι κρατικές αρχές καλούνται να προχωρήσουν στην αποτελεσματική εφαρμογή ειδικών μέτρων που εστιάζουν στην ευαλωτότητα των ατόμων αυτών. Συγκεκριμένα οι αρχές πρέπει

- να δημιουργήσουν αλλά και να ενισχύσουν τα Κέντρα Φιλοξενίας με ιατρικό, νοσηλευτικό και διοικητικό προσωπικό, καθώς και με προσωπικό του τομέα της διοίκησης και της κοινωνικής πρόνοιας (διερμηνείς, διαπολιτισμικοί διαμεσολαβητές, κοινωνικοί λειτουργοί κλπ), ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μεταναστών / προσφύγων με αναπηρίες.
- να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για τον εντοπισμό των μεταναστών, προσφύγων και αιτούντων άσυλο με αναπηρίες, ώστε να προστατεύονται επαρκώς, όπως απαιτείται από την CRPD, δεδομένων και των προβλημάτων στις διαδικασίες ταυτοποίησης και αξιολόγησης της ευαλωτότητας των μεταναστών, προσφύγων και αιτούντων άσυλο με αναπηρία. Επισημαίνεται, ότι είναι ζωτικής σημασίας να επιταχυνθεί η επανένωση των μελών της οικογένειάς τους στην περίπτωση προσφύγων με αναπηρίες και χρόνιες ασθένειες
- να μεριμνήσουν για την άμεση μεταφορά των ευπαθών ατόμων από τα νησιά σε ασφαλή και κατάλληλη στέγαση στην ηπειρωτική χώρα
- να θεσπίσουν αποτελεσματικό έλεγχο των όρων χορήγησης διεθνούς προστασίας τόσο για τους πρόσφυγες με αναπηρία όσο και για τις οικογένειες προσφύγων με μέλος/η με αναπηρία
- να καθορίσουν επαρκείς και σαφώς καθορισμένους οικονομικούς πόρους και συστήματα χρηματοδότησης, παράλληλα με τη δέσμευση των αρμόδιων για τη χάραξη πολιτικής αρχών, για δράσεις ευαισθητοποίησης και λειτουργία μηχανισμών ελέγχου, προκειμένου να διασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή διαφάνεια του συστήματος.

**Διεθνής Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας:
Η εφαρμογή της από την Ελλάδα (Ιούνιος 2019)**

Η ΕΕΔΑ διαχρονικά παρακολουθεί τα ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης των ΗΕ κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (εφεξής Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων), σε ό,τι

αφορά την κατάσταση στην Ελλάδα και θεωρεί την κύρωση (1985) και επικύρωσή της από την Ελλάδα (1988), σημαντικό βήμα για την καταπολέμηση του ρατσιστικού μίσους και της βίας με ρατσιστικό κίνητρο. Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο του ρόλου της ως ο Εθνικός Θεσμός Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προχώρησε σε σύνταξη εμπεριστατωμένης Έκθεσης για την εφαρμογή της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων, σύμφωνα και με τον Κατάλογο Θεμάτων της αρμόδιας Επιτροπής, την οποία και υπέβαλε ώστε να ληφθεί υπόψη κατά τη διαδικασία εξέτασης της έβδομης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας.

Η Έκθεση της ΕΕΔΑ, αναγνωρίζοντας τις σημαντικές προσπάθειες που έχει καταβάλει το κράτος για την εφαρμογή των Συστάσεων της *Επιτροπής των ΗΕ κατά των Βασανιστηρίων*, αποσκοπεί κυρίως στο να επισημάνει την έλλειψη βελτίωσης που παρατηρείται κατά τα έτη 2012 – 2016 στην Ελλάδα. Παράλληλα απευθύνει *Συστάσεις* προς τις αρμόδιες κρατικές αρχές αναφορικά με τις αναγκαίες προσαρμογές στους νόμους και πολιτικές, ώστε να ανταποκρίνονται στα δικαιώματα εκείνων που είναι περιθωριοποιημένοι, ευάλωτοι και υπόκεινται σε βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία.

Η Συμβολή της ΕΕΔΑ εστίασε στα εξής ζητήματα: α) θεμελιώδεις νομικές εγγυήσεις για όλους τους κρατούμενους στην πράξη, συμπεριλαμβανομένων των παρανόμως εισερχομένων αλλοδαπών, β) κράτηση, β) βασανιστήρια, κακομεταχείριση και υπερβολική χρήση βίας από την αστυνομία, γ) ασυνόδευτοι ανήλικοι και ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες, δ) έγκαιρη, αντικειμενική και αποτελεσματική διερεύνηση, ε) πρόσβαση σε μια δίκαιη και αντικειμενική ατομική διαδικασία εξέτασης ασύλου, στ) βία κατά των γυναικών, ζ) εμπορία ανθρώπων, η) μη επαναπροώθηση, θ) εκπαίδευση, ι) φυλετική διάκριση, ξενοφοβία και σχετική βία, και ια) επανόρθωση, συμπεριλαμβανομένης αποζημίωσης και αποκατάστασης.

Ειδικότερα:

Συνθήκες κράτησης και υποδοχής

Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης στα αστυνομικά τμήματα και τις φυλακές, το ελληνικό σωφρονιστικό σύστημα εξακολουθεί να πάσχει από διαρθρωτικές ελλείψεις, με σημαντικότερη εξ' αυτών τον υπερπληθυσμό. Ειδικότερα για την κράτηση αλλοδαπών και αιτούντων άσυλο, βάσει της νομοθεσίας περί αλλοδαπών, η ΕΕΔΑ σημειώνει με απογοήτευση ότι οι συνθήκες κράτησής τους δεν πληρούν τα βασικά πρότυπα. Το ίδιο ισχύει και ως προς τις συνθήκες κράτησης στα προ-αναχωρησιακά κέντρα (Αμυγδαλέζα, Φυλάκιο, Μόρια και Πύλη), τα οποία είναι εντελώς ακατάλληλα για μακρόχρονη κράτηση. Τέλος, η ΕΕΔΑ ανησυχεί ιδιαίτερα για τις αναφορές των αιτούντων άσυλο για σεξουαλική παρενόχληση και άσκηση βίας στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης αλλά και για τις συνθήκες διαβίωσης των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Με βάση τα παραπάνω, η ΕΕΔΑ, απευθυνόμενη στην ελληνική Πολιτεία, συστήνει -πέραν της ανάγκης ευθυγράμμισης του ορισμού των βασανιστηρίων στον ΠΚ (άρθρο 137 Α, παρ. 5)- τα παρακάτω:

Ως προς την κράτηση:

- τη χρήση του μέτρου της προσωρινής κράτησης ως έκτακτο μέτρο, σύμφωνα με το τεκμήριο αθωότητας και το δικαίωμα στην ελευθερία.
- τη μη εφαρμογή του μέτρου της διοικητικής κράτησης σε περίπτωση παράνομης εισόδου αιτούντων άσυλο, παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ή ως έσχατο μέτρο, και για το συντομότερο δυνατό διάστημα και ιδίως την εξάντληση των εναλλακτικών της κράτησης μέτρων, όσον αφορά στις ευάλωτες ομάδες.
- όσον αφορά τη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016, τη διασφάλιση ότι η εφαρμογή της Δήλωσης δεν θα παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσφύγων, των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο. Η δε Ευρωπαϊκή Ένωση και οι διεθνείς οργανισμοί που εμπλέκονται στο πεδίο να επιδείξουν πνεύμα ευθύνης, αλληλεγγύης και ειλικρινούς συνεργασίας.
- τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης στα αστυνομικά τμήματα και τα σωφρονιστικά ιδρύματα και τη διασφάλιση της προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της μείωσης του χρόνου κράτησης μέσω της εφαρμογής εναλλακτικών μέτρων.
- τη διασφάλιση των ελάχιστων προτύπων για τον προσωπικό χώρο διαβίωσης στις φυλακές, σύμφωνα με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων.
- την τοποθέτηση μέχρι δύο ατόμων σε ένα κελί με τήρηση των συνθηκών υγιεινής.
- την εγγύηση των ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις υλικές συνθήκες στα σωφρονιστικά ιδρύματα. Ειδικότερα, πρέπει να διασφαλιστεί η εύκολη πρόσβαση σε κατάλληλες εγκαταστάσεις τουαλέτας ανά πάσα στιγμή, σε καθαρό στρώμα-κουβέρτα-κρεβάτι, σε επαρκή και κατάλληλη τροφή, η παροχή δωρεάν βασικού σετ υγιεινής, απορρυπαντικού, επαρκούς φωτισμός, πρόσβαση σε υπαίθρια άσκηση. Ομοίως, τα ελάχιστα αυτά πρότυπα πρέπει να τηρούνται και αναφορικά με την κράτηση στα αστυνομικά τμήματα.
- τη σταδιακή μείωση του υπερπληθυσμού στα σωφρονιστικά ιδρύματα (κυρίως στις φυλακές στα Διαβατά και τον Κορυδαλλό) και τα ψυχιατρικά ιδρύματα (ιδίως στις περιπτώσεις των ατόμων που δεν χρειάζονται ψυχιατρική περίθαλψη).
- την παροχή υγειονομικής περίθαλψης με πρόσληψη μόνιμου ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού σε 24ωρη διαθεσιμότητα.
- το σεβασμό στην ταυτότητα φύλου των κρατουμένων.
- την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης στις φυλακές.
- τη σύντομη κράτηση των υπόπτων τέλεσης εγκληματικών πράξεων και την αποφυγή, στο μέτρο του δυνατού, της κράτησης μεταναστών στα αστυνομικά τμήματα βάσει της νομοθεσίας περί αλλοδαπών.

- τη μείωση του αριθμού των νοσηλευόμενων ανά θάλαμο για την προστασία της ιδιωτικής ζωής αυτών που νοσηλεύονται στα ψυχιατρικά ιδρύματα και την παροχή ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός των θαλάμων φιλοξενίας.

Ως προς την κακομεταχείριση:

- την πλήρη πρόσβαση των ατόμων που κρατούνται από την αστυνομία - για οποιονδήποτε λόγο - σε δικηγόρο, των δε αλλοδαπών σε διερμηνεία. Επίσης το σύστημα νομικής βοήθειας να επεκταθεί και στο στάδιο της αστυνομικής έρευνας.
- την διασφάλιση της πρόσβασης των κρατουμένων σε γιατρό και ψυχίατρο και της παροχής υγειονομικής περίθαλψης στα αστυνομικά τμήματα και στα φυλάκια στα σύνορα, παράλληλα με την τήρηση του ιατρικού απορρήτου.
- την άσκηση του δικαιώματος των κρατουμένων να ειδοποιούν στενό συγγενή ή τρίτο πρόσωπο της επιλογής τους, ήδη από την αρχή της στέρησης της ελευθερίας τους.
- την ενημέρωση των ατόμων που γίνονται δεκτά σε ψυχιατρικά ιδρύματα σε γλώσσα που κατανοούν, μεταξύ άλλων, ως προς το δικαίωμά τους στη νομική συνδρομή, στην επανεξέταση της τοποθέτησης τους στο ίδρυμα, στη συγκατάθεση σε θεραπεία και στη δυνατότητα υποβολής παραπόνων/αναφορών.
- σε περίπτωση ακούσιας τοποθέτησης σε ψυχιατρικά ιδρύματα, την παροχή εγγυήσεων ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, καθώς και τη θεσμική διασφάλιση ότι η τοποθέτηση και η θεραπεία συνιστούν δύο χωριστές αποφάσεις.
- την αποτελεσματική εποπτεία των ιδιωτικών ψυχιατρικών ιδρυμάτων.
- ειδικά για τους αλλοδαπούς κρατούνται βάσει της νομοθεσίας περί αλλοδαπών, τη διασφάλιση του δικαιώματος κοινοποίησης της κράτησής τους, της πρόσβασης σε δικηγόρο, διερμηνέα και γιατρό και σε δωρεάν νομική συνδρομή από την αρχή της στέρησης της ελευθερίας τους.
- την ορθή τήρηση αρχείου κράτησης, την εισαγωγή ηλεκτρονικού μητρώου σε όλα τα αστυνομικά τμήματα ανά την Ελλάδα, την τήρηση κεντρικού μητρώου περιστατικών, καθώς και τη θέσπιση αποτελεσματικής διαδικασίας καταγγελιών.
- όσον αφορά το πρόγραμμα Εθελούσιων Επιστροφών του ΔΟΜ, την πλήρη ενημέρωση όλων των αλλοδαπών που δηλώνουν την πρόθεσή τους να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, για τις συνέπειες της απόφασής τους, ώστε να εξασφαλίζεται η ενημερωμένη συναίνεση αυτών.

Ως προς τις συνθήκες υποδοχής των αλλοδαπών:

- τη μείωση της πληρότητας των χώρων υποδοχής, έτσι ώστε τα άτομα να κρατούνται σε αξιοπρεπείς και καθαρές συνθήκες (4 τ.μ. ανά άτομο). Επιπλέον εξασφάλιση: συνθηκών υγιεινής, επαρκούς πρόσβασης σε φυσικό και τεχνητό φωτισμό, διαχωρισμού γυναικών και παιδιών από τους άντρες που δεν έχουν σχέση, παροχή στρώματος-κουβέρτας-

κρεβατιού, επαρκούς δωρεάν τροφής και ζεστό νερό, η παροχή δωρεάν βασικού σετ υγιεινής, απορρυπαντικού, επαρκής φωτισμός, πρόσβαση σε υπαίθρια άσκηση.

- την εισαγωγή εναλλακτικών μέτρων κράτησης ως προς τις νέες αφίξεις, ιδιαίτερα για αιτούντες άσυλο και ευάλωτα άτομα.
- την άμεση μεταφορά των ευάλωτων ατόμων (π.χ. οικογένειες με παιδιά, έγκυες γυναίκες κλπ.) σε ανοικτές εγκαταστάσεις υποδοχής όπου μπορούν να λάβουν την κατάλληλη φροντίδα και υποστήριξη και αύξηση των θέσεων στις εγκαταστάσεις αυτές.
- όσον αφορά τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα, υιοθέτηση κατάλληλων διαδικασιών υποδοχής και ασύλου και ανάπτυξη ανάλογων προγραμμάτων κατάρτισης του προσωπικού με στόχο την καταπολέμηση των στερεοτύπων.

Βασανιστήρια, κακομεταχείριση και υπερβολική χρήση βίας από την αστυνομία

Όσον αφορά την κακομεταχείριση σε ψυχιατρικά ιδρύματα, η ΕΕΔΑ σημειώνει θετικά ότι σχεδόν κανένας ισχυρισμός περί κακομεταχείρισης και βίας δεν προβάλλεται από το προσωπικό ή τους ασθενείς. Αντιθέτως, όσον αφορά την κακομεταχείριση των αλλοδαπών που στερούνται της ελευθερίας τους, βάσει της νομοθεσίας περί αλλοδαπών, η ΕΕΔΑ ανησυχεί για τον υψηλό αριθμό περιστατικών σωματικής κακομεταχείρισης αλλοδαπών από την Αστυνομία (κυρίως στο Προαναχωρησιακό Κέντρο και το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης Φυλακίου, στο Αστυνομικό Τμήμα και το Συνοριακό Σταθμό Τυχερού και στο Προαναχωρησιακό Κέντρο της Μόριας στη Λέσβο). Υπήρξαν επίσης αρκετοί ισχυρισμοί περί λεκτικής κακοποίησης, ρατσιστικής γλώσσας και ασεβούς συμπεριφοράς αστυνομικών απέναντι σε κρατούμενους. Η μη ταυτοποίηση ατόμων με αναπηρίες ανάμεσα στους πρόσφυγες και τους μετανάστες που εισέρχονται στην ελληνική επικράτεια αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση για την Πολιτεία και ένα σημαντικό σημείο που εγείρει προβληματισμούς σύμφωνα με την ΕΕΔΑ.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, οι αρμόδιες κρατικές αρχές καλούνται να επιδείξουν μηδενική ανοχή και να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε:

- ως προς την κακομεταχείριση σε αστυνομικά τμήματα και φυλακές, να τηρούνται οι βασικές αρχές σχετικά με την σύλληψη ενός υπόπτου τέλεσης αξιόποινης πράξης. Ποινική δίωξη σε όλες τις περιπτώσεις λεκτικής κακοποίησης, ρατσιστικής συμπεριφοράς, απειλών και ψυχολογικής κακομεταχείρισης. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να σχεδιαστεί αποτελεσματική εθνική στρατηγική για την πρόληψη της βίας και του εκφοβισμού μεταξύ φυλακισμένων και με διασφάλιση της ενίσχυσης του αρμόδιου προσωπικού, της λειτουργίας σχετικού μητρώου καταγραφής των περιστατικών και της άμεσης διερεύνησης τους από τον εισαγγελέα.
- ως προς την κακομεταχείριση σε ψυχιατρικές εγκαταστάσεις, να εκπαιδευτεί κατάλληλα το προσωπικό των ψυχιατρικών ιδρυμάτων. Τα δε περιστατικά κακομεταχείρισης ή βίας μεταξύ των ασθενών να γνωστοποιούνται στον αρμόδιο εισαγγελέα.

- ως προς την κακομεταχείριση των αλλοδαπών που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους βάσει της νομοθεσίας περί αλλοδαπών, να διεξάγονται αποτελεσματικές έρευνες σε όλες τις περιπτώσεις ισχυρισμών κακομεταχείρισης και οι όλοι οι υπάλληλοι/αξιωματούχοι να λογοδοτούν για τις ευθύνες τους. Οι μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο με αναπηρία να προστατεύονται επαρκώς, όπως απαιτείται από την Σύμβαση των ΗΕ για τα Άτομα με Αναπηρία.
- να παρέχεται τακτικά επαγγελματική κατάρτιση στους αστυνομικούς υπηρεσίας και τους ανακριτές και να θεσμοθετηθούν πιο αυστηρές διαδικασίες πρόσληψης.

Ασυνόδευτοι ανήλικοι και ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες

Η ΕΕΔΑ ανησυχεί βαθύτατα για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και κυρίως για τα ζητήματα που αφορούν την υποδοχή και την κράτησή τους, δεδομένης της περιορισμένης ικανότητας υποδοχής της χώρας μας. Επιπλέον, εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η κράτηση των ασυνόδευτων ανηλίκων εφαρμόζεται στην πράξη μάλλον συχνά και όχι «μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις», όπως ορίζει η νομοθεσία. Η δε κράτησή τους είτε σε αστυνομικά τμήματα, Προαναχωρησιακά κέντρα ή Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης στα νησιά επίσης παρατείνεται στην πράξη πέρα από δύο μήνες, συχνά σε απαράδεκτες συνθήκες. Οι αρμόδιες κρατικές αρχές πρέπει να λάβουν άμεσα τα απαραίτητα μέτρα ώστε:

- να αποτραπεί σοβαρός και ανεπανόρθωτος τραυματισμός της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας των ανηλίκων μεταναστών, των οποίων η ζωή διατρέχει άμεσο κίνδυνο και να διασφαλιστεί η χρήση εναλλακτικών μέτρων.
- οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που βρίσκονται στα αστυνομικά τμήματα, Προαναχωρησιακά Κέντρα και Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης να έχουν άμεση πρόσβαση σε κατάλυμα κατάλληλα για την ηλικία τους, σε υγειονομική περίθαλψη και ιατρική βοήθεια, σε τρόφιμα, νερό, εκπαίδευση και κατάλληλη διαδικασία αξιολόγησης της ηλικίας τους, εφόσον αυτή αμφισβητείται, με μείωση των γραφειοκρατικών εμποδίων.
- να τεθεί τέλος στη στέρηση της ελευθερίας των ασυνόδευτων ανηλίκων υπό το καθεστώς της «προστατευτικής φύλαξης» και να εφαρμοστούν εναλλακτικές λύσεις σύμφωνα με την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.
- να ξεκινήσει η άμεση και αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος Επιτροπείας που προβλέπεται από το Ν. 4554/2018.

Πρόσβαση σε μια δίκαιη και αμερόληπτη διαδικασία ασύλου

Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει τις προσπάθειες του κράτους προς ένα δίκαιο και αμερόληπτο σύστημα ασύλου, ωστόσο επισημαίνει με μεγάλη ανησυχία τα προβλήματα στην πρόσβαση και στην ίδια τη διαδικασία ασύλου. Ιδίως υπογραμμίζει την παραβίαση του μέγιστου χρονικού ορί-

ου κράτησης στην περίπτωση των αιτούντων άσυλο υπό διοικητική κράτηση, καθώς και του χρόνου εν γένει που απαιτείται για την επεξεργασία των αιτήσεων ασύλου. Κατόπιν τούτου, η ΕΕΔΑ καλεί τις αρμόδιες αρχές να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε έγκαιρη και δίκαιη διαδικασία ασύλου μέσω:

- εναλλακτικών λύσεων για την καταγραφή του αιτήματος μέσω skype.
- μείωσης του χρόνου που μεσολαβεί μεταξύ της έκφρασης βούλησης και της πλήρους καταγραφής του αιτήματος διεθνούς προστασίας και του συνολικού χρονικού διαστήματος εξέτασης μιας αίτησης διεθνούς προστασίας.
- μείωσης των πρακτικών και νομικών εμποδίων πρόσβασης σε αποτελεσματική προσφυγή, την εξασφάλιση διαδικαστικών εγγυήσεων του νόμου για την ειδική διαδικασία συνόρων και τη διαδικασία δευτεροβάθμιας εξέτασης της αίτησης ενώπιον της Αρχής Προσφυγών.
- θέσπισης εγγυήσεων για διαφανείς διαδικασίες διεθνούς προστασίας σε περιπτώσεις προσφύγων με αναπηρία και των οικογενειών τους, καθώς και μέσω επιτάχυνσης της οικογενειακής τους επανένωσης.

Βία κατά των γυναικών

Η αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και ιδιαίτερα της ενδοοικογενειακής βίας αποτέλεσε θέμα προτεραιότητας για την ΕΕΔΑ, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει την ανάγκη για:

- πρόληψη της βίας κατά των γυναικών με διάθεση των κατάλληλων πόρων και με έμφαση στην εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση προς όλες τις κατευθύνσεις
- συλλογή στατιστικών στοιχείων και άμεση εφαρμογή και αξιοποίηση του νέου δικαστικού μηχανογραφικού συστήματος.

Εμπορία

Η ΕΕΔΑ παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζει τις σημαντικές προσπάθειες που καταβάλλει το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, εξακολουθεί να ανησυχεί σοβαρά για την πρόοδο στον τομέα της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα. Τα σοβαρά περιστατικά εργασιακής εκμετάλλευσης που σημειώθηκαν στον αγροτικό τομέα (Μανωλάδα 2012, Θήβα 2016, Ν. Μανωλάδα 2018, Λάππα 2019), αποδεικνύουν, ότι οι συνθήκες εργασίας στον αγροτικό τομέα δεν αποτελούν περιστασιακό φαινόμενο αλλά εξακολουθούν να υφίστανται υπό την κρατική ανοχή. Η ΕΕΔΑ ανησυχεί επίσης βαθύτατα για τη μη συμμόρφωση τόσο στο νόμο όσο και στην πράξη με την απόφαση του ΕΔΔΑ, *Chowdury και άλλων κατά Ελλάδας* σχετικά με τις ιδιαίτερες καταχρηστικές συνθήκες διαβίωσης και εργασίας των παράτυπων μεταναστών ιδίως στον αγροτικό τομέα. Ενόψει της ανάγκης να

αντιμετωπιστεί δεόντως και το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων για το σκοπό της εργασιακής εκμετάλλευσης όσο και η εργασιακή εκμετάλλευση εν γένει, η ΕΕΔΑ έχει απευθύνει προς τις αρμόδιες κρατικές αρχές πλαίσιο συστάσεων, σύμφωνα και με τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων. Συγκεκριμένα προτείνει:

Ως προς την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων ή / και εργασιακής εκμετάλλευσης:

- την επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων όλων των Μετακινούμενων Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους, του Πρωτοκόλλου Ρ029 του 2014 για τον Τερματισμό της Καταναγκαστικής Εργασίας (ΔΟΕ) και της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας αριθ. 129 για τις Επιθεωρήσεις Εργασίας στον γεωργικό κλάδο.
- την αποτελεσματική λειτουργία του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.Ε.Π.Ε.) την οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων του και τον συντονισμό μεταξύ του Σ.Ε.Π.Ε. και της Αστυνομίας.
- τη λειτουργία ενός ενιαίου συστήματος συλλογής στατιστικών στοιχείων σχετικά με την εμπορία ανθρώπων και την καταναγκαστική εργασία στην Ελλάδα.
- την πραγματοποίηση δράσεων ευαισθητοποίησης και κατάρτισης για οργανισμούς και υπηρεσίες που ασχολούνται με περιπτώσεις εργασιακής εκμετάλλευσης.

Ως προς την πρόωθηση και προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων ή / και εργασιακής εκμετάλλευσης:

- τη βελτίωση του συστήματος ταυτοποίησης των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων ή / και καταναγκαστικής εργασίας και ενημέρωση για όλα τα προστατευτικά του νόμου μέτρα.
- την επανεξέταση των μέσων και μηχανισμών αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους σε περιπτώσεις σοβαρής εργασιακής εκμετάλλευσης που δεν περιλαμβάνει εμπορία ανθρώπων.

Ως προς την δίωξη των εγκλημάτων εμπορίας ανθρώπων ή / και εργασιακής εκμετάλλευσης:

- τη συμμόρφωση των αρχών με την τήρηση της αρχής της μη επιβολής κυρώσεων στα θύματα εμπορίας ανθρώπων ή / και καταναγκαστικής εργασίας για συμμετοχή σε παράνομες δραστηριότητες.
- τη βελτίωση της διαδικασίας δίωξης της εμπορίας ανθρώπων ή / και καταναγκαστικής εργασίας, των αστυνομικών ερευνών, των συνεργειών μεταξύ των συναρμόδιων αρχών και της προστασίας των θυμάτων .

Αρχή της μη επαναπροώθησης

Η ΕΕΔΑ παρακολουθεί με ιδιαίτερη ανησυχία τη συσσώρευση σοβαρών καταγγελιών σχετικά με ανεπίσημες βίαιες επαναπροωθήσεις αλλοδαπών προς την Τουρκία και συνιστά:

- την πλήρη εγγύηση της αρχής της μη επαναπροώθησης των αλλοδαπών που εισέρχονται παράνομα στην Ελλάδα, καθώς και την πρόσβαση σε αποτελεσματικές διαδικασίες ασύλου και χρήσης των σχετικών ένδικων μέσων.

Φυλετικές διακρίσεις, ξενοφοβία και ρατσιστική βία

Η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει τις πρωτοβουλίες των κρατικών αρχών για την καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της ρατσιστικής βίας και παράλληλα τις προτρέπει να ακολουθήσουν τις συστάσεις του Δικτύου Καταπολέμησης Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας. Συγκεκριμένα, οι αρμόδιες κρατικές αρχές καλούνται:

- να καθιερώσουν ένα μόνιμο σύστημα βασικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης για το αρμόδιο προσωπικό, σε ευθυγράμμιση με τους Βασικούς Ελάχιστους Κανόνες του ΟΗΕ για τη μεταχείριση των κρατουμένων (Nelson Mandela Rules). Η ΕΕΔΑ θα μπορούσε να συνδράμει το κράτος προς αυτήν την κατεύθυνση.
- να επιδείξουν μηδενική ανοχή για την κακομεταχείριση προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους και να προωθήσουν συνέργειες των αρμόδιων αστυνομικών τμημάτων για την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας με κυβερνητικούς και μη φορείς.
- να εκδώσουν Εγκύκλιο με σαφείς οδηγίες προς τα όργανα επιβολής του νόμου για την κατάλληλη μεταχείριση των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Να προστατεύονται οι φορείς και τα άτομα που προάγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- να λάβουν μέτρα για αποφόρτιση των εντάσεων μεταξύ των προσφύγων και επακόλουθων εντάσεων των τοπικών κοινοτήτων (κυρίως στα νησιά-σημεία εισόδου) οι οποίες πυροδοτούν ξενοφοβικές αντιδράσεις και ρατσιστικές συμπεριφορές.

Αποζημίωση και αποκατάσταση θυμάτων βασανιστηρίων

Η ΕΕΔΑ εκφράζει την ανησυχία της για τα μέτρα αποκατάστασης των θυμάτων βασανιστηρίων και συνιστά στις αρμόδιες κρατικές αρχές να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα:

- για την αξιολόγηση της ευαλωτότητας των ατόμων που εισέρχονται στην Ελλάδα με αποτελεσματικό και ακριβή τρόπο προκειμένου για τον εντοπισμό θυμάτων βασανιστηρίων.
- για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των θυμάτων βασανιστηρίων, παρέχοντας, μεταξύ άλλων, επαρκή, κατάλληλη και ασφαλή στέγαση.

Μεσόφυλα άτομα

Όσον αφορά τα μεσόφυλα άτομα, η ΕΕΔΑ καλωσορίζει τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου βάσει του Νόμου 4491/2017, ωστόσο διατυπώνει σοβαρές ανησυχίες για τις αναφορές περί περιπτώσεων και συχνά μη αναστρέψιμων χειρουργικών επεμβάσεων που διενεργούνται σε παιδιά μεσόφυλα, οι οποίες προκαλούν σωματική και ψυχολογική ταλαιπωρία.

Δεδομένης της κατάστασης, η ΕΕΔΑ προτρέπει τις αρμόδιες κρατικές αρχές:

- να προβούν στην απαγόρευση περιττών χειρουργικών επεμβάσεων ομαλοποίησης του φύλου, αποστείρωσης και άλλων θεραπειών που πραγματοποιούνται σε παιδιά χωρίς τη ρητή συγκατάθεσή τους.
- να διασφαλίσουν σε όλα τα μεσόφυλα άτομα αποτελεσματική πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.
- να διενεργούν ολοκληρωμένες δράσεις ευαισθητοποίησης κι εκπαίδευσης για τα ζητήματα αυτά σε ιατρούς, ψυχολόγους και άλλους επαγγελματίες.

Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού: Η εφαρμογή της από την Ελλάδα (Ιανουάριος 2019)

Η ΕΕΔΑ ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας για την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έχει ασχοληθεί, από την ίδρυσή της, με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης και της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ είναι αρμόδια σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο, μεταξύ των άλλων, για την παρακολούθηση της προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας και της συμμόρφωσής της στις διεθνείς υποχρεώσεις που πηγάζουν από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Για το σκοπό αυτό προχώρησε στη σύνταξη της Εναλλακτικής Έκθεσης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού ως προς τη δομή και το περιεχόμενο των εναλλακτικών εκθέσεων.

Τα βασικά σημεία της Έκθεσης αναφορικά με την εφαρμογή στην Ελλάδα της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού συνοψίζονται στα εξής:

Γενικά μέτρα εφαρμογής - Εθνικό Σχέδιο Δράσης

Σε συνέχεια των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η ΕΕΔΑ προτρέπει τις αρμόδιες αρχές να:

- διασφαλίσουν την πλήρη απόλαυση από τα παιδιά με αναπηρία όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών σε ισότιμη βάση με τα άλλα παιδιά. Υπογραμμίζεται για ακόμη μια φορά η ανάγκη υπογραφής και επικύρωσης του τρίτου προαιρετικού πρωτοκόλλου της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- να δεσμευθούν ότι θα εξασφαλίσουν τη συμμετοχή οργανώσεων που εκπροσωπούν παιδιά κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης και της διαδικασίας αξιολόγησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, προκειμένου να προσδιοριστούν βέλτιστες πρακτικές και να μπει το συντομότερο δυνατό σε εφαρμογή το Σχέδιο Δράσης.
- να εκπονήσουν Εθνική Στρατηγική με συγκεκριμένους άξονες για την προστασία της παιδικής ηλικίας και μια δημοσιονομική πολιτική που θα λαμβάνει υπόψη το παιδί, εξασφαλίζοντας παράλληλα τη συμμετοχή του Συνηγόρου του Παιδιού ως ανεξάρτητου μηχανισμού για την εφαρμογή της CRPD και όλων των εμπλεκόμενων μερών, συμπε-

ριλαμβανομένων αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των παιδιών με αναπηρίες. Για το σκοπό αυτό, οι αρμόδιες εθνικές αρχές θα πρέπει να εντάξουν οριζόντια τα δικαιώματα των παιδιών σε όλα τα επίπεδα πολιτικής.

- να προωθήσουν συνέργειες μεταξύ του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Ατόμου με Αναπηρίες, προκειμένου να εξασφαλιστεί προστιθέμενη αξία όσον αφορά την προστασία των παιδιών.
- να ορίσουν ως πολιτική προτεραιότητα το φαινόμενο της παιδικής φτώχειας, να συμπεριλάβουν τις αντίστοιχες πιστώσεις στον εθνικό προϋπολογισμό και να παρακολουθούν την πρόοδο προς την κατεύθυνση της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών
- να υποστηρίξουν και να προωθήσουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης σε σχέση με τα δικαιώματα των παιδιών με συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων

Απαγόρευση των Διακρίσεων:

Η ΕΕΔΑ έχει τοποθετηθεί επανειλημμένα, εκφράζοντας τις ανησυχίες της σχετικά με τον αντίκτυπο των μέτρων λιτότητας των προηγούμενων ετών στο δικαίωμα στην υγεία, στα αποτελέσματα των περικοπών στο δημόσιο σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, όπως π.χ. η μείωση των ασφαλιστικών καλύψεων και η μείωση του εξειδικευμένου προσωπικού, στη μη μείωση της παιδικής φτώχειας, στην αύξηση της μη επαρκούς διατροφής και στην ανεπάρκεια των υπηρεσιών και δομών για τα παιδιά με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η ΕΕΔΑ καλεί τις αρμόδιες ελληνικές αρχές:

- να προχωρήσουν στην καθιέρωση ενός εγγυημένου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης για τα παιδιά, καθώς και στην επικύρωση του τρίτου Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με τη διαδικασία επικοινωνίας.
- να εφαρμόσουν τις υπάρχουσες νομοθετικές διατάξεις χωρίς διακρίσεις. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην ανάγκη αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω ολοκληρωμένων στρατηγικών που εκτείνονται πέραν της διασφάλισης της ασφάλειας των παιδιών και προωθούν τις ίσες ευκαιρίες, ώστε όλα τα παιδιά να μπορούν να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό τους.

Παιδιά Ρομά:

Η ΕΕΔΑ έχει επανειλημμένα τονίσει τη σημασία της εξασφάλισης της προστασίας των παιδιών Ρομά και ζητεί τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και την άμεση αντιμετώπιση των ανησυχητικών φαινομένων παραβιάσεων από τις κρατικές αρχές. Για το σκοπό αυτό προτρέ-

πει τις αρμόδιες κρατικές αρχές να αναλάβουν επείγουσα δράση με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ώστε:

- να προωθηθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης. Προς αυτήν την κατεύθυνση, θα πρέπει να δημιουργηθεί ομάδα εργασίας με στόχο την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα του προσωπικού επιβολής της τάξης με έμφαση στην πρακτική και όχι μόνο στην θεωρητική εφαρμογή αυτών.
- να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο των περιορισμένων καταγγελιών παραβιάσεων από πλευράς των Ρομά και να διασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου θα συνεργάζονται με τους φορείς ισότητας, καθώς και με τον Συνήγορο του Παιδιού και τους Εθνικούς Θεσμούς Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- να εφαρμόσουν χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση τις αποφάσεις που εκδίδει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των Ρομά.
- να εκπονήσουν την νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά με πρόβλεψη μηχανισμών παρακολούθησης και λογοδοσίας, στους οποίους να διασφαλίζεται η εκπροσώπηση των Ρομά.
- να διασφαλίσουν τον οριζόντιο και διατομεακό συντονισμό των αρμόδιων υπηρεσιών, την πραγματοποίηση διαρθρωτικών αλλαγών και θεσμικών μέτρων σε όλους τους κοινωνικούς τομείς, καθώς και τη συλλογή επαρκών στατιστικών στοιχείων από τις ελληνικές αρχές προκειμένου να αξιολογηθεί η πρόοδος σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης.
- να διασφαλίσουν ότι όλοι και ιδιαίτερα τα μέλη των ευάλωτων ομάδων πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση σε καθαρό και επαρκές νερό, αξιοποιώντας σχετικές πρωτοβουλίες των αρμόδιων τοπικών αρχών.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

- Ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και θρησκείας

Η ΕΕΔΑ εφιστά την προσοχή των αρμόδιων αρχών στην ανάγκη διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού ως προς την ελευθερία σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας και στη συμμόρφωση με τις τελικές παρατηρήσεις και συστάσεις των διεθνών οργανισμών για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΕΔΑ τοποθετείται σταθερά υπέρ μιας εναλλακτικής προσέγγισης, σύμφωνα με την οποία το σχολείο θα πρέπει να ακολουθεί την πλουραλιστική και δημοκρατική αντιμετώπιση και να σέβεται τη θρησκευτική ποικιλομορφία και τις ανάγκες των μαθητών, χωρίς προσκόλληση στην ορθόδοξη θρησκευτική διδασκαλία. Υπό αυτό το πρίσμα, συνιστά στις κρατικές αρχές να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου.

- να διασφαλίσουν το δικαίωμα του παιδιού στην ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, προωθώντας τη θρησκευτική ανεκτικότητα και τον διάλογο στην κοινωνία.
- να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις του συνταγματικού και του διεθνούς δικαίου και τη σύγχρονη ευρωπαϊκή πολιτιστική πραγματικότητα, εξασφαλίζοντας ότι η θρησκευτική εκπαίδευση εστιάζει κυρίως στην ιστορία και τις βασικές αρχές κάθε θρησκείας.

- Καταχώρηση των γεννήσεων και πρόσβαση στην πληροφόρηση

Η ΕΕΔΑ προτείνει την τροποποίηση της νομοθεσίας και απευθύνει συστάσεις στις αρμόδιες υπηρεσίες, ώστε:

- τα παιδιά που γεννιούνται πριν ή μετά τη σύναψη Σύμφωνου Συμβίωσης, να αντιμετωπίζονται από κάθε άποψη ως παιδιά που γεννιούνται σε γάμο και να διατηρούν αυτό το καθεστώς μετά τη λήξη ή την ακύρωση του Συμφώνου.
- να διευκολύνουν την εγγραφή των παιδιών Ρομά, αμέσως μετά τη γέννησή τους, στα ληξιαρχεία.
- να διασφαλίσουν ότι όλα τα παιδιά στην ελληνική επικράτεια έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες στη γλώσσα τους χωρίς διακρίσεις.

- Καταπολέμηση της βίας κατά των παιδιών και της εκμετάλλευσης

Η ΕΕΔΑ έχει επισημάνει την αναγκαιότητα προτεραιοποίησης της προστασίας και πραγμάτωσης των δικαιωμάτων του παιδιού. Προς τον σκοπό αυτό, προκρίνει τη λήψη μέτρων και την ενίσχυση μηχανισμών ελέγχου των περιστατικών βίας, σεξουαλικής κακοποίησης, παραμέλησης, κακομεταχείρισης ή εκμετάλλευσης. Συγκεκριμένα, οι αρμόδιες κρατικές αρχές θα πρέπει να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα:

- να ενισχυθούν οι μηχανισμοί παρακολούθησης των περιστατικών βίας, της σεξουαλικής κακοποίησης, της παραμέλησης, της κακομεταχείρισης ή της εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων και των περιστατικών που λαμβάνουν χώρα εντός της οικογένειας, του σχολείου των δομών φροντίδας. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού θα μπορούσε να αξιοποιηθεί ως πολύτιμο εργαλείο προς αυτή την κατεύθυνση.
- να εκπαιδευτεί κατάλληλα το προσωπικό, αλλά και οι μαθητές/σπουδαστές με τρόπο που να διασφαλίζει την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, αναπηρίας κλπ. Ως βασικός στόχος θα πρέπει να τεθεί η καταπολέμηση της βίας και του εκφοβισμού στα σχολεία και η δημιουργία ενός περιβάλλοντος ανεκτικότητας, ειρήνης και κατανόησης της πολιτιστικής πολυμορφίας.

- να δημιουργηθεί το συντομότερο δυνατό βάση δεδομένων για παιδιά με τη χρήση δεικτών συμβατούς με την CRC, ιδίως όσον αφορά τη βία, την εμπορία παιδιών και τη σεξουαλική εκμετάλλευση, με διαχωρισμό, μεταξύ άλλων, με βάση την ηλικία, το φύλο, το εθνικό και το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο και τις ομάδες παιδιών που χρειάζονται ειδική προστασία.

- Οικογενειακό περιβάλλον και εναλλακτική φροντίδα

Η ΕΕΔΑ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στα ζητήματα τόσο οικογενειακής υποστήριξης όσο και εναλλακτικής φροντίδας και έχει τονίσει επανειλημμένα την ανάγκη εγκαθίδρυσης ενός διευρυμένου θεσμικού πλαισίου προς αυτήν την κατεύθυνση. Σκόπιμο θα ήταν καταρχήν να αναβαθμιστούν οι υφιστάμενες δομές αντί να δημιουργηθούν νέες, εισάγοντας, όπου είναι απαραίτητο, τις κατάλληλες πολιτικές αλλαγές που θα εξασφαλίσουν τη θεσμική συνέχεια. Η ενίσχυση των υπηρεσιών οικογενειακής στήριξης, ιδίως σε περιπτώσεις παιδιών που απειλούνται με εγκατάλειψη (παιδιά ευάλωτων ή μειονοτικών ομάδων όπως οι Ρομά, τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, τα παιδιά των οποίων οι οικογένειες κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό) θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη προστασία των παιδιών και στην αποφυγή της ιδρυματοποίησης. Ειδικότερα, θα πρέπει:

- να υιοθετηθεί μια συνολική στρατηγική και ένα Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού με στόχο την αποϊδρυματοποίηση. Όλα τα ιδρύματα προστασίας των παιδιών θα πρέπει να ενταχθούν σε ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο και να καταχωρηθούν τα υπάρχοντα ιδρύματα σε ένα κεντρικό ενοποιημένο μητρώο προκειμένου να καταστεί χρήσιμο εργαλείο για τα παιδιά που χρήζουν ειδικής προστασίας.
- να εφαρμοστούν μέτρα αποϊδρυματοποίησης και υποστήριξης για ορφανά παιδιά ή εγκαταλελειμμένα σε ιδρύματα και να βελτιωθούν τα υφιστάμενα μέτρα, εξασφαλίζοντας ότι τα παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα φροντίδας εξοπλίζονται επαρκώς για την έναρξη της ανεξάρτητης ζωής τους.
- να προωθηθούν μέτρα εναλλακτικής φροντίδας από οικογένειες (μέλη της οικογένειας ή ειδικευμένους φροντιστές) για παιδιά που στερούνται τη φροντίδα των γονέων, καθώς και κοινοτικές υπηρεσίες πρόληψης, ώστε να αποφεύγεται η κακοποίηση παιδιών και να εντοπίζονται οι περιπτώσεις υψηλού κινδύνου.
- να αντικατασταθεί το υφιστάμενο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας με μέτρα «ανοικτής προστασίας» και να μεταφερθούν σταδιακά τα παιδιά από τα ιδρύματα σε ασφαλείς υποστηρικτικές δομές με βάση την κοινότητα ή την οικογένειά τους και με παράλληλη υποστήριξη των αρμόδιων αρχών και των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας μέσω της οριζόντιας δικτύωσης και του ορθού συντονισμού.
- σχετικά με το θεσμό της Αναδοχής να θεσμοθετηθεί η διαρκής και επαρκής κατάρτιση, καθώς και η συνεχής υποστήριξη των γονέων, τόσο σε συναισθηματικό όσο και σε οι-

κονομικό επίπεδο, ώστε να είναι σε θέση να παρέχουν υψηλής ποιότητας φροντίδα για τα παιδιά. Οι κοινωνικοί λειτουργοί επίσης θα πρέπει να λαμβάνουν την απαραίτητη κατάρτιση, δεδομένου ότι ο θεσμός της Αναδοχής στην Ελλάδα απέχει πολύ από το να θεωρείται εναλλακτική μορφή φροντίδας.

- να αναπτυχθεί ένα συνεκτικό σύστημα παρακολούθησης της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών μέτρων και αξιολόγησης του αντικτύπου τους στην παιδική φτώχεια.

- Παιδιά με αναπηρία

Η ΕΕΔΑ έχοντας ασχοληθεί επισταμένα με το ζήτημα της προστασίας από τις διακρίσεις λόγω αναπηρίας, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των παιδιών με αναπηρία και ενθαρρύνει τις αρμόδιες κρατικές αρχές να διασφαλίσουν την πλήρη απόλαυση και σε ισότιμη βάση των δικαιωμάτων τους μέσω της ενσωμάτωσης αυτών σε όλα τα εμπλεκόμενα επίπεδα πολιτικής. Συγκεκριμένα, προτείνει:

- την ενσωμάτωση μέτρων κοινωνικής πολιτικής στο πλαίσιο των υπηρεσιών δωρεάν υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, τα οποία θα παρέχονται σταθερά, θα διασφαλίζουν τη θεσμική συνέχεια και θα χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό, προκειμένου να διασφαλίζεται η σωματική, πνευματική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη και η μείωση της φτώχειας και της ανισότητας.
- τη διασφάλιση της συμμετοχής των οργανώσεων που εκπροσωπούν τα παιδιά με αναπηρία κατά τη διαβούλευση και τη διαδικασία αξιολόγησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, προκειμένου να εντοπιστούν οι βέλτιστες πρακτικές και να εξασφαλιστεί η προστιθέμενη αξία στην προστασία των παιδιών.
- την εκπόνηση εθνικής στρατηγικής με σαφή χρονικά μέτρα και τη διάθεση επαρκών πόρων για την αποτελεσματική αποϊδρυματοποίηση σε όλα τα επίπεδα με συγκεκριμένους άξονες ως προς την προστασία της παιδικής ηλικίας και μια δημοσιονομική πολιτική με επίκεντρο παιδί.
- την άμεση υπογραφή και επικύρωση του τρίτου προαιρετικού πρωτοκόλλου σχετικά με τη διαδικασία επικοινωνίας.

- Εκπαίδευση

Για την ΕΕΔΑ το ζήτημα της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς είναι καθεαυτό θεμελιώδες και καταλυτικό για την υλοποίηση των ατομικών και πολιτικών ελευθεριών, καθώς και των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και η μη πραγμάτωσή του καθιστά την πρόσβαση σε άλλα δικαιώματα θεωρητική ενώ το άτομο ευάλωτο σε παραβιάσεις των δικαιωμάτων του. Η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει τα παιδιά με πρόσθετη ευαλωτότητα, όπως τα παιδιά που ζουν σε ιδρύ-

ματα, τα παιδιά με αναπηρία και χρόνια νοσήματα, με μαθησιακές δυσκολίες, σε κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού κλπ., ως εθνική προτεραιότητα και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στα δικαιώματά τους, ιδίως εκείνα που αφορούν την ευημερία τους καθώς και την ειδική εκπαίδευση και κατάρτιση. Υπό αυτό το πρίσμα η ΕΕΔΑ θα ήθελε να τονίσει τα ακόλουθα θέματα:

- την ανάγκη οι αρμόδιες κρατικές αρχές να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά με κοινωνικά μειονεκτήματα, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, θα έχουν ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση αλλά και τη φροντίδα, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους ή την εθνικότητά τους.
- την ανάγκη να βελτιωθεί η πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα ιδίως των παιδιών που διαβιώνουν σε περιθωριοποιημένες κοινότητες. Οι οικογένειες Ρομά θα πρέπει μέσω της ευαισθητοποίησης ως προς τα μακροπρόθεσμα οφέλη της φοίτησης και ολοκλήρωσης του σχολείου, να ενθαρρύνονται να εγγράφουν και να στηρίζουν τα παιδιά τους στο σχολείο.
- την ανάγκη οι αρμόδιες αρχές να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εφαρμόσουν τη διάσταση του φύλου σε όλες τις πολιτικές και τα μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία των παιδιών και να εισαγάγουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου στα σχολικά προγράμματα σπουδών.
- την ανάγκη να αυξήσουν την ποιότητα αλλά και το εύρος των υπηρεσιών που παρέχονται κατά την προσχολική εκπαίδευση των παιδιών ώστε να καλυφθούν τα κενά που εντοπίζονται και να παραταθούν οι ώρες λειτουργίας με τρόπο που να ανταποκρίνονται στις συνθήκες εργασίας των γονέων.
- την ανάγκη οι αρμόδιες κρατικές αρχές να συμμορφωθούν με τις αρχές και τις πρακτικές της συνεκπαίδευσης και να ακολουθήσουν το πρότυπο "ένα σχολείο για όλους". Συγκεκριμένα, το κράτος πρέπει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσει την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή, προσβασιμότητα, συμμετοχή και επιτυχία όλων των σπουδαστών χωρίς διακρίσεις σε όλα τα στάδια και επίπεδα εκπαίδευσης. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να δοθεί έμφαση κυρίως στα ακόλουθα μέτρα:
 - ◆ Εξάλειψη της διάκρισης μεταξύ της «Ειδικής Εκπαίδευσης» και της «Εκπαίδευσης» στην υφιστάμενη νομοθεσία και προώθηση με συντονισμένο τρόπο της ένταξης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη Γενική Εκπαίδευση. Δημιουργία τάξεων ένταξης σε όλες τα σχολεία της Γενικής Εκπαίδευσης και έγκαιρη έναρξη της σχολικής χρονιάς για τα παιδιά με αναπηρίες ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
 - ◆ Κατανομή επαρκών οικονομικών και ανθρώπινων πόρων προκειμένου να αντιμετωπιστεί οι χρόνιες ελλείψεις στον τομέα της συνεκπαίδευσης. Επιπλέον, εγγραφή των αντίστοιχων πιστώσεων στον εθνικό προϋπολογισμό και αποσύνδεση της χρηματοδότησης από τα προγράμματα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ).

- ◆ Ανακαίνιση των σχολικών εγκαταστάσεων και εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού για την πρόσβαση στο σχολείο από όλα τα παιδιά. Ανάπτυξη συστήματος μεταφοράς προς και από το σχολείο για τα παιδιά με αναπηρίες.
- ◆ Εισαγωγή σχολικών βιβλίων με σύστημα Braille, ακουστικού υλικού για τις ανάγκες των κωφών μαθητών, κατάλληλου ηλεκτρονικού εξοπλισμού για όλες τις ανάγκες των παιδιών, διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα κλπ.
- ◆ Συλλογή δεδομένων από τις αρμόδιες κρατικές αρχές σχετικά με τα ποσοστά εγγράφων και εγκατάλειψης του σχολείου των παιδιών με αναπηρίες στις βαθμίδες εκπαίδευσης, καταναμημένα ανά φύλο και εθνική ή εθνοτική καταγωγή, προκειμένου να εντοπιστούν τα εμπόδια στην πρόσβαση και τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και να αναπτυχθούν οι κατάλληλες στρατηγικές.
- Διασφάλιση, ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί, το προσωπικό υποστήριξης και επαγγελματίες στο χώρο της εκπαίδευσης έχουν τις απαραίτητες δεξιότητες και τα εργαλεία για την υποστήριξη των παιδιών με αναπηρίες στο σχολικό περιβάλλον. Ενσωμάτωση των δικαιώματων των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες, στα προγράμματα σπουδών για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών.

- Μέτρα ειδικής προστασίας

Η ΕΕΔΑ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο θεσμό της διεθνούς προστασίας και παρακολουθεί στενά, ήδη από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της, τα ζητήματα μεταχείρισης των πολιτών τρίτων χωρών, νεοεισερχομένων ή ήδη διαμενόντων από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΕΔΑ προχώρησε στη σύνταξη Έκθεσης Αναφοράς των Θέσεων της για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα, αποτυπώνοντας ουσιαστικά σε ένα ενιαίο κείμενο τις συστάσεις της για συγκεκριμένα ζητήματα προστασίας προσφύγων και μεταναστών. Στις παρατηρήσεις η ΕΕΔΑ επεσήμανε την ανάγκη για:

- άμεσο διορισμό Επιτρόπου για κάθε ασυνόδευτο ανήλικο, όπως προβλέπεται από την ελληνική νομοθεσία.
- εξασφάλιση επαρκούς αριθμού θέσεων σε κατάλληλες ανά ηλικία εγκαταστάσεις υποδοχής και φιλοξενίας για όλους τους ασυνόδευτους ανήλικους, με την εγγύηση επαρκών συνθηκών διαβίωσης, οι οποίες θα συμβάλλουν θετικά στη σωματική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή τους.
- επείγουσα αντιμετώπιση των αναγκών των άστεγων ασυνόδευτων ανηλίκων, προωθώντας και εφαρμόζοντας, μεταξύ άλλων, εναλλακτικές μορφές αναδοχής και την υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση για ασυνόδευτα ανήλικα.
- κατάργηση οποιαδήποτε διοικητικής ή de facto κράτησης των ασυνόδευτων ανηλίκων και όλων των παιδιών για λόγους που σχετίζονται με τη μεταναστευτική τους ιδιότητα.

- άμεση εφαρμογή από το κράτος των επίσημων διαδικασιών ΒΙΑ και ΒΙD με αυστηρές εγγυήσεις προκειμένου για την ορθή αξιολόγηση και τον καθορισμό των συμφερόντων των ασυνόδευτων ανηλίκων για όλες τις αποφάσεις που τους αφορούν άμεσα.
- έγκαιρος εντοπισμός των ασυνόδευτων ανηλίκων - εντός ή εκτός του συστήματος ασύλου - προκειμένου να αποτραπεί αποτελεσματικά η περαιτέρω θυματοποίηση και εκμετάλλευσή τους από δίκτυα διακίνησης.
- διευθέτηση όλων των δημοσιονομικών ζητημάτων που προβλέπει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (2019-2023) προκειμένου αυτό να εφαρμοστεί το συντομότερο δυνατό.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Κατά το 2019, η ΕΕΔΑ συμμετείχε στις ακόλουθες συναντήσεις και δραστηριότητες σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο:

Συνάντηση μεταξύ της ΕΕΔΑ και της Ομάδας Εργασίας των ΗΕ για τις Διακρίσεις κατά των Γυναικών στο Νόμο και στην Πράξη στα γραφεία της ΕΕΔΑ (3.4.2019)

Συνάντηση στον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA-Fundamental Rights Agency) με θέμα το ρόλο των Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Βιέννη, 23-27.7.2019)

Συνάντηση μεταξύ της ΕΕΔΑ με στελέχη της Γραμματείας του Συμβουλίου της Ευρώπης στα γραφεία της ΕΕΔΑ. Από την πλευρά του Συμβουλίου της Ευρώπης στη συνάντηση συμμετείχαν ο Επικεφαλής της Υπηρεσίας Εκτέλεσης των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) κ. Fredrik Sundberg, ο επικεφαλής του Τμήματος της ανωτέρω υπηρεσίας στο οποίο υπάγονται οι ελληνικές υποθέσεις κ. Νίκος Σιταρόπουλος και ο Πάρεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους κ. Δημήτρης Καλογήρου αποσπασμένος στη Μ.Ε.Α. στο Στρασβούργο. Θέμα της Συνάντησης: η πορεία εκτέλεσης των αποφάσεων του ΕΔΔΑ που αφορούν την Ελλάδα καθώς και τρέχοντα ζητήματα σχετικά με το έργο της ΕΕΔΑ και του Συμβουλίου της Ευρώπης (5.9.2019)

Δήλωση της ΕΕΔΑ κατά τη διαδικασία εξέτασης της Ελλάδας από την Επιτροπή του ΟΗΕ για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UN CRPD), (Γενεύη, 9.9.2019)

Συμμετοχή της ΕΕΔΑ στην διαδικασία εξέτασης της Ελλάδας από την Επιτροπή του ΟΗΕ για τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (UN CAT) (Γενεύη, 9.10.2019)

Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας των ΗΕ για τις Επιχειρήσεις και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Συμμετοχή της ΕΕΔΑ με Εισήγηση σχετικά με το ρόλο των Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI's) στη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αντιμετώπιση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των επιχειρήσεων, (Γενεύη, 10-11.10.2019)

Τελική Διάσκεψη με θέμα τη σύνταξη Εγχειριδίου για τους Εθνικούς Θεσμούς Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με σκοπό την ενίσχυση των διαδικαστικών εγγυήσεων: Ενίσχυση των δικαιωμάτων των υπόπτων ή των κατηγορουμένων στις ποινικές διαδικασίες - ο ρόλος των Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Βιέννη, 24.10.2019)

Τελική Διάσκεψη του Προγράμματος AMiD (Access to Services for Migrants with Dissabilities - Πρόσβαση στις Υπηρεσίες για Μετανάστες με Αναπηρία) στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, (Βρυξέλλες, 5.11.2019)

Συνάντηση μεταξύ της ΕΕΔΑ και αντιπροσωπείας του Υπουργείου Κυβερνητικής Νομοθεσίας της Δημοκρατίας της Κορέας με θέμα τους αντιρρησίες συνείδησης στην Ελλάδα, στα γραφεία της ΕΕΔΑ (29.11.2019)

Συνάντηση μεταξύ της ΕΕΔΑ και της Ομάδας Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για τις Αυθαίρετες Κρατήσεις στα γραφεία της ΕΕΔΑ (2.12.2019).

Δραστηριότητες και Συνεργασία με Ομόλογες Επιτροπές και Δίκτυα των ΕΘΑΔ

Κατά το 2019, η ΕΕΔΑ εκπλήρωσε με υπευθυνότητα την αποστολή της για την προώθηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, συμμετέχοντας στις εργασίες της Παγκόσμιας Συμμαχίας Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (GANHRI) και του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI), εκπροσωπούμενη στις Συναντήσεις και τα Συνέδρια, που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο και των δύο Δικτύων, με εισηγήσεις, παρεμβάσεις και ουσιαστική συμβολή στην διαμόρφωση των σχετικών κειμένων και πολιτικών.

Δραστηριότητες και Συνεργασία με την Παγκόσμια Συμμαχία Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (GANHRI)

Ετήσια Συνάντηση GANHRI με θέμα τη Διασφάλιση της Εφαρμογής βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα και στη διάσταση του φύλου, της Επίδρασης και της Αξιολόγησης του Παγκόσμιου Συμφώνου για τη Μετανάστευση: Ο ρόλος των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Συμμετοχή της ΕΕΔΑ με εισήγηση από την Επιστημονική Συνεργάτιδα Εύα Τζαβαλά, όπου παρουσιάστηκαν οι θέσεις της ΕΕΔΑ για τους θανάτους, τους τραυματισμούς και τις εξαφανίσεις μεταναστών, στο πλαίσιο του στόχου 8 του Παγκόσμιου Συμφώνου για τη Μετανάστευση, (Γενεύη, 4-6.3.2019).

Συνάντηση Προεδρείου GANHRI με εισήγηση από την Πρόεδρο Μαρία Γαβουνέλη με θέμα την Αναγκαστική Μετανάστευση και τη Διεθνή Απάντηση, (Μεντελίν-Κολομβία, 20-22.11.2019)

Δραστηριότητες και Συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI)

Συνάντηση της Νομικής Ομάδας Εργασίας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με πρωτοβουλία της Εθνικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ισότητας της Ιρλανδίας (IHREC), (Ιρλανδία, 25-26.2.2019)

Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για τα Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στα γραφεία της ΕΕΔΑ (9.4.2019)

Συνάντηση του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων/Δικτύου για την Ισότητα και της Ομάδας Εργασίας για τα Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Αθήνα (10.4.2019)

Επίσκεψη Τεχνογνωσίας για τους Φορείς Ισότητας και των Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε ο Φίλιππος Παγανής από το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας (Στρασβούργο, Γαλλία, 12-14 Μαρτίου 2019)

Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για την Επικοινωνία και της Ομάδας Εργασίας τα Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Βρυξέλλες, 21-22.5.2019)

Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για το Άσυλο και τη Μετανάστευση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με θέμα τις Τρέχουσες Εξελίξεις στο Άσυλο και τη Μετανάστευση σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο και την Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών στα Σύνορα, (Μαδρίτη, 9-11.10.2019)

Συνάντηση με τον εκπρόσωπο/Σύμβουλο του Δανικού Ινστιτούτου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Daniel Morris με θέμα τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, στα γραφεία της ΕΕΔΑ (31.10.2019)

Διεθνής Διάσκεψη για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών Εργαζομένων με τη συμμετοχή πάνω από 100 εμπειρογνομόνων σε θέματα μετανάστευσης και της ΕΕΔΑ. Η ΕΕΔΑ, εκπροσωπώντας το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ανέγνωσε Δήλωσή του με θέμα το ρόλο των ΕΘΑΔ στην Προώθηση και Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Κατμαντού, Νεπάλ, 12-14.11.2019)

Γενική Συνέλευση και Ετήσια Διάσκεψη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Βρυξέλλες, 13-14.11.2019)

Ανταπόκριση σε αιτήματα παροχής στοιχείων και ερωτηματολόγια

Κατά το έτος 2019 η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε στα ακόλουθα αιτήματα παροχής στοιχείων και ερωτηματολόγια:

Γραπτή Συνεισφορά της ΕΕΔΑ στην Ανοιχτή Ομάδα Εργασίας για τη Γήρανση (Open Ended Working Group on Ageing) στο πλαίσιο της συνδρομής των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (NHRI's) στις εργασίες της επικείμενης δεκάτης συνόδου της Ομάδας Εργασίας (23.1.2019)

Συνεισφορά της ΕΕΔΑ στη μελέτη της Ομάδας Εργασίας για τις Αναγκαστικές ή Εθελούσιες Εξαφανίσεις (WGEID - Working Group on Enforced or Involuntary Disappearances) με θέμα «Πρότυπα και δημόσιες πολιτικές για την αποτελεσματική διερεύνηση των εξαναγκαστικών εξαφανίσεων» (1.2.2019)

Γραπτή Αναγνώριση από την ΕΕΔΑ της σημασίας των κατευθυντήριων αρχών του Εμπειρογνώμονα των ΗΕ για τις επιπτώσεις του εξωτερικού χρέους και άλλων σχετικών διεθνών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων των κρατών στην πλήρη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναφορικά με την αξιολόγηση του αντικτύπου των οικονομικών μεταρρυθμίσεων στα ανθρώπινα δικαιώματα (14.2.2019)

Γραπτή Συνεισφορά της ΕΕΔΑ σε Ερωτηματολόγιο του Γραφείου του Υπατου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OHCHR) βάσει του Ψηφίσματος A / HRC / 36/17 του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με το ζήτημα της θανατικής ποινής (15.2.2019)

Γραπτή Συνεισφορά της ΕΕΔΑ σε Ερωτηματολόγιο του Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα των ΗΕ για την Προστασία από τη Βία και τις Διακρίσεις λόγω Σεξουαλικού Προσανατολισμού και Ταυτότητας Φύλου (15.3.2019)

Γραπτή Συνεισφορά της ΕΕΔΑ στην Ομάδα Εργασίας για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Δικτύου των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ENNHRI ESCR WG) για τη Μελέτη Προσέγγισης στηριγμένη στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για τη Μείωση της Φτώχειας (HRBA-Human Rights-Based Approach to Poverty Reduction) (19.4.2019)

Γραπτή Συνεισφορά της ΕΕΔΑ σε Ερωτηματολόγιο του Ειδικού Εισηγητή των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ηλικιωμένων με Αναπηρίες (17.5.2019)

Γραπτή Συνεισφορά της ΕΕΔΑ σε Ερωτηματολόγιο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA-Fundamental Rights Agency) στο πλαίσιο εκπόνησης Μελέτης του Οργανισμού για τους Εθνικούς Θεσμούς Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (15.7.2019)

Γραπτή Συνεισφορά της ΕΕΔΑ σε Ερωτηματολόγιο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στο πλαίσιο της Διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς για τις κατευθύνσεις του Διευθυντή του Οργανισμού σχετικά με την εκπόνηση του Προγράμματος Εργασιών για το 2021 (1.8.2019)

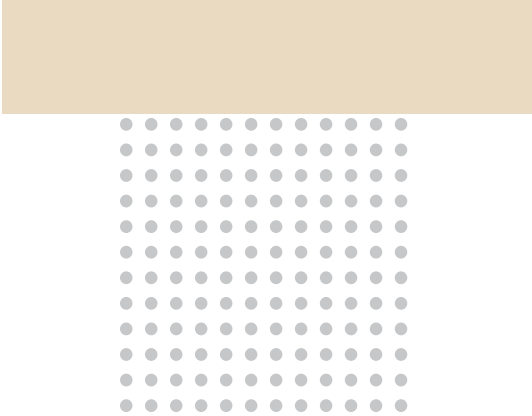
Γραπτή Συνεισφορά της ΕΕΔΑ στη σύνταξη Εγχειριδίου με κατευθυντήριες γραμμές για τους Εθνικούς Θεσμούς Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με σκοπό την ενίσχυση των διαδικαστικών εγγυήσεων διασφάλισης: Ενίσχυση των δικαιωμάτων των υπόπτων ή των κατηγορουμένων στις ποινικές διαδικασίες - ο ρόλος των Εθνικών Θεσμών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Οκτώβριος 2019)

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
2019

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Ε.Ε.Δ.Α.)

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ
ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ:
Η ΕΕΔΑ ΩΣ BRIDGE BUILDER

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ
ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ:
Η ΕΕΔΑ ΩΣ BRIDGE BUILDER

Εκτός από τους κρατικούς φορείς-εταίρους των ΕΘΑΔ στην αποστολή της προώθησης και της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, σταθερός και ουσιαστικός σύμμαχός τους είναι η Κοινωνία των Πολιτών, με την οποία καλούνται να διατηρούν τακτική και εποικοδομητική διάδραση και συνεργασία. Ο όρος, δε, «Κοινωνία των Πολιτών», στο πλαίσιο των Αρχών των Παρισίων, περιλαμβάνει όχι μόνο τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο χώρο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και εκπροσώπους τάσεων της φιλοσοφικής και πολιτικής σκέψης, καθώς επίσης και διακεκριμένους εμπειρογνώμονες και εκπροσώπους πανεπιστημίων (Αρχές των Παρισίων, Β.1.α΄, β΄ και γ΄). Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι οι ΕΘΑΔ επιφορτίζονται από τις Αρχές των Παρισίων, «ενόψει του θεμελιώδους ρόλου που διαδραματίζουν οι μη-κυβερνητικές οργανώσεις στη διεύρυνση του έργου των εθνικών θεσμών», να αναπτύσσουν σχέσεις με τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται «στον τομέα της προώθησης και της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την καταπολέμηση του ρατσισμού, την προστασία ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων (ιδίως παιδιών, εργαζόμενων μεταναστών, προσφύγων, ατόμων με σωματική και διανοητική αναπηρία) ή σε άλλους εξειδικευμένους τομείς» (Αρχές των Παρισίων, Γ.Ζ΄).

ΕΘΑΔ και φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, συνεπώς, επωφελούνται αμοιβαία από τη συνεργασία τους, γι' αυτό και οφείλουν να την επιδιώκουν. Πράγματι, προκειμένου να μεγιστοποιήσουν την αποτελεσματικότητα του έργου τους, οι ΕΘΑΔ έχουν ανάγκη τη διάδραση με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών που δραστηριοποιούνται στο χώρο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όχι μόνο για τη βαθιά γνώση, την εξειδικευμένη τεχνογνωσία και την πολύτιμη εμπειρία τους σε ζητήματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και για να έρθουν πιο κοντά στους πολίτες και τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων με τις οποίες αυτοί έρχονται αντιμέτωποι σε καθημερινή βάση. Από την άλλη πλευρά, και η Κοινωνία των Πολιτών μπορεί να επωφεληθεί σημαντικά από τη συνεργασία της με τους ΕΘΑΔ, στο μέτρο που αξιοποιώντας την ευκαιρία να διοχετεύει τα αιτήματά της στις δημόσιες Αρχές, της δίνεται η ευκαιρία να μεγιστοποιήσει την επιρροή της στα όργανα λήψης απόφασης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Ακροάσεις προσώπων και φορέων.....	144
Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας.....	147

Ακροάσεις προσώπων και φορέων

Στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως του ΕΘΑΔ στην Ελλάδα, ο εθνικός νομοθέτης, αναγνωρίζοντας στην ΕΕΔΑ το ρόλο της ως *bridge builder* που γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και του Κράτους φέρνοντάς τους πιο κοντά, της αναθέτει την αρμοδιότητα να «καλεί κατά την κρίση της σε ακρόαση πρόσωπα, τα οποία μπορεί να διευκολύνουν το έργο της με την παρουσίαση προσωπικών εμπειριών ή τη διατύπωση απόψεων σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου» (άρθρο 4, παρ. 5 του Νόμου 2667/1998).

Κατά το 2019, η ΕΕΔΑ διοργάνωσε τις ακόλουθες ακροάσεις προσώπων και φορέων:

Ακρόαση προσώπων και φορέων και συζήτηση με θέμα «Σχέδια νέου Ποινικού Κώδικα και νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας» (13.06.2019)

Στις 13.6.2019, η ΕΕΔΑ οργάνωσε στα γραφεία της ακρόαση φορέων και διαβούλευση με θέμα «Σχέδια νέου Ποινικού Κώδικα και νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας».

Στη Διαβούλευση εκλήθησαν οι: Μιχάλης Καλογήρου, Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Αναστασία Ξεπαπαδέα, Γενική Γραμματέας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Μαρία Γιαννακάκη, Γενική Γραμματέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Χριστόφορος Αργυρόπουλος, Δικηγόρος, Πρόεδρος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Ποινικού Κώδικα, Θεοχάρης Δαλακούρας, Δικηγόρος, Καθηγητής Τμήματος Νομικής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Πρόεδρος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, Γιώργος Σταυρόπουλος, Επίτιμος Αντιπρόεδρος ΣτΕ, πρ. Πρόεδρος ΕΕΔΑ, Νίκος Παντελής, πρώην Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου, Κέλλυ Θεολογίτου, Γενική Γραμματέας της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος, Χριστόφορος Σεβαστίδης, Εφέτης, Πρόεδρος της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων, Ελευθέριος Μιχαηλίδης, Εισαγγελέας Εφετών, Πρόεδρος της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος, Μιχάλης Πικραμένος, Πρόεδρος του Δ.Σ. της Εταιρίας Ελλήνων Δικαστικών Λειτουργών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες, Παναγιώτης Μπρακουμάτσος, Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου, πρώην Πρόεδρος της Ένωσης Εισαγγελέων Ελλάδος, Εποπτεύων της Εισαγγελίας Διαφθοράς, Δημήτρης Βερβεσός, Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, Δημοσθένης Στίγγας, Εφέτης Πάτρας, Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Ιωάννης Γιαννίδης, Δικηγόρος, Καθηγητής Ποινικού Δικαίου και Ποινικής Δικονομίας, Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου, Ηλίας Αναγνωστόπουλος, Δικηγόρος, Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Ποινολόγων, Χρίστος Μυλωνόπουλος, Καθηγητής, Νομική Σχολή του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Δημήτριος Κιούπης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Νικόλαος Λίβος, Επίκουρος Καθηγητής, Νομική

Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Νίκος Παρασκευόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής Ποινικού Δικαίου, Νομική Σχολή Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Βουλευτής, τ. Υπουργός Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου, Κοσμήτορας Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Καθηγήτρια Ποινικού Δικαίου, Μαρία Καϊάφα-Γκμπάντι, Καθηγήτρια Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Βασιλική Αρτινοπούλου, Καθηγήτρια Εγκληματολογίας, Πρόεδρος Τμήματος Κοινωνιολογίας Παντείου Πανεπιστημίου, Στέφανος Παύλου, Καθηγητής του Τμήματος Νομικής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Δημήτρης Αναστασόπουλος, Δικηγόρος, Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Νομικών Ε-Θέμις, Τίνα Σταυρινάκη, Βοηθός Συντονίστρια του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, Θανάσης Καμπαγιάννης, Δικηγόρος, Πολιτική Αγωγή στη δίκη της Χρυσής Αυγής και Κώστας Παπαδάκης, Δικηγόρος πολιτικής αγωγής στη δίκη της Χρυσής Αυγής.

Προκειμένου για την οργάνωση της διαβούλευσης, επελέγησαν προς συζήτηση οι ακόλουθες θεματικές ειδικότερου ενδιαφέροντος για την ΕΕΔΑ:

α) από τον Ποινικό Κώδικα: το Ρατσιστικό Έγκλημα (Άρθρο 82Α ΠΚ), ο Βιασμός (Άρθρο 339 ΠΚ), η Εμπορία Ανθρώπων (Άρθρο 323Α ΠΚ), η Εγκληματική Οργάνωση (Άρθρο 187), η Τρομοκρατία (Άρθρα 187Α, 187Β 187Γ ΠΚ, οι Ποινές (Άρθρα 51-55 ΠΚ), τα Βασανιστήρια (Άρθρο 239Α ΠΚ), η Αρπαγή και οι Αναγκαστικές Εξαφανίσεις (Άρθρα 323 και 325 ΠΚ), και η Διαφθορά (Άρθρα 235 ΠΚ, 236 ΠΚ, 237 ΠΚ, 237Α ΠΚ, 239 ΠΚ)

β) από την Ποινική Δικονομία: η Ποινική Συνδιαλλαγή (Άρθρα 301, 302 ΚΠΔ), η Ποινική Διαπραγμάτευση (Άρθρο 303 ΚΠΔ), η Ποινική Διαταγή (Άρθρα 409-416 ΚΠΔ) και η Νομική Αρωγή (Άρθρο 91 ΚΠΔ).

Κατά τη διάρκεια της ακρόασης επισημάνθηκε πως πρόκειται για τη μεγαλύτερη σε έκταση μεταρρύθμιση από το 1951. Ενόψει του όγκου και της σημασίας των αναθεωρητέων διατάξεων δεν δόθηκε επαρκής χρόνος για διαβούλευση (λιγότερο από 3 εβδομάδες). Μεταξύ των βασικών κατευθύνσεων του νέου σχεδίου Ποινικού Κώδικα είναι (όπως προκύπτει ιδίως από τα σχόλια της διαβούλευσης): η μείωση του ανώτατου ορίου πρόσκαιρης κάθειρξης από 20 χρόνια σε 15, η κατάργηση με προβληματικό αιτιολογικό το κατά συνήθεια τελούμενο έγκλημα ως διακεκριμένη μορφή αξιόποινης πράξης, καθώς έγινε δεκτό ότι η ύπαρξη «σταθερής ροπής» στην τέλεση ενός εγκλήματος υποδεικνύει μείωση των δυνατοτήτων του δράστη να αντισταθεί στην τέλεση της αξιόποινης πράξης, που θα έπρεπε να οδηγή σε μείωση και όχι σε επαύξηση της ποινής, η κατάργηση των εννοιών του «ιδιαίτερα επικίνδυνου» και της «κατά συνήθειας τέλεσης», ως επιβαρυντικών κακουργηματικών περιστάσεων, η ολοσχερής κατάργηση της απρόσφορης απόπειρας, μείωση ποινών για κακουργήματα που προβλέπονται σε ειδικούς ποινικούς νόμους, γενικότερη αποκλιμάκωση/απομείωση των απειλούμενων ποινών κάθειρξης, κατάργηση των πταισμάτων και των ποινών που αντιστοιχούσαν σε αυτά, περιορισμός των προβλεπόμενων ποινών για τα αδικήματα του Ποινικού Κώδικα, κατάργηση της δυνατότητα μετατροπής ποινών στερητικών της ελευθερίας σε χρήμα κλπ. Τα ως άνω συζη-

τήθηκαν και υπό το πρίσμα τυχόν επιπτώσεων σε ποινικές ευθύνες προσώπων (πυρκαγιές, πλημμύρες κλπ.) καθώς και σε σχέση με την εκκρεμή δίκη της Χρυσής Αυγής.

Επίσης συζητήθηκαν η Νομική Αρωγή (Άρθρο 91 ΚΠΔ) και οι νέες διατάξεις του ΚΠΔ που στοχεύουν στην αποσυμφόρηση της δικαστικής ύλης και την επιτάχυνση των ποινικών διαδικασιών, όπως ο επανακαθορισμός και η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του θεσμού της ποινικής συνδιαλλαγής, η εισαγωγή του θεσμού της ποινικής διαπραγμάτευσης και η εισαγωγή της ποινικής διαταγής, ως εναλλακτικής μορφής περάτωσης της ποινικής δίκης.

Ακρόαση προσώπων και φορέων και συζήτηση με θέμα «Συμμόρφωση της Ελλάδας με τη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού» (14.10.2019)

Η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της και με σκοπό την εκπόνηση από πλευράς της, της Εναλλακτικής Έκθεσης για τη συμμόρφωση της Ελλάδας με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, διοργάνωσε, την Δευτέρα, στις 14 Οκτωβρίου 2018, ακρόαση φορέων και προσώπων με θέμα «Συμμόρφωση της Ελλάδας με τη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού». Οι θεματικές που εξετάστηκαν, κατανεμήθηκαν σε τρεις άξονες, ήτοι τα γενικά μέτρα εφαρμογής και τα ατομικά δικαιώματα, η κοινωνική προστασία: Οικογένεια – Αναπηρία – Εκπαίδευση, και τα ειδικά μέτρα προστασίας και η βία κατά των παιδιών, καθώς και τα προβλήματα που εντοπίζονται κάθε φορά. Οι φορείς που συμμετείχαν συνεισέφεραν με τη γνώση και την εμπειρία τους και επισήμαναν σειρά ζητημάτων. Η Έκθεση συντάσσεται από την ΕΕΔΑ, ενόψει της εξέτασης της χώρας από την Επιτροπή των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού τον Σεπτέμβριο του 2020. Συγκεκριμένα η ΕΕΔΑ καλείται να υποβάλλει δύο Εκθέσεις, την πρώτη πριν τη δημοσίευση του Θεματικού Καταλόγου (List of issues), την οποία και υπέβαλε στις 13.1.2020 και τη δεύτερη έως την 15^η Αυγούστου 2020, που είναι και η καταληκτική ημερομηνία για όλες τις Εκθέσεις των NHRIs και των NGOs μετά τη δημοσίευση του Θεματικού Καταλόγου (τον Φεβρουάριο του 2020 η Επιτροπή Ελέγχου θα αποφασίσει για τις Θεματικές του Καταλόγου).

Στην ακρόαση προσώπων και φορέων που διοργάνωσε η ΕΕΔΑ παρευρέθηκαν μέλη της ΕΕΔΑ και εκπρόσωποι αρμόδιων φορέων. Συγκεκριμένα από: α) το ΕΚΚΑ (Διεύθυνση Κοινωνικών Παρεμβάσεων, Γραφείο Διαχείρισης αιτημάτων στέγασης Ασυνόδευτων ανηλίκων), η κα Θ. Γιαννή (Μηχανισμός αναφοράς για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων) και ο κ. Χ. Χομπάς (Ασυνόδευτα ανήλικα), β) τον Συνήγορο του Παιδιού, οι κκ Θ. Κουφονικολάκου και Μ. Παγώνα, γ) το Υπουργείο Εξωτερικών ο κ. Η. Μοσκόφ (Εθνικός Εισηγητής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων), δ) το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Αττικής η κα Σ. Κωνσταντέλια (Πρόεδρος Δ.Σ.), ε) το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων οι κκ Σ. Λασκαρίδου, Μιχαηλίδου και Δ. Σταθοπούλου, στ) το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, οι κκ Δ. Ευστρατίου (Διεύθυνση Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων),

Μπάρλα (Επικεφαλής Γραφείου Γενικής Γραμματέως), Χριστοπούλου (συνεργάτιδα Γραφείου Γενικής Γραμματέως), Τριανταφύλλου (συνεργάτιδα Γραφείου Γενικής Γραμματέως) και Μήκα (Δ/ση Ειδικής Αγωγής), ζ) το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΚΑΝΕΠ) ΓΣΕΕ ο Κ. Παΐζης (επιστημονικός σύμβουλος), η) την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες η κα Μ. Δρίτσα, θ) τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) η κα Ν. Αραπίδου, ι) την UNICEF κα Μ. Μιχαηλίδου, ια) το Ελληνικό Τμήμα Διεθνούς Αμνηστίας ο κ. Σ. Απέργης (Πρόεδρος), ιβ) το Δίκτυο για τα δικαιώματα του παιδιού οι κκ Π. Χριστοδούλου (Διευθυντής) και Π. Νικολόπουλος (Δικηγόρος Υπεύθυνος Προγράμματος), ιγ) τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα ο κ. Α. Βεΐζης (Διευθυντής Προγραμμάτων), ιδ) την ΑΡΣΙΣ Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων η κα Κ. Πούτου (Νόμιμη Εκπρόσωπος ΔΣ) και ο Β. Παπαστεργίου (Δικηγόρος), ιε) το Χαμόγελο Του Παιδιού οι κκ Π. Πρωτοψάλτη, Σ. Κακαρούμπα και Λ. Κουμάνια, ιζ) την ΕΣΑμεΑ, η κα Α. Παυλή, ιη) την Ελληνική Εταιρία Προστασίας και Αποκατάστασης Αναπήρων Προσώπων (ΕΛΕΠΑΠ) η κα Χ. Κατάμη, ιθ) την Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία (ΠΟΣΓΑμεΑ) ο κ. Κ. Μοσχολιός, κ) το Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών οι κκ Μ. Γαλανού και Α. Απέργη, κα) το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) οι κκ Β. Κατριβάνου (Συντονίστρια Κοινωνικής Υπηρεσίας) και Π. Κανελλοπούλου (μέλος Νομικής Υπηρεσίας), και κβ) την Οργάνωση Παιδικής Προστασίας “Terre Des Hommes Hellas-Γη Των Ανθρώπων” (Πρόγραμμα Καταπολέμησης της Ανθρώπινης Εμπορίας) η κα Ι. Στεντούμη.

Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε το Προεδρείο της, αποτελούμενο από την Πρόεδρο της ΕΕΔΑ, Μαρία Γαβουνέλη, τον Α' Αντιπρόεδρο, Γιάννη Ιωαννίδη και τη Β' Αντιπρόεδρο, Έλλη Βαρχαλαμά και οι Επιστημονικές Συνεργάτιδες Κατερίνα Χαροκόπου, Άννα-Ειρήνη Μπάκα και Εύα Τζαβαλά.

Κατά τη συζήτηση, έμφαση δόθηκε στο ζήτημα της εκπαίδευσης, ιδίως όσον αφορά τις ευάλωτες ομάδες, όπως ρομά, ανήλικοι αλλοδαποί (ασυνόδευτοι και μη), παιδιά με αναπηρία, στο θέμα της στέγασης, της ιδρυματικής φροντίδας και της αποϊδρυματοποίησης, της Επιτροπείας ανηλίκων κ.α.

Μετά το πέρας της συζήτησης, ζητήθηκε από τους φορείς η αποστολή των θέσεων τους προκειμένου να συμπεριληφθούν κατά τη σύνταξη της Εναλλακτικής Έκθεσης της ΕΕΔΑ. Η πλειοψηφία των φορέων ανταποκρίθηκε στο αίτημα της ΕΕΔΑ, η οποία και ολοκλήρωσε την εκπόνηση της Έκθεσης στα τέλη του έτους.

Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας

Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία του Δικτύου προωθήθηκε στα μέσα του έτους 2011 από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (UNHCR) σε συνέχεια δύο σημαντικών διαπιστώσεων: α) της απουσίας επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής της ρατσιστικής βίας και β) της ανάγκης διασύνδεσης των φορέων οι οποίοι κατέγραφαν με

δική τους πρωτοβουλία τα περιστατικά ρατσιστικής βίας σε βάρος προσώπων τα οποία προσέρχονταν στις υπηρεσίες τους.

Το Δίκτυο απαρτίζουν φορείς οι οποίοι προσφέρουν ιατρικές, κοινωνικές, νομικές υπηρεσίες ή/και έρχονται σε άμεση επαφή με τα θύματα ρατσιστικής βίας ή θύματα άλλων βίαιων επιθέσεων που υποκινούνται από μίσος ή προκαταλήψεις και τέλος, οργανώσεις που έχουν δημιουργηθεί από τις ίδιες τις ομάδες που συνήθως γίνονται στόχος ρατσιστικής βίας. Προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο Δίκτυο αποτελεί ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαφορετικότητα, την πολυπολιτισμικότητα και την ανεξιθρησκεία, καθώς και η δράση για την αντιμετώπιση των διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας. Εκτός από τους συντονιστές, την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, στο Δίκτυο συμμετέχουν 47 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και ως παρατηρητές, ο Συνήγορος του Πολίτη και το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών του Δήμου Αθηναίων.

Τα μέλη του Δικτύου κατά το 2019 ήταν: Αίτημα, Αλληλεγγύη SolidarityNow, Αντιγόνη-Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης, Αντιρατσιστικό Παρατηρητήριο Πανεπιστημίου Αιγαίου, Άρσις-Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων, Γιατροί του Κόσμου, Διεθνής Αμνηστία, Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών, «Ελληνική Δράση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα»— Πλειάδες, Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων, Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Δικηγορικού Συλλόγου Ρόδου, Θετική Φωνή, Ιατρική Παρέμβαση, Κάριτας Αθήνας, Κάριτας Ελλάς, Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών «Διοτίμα», Κέντρο Ζωής, Κέντρο Ημέρας «Βαβέλ», Κέντρο Συμπαραστάσεως Παλιννοστούντων και Μεταναστών-Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων, Κίνηση Υπεράσπισης των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών/-στριών (Πάτρα), Κόσμος χωρίς Πολέμους και Βία, ΛΑΘΡΑ; - Επιτροπή αλληλεγγύης στους πρόσφυγες Χίου, ΜΕΤΑδραση, Οικογένειες Ουράνιο Τόξο, Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών, Ομάδα Νομικών για την Υπεράσπιση των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών (Θεσσαλονίκη), Ομοφυλοφιλική και Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδας (ΟΛΚΕ), Σύλλογος Ενωμένων Αφγανών, Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας, Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών, Φάρος του Κόσμου, Φόρουμ Μεταναστών Κρήτης, Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο, Act UpHellas, ASANTE, ColourYouth - Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, Generation 2.0 RED, HIAS Ελλάδα, HumanRights360, MelissaNetwork, PRAKSIS, A21.

Οι συμμετέχοντες φορείς αναγνωρίζουν και επιδιώκουν ως κοινό στόχο την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας καθώς και όλων των πράξεων που τελούνται από μίσος προκαλούμενο λόγω της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, των γενεαλογικών καταβολών, της εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου, των χαρακτηριστικών φύλου και της αναπηρίας.

Για τους σκοπούς του Δικτύου, **περιστατικά ρατσιστικής βίας** θεωρούνται εγκληματικές πράξεις ή βίαιες ενέργειες ή συμπεριφορές εις βάρος ατόμων, τα οποία στοχοποιούνται λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, χρώματος, θρησκευτικής προέλευσης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή αναπηρίας. Καταγράφονται επίσης εγκληματικές πράξεις ή βίαιες ενέργειες ή συμπεριφορές σε βάρος των *υπερασπιστών* ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή όσων ατόμων προωθούν και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και στοχοποιούνται λόγω αυτής της ιδιότητας.

Στο πλαίσιο επιδίωξης του κοινού σκοπού, το Δίκτυο: α) διατυπώνει συστάσεις προς τις Ελληνικές αρχές σύμφωνα με την ελληνική και διεθνή νομοθεσία προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, β) προωθεί την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας, γ) διαβουλεύεται ως προς ειδικά ζητήματα σχετικά με τη ρατσιστική βία, δ) ενισχύει την συνεργασία με άλλους φορείς οι οποίοι επιδιώκουν την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας, ε) οργανώνει και συμμετέχει σε εκπαιδευτικά προγράμματα της κοινωνίας των πολιτών αλλά και αρμόδιων θεσμικών φορέων για ζητήματα σχετικά με την αναγνώριση, την καταγραφή και την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους.

Από τον Οκτώβριο του 2011, χρονικό σημείο έναρξης των καταγραφών, έως σήμερα, η δράση του Δικτύου διαρκώς διευρύνεται. Το Δίκτυο συμμετέχει σε θεσμικές πρωτοβουλίες βελτίωσης της αντιμετώπισης του ρατσιστικού εγκλήματος και επιδιώκει την ευαισθητοποίηση σχετικά με το ρατσιστικό έγκλημα με κάθε πιθανό τρόπο. Για τον σκοπό αυτό, ανταποκρίνεται σε πληθώρα αιτημάτων παροχής στοιχείων από ερευνητές, δημοσιογράφους, φοιτητές. Επιπλέον, το Δίκτυο συμβάλλει στη διάδοση της νομοθεσίας κατά του ρατσισμού και του ρατσιστικού εγκλήματος μέσω της συμμετοχής του σε σεμινάρια, εκπαιδεύσεις και δημόσιες συζητήσεις. Η αναγνώριση του ρόλου του Δικτύου στην καταπολέμηση του ρατσιστικού εγκλήματος αποτυπώνεται στις συχνές προσκλήσεις που δέχεται από διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς και άλλους φορείς προκειμένου να παρουσιάσει τα στοιχεία του, αλλά επιπλέον να αναλύσει τη λειτουργία του και να παρουσιάσει τη μεθοδολογία του.

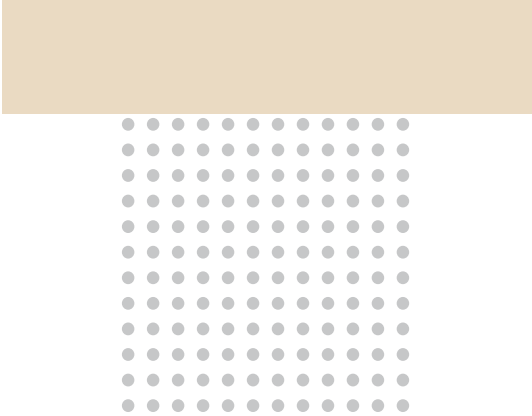
Κατά το 2019, τα μέλη του Δικτύου κλήθηκαν ειδικότερα στην έκτακτη συνεδρίαση του Γ' τμήματος της ΕΕΔΑ που έγινε στα γραφεία της ΕΕΔΑ στις 18 Οκτωβρίου 2019 με θέμα ημερήσιας διάταξης «Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη περί Διεθνούς Προστασίας».

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
2019

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Ε.Ε.Δ.Α.)

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Σε Εθνικό Επίπεδο

Παρακολούθηση και επίδραση των συστάσεων της ΕΕΔΑ στο νομοθετικό έργο

Νόμος 4604/2019 Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας - Ρυθμίσεις για την απονομή Ιθαγένειας - Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση - Λοιπές διατάξεις. (ΦΕΚ 50/Α/26.03.2019)

Στην πρώτη του εκδοχή, το άρθρο 35 (τροποποίηση του άρθρου 5^Α ΚΕΙ) παρέπεμπε το σύνολο της διαδικασίας αξιολόγησης των ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1 αλλά και της γλωσσομάθειας σε μεταγενέστερες υπουργικές αποφάσεις. Συγκεκριμένα ορίζονταν ότι «οι προδιαγραφές της ειδικής δοκιμασίας και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την οργάνωση και το περιεχόμενό της ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών», ενώ «με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων καθορίζονται α) οι ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται, β) οι προδιαγραφές της ειδικής δοκιμασίας, γ) κάθε άλλο θέμα σχετικά με την οργάνωση και το περιεχόμενό της, δ) οι φορείς που χορηγούν πιστοποιητικό ελληνομάθειας και ε) το επίπεδο της γλωσσικής επάρκειας.»

Ιδιαίτερο προβληματισμό προκάλεσε στην ΕΕΔΑ η επιλογή του νομοθέτη να ρυθμίσει κρίσιμα, τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς τη διαδικασία, θέματα παρέχοντας ευρύτατη εξουσιοδότηση στον αρμόδιο Υπουργό Εσωτερικών και στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Η ΕΕΔΑ έκρινε πως και οι δύο παραπάνω νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις ήταν εξαιρετικά αόριστες, δεδομένου ότι ξεπερνούσαν τα όρια που έθετε το άρθρο 43Σ και άφηναν ευρύτατο περιθώριο ρύθμισης των σημαντικότερων αυτών διαδικασιών της πολιτογράφησης στην κρίση των εκάστοτε υπουργών, ενώ θα έπρεπε να αποτελούν αυτές καθαυτές οι διαδικασίες αντικείμενο ευθείας νομοθετικής ρύθμισης.

Κατά τη δεύτερη παράγραφο του 43Σ: «Ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Σε Εθνικό Επίπεδο	153
Παρακολούθηση και επίδραση των συστάσεων της ΕΕΔΑ στο νομοθετικό έργο.....	153
Σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο	172
Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης.....	172
Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του ΟΗΕ	173

ορία της. Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό.» Κατά τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η νομοθετική εξουσιοδότηση είναι αντισυνταγματική όταν κρίνεται γενική και αόριστη, δηλαδή προβαίνει μόνο σε γενικό καθορισμό των υπό εξουσιοδότηση ζητημάτων, χωρίς να προσδιορίζει το περιεχόμενό τους, με αποτέλεσμα οι κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται βάσει αυτής να πάσχουν ακυρότητα (βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 3051/2014). Προκειμένου να είναι, επομένως, συνταγματική, η νομοθετική εξουσιοδότηση πρέπει να είναι ειδική και ορισμένη, δηλαδή να προσδιορίζει με τρόπο συγκεκριμένο και σαφή τόσο το αντικείμενο που ρυθμίζει όσο και τα όριά της. Οι προϋποθέσεις αυτές δεν φάνηκε να συντρέχουν στο προτεινόμενο άρθρο 35.

Κατόπιν σχετικής παρέμβασης της ΕΕΔΑ στη Βουλή για τη συζήτηση του σχεδίου νόμου όπως και αποστολής των σχετικών της παρατηρήσεων, κατατέθηκε ενδιάμεσως νομοτεχνική βελτίωση η οποία προσδιόριζε με πιο συγκεκριμένο τρόπο τις διαδικασίες αξιολόγησης της γλωσσομάθειας και της διακρίβωσης της συνδρομής επί μέρους ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1. Συγκεκριμένα, εισηχθή τροποποίηση με το άρθρο 32 του νομοσχεδίου (κατόπιν Ν 4604/2019) της παραγράφου 3 του άρθρου 5Α του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004 (Α' 217), όπως προστέθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3838/2010 (Α' 49), ως εξής: «3. Για τη διακρίβωση της συνδρομής της ουσιαστικής προϋπόθεσης της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 (επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας) η αρμόδια Επιτροπή Πολιτογράφησης στηρίζεται σε εξέταση γλώσσας, που αυτή διεξάγει, επιπέδου B1 για την κατανόηση και παραγωγή του προφορικού λόγου και την κατανόηση του γραπτού λόγου και A1 για εφήβους και ενήλικους για την παραγωγή του γραπτού λόγου, σύμφωνα με τα οριζόμενα πρότυπα του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ-CEFR). Για τη διακρίβωση της συνδρομής επί μέρους ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1, και συγκεκριμένα της εξοικείωσης του αιτούντος με την ελληνική ιστορία και τον ελληνικό πολιτισμό, τους θεσμούς του πολιτεύματος της ελληνικής δημοκρατίας, την πολιτική ζωή της Χώρας, καθώς και της βασικής γνώσης της ελληνικής πολιτικής ιστορίας, ιδίως της σύγχρονης, η κρίση της αρμόδιας Επιτροπής Πολιτογράφησης στηρίζεται σε ειδική δοκιμασία (τεστ), που αυτή διεξάγει. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ρυθμίζονται οι προδιαγραφές της εξέτασης της γλώσσας και της ειδικής δοκιμασίας και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την οργάνωση και το περιεχόμενό τους».

Επιπλέον, προστέθηκε παράγραφος 4 ως εξής: «4. Όσοι έχουν φοιτήσει με επιτυχία για τρία τουλάχιστον έτη στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε ελληνικό σχολείο ή σε σχολείο που ακολουθεί το υποχρεωτικό ελληνικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και διδασκαλίας ή έχουν αποφοιτήσει από σχολεία δεύτερης ευκαιρίας ή έχουν αποφοιτήσει από ελληνικό Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. ή όσοι κατέχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο σπουδών στα ελληνικά ή κατέχουν πιστοποιητικό ελληνομάθειας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας επιπέδου B1 τουλάχιστον που εκδίδεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 363/1998 (Α' 242), όπως τροποποιήθηκε, με το π.δ. 60/2010

(Α' 98), θεωρείται ότι πληρούν την ουσιαστική προϋπόθεση της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 και απαλλάσσονται από την εξέταση γλώσσας. Όσοι κατέχουν πιστοποιητικό επάρκειας της ελληνικής γλώσσας για πολιτογράφηση επιπέδου B1 για την κατανόηση και παραγωγή του προφορικού λόγου και την κατανόηση του γραπτού λόγου και A1 για εφήβους και ενήλικους για την παραγωγή του γραπτού λόγου, σύμφωνα με τα οριζόμενα πρότυπα του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ-CEFR), το οποίο χορηγείται με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, θεωρείται ότι πληρούν την ουσιαστική προϋπόθεση της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 και απαλλάσσονται από την εξέταση γλώσσας. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων καθορίζονται: α) οι ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για τη χορήγηση πιστοποιητικού επάρκειας της ελληνικής γλώσσας για πολιτογράφηση, β) οι προδιαγραφές της ειδικής εξέτασης που διενεργείται με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης, γ) κάθε άλλο θέμα σχετικό με την οργάνωση και το περιεχόμενό της, δ) οι φορείς που χορηγούν πιστοποιητικό επάρκειας της ελληνικής γλώσσας για πολιτογράφηση, ε) το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας.».

Με τη νομοτεχνική βελτίωση προστέθηκε παράγραφος 5 ως εξής: «5. Για τη διακρίβωση της συνδρομής της ουσιαστικής προϋπόθεσης της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 (επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας) αλλοδαπών αιτούντων ηλικίας άνω των πενήντα (55) ετών κατά την υποβολή της αίτησης, οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα νόμιμα για είκοσι (20) συνεχή έτη πριν από την υποβολή της ή αλλοδαπών αιτούντων ηλικίας άνω των εξήντα πέντε (65) ετών κατά την υποβολή της αίτησης, η αρμόδια Επιτροπή Πολιτογράφησης στηρίζεται σε εξέταση γλώσσας, που αυτή διεξάγει, επιπέδου A2 για την κατανόηση και παραγωγή του προφορικού λόγου και την κατανόηση του γραπτού λόγου, σύμφωνα με τα οριζόμενα πρότυπα του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ-CEFR). Για τη διακρίβωση της συνδρομής επί μέρους ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1 αλλοδαπών αιτούντων, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, και συγκεκριμένα της εξοικείωσης του αιτούντος με την ελληνική ιστορία και τον ελληνικό πολιτισμό, τους θεσμούς του πολιτεύματος της ελληνικής δημοκρατίας, την πολιτική ζωή της Χώρας, καθώς και της βασικής γνώσης της ελληνικής πολιτικής ιστορίας, ιδίως της σύγχρονης, η κρίση της αρμόδιας Επιτροπής Πολιτογράφησης στηρίζεται σε ειδικά διαμορφωμένη δοκιμασία (τεστ), που αυτή διεξάγει. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ρυθμίζονται η ειδικότερη διαδικασία εκτίμησης της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων στο πρόσωπο των ατόμων αυτών, οι προδιαγραφές της εξέτασης γλώσσας και της ειδικής δοκιμασίας (τεστ), κάθε θέμα σχετικό με την οργάνωση και το περιεχόμενό τους, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη διαδικασία πολιτογράφησης τους».

Επιπλέον, προστέθηκε παράγραφος 6 ως εξής: «6. Όσοι έχουν πιστοποιημένη από αρμόδιο δημόσιο φορέα ψυχική αναπηρία σε ποσοστό ίσο και άνω του εξήντα επτά τοις εκατό (67%), μπορούν να απαλλάσσονται από τη διακρίβωση μέρους ή του συνόλου των ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1, εφόσον προσκομίζεται ειδική ιατρική γνωμάτευση

από αρμόδιο δημόσιο φορέα, η οποία συνδέεται αιτιωδώς με την αδυναμία πλήρωσής τους. Όσοι έχουν πιστοποιημένη από αρμόδιο δημόσιο φορέα σωματική αναπηρία σε ποσοστό ίσο και άνω του εξήντα επτά τοις εκατό (67%) μπορούν να απαλλάσσονται από τη διακρίβωση μέρους ή του συνόλου των ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1, εφόσον προσκομίζεται ειδική ιατρική γνωμάτευση από αρμόδιο δημόσιο φορέα, η οποία συνδέεται αιτιωδώς με την αδυναμία πλήρωσής τους λόγω συνοδών ψυχικών διαταραχών. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Υγείας ρυθμίζεται η ειδικότερη διαδικασία εκτίμησης της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων στο πρόσωπο των ατόμων αυτών, οι περιπτώσεις απαλλαγής από τη διακρίβωση μέρους ή του συνόλου των ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1, οι προδιαγραφές της εξέτασης γλώσσας και της ειδικής δοκιμασίας (τεστ) εφόσον δεν απαλλάσσονται, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη διαδικασία πολιτογράφησης τους».

Ωστόσο, με τις ως άνω ρυθμίσεις, η διαδικασία της συνέντευξης του Ν 3838/10 μετατράπηκε σε διαδικασία «εξέτασης» των ουσιαστικών προϋποθέσεων του νόμου. Με αυτόν τον τρόπο η διαδικασία φαινομενικά «θωρακίζεται» από εξωγενείς παρεμβάσεις ή από υποκειμενικές κρίσεις των μελών της Επιτροπής. Επιπλέον, η αιτιολογική έκθεση παρέχει ελάχιστες διευκρινήσεις για τους λόγους αντικατάστασης της συνέντευξης από μία τυποποιημένη εξέταση επί τη βάση προδιαγεγραμμένων και προδημοσιευμένων ερωτήσεων, μολονότι, όπως αναφέρεται σε πρόσφατη εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών (με αρ. πρωτ 38788/2018), η επιλογή αυτή αποσκοπεί στην αντιμετώπιση φαινομένων ανισότητας, στην έλλειψη εμπιστοσύνης λόγω ελλιπούς κατάρτισης ή υποκειμενισμού καθώς και στην αποτροπή καταχρηστικών προσφυγών. Πράγματι, όπως προέκυψε και από την ακρόαση των υποδειχθέντων από την ΕΕΔΑ μελών των Επιτροπών Πολιτογράφησης, παρατηρούνται μεγάλες διαφοροποιήσεις μεταξύ τους αναφορικά με το πώς αυτές αξιολογούν τη γλωσσομάθεια και τις ουσιαστικές προϋποθέσεις ένταξης στη χώρα. Ενόψει αυτής της πραγματικότητας και των ως άνω παρατηρήσεων στην πρόσφατη εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών (ανισότητα, υποκειμενισμός, καταχρηστικές προσφυγές), το Υπουργείο φέρεται να επέλεξε τη λεγόμενη «αντικειμενική στροφή» εισηγούμενο για τη μεν διαπίστωση γνώσης της ελληνικής γλώσσας (άρθρο 5Α παρ. 1α ΚΕΙ) τη διεξαγωγή γλωσσικής εξέτασης, για δε τη διαπίστωση της κοινωνικής ένταξης και συμμετοχής (άρθρο 5Α παρ. 1β-γ ΚΕΙ) ένα σύστημα 300 ερωτήσεων, προδημοσιευμένων μαζί με τις σωστές απαντήσεις τους.

Μολονότι η τυποποίηση της διαδικασίας είναι σε ένα βαθμό κατανοητή για τον περιορισμό του «υποκειμενισμού» και προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα φαινόμενα μεγάλων διαφοροποιήσεων μεταξύ των διαφόρων Επιτροπών Πολιτογράφησης, η άκριτη και αδιαφοροποίητη τυποποίηση της διαδικασίας ενέχει κινδύνους.

Ειδικότερα, αναφορικά με την εξέταση της γλώσσας, μολονότι συνιστά εύλογη απαίτηση ο αλλογενής που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί να γνωρίζει στοιχειωδώς την ελληνική γλώσσα,

η ΕΕΔΑ εξέφρασε επιφυλάξεις ως προς την υιοθέτηση αυστηρών φορμαλιστικών-αντικειμενικών δοκιμασιών, οι οποίες ενδέχεται να στερήσουν τη δυνατότητα διαπίστωσης της ύπαρξης των ουσιαστικών προϋποθέσεων πολιτογράφησης σε αλλογενείς πολίτες οι οποίοι, αν και ενδεχομένως επαρκείς στον προφορικό λόγο, στερούνται, ωστόσο, των απαραίτητων, αυστηρά γραμματικών γνώσεων προκειμένου να ανταπεξέλθουν επιτυχώς σε αντίστοιχες γραπτές εξετάσεις. Επιπλέον, η τυποποίηση των διαδικασιών πιστοποίησης της γνώσης της ελληνικής γλώσσας ενδέχεται να αποκλείσει μεγάλο μέρος των υποψηφίων, δεδομένου ότι α) το κράτος δεν έχει μεριμνήσει να οργανώσει μαθήματα ελληνικής γλώσσας για ενηλίκους, και β) υπάρχουν ελάχιστα εξεταστικά κέντρα για την πιστοποίηση της γνώσης της ελληνικής γλώσσας στη χώρα.

Αντίστοιχα, η ΕΕΔΑ εξέφρασε τον προβληματισμό της αναφορικά με την απόλυτη τυποποίηση της διαδικασίας κατά το στάδιο της διαπίστωσης της κοινωνικής ένταξης των αιτούντων. Φαινόμενα υποκειμενισμού και ανισότητας αντιμετωπίζονται κατ' αρχήν με συστηματικές και αναλυτικές εγκυκλίους, καθώς και με εντατικό έλεγχο νομιμότητας επί των αποφάσεων των επιτροπών. Πέραν αυτού, θα ήταν εύλογο να θεσπισθεί προκαταρκτική απάντηση επί έτοιμων ερωτήσεων ως βάση για ενδεχόμενη περαιτέρω συζήτηση μεταξύ του αιτούντος και της επιτροπής προκειμένου εκείνη να σχηματίσει αιτιολογημένη άποψη για την κοινωνική ένταξη και συμμετοχή. Αντίθετα, η αποκλειστική χρήση του συστήματος των 300 ερωτήσεων, ο περιορισμός σε 30 τυχαίες εξ αυτών και η απαγόρευση κάθε περαιτέρω συζήτησης, αποκλείουν τη δυνατότητα εξατομίκευσης και διόρθωσης της σχηματοποιημένης αρχικής εικόνας, είτε αυτή μπορούσε να αποβεί υπέρ του αιτούντος (αν λ.χ. από τη συζήτηση προκύψει αυξημένος βαθμός ένταξης) είτε ακόμη και σε βάρος του (αν λ.χ. η επιτυχία στις 30 ερωτήσεις αποτελούσε προϊόν αποστήθισης). Αποκλείουν, επίσης, τη δυνατότητα ελέγχου νομιμότητας, διοικητικού ή και δικαστικού, κάτι που το Υπουργείο φαίνεται μάλλον να επιδιώκει.

Συμπερασματικά, η προτεινόμενη αλλαγή καταργεί το πνεύμα του Ν 3838/10 και καθιστά την απόδοση ελληνικής ιθαγένειας μια τεχνική διαδικασία που ενδέχεται να αποκλείει υποψηφίους που είναι ενταγμένοι στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας. Άλλωστε, η έως σήμερα συμμετοχή υποδειχθέντων από την ΕΕΔΑ μελών στις Επιτροπές Πολιτογράφησης αξιολογεί ως θετική την εμπειρία μιας ανοικτής διαδικασίας συνέντευξης, η οποία εμπεριέχει μεν τον κίνδυνο υποκειμενικής αξιολόγησης, πλην όμως εξασφαλίζει την διαπίστωση των λοιπών κριτηρίων του άρθρου 5^Α.

Στην αρχική του μορφή, το νομοσχέδιο προέβλεπε απομάκρυνση της ΕΕΔΑ από τη διαδικασία συγκρότησης των Επιτροπών Πολιτογράφησης χωρίς προηγούμενη ενημέρωση και διαβούλευση. Κατά την αιτιολογική έκθεση, η αναμόρφωση των Επιτροπών Πολιτογράφησης προτείνεται «με σκοπό να αποφευχθεί το φαινόμενο των αναβολών συνεδριάσεων λόγω έλλειψης απαρτίας», καθώς άλλωστε «η τυποποίηση μεγάλου τμήματος της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων αίρει την αναγκαιότητα ύπαρξης επιτροπών ευρείας σύνθεσης την οποία είχε εισάγει ο νομοθέτης με το ν. 3838/2010 με σκοπό να αποτρέψει πιθανές μη ορθές εκτιμήσεις της

Διοίκησης». Ωστόσο, εν τέλει, παρά τη διακήρυξη περί κατάργησης της «ευρείας σύνθεσης» αποχωρούσε στην αρχική μορφή του νομοσχεδίου μόνον ένα μέλος, και ειδικότερα εκείνο που υπεδείκνυε η ΕΕΔΑ σύμφωνα με το άρθρο 12 ΚΕΙ όπως είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 8 του Ν 3838/2010. Όπως, όμως, κατέστη σαφές και κατά τη διαβούλευση με τα υποδειχθέντα από την ΕΕΔΑ μέλη των Επιτροπών Πολιτογράφησης κατά τη σύγκληση του Α' Τμήματος της ΕΕΔΑ στις 23.1.2019, τα πράγματι συχνότατα φαινόμενα έλλειψης απαρτίας οφείλονταν κατά κανόνα σε άλλα μέλη και πολύ σπανιότερα σε μέλη υποδειχθέντα από την ΕΕΔΑ, ενώ δεν ήταν σαφής ο συσχετισμός, βάσει του οποίου «η τυποποίηση μεγάλου τμήματος της διαδικασίας» καθιστά περιττή την παρουσία μέλους υποδεικνυόμενου από την Εθνική Επιτροπή και όχι, λόγου χάριν, μέλους ΔΕΠ ή στελέχους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αντιθέτως, κατά την ακρόαση των υποδειχθέντων από την ΕΕΔΑ μελών των Επιτροπών Πολιτογράφησης, κατέστη σαφές πως η συμμετοχή των τελευταίων στη διαδικασία πολιτογράφησης διασφαλίζει, στην πράξη, την αντικειμενικότητα της συνολικής κρίσης. Επί πλέον, ήδη ρητά κατά την αιτιολογική έκθεση του Ν 3838/2010, η συγκεκριμένη σύνθεση, με συμμετοχή της ΕΕΔΑ στη διαδικασία υπόδειξης μελών στις Επιτροπές Πολιτογράφησης, στόχευε «στην ισορροπημένη συμμετοχή υπηρεσιακών παραγόντων, ειδικών επιστημόνων και εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας και της κοινωνίας των πολιτών», ισορροπία που προφανώς διαταράσσεται όταν αποχωρεί το μόνο μέλος χωρίς δημοσιουπάλληλική ιδιότητα και το οποίο, εκ προελεύσεως, θα μπορούσε να ασκήσει κοινωνικό και κατά περίπτωση ακόμη και νομικό έλεγχο της όλης διαδικασίας, πολλώ μάλλον όταν ήδη με το προτεινόμενο άρθρο 37 η ενδικοφανής προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας δυσχεραίνεται καθώς επιβαρύνεται με παράβολο.

Έκπληξη προκαλούσε, επιπλέον, η επιλογή του νομοθέτη να συστήσει τετραμελές συλλογικό όργανο, γεγονός που επιτείνει τα προβλήματα νόμιμης συγκρότησης και απαρτίας των Επιτροπών Πολιτογράφησης, δεδομένου ότι α) τα 2 εξω-υπηρεσιακά μέλη που παρέμεναν ήταν τα μέλη ΔΕΠ και τα στελέχη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή αυτά που συνήθως δεν εμφανίζονται ή έχουν ανελαστικές πρωινές υποχρεώσεις ενώ οι συνεδριάσεις των Επιτροπών είναι κατά κανόνα πρωινές, όπως προέκυψε από την ακρόαση των υποδειχθέντων από την ΕΕΔΑ μελών των Επιτροπών Πολιτογράφησης στις 23.1.2019 κατά τη σύγκληση του Α' Τμήματος, καθώς και β) σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 14 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας «το συλλογικό όργανο συνεδριάζει νομίμως όταν στη σύνθεσή του μετέχουν, ως τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη, περισσότερα από τα μισά των διορισμένων τακτικών μελών (απαρτία). Η απαρτία πρέπει να υπάρχει σε όλη τη διάρκεια της συνεδρίασης. Αν, κατά την πρώτη συνεδρίαση, διαπιστωθεί έλλειψη απαρτίας, το όργανο καλείται εκ νέου σε συνεδρίαση, η οποία πραγματοποιείται το νωρίτερο σε είκοσι τέσσερις (24) ώρες, στον ίδιο τόπο και με την ίδια ημερήσια διάταξη. Κατά τη συνεδρίαση αυτή, υπάρχει απαρτία αν μετέχουν στη σύνθεση τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη που παριστούν τουλάχιστον το ένα τρίτο (1/3) του συνόλου των διορισμένων τακτικών μελών του και εν πάση περιπτώσει όχι λιγότερα των τριών (3) τακτικών ή αναπληρωματικών μελών.» Συνεπώς, με την αρχική προτεινόμενη

από την τροπολογία σύνθεση των Επιτροπών Πολιτογράφησης, ήταν σχεδόν βέβαιο πως θα ανέκυπταν ζητήματα νόμιμης συγκρότησης και απαρτίας, ενώ καθίσταται εμφανές ότι η παραμονή μέλους υποδεικνυόμενου από την ΕΕΔΑ μάλλον θα διευκόλυνε παρά θα δυσχέραινε την όλη διαδικασία.

Σε συνέχεια των παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ, όπως και της παρέμβασής της στη Βουλή κατά την ακρόαση φορέων ενόψει της συζήτησης του εν λόγω νομοσχεδίου, υπήρξε νομοτεχνική βελτίωση που ανταποκρινόταν στην κριτική της ΕΕΔΑ. Ειδικότερα, με το άρθρο 38 του Ν 4604/2019 η ΕΕΔΑ παρέμεινε στη διαδικασία συγκρότησης των Επιτροπών Πολιτογράφησης. Ειδικότερα, προβλέφθηκε η ακόλουθη αντικατάσταση της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ΚΕΙ: «2. Οι Επιτροπές Πολιτογράφησης της παραγράφου 1 αποτελούνται από: α. τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ως Πρόεδρο, β. τον Προϊστάμενο του Τμήματος Ιθαγένειας ή Πολιτογράφησης της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ως μέλος, γ. μέλος Δ.Ε.Π. ή ΕΔΙΠ ή επιστήμονα που έχει προσληφθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 407/1980 Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που εδρεύει μέσα στα όρια της οικείας Διεύθυνσης Ιθαγένειας ή πλησιέστερα στην έδρα αυτής, στο γνωστικό αντικείμενο της γλωσσολογίας, επιστημών αγωγής, ιστορίας, κοινωνιολογίας, πολιτικής επιστήμης, φιλολογίας ή συγγενών κλάδων κοινωνικών ή ανθρωπιστικών επιστημών, το οποίο υποδεικνύεται με τους αναπληρωτές του από το αρμόδιο όργανο διοίκησης του οικείου Α.Ε.Ι., ως μέλος, δ. στέλεχος μίας από τις οικείες Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που υποδεικνύεται μαζί με τους αναπληρωτές του από τον αρμόδιο ή τους συναρμόδιους κατά περίπτωση Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, ως μέλος, ε. μέλος που υποδεικνύεται με τους αναπληρωτές του από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της».

Όπως έχει ήδη σχολιάσει στο παρελθόν με παρατηρήσεις της επί παλαιότερου σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, η ΕΕΔΑ έχει κρίνει σκόπιμο να επαναξεταστεί η διατύπωση της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 ΚΕΙ, η οποία προστέθηκε με το Ν 3838/2010. Η συμπερίληψη στην ως άνω διάταξη ενός μεγάλου αριθμού αδικημάτων, ακόμη και ήσσονος βαρύτητας, συνεπάγονται αποκλεισμό από τη διαδικασία της πολιτογράφησης, ανεξαρτήτως ποινής και χρόνου έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης, συνιστώντας έτσι ένα επαχθές και δυσανάλογο μέτρο. Μετά δε την προσθήκη εδαφίου στην ως άνω περίπτωση β' του άρθρου 5, με το άρθρο 142 παρ. 1 περ. α' του ν. 4251/2014, που προβλέπει ότι «ποινική καταδίκη αλλοδαπού, κατά τα ανωτέρω, που επιβλήθηκε με αναστολή εκτέλεσης της ποινής, εξακολουθεί να συνιστά κώλυμα προς απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση, ακόμα και εάν παρέλθει ο χρόνος της αναστολής, χωρίς αυτή να αρθεί ή να ανακληθεί», η διαδικασία πολιτογράφησης αποκλείεται και για ήσσονος σημασίας αδικήματα, για τα οποία μάλιστα έχει παύσει ο χρόνος αναστολής και έτσι έχει παύσει η ποινική αξίωση της πολιτείας.

Η ΕΕΔΑ, με τις τότε παρατηρήσεις της, έκρινε ότι θα ήταν σκόπιμο να επανεξεταστεί η διατύπωση της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 ΚΕΙ, η οποία προσετέθη με τον

N 3838/2010, κατά το πνεύμα των παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ που προηγήθηκαν της υιοθέτησής του. Η ΕΕΔΑ είχε επισημάνει ότι η διατύπωση του στοιχείου β' με την απαρίθμηση ενός αρκετά μεγάλου αριθμού αδικημάτων δεν καθιστά σαφή τη ratio της διάταξης, ειδικά αν λάβει κάποιος υπόψη του ότι αδικήματα τελείως διαφορετικής βαρύτητας -όπως π.χ. το αδίκημα της προδοσίας της χώρας και αυτό της κλοπής- συνεπάγονται ακριβώς τις ίδιες δυσμενείς συνέπειες ως προς την πολιτογράφηση. Η ύπαρξη ενός μεγάλου αριθμού αδικημάτων η τέλεση των οποίων, ανεξαρτήτως ποινής και χρόνου έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης, καθιστά αδύνατη την πρόσβαση στις τυπικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης συνιστά ένα αρκετά επαχθές και δυσανάλογο μέτρο.

Η ΕΕΔΑ θεώρησε σκόπιμο να ισχύσει μία γενική διάταξη σύμφωνα με την οποία ο αιτών θα πρέπει να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα την τελευταία εικοσαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης για κακούργημα. Επιπλέον, και σε συνδυασμό με την ως άνω πρότασή της, η ΕΕΔΑ καλεί την Πολιτεία να προβεί σε μία σοβαρή αναθεώρηση του καταλόγου των αδικημάτων που περιλαμβάνονται στο στοιχείο β', διατηρώντας μόνο σοβαρότατες κατηγορίες αδικημάτων, όπως αυτά που στρέφονται κατά των συμφερόντων του ελληνικού κράτους (όπως προσβολές του πολιτεύματος (άρθρο 134 ΠΚ επ.) και προδοσία της χώρας (άρθρο 138 ΠΚ επ.) και τα διεθνή εγκλήματα (όπως αυτά ορίζονται στο Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου), η τέλεση των οποίων οποτεδήποτε δικαιολογεί την απόρριψη prima facie μίας αίτησης πολιτογράφησης. Η ΕΕΔΑ έκρινε ότι με αυτόν τον τρόπο θα καταστεί σαφής η ratio της διάταξης. Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι η αρμόδια υπηρεσία που προβαίνει στην εξέταση της αίτησης πολιτογράφησης ζητά αυτεπαγγέλτως ποινικό μητρώο δικαστικής χρήσης του αιτούντος. Η θέσπιση, δε, υποχρέωσης αιτιολόγησης της απόρριψης αίτησης πολιτογράφησης δίνει τη δυνατότητα στη διοίκηση να αναφέρει ως εύλογη αιτία άρνησης χορήγησης της ελληνικής ιθαγένειας την καταδίκη του αιτούντος για κάποιο αδίκημα.

Τέλος, η ΕΕΔΑ τόσο στις παρατηρήσεις της όσο και στην παρέμβασή της στη Βουλή, επεσήμανε είναι σκόπιμο να αξιοποιηθεί η ευκαιρία προκειμένου να διευκολυνθεί, με διαδικαστικά θετικά μέτρα, ο καθορισμός ιθαγένειας Ρομά, οι οποίοι, υπό την τότε νομοθεσία (όπως έχει επισημάνει και η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου), μόνο διά της χρονοβόρου και πολυέξοδης δικαστικής οδού μπορούσαν να προκαλέσουν την έκδοση των ελλειπουσών ληξιαρχικών πράξεων προκειμένου να ζητήσουν καθορισμό ιθαγένειας κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 2 ΚΕΙ. Ως προς αυτό, το Υπουργείο Εσωτερικών θα μπορούσε να συνεννοηθεί σχετικά με το Υπουργείο Εργασίας (Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης Ρομά) ή και να αξιοποιήσει τις προτάσεις παλαιότερης ειδικής έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη.

Η ΕΕΔΑ εκφράζει την ικανοποίησή της καθώς υπήρξε σημαντική νομοτεχνική βελτίωση προς την κατεύθυνση αυτή. Ειδικότερα, το άρθρο 46 του Ν 4604/2019 πλέον προβλέπει τα ακόλουθα ως προς το καθορισμό ιθαγένειας ανιθαγενών Ρομά με μακρά ιστορική παρουσία στην Ελλάδα:

«1. Πρόσωπο το οποίο ανήκει στους Ρομά με μακρά ιστορική παρουσία στην Ελλάδα για το οποίο έχει συνταχθεί ληξιαρχική πράξη γέννησης και δεν είναι εγγεγραμμένο σε δημοτολόγιο δήμου της χώρας λόγω μη δημοτολόγησης τουλάχιστον ενός εκ των δύο γονέων του, δύναται να αιτηθεί την κτήση της Ελληνικής του Ιθαγένειας ως ανιθαγενής γεννημένος στο ελληνικό έδαφος κατά το άρθρο 1 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας με την ακόλουθη διαδικασία: υποβάλλει την αίτησή του αυτοπροσώπως στο Τμήμα Ιθαγένειας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας της μόνιμης ή της συνήθους διαμονής του στην οποία και δηλώνει την ιστορική διαδρομή του ιδίου και της οικογένειάς του, προσκομίζοντας τη ληξιαρχική πράξη γέννησής του. Η αίτηση αυτή συνοδεύεται από οποιοδήποτε στοιχείο υποστηρίζει αυτήν, όπως δύνανται ενδεικτικά να είναι ληξιαρχικές πράξεις ή δημοτολογικές εγγραφές συγγενών του μέχρι 2ου βαθμού και έγγραφα ελληνικών δημόσιων αρχών που αναφέρονται στο πρόσωπό του. Σε περίπτωση που συντρέχουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις εκδίδεται η σχετική διαπιστωτική πράξη από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας εντός είκοσι (20) ημερών.

2. Σε περίπτωση αμφισβήτησης της ιδιότητας του αιτούντος ως ανιθαγενούς Ρομά με μακρά ιστορική παρουσία στη χώρα, ή σε περίπτωση που η ληξιαρχική πράξη γέννησης δεν έχει συνταχθεί σε εύλογο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία γέννησής του, ο φάκελος του αιτούντος παραπέμπεται εντός προθεσμίας πενήντα (50) ημερών από την υποβολή της αίτησης στην Περιφερειακή Επιτροπή καθορισμού Ιθαγένειας ανιθαγενών Ρομά, η οποία γνωμοδοτεί σχετικά. Η Επιτροπή δύναται να καλέσει τον αιτούντα σε αυτοπρόσωπη εμφάνιση ενώπιόν της. Η ανωτέρω Επιτροπή γνωμοδοτεί σχετικά με το αν ο αιτών ανήκει στους Ρομά με μακρά ιστορική παρουσία στη χώρα. Πριν την παραπομπή του φακέλου στην Επιτροπή της παραγράφου 2 η υπηρεσία δύναται να συγκεντρώνει περαιτέρω πληροφορίες σχετικές με τον αιτούντα ή τους συγγενείς του ζητώντας επιπλέον στοιχεία είτε από τον Δήμο μόνιμης ή συνήθους εγκατάστασης, είτε από άλλους κρατικούς φορείς με κάθε πρόσφορο μέσο. Εντός δέκα (10) ημερών από την εισήγηση της Επιτροπής εκδίδεται αναλυτικά αιτιολογημένη απόφαση από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας.

3. Μετά την έκδοση της απόφασης αυτής, η αρμόδια υπηρεσία της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει τη διοικητική πράξη περί εγγραφής του αιτούντος σε μητρώα αρρένων και δημοτολόγια του Δήμου διαμονής του. Ως Δήμος δημοτολογικής εγγραφής ορίζεται ο Δήμος της μόνιμης ή της συνήθους διαμονής του αιτούντα. Στην εν λόγω διαδικασία δεν αποκλείεται να λαμβάνεται υπόψη τυχόν προϋπάρχουσα δημοτολογική μερίδα προσώπου από το οποίο ο αιτών έλκει την καταγωγή του.

4. Σε περίπτωση απόρριψης, ο αιτών δύναται να υποβάλλει αντιρρήσεις ενώπιον της Ειδικής Επιτροπής καθορισμού Ιθαγένειας ανιθαγενών Ρομά της Ειδικής Γραμματείας Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης απόρριψης. Οι αντιρρήσεις εξετάζονται από την Ειδική Επιτροπή καθορισμού Ιθαγένειας ανιθαγενών Ελλήνων Ρομά. Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται με απόφαση

του Υπουργού Εσωτερικών και αποτελείται από: α. τον Ειδικό Τομεακό Γραμματέα Ιθαγένειας ως Πρόεδρο, β. τον Προϊστάμενο Τμήματος Καθορισμού Ιθαγένειας της Κεντρικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ως μέλος, γ. τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αστικής Κατάστασης της Διεύθυνσης Αστικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, ως μέλος, δ. ένα στέλεχος της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ως μέλος, ε. ένα (1) μέλος που υποδεικνύεται από την ΕΕΔΑ, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της, ως μέλος. Χρέη γραμματέα της ανωτέρω Επιτροπής ασκεί υπάλληλος του Τμήματος καθορισμού Ιθαγένειας της Κεντρικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών. Τα μέλη της Ειδικής Επιτροπής που απουσιάζουν ή κωλύονται αναπληρώνονται από τους οριζόμενους αναπληρωτές τους. Κατά την εξέταση των αντιρρήσεων η Ειδική Επιτροπή μπορεί να καλεί να συμμετάσχει εμπειρογνώμονας ή εμπειρογνώμονες χωρίς δικαίωμα ψήφου. Ως εμπειρογνώμονες στην περίπτωση αυτή ορίζονται τα πρόσωπα που θεωρούνται ότι έχουν ειδικές γνώσεις για το κάθε φορά ανακύπτον σχετικό ζήτημα ή ζητήματα τα οποία είναι απαραίτητα να διασαφηνιστούν προκειμένου να διαμορφώσει κρίση η Επιτροπή. Ο Ειδικός Τομεακός Γραμματέας Ιθαγένειας εκδίδει θετική ή απορριπτική απόφαση καθορισμού Ιθαγένειας κατόπιν σχετικής εισήγησης της Ειδικής Επιτροπής. Η διαδικασία ενώπιον της Ειδικής Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένης και της έκδοσης απόφασης, ολοκληρώνεται εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή των αντιρρήσεων.

5. Οι Περιφερειακές Επιτροπές καθορισμού Ιθαγένειας ανιθαγενών Ρομά συγκροτούνται με απόφαση του Ειδικού Τομεακού Γραμματέα Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών. Μέχρι τη συγκρότησή τους το έργο τους ασκείται από τις Επιτροπές Πολιτογράφησης του άρθρου 12 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004.

6. Η Ειδική Γραμματεία Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών πραγματοποιεί διαρκή δειγματοληπτικό έλεγχο, ακόμη και με αυτοπρόσωπη παρουσία στελεχών της, ώστε να αποφεύγονται αμφισβητήσεις και αμφιβολίες για την εγκυρότητα των διαδικασιών ενώπιον των Περιφερειακών Διευθύνσεων Ιθαγένειας.»

[Νόμος 4609/2019 «Ρυθμίσεις Μέριμνας Προσωπικού Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας, Στρατιωτικής Δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις»](#)
(ΦΕΚ 67/Α/03.05.2019)

Ο Ν. 4609/2019 περιλαμβάνει μια σειρά από ρυθμίσεις που, ενώ κινούνται προς τη θετική κατεύθυνση, ωστόσο είναι ανεπαρκείς για να εναρμονίσουν τις διατάξεις περί αντιρρήσιών συνείδησης με το διεθνές δίκαιο και τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και τις συστάσεις των διεθνών και εγχώριων ελεγκτικών οργάνων, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕΔΑ. Μάλιστα, το σχετικό ΣχΝ δεν κοινοποιήθηκε στην ΕΕΔΑ προκειμένου να τοποθετηθεί επ' αυτού, ως οφείλει στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου, ούτε και προσκλήθηκε από την αρμόδια καθ' ύλην Κοινοβουλευτική Επιτροπή στη σχετική ακρόαση φορέων που διοργανώθηκε τη 16^η Απριλίου 2019, για να εκθέσει τις απόψεις της για

θέματα που άπτονται της αρμοδιότητάς της και ειδικότερα για ζητήματα που αφορούν στους αντιρρησίες συνείδησης. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι με πρωτοβουλία των μελών της, με τις από 19 Μαρτίου 2019 Παρατηρήσεις της, τις οποίες απεύθυνε στον αρμόδιο Υπουργό Εθνικής Άμυνας, η ΕΕΔΑ εξέφρασε μεταξύ άλλων την προθυμία και ετοιμότητά της να τοποθετηθεί ενώπιον της καθ' ύλην αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Ειδικότερα, επί του ψηφισθέντος ΣχΝ, η ΕΕΔΑ παρατηρεί ότι παρέμεινε σε ισχύ η διάταξη του άρθρου 60 παρ. 1 του Ν 3421/2005, η οποία ορίζει καταρχάς τη διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας ως διπλάσια αυτής της στρατιωτικής θητείας, ρύθμιση καταφανώς αντιβαίνουσα στο σύνολο των διεθνών προτύπων και σε αντίθεση με σχετική Σύσταση της ΕΕΔΑ περί πρόβλεψης μιας σταθερής αναλογίας μεταξύ της διάρκειας της εναλλακτικής υπηρεσίας και εκείνης της στρατιωτικής θητείας, εντός των ορίων που προβλέπονται από διεθνείς και ευρωπαϊκούς ελεγκτικούς μηχανισμούς. Παράλληλα, κανένα εχέγγυο διασφάλισης της συνέχειας της μειωμένης υπηρεσίας (άρθρο 22 παρ. 1) δεν θεσπίστηκε, σε αντίθεση με σχετική Σύσταση της ΕΕΔΑ.

Ομοίως, μολονότι η ΕΕΔΑ έκρινε θετικά τη μείωση του αριθμού των αξιωματικών του στρατού στη γνωμοδοτική επιτροπή, η οποία εξετάζει τα αιτήματα αναγνώρισης αντιρρησιών συνείδησης (άρθρο 23 παρ. 2 και 3 του ΣχΝ και ήδη Ν. 4609/2019), επανήλθε με τις Παρατηρήσεις της στην πάγια θέση της, η οποία συνίσταται αφενός στην κατοχύρωση της ανεξαρτησίας της καθ' ύλην αρμόδιας για την αναγνώριση των αντιρρησιών συνείδησης Αρχής και αφετέρου στη μη συμμετοχή στρατιωτικών προσώπων σ' αυτήν. Αναφορικά με το εποπτικό όργανο των αντιρρησιών συνείδησης, η ΕΕΔΑ είχε ήδη προτείνει τη συναρμοδιότητα των Υπουργείων Εσωτερικών και Υγείας, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι υπαχθούν στο καθεστώς των αντιρρησιών συνείδησης και διαγραφούν από το Στρατολογικό Μητρώο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, σύσταση η οποία δυστυχώς δεν ακολουθήθηκε.

Περαιτέρω, η ΕΕΔΑ, στο πλαίσιο των ως άνω Παρατηρήσεών της, πρότεινε την υπαγωγή του γεωγραφικού κριτηρίου του τόπου εκπλήρωσης της εναλλακτικής υπηρεσίας στους ίδιους κανόνες που ισχύουν για την κανονική στρατιωτική θητεία των ενόπλων υπηρετούντων. Ωστόσο, δεν παρατηρήθηκαν αλλαγές στον Ν. 4609/2019 σε σχέση με τις προαναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές.

Πλέον των ανωτέρω, η προβλεπόμενη ρύθμιση για τους αντιρρησίες συνείδησης μεγαλύτερης ηλικίας του άρθρου 22 Ν. 4609/2019 αδυνατεί να επιλύσει τη σημαντικότερη διάκριση που υφίσταται αυτή η κατηγορία αντιρρησιών συνείδησης, η οποία, συγκεκριμένα, αφορά στο κατά πολλές χιλιάδες ευρώ μεγαλύτερο ποσό που καλούνται να καταβάλουν για την εξαγορά της εναλλακτικής υπηρεσίας. Επίσης, η ΕΕΔΑ, ήδη από τη δημοσίευση του αντίστοιχου ΣχΝ, εξέφρασε τη βαθύτατη ανησυχία της για την πλέον ψηφισθείσα διάταξη του άρθρου 23 παρ. 4 Ν. 4609/2019 καθώς ακυρώνει επί της ουσίας την απόφαση αναγνώρισης αντιρρησιών συνείδησης, στους οποίους χορηγούνται αναβολές κατάταξης, με εξαίρεση την αναβολή για λόγους υγείας, νοσηλείας, κράτησης και θεραπευτικής αγωγής, καθιστώντας υποχρεωτική την εκ νέου

υποβολή αίτησης αναγνώρισης μετά τη λήξη ή διακοπή της αναβολής. Στο πλαίσιο των ως άνω σχολίων, η ΕΕΔΑ ζήτησε να αναγνωρισθεί το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης και μετά την κατάταξη, ήτοι κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας, δυνάμει των επιταγών του διεθνούς δικαίου και των διεθνών και ευρωπαϊκών προτύπων. Η ΕΕΔΑ αναφέρθηκε επιπλέον και την αναγνώριση του δικαιώματος στην αντίρρηση συνείδησης σε επαγγελματικά στελέχη, τα οποία έχουν καταταγεί εθελοντικά, σύμφωνα με τις συστάσεις των αντίστοιχων οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης, του ΟΑΣΕ και του ΟΗΕ. Παρά ταύτα, οι ψηφισθείσες διατάξεις του Ν. 4609/2019 δεν έλαβαν υπόψη τις ανωτέρω Παρατηρήσεις.

Τέλος, με λύπη της η ΕΕΔΑ διαπιστώνει ότι δεν περιλήφθηκαν στις διατάξεις του Ν. 4609/2019, οι προτάσεις της ΕΕΔΑ που αφορούσαν α) στην κατάργηση της δυνατότητας συνεχών και αλλεπάλληλων διώξεων των αντιρρησιών συνείδησης για την άρνηση εκπλήρωσης της στρατιωτικής θητείας, κατά παραβίαση της αρχής «κανείς δεν διώκεται, ούτε τιμωρείται ποινικά δις για το ίδιο αδίκημα» (*ne bis in idem*), β) στην απαλοιφή της, προφανώς, εκ παραδρομής διατύπωσης της φράσης «*ασκούν συνδικαλιστική δραστηριότητα*» του άρθρου 64 παρ. 9 εδ. α' Ν. 3421/2005, δεδομένου ότι η προσαύξηση του χρόνου εναλλακτικής υπηρεσίας συνδέεται από την ίδια τη διάταξη αποκλειστικά με τον αριθμό των ημερών της απεργίας, στην οποία συμμετείχε ο αντιρρησίας συνείδησης και γ) στη δημιουργία ειδικής λίστας Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) κοινής ωφέλειας, οι οποίες θα περιλαμβάνονται στους φορείς, στους οποίους μπορούν να υπηρετήσουν οι αντιρρησίες συνείδησης, καθώς η εν λόγω δυνατότητα συγκαταλέγεται από τον Ύπατο Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου μεταξύ των «βέλτιστων πρακτικών».

**Νόμος 4636/2019 «Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις»
(ΦΕΚ 169/Α/1.11.2019)**

Με το Νόμο 4636/2019 «Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 169/Α/1.11.2019) συστηματοποιείται και αναπροσαρμόζεται σε ένα ενιαίο νομοθέτημα το σύνολο των διατάξεων που διέπουν την αναγνώριση και το καθεστώς των πολιτών τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, το καθεστώς των προσφύγων ή των ατόμων που δικαιούνται επικουρική προστασία, την υποδοχή των ανωτέρω αιτούντων, τη διαδικασία χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας καθώς και την διαδικασία παροχής δικαστικής προστασίας. Ο Νόμος διακρίνεται σε πέντε μέρη: α) στο Μέρος Πρώτο (άρθρα 1-38) ενσωματώνεται εκ νέου η Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2011 «σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απατρίδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση)», β) στο Μέρος Δεύτερο (άρθρα 39-61) ενσωματώνεται εκ νέου η Οδηγία 2013/33/Ε του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013 «σχετικά με τις απαιτήσεις για την

υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση)», γ) στο Μέρος Τρίτο (άρθρα 62-91) ενσωματώνεται εκ νέου η Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013 «σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)», δ) στο Μέρος Τέταρτο (άρθρα 92-115) ενσωματώνονται εκ νέου τα άρθρα 46 και 47 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» και περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που αφορούν στη δικαστική προστασία των αιτούντων διεθνή προστασία, και ε) στο Μέρος Πέμπτο (άρθρα 116-121) περιλαμβάνονται ειδικές, μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις καθώς και η ακροτελεύτια διάταξη σχετικά με την έναρξη ισχύος.

Η ΕΕΔΑ αποτιμά θετικά το γεγονός ότι στο τελικό κείμενο του Νόμου επήλθαν ορισμένες νομοτεχνικές βελτιώσεις, προσθήκες, επεξηγήσεις και αλλαγές βάσει των Παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ αλλά και άλλων φορέων και οργανώσεων που συμμετείχαν στη διαβούλευση.

Αναλυτικότερα:

- Σχετικά με την **κράτηση των αιτούντων διεθνή προστασία**: α) Στην παράγραφο 2 του άρθρου 46 του Νόμου προστέθηκε εδάφιο β' περί συνεκτίμησης από τις αρχές της ευαλωτότητας του αιτούντος διεθνή προστασία κατά την επιβολή του μέτρου της κράτησης ή παράτασης αυτού, υιοθετώντας πλήρως σχετική Σύσταση της ΕΕΔΑ. Το νέο εδάφιο β' της παραγράφου 2 του άρθρου 46 έχει ως εξής: «*Η έλλειψη κατάλληλων χώρων κράτησης, οι δυσχέρειες εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης των τελούντων σε κράτηση, καθώς και η ευαλωτότητα των αιτούντων, κατά την παράγραφο 8 του άρθρου 14 του παρόντος, συνεκτιμώνται για την επιβολή ή την παράταση της κράτησης*», και β) Στην παράγραφο 5 περίπτωση (β) του άρθρου 46 του Νόμου επανήλθε (βλ. προϊσχύον άρθρο 46 παρ. 5 του Ν. 4375/2016) η διάταξη περί αυτεπάγγελτου δικαστικού ελέγχου της απόφασης παράτασης της κράτησης, ενισχύοντας τις διαδικαστικές εγγυήσεις της κράτησης, η οποία, υπό το νέο νομοθετικό πλαίσιο, επεκτάθηκε ρητά σε όλους τους αιτούντες διεθνή προστασία. Η ΕΕΔΑ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι ο Νομοθέτης ακολούθησε σχετική ειδικότερη Σύσταση της ΕΕΔΑ, ωστόσο ανησυχεί για τη διατήρηση του ανωτάτου χρονικού ορίου για το οποίο δύναται να κρατηθεί ένας αλλοδαπός (18 μήνες βάσει της νομοθεσίας ασύλου συν 18 μήνες βάσει της νομοθεσίας περί επιστροφών), θέτοντας εκ προοιμίου ζητήματα συμβατότητας με το διεθνές δίκαιο προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Σχετικά με τις **διαδικασίες διεθνούς προστασίας**: α) Στο άρθρο 75 προστέθηκε νέα παράγραφος 7 σύμφωνα με την οποία: «*Αιτήσεις ασυνόδευτων ανηλίκων ηλικίας κάτω των 15 ετών, καθώς και ανηλίκων που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, βασανισμού, βιασμού ή άλλων σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας εξετάζονται πάντα με την κανονική διαδικασία*». Η ΕΕΔΑ είχε επισημάνει με έμφαση στις Παρατηρήσεις της τη βασική οπισθοδρόμηση του νέου νομοθετικού πλαισίου

ως προς τις διαδικαστικές εγγυήσεις που αναγνωρίζονται στους ευάλωτους αιτούντες διεθνή προστασία και δη στους ασυνόδευτους ανηλίκους. Λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης ευάλωτης θέσης των ασυνόδευτων ανηλίκων λόγω ηλικίας και των σοβαρών πλημμελειών του συστήματος παιδικής προστασίας, όπως ισχύει σήμερα στην πράξη (λόγω λ.χ. έλλειψης επαρκών θέσεων φιλοξενίας και ανυπαρξίας ενός συστήματος επιτροπείας), η κατάργηση ης προηγούμενης ρητής εξαίρεσης των αιτήσεων όλων ανεξαρτήτων των ασυνόδευτων ανηλίκων από την ταχύρρυθμη διαδικασία και ο περιορισμός της εν λόγω διαδικαστικής εγγύησης μόνο στους ανήλικους κάτω των 15 ετών ή ανηλίκων θυμάτων εμπορίας, βασανιστηρίων, βιασμού ή σοβαρής μορφής βίας κρίνεται ανεπαρκής και χωρίς επαρκή δικαιολογητική βάση, β) Στο άρθρο 97 αντικαταστάθηκε η προβληματική αντίστοιχη διάταξη του ΣχΝ, η οποία θέσπιζε άνιση μεταχείριση των προσφευγόντων αναφορικά με τη μη δυνατότητα εκπροσώπησης αυτών από πληρεξούσιο δικηγόρο ενώπιον των Ανεξαρτήτων Επιτροπών Προσφυγών σε αντίθεση με τα όσα προβλέπονται γενικά για την εκπροσώπηση αιτούντων ενώπιον διοικητικών και δικαστικών αρχών. Το άρθρο 97 παρ. 3 του ΣχΝ προέβλεπε μόνο τη δυνατότητα συμπαραστάσης του προσφεύγοντα από δικηγόρο («μαζί με πληρεξούσιο δικηγόρο»). Η ΕΕΔΑ είχε διατυπώσει σχετική σύσταση περί επέκτασης της δυνατότητας εκπροσώπησης των προσφευγόντων κατά τη συζήτηση της προσφυγής τους από πληρεξούσιο δικηγόρο ή εξουσιοδοτημένο σύμβουλο ή άλλο εξουσιοδοτημένο πρόσωπο σύμφωνα με το άρθρο 72 καθολικά για όλους τους προσφεύγοντες και όχι κατ' εξαίρεση σε ορισμένες περιπτώσεις που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 78. Με την ψήφιση του ισχύοντος άρθρου υιοθετήθηκε από την Πολιτεία μερικώς η Σύσταση της ΕΕΔΑ και πλέον προβλέπεται ρητά η δυνατότητα εκπροσώπησης του προσφεύγοντος και από δικηγόρο («δια πληρεξουσίου δικηγόρου») κατά τη διαδικασία ενώπιον των Ανεξαρτήτων Επιτροπών Προσφυγών. Ωστόσο, τροποποιώντας ο Νομοθέτης μόνο τη διάταξη του άρθρου 97 και αφήνοντας ως είχε το σχετικό εδάφιο του άρθρου 78 παρ. 3 -όπου ορίζεται ρητά ότι: «η υποχρέωση για αυτοπρόσωπη παράσταση σε κάθε στάδιο της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης ή της προσφυγής δεν αναιρείται από την παρουσία των αναφερόμενων στο προηγούμενο εδάφιο προσώπων. Κατ' εξαίρεση ειδικώς για τη συζήτηση των προσφυγών ενώπιον των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών ισχύουν τα ακόλουθα: (α)...(β)...Σε περίπτωση μη περιέλευσης στην Αρχή Προσφυγών των βεβαιώσεων που αναφέρονται στις περιπτώσεις (α) και (β), τεκμαίρεται ότι η προσφυγή υποβλήθηκε μόνο για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την εκτέλεση προγενέστερης ή επικείμενης απόφασης απέλασης ή με άλλο τρόπο απομάκρυνσής του και απορρίπτεται ως προφανώς αβάσιμη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 88.»- ενδέχεται να δημιουργήσει ζητήματα εφαρμοσιμότητας και ερμηνείας της εν λόγω διάταξης στην πράξη.

■ Σχετικά με την **πρόσβαση των αιτούντων διεθνή προστασία στην εργασία**, στο άρθρο 53 του Νόμου προστέθηκε η «αναγγελία πρόσληψης στην ΕΡΓΑΝΗ» ως μέσο απόδειξης νόμιμης εργασίας των αιτούντων, σύμφωνα με σχετική Σύσταση της ΕΕΔΑ, περί λήψης υπόψη της ελληνικής πραγματικότητας και διασύνδεσης του δικαιώματος στην εργασία των αιτούντων διεθνή προστασία με το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ. Ωστόσο, διατηρήθηκε το εξάμηνο και οι διαδικαστικές προϋποθέσεις βάσει των οποίων ένας αιτών διεθνή προστασία δικαιούται πρόσβασης στην εργασία, χωρίς να διευκρινίζονται πλείστα ζητήματα που επεσήμανε η ΕΕΔΑ, όπως η διατήρηση ή μη του δικαιώματος πρόσβασης στην εργασία κατά την εξέταση προσφυγής ή μετά την επίδοση απορριπτικής απόφασης με αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα ή κατόπιν αναστολής μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου. Τέλος, δε λήφθηκαν υπόψη οι σοβαρές επιφυλάξεις της ΕΕΔΑ περί ενίσχυσης της αδήλωτης εργασίας και έξαρσης των φαινομένων εργασιακής εκμετάλλευσης των αιτούντων διεθνή προστασία ως συνέπεια της «αυστηροποίησης» στη χορήγηση δικαιώματος πρόσβασης σε νόμιμη εργασία και λαμβανομένων υπόψη των υλικών συνθηκών υποδοχής και φιλοξενίας που υπολείπονται ενός επαρκούς επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Τέλος, σε μια σειρά άλλων ζητημάτων, όπως τη μη συμμετοχή αστυνομικού ή στρατιωτικού προσωπικού στη διαδικασία συνέντευξης (άρθρο 77 του ΣχΝ), την πρόβλεψη δυνατότητας έκδοσης πράξης διακοπής της εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας, σε περιπτώσεις μη επαρκούς εξέτασης και την πρόβλεψη ενδίκου βοηθήματος κατά απορριπτικής απόφασης λόγω σιωπηρής ανάκλησης εάν ο αιτών αποδείξει εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος ότι αυτό οφείλεται σε συνθήκες ανεξάρτητες από τη θέλησή του, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 28 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ (άρθρο 81 του ΣχΝ), ο Νομοθέτης δεν ακολούθησε τις Συστάσεις της ΕΕΔΑ, οι οποίες απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο και επομένως, θέτοντας εν αμφιβόλω τη συμβατότητα των εν λόγω τελικών διατάξεων με τις διατάξεις των Ευρωπαϊκών Οδηγιών τις οποίες ενσωματώνει στο παρόν νομοθέτημα.

*N. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις»
(ΦΕΚ 167/Α/30-10-2019)*

Ο Ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 167/Α/30-10-2019) ρυθμίζει κατά κύριο λόγο ζητήματα προσέλκυσης στρατηγικών επενδύσεων και ελέγχου διαδικασιών των επενδυτικών δραστηριοτήτων. Επιπροσθέτως, στις διατάξεις του προβλέπονται θέματα σχετικά με την άσκηση συλλογικών και ατομικών εργατικών δικαιωμάτων. Το αντίστοιχο σχέδιο νόμου (εφεξής ΣχΝ) τέθηκε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση στις 11 Σεπτεμβρίου 2019 από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Η ΕΕΔΑ εξέφρασε την ανησυχία της για τις προωθούμενες ρυθμίσεις του ΣχΝ, ιδίως λόγω της βαρύτητας της επέμβασης στα δικαιώματα της ασθενέστερης πλευράς, ήτοι τους εργαζομένους. Η ΕΕΔΑ, μη έχοντας λάβει απευθείας ενημέρωση από τα αρμόδια Υπουργεία και στηριζόμενη στο κείμενο που αναρτήθηκε στο δικτυακό τόπο διαβουλεύσεων, υπέβαλε συστάσεις και σχόλια αναφορικά με τη συμ-

βατότητα των προωθούμενων διατάξεων με το πλαίσιο για την προστασία των ανθρωπίνων, οι οποίες, ωστόσο, δεν λήφθηκαν υπόψη.

Ειδικότερα:

Η ΕΕΔΑ, λόγω της παρέμβασης του ΣχΝ στα εργατικά δικαιώματα, έκρινε ότι η διαβούλευση έπρεπε να διεξαχθεί εκ νέου και αυτοτελώς, δεδομένου ότι δεν κατέστη σαφής, εκ του κατατεθέντος κειμένου, ο επείγων χαρακτήρας της «άμεσης» ρύθμισης των εν λόγω ζητημάτων, επισημαίνοντας ότι οι προωθούμενες μεταβολές όφειλαν να τύχουν προσήκουσας διαβούλευσης. Ωστόσο, δεν διενεργήθηκε εκ νέου και ενδεδειγμένη διαβούλευση του εν λόγω ΣχΝ. Επιπροσθέτως, η ΕΕΔΑ εστίασε, ιδίως στη διατήρηση σε ισχύ διατάξεων που έχουν κριθεί μη συμβατές με υπερνομοθετικής ισχύος επιταγές, όπως για το δικαίωμα των μορφωμάτων των «ενώσεων προσώπων» να συνάπτουν επιχειρησιακές ΣΣΕ δεσμευτικές για το σύνολο του προσωπικού του άρθρου 49 ΣχΝ. Εν προκειμένω, οι εν λόγω διατάξεις ψηφίσθηκαν με το άρθρο 53 Ν. 4635/2019, όπως είχαν αρχικώς προταθεί με το εν λόγω ΣχΝ.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του ΣχΝ, η ΕΕΔΑ επικεντρώθηκε στο ζήτημα της αποκέντρωσης του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων και επομένως, στην προώθηση της ρύθμισης των όρων εργασίας σε «εξατομικευμένο» επίπεδο μέσω της εισαγωγής πολλαπλών εξαιρέσεων από την αρχή της ευνοϊκότερης ρύθμισης και από τη δεσμευτικότητα των ΣΣΕ, το εύρος των οποίων μπορούσε να επεκταθεί μέσω Υπουργικών Αποφάσεων (βλ. συναφώς άρθρα 49, 51, 52 ΣχΝ). Η ΕΕΔΑ επισήμανε το ζήτημα της συμβατότητας των κατ' εξουσιοδότηση Υπουργικών Αποφάσεων με τις αντίστοιχες επιταγές του άρθρου 43 παρ. 2 Συντ. Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτό υπομνήσθηκε ότι προκειμένου η νομοθετική εξουσιοδότηση να είναι σύμφωνη με τις ως άνω συνταγματικές απαιτήσεις, πρέπει ο χαρακτήρας των ρυθμίσεων να είναι ειδικός και ορισμένος, δηλαδή τόσο το αντικείμενο που ρυθμίζει όσο και τα όρια της εξουσιοδότησης να καθορίζονται με τρόπο συγκεκριμένο, ρητό και σαφή. Ωστόσο, οι προϋποθέσεις αυτές δεν συνέτρεχαν στις αντίστοιχες διατάξεις του Αναπτυξιακού Πολυνομοσχεδίου, καθώς οι σχετικές εξουσιοδοτήσεις εμπεριείχαν γενικό και αόριστο περιεχόμενο. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι οι τελικές διατάξεις συμπεριέλαβαν μια επιπλέον σε σχέση με το ΣχΝ ενδεικτική δικλείδα ασφαλείας, η οποία αφορά στην υιοθέτηση μέτρων ασφαλείας υπέρ των εργαζομένων. Ωστόσο, η εν λόγω προσθήκη εξακολουθεί να μην πληροί τα κριτήρια του σαφούς και ορισμένου χαρακτήρα, όπως εδράζονται στο άρθρο 43 παρ. 2 Συντ.

Περαιτέρω, η ΕΕΔΑ υπενθύμισε τις υποχρεώσεις του Κράτους για την απρόσκοπτη άσκηση των σχετικών με τη συνδικαλιστική ελευθερία και τη συλλογική οργάνωση θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως: i) η προστασία της «ειδικής κατηγορίας» δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εν προκειμένω συνίσταται στην ιδιότητα του υποκειμένου ως μέλος συνδικαλιστικής οργάνωσης, η επεξεργασία των οποίων υπόκειται στο ρυθμιστικό πεδίο του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων και ii) η γνησιότητα της ελεύθερης βούλησης των μελών των οργανώσεων, όπως διασφαλίζεται από τις αρχές της μυστικότητας της ψήφου, της αυτοπρόσωπης άσκησης του εκλογικού δικαιώματος, παράλληλα με την άμεση και ανεμπόδιστη

άσκησή του χωρίς παρεμβάσεις τρίτων. Αναφορικά με τη δυνατότητα λήψης απόφασης με ηλεκτρονική ψήφο, η ΕΕΔΑ τόνισε ότι τυχόν εισαγωγή τέτοιας δυνατότητας ψηφοφορίας οφείλει να είναι εναρμονισμένη με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ως προς τη λήψη των αποφάσεών τους. Παρά ταύτα, η ΕΕΔΑ παρατήρησε ότι δεν επήλθαν οι αντίστοιχες προσθήκες ή/και τροποποιήσεις στο τελικό κείμενο υπό το φως των ανωτέρω συστάσεών της.

*Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του από 25 Νοεμβρίου 2019
Ψηφίσματος της Θ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων «Ψήφιση, δημοσίευση
και έναρξη ισχύος των αναθεωρημένων διατάξεων του Συντάγματος»
(Φ.Ε.Κ. 187/Α/28.11.2019)*

Η διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος ξεκίνησε το Νοέμβριο 2018 με την κατάθεση σχετικής πρότασης από τον αναγκαίο αριθμό βουλευτών του ελληνικού Κοινοβουλίου, σύμφωνα με τα άρθρα 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής. Η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, αφού ολοκλήρωσε το έργο της σε δώδεκα συνολικά συνεδριάσεις, υπέβαλε την Έκθεσή της για την αναθεώρηση του Συντάγματος στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία μετά από σχετική συζήτηση, διαπίστωσε την ανάγκη αναθεώρησης συγκεκριμένων διατάξεων του Συντάγματος σε δύο ονομαστικές ψηφοφορίες, που απέχουν μεταξύ τους έναν τουλάχιστο μήνα και με τις πλειοψηφίες που ορίζονται από το άρθρο 110, παρ. 2 και 4 του Συντάγματος.

Η ΕΕΔΑ, ενόψει της διαδικασίας αναθεώρησης του Συντάγματος, υπέβαλε τις προτάσεις της προς τη Βουλή σχετικά με την αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της. Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ πρότεινε την αναθεώρηση των άρθρων 3, 5, 7, 13, 15, 17, 25, 33, 44, 51, 54, 59 και 101^Α του Συντάγματος. Από τις προτάσεις αυτές της ΕΕΔΑ, και σε συνέχεια των δύο ψηφοφοριών, η Προτείνουσα Βουλή αποφάσισε να παραπέμψει, με απλή πλειοψηφία (ψήφοι κάτω των 180), προς αναθεώρηση από την Αναθεωρητική Βουλή και στην ίδια κατεύθυνση με τις προτάσεις της ΕΕΔΑ, των άρθρων 3 (Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας), άρθρο 5 (Ελεύθερη Ανάπτυξη της Προσωπικότητας, Προσωπική Ελευθερία), Άρθρο 33 (Έναρξη θητείας, όρκος, χορηγία), Άρθρο 59 (Όρκος). Επιπλέον, αποφάσισε την παραπομπή προς αναθεώρηση με απλή πλειοψηφία με διαφορετική κατεύθυνση από τις προτάσεις της ΕΕΔΑ των άρθρων 25 (Αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων), άρθρο 44 (Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, δημοψηφίσματα, διαγγέλματα), άρθρο 54 (Εκλογικό σύστημα, εκλογικές περιφέρειες, βουλευτές Επικρατείας) και άρθρο 101^Α (Ανεξάρτητες Αρχές). Με αυξημένη πλειοψηφία (άνω των 180 ψήφων) προκρίθηκε προς αναθεώρηση το άρθρο 101^Α, ενώ από τις προτάσεις της ΕΕΔΑ δεν προχώρησαν προς συζήτηση και ψηφοφορία στην Αναθεωρητική Βουλή τα άρθρα 7 (Καμία ποινή χωρίς νόμο, απαγόρευση βασανιστηρίων), το άρθρο 15 (κινηματογράφος, φωνογραφία, ραδιοφωνία, τηλεόραση), το άρθρο 17 (Προστασία της ιδιοκτησίας, απαλλοτρίωση) και το άρθρο 51 (Εκλογή βουλευτών, εκλογικό δικαίωμα).

Στις 30 Ιανουαρίου 2019, συνεδρίασε η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος και τέθηκαν σε ψηφοφορία από την Θ' Αναθεωρητική Βουλή τα προς αναθεώρηση άρθρα. Από τα άρθρα που πρότεινε η ΕΕΔΑ προς αναθεώρηση, ψηφίστηκαν και αναθεωρήθηκαν τελικά τα 54 και 101^Α του Συντάγματος ως ακολούθως.

Στο άρθρο 54 προστέθηκε παράγραφος 4, ως εξής: «4. Με το νόμο της παρ. 4 του άρθρου 51 μπορεί να τίθενται προϋποθέσεις στην άσκηση του εκλογικού δικαιώματος στον τόπο διαμονής τους από τους εκλογείς που κατοικούν έξω από την Επικράτεια, όπως πραγματικός δεσμός με τη Χώρα, αυτοπρόσωπη παρουσία σε εκλογικό τμήμα, χρόνος απουσίας από τη Χώρα ή παρουσία στη Χώρα για ορισμένο χρόνο στο παρελθόν. Με το νόμο του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να ορίζεται ότι ορισμένες θέσεις του ψηφοδελτίου επικρατείας κάθε κόμματος της παρ. 3 του παρόντος άρθρου καταλαμβάνονται υποχρεωτικά από απόδημους Έλληνες. Νόμος μπορεί να προβλέπει, ότι η ψήφος των εκλογέων που ψηφίζουν σε εκλογικά τμήματα έξω από την Επικράτεια, δεν προσμετράται σε συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια αλλά μόνο σε επίπεδο Επικρατείας. Με το νόμο της παρ. 1 του παρόντος άρθρου μπορεί να ορίζονται μία ή περισσότερες εκλογικές περιφέρειες απόδημου Ελληνισμού, κατά παρέκκλιση της παρ. 2 του παρόντος άρθρου.».

Η ΕΕΔΑ εκφράζει την ικανοποίησή της, καθώς το άρθρο 54 τροποποιήθηκε προς την κατεύθυνση των προτάσεών της προς την Ελληνική Πολιτεία. Ειδικότερα, η συνταγματική πρόβλεψη δυνατότητας εισαγωγής προϋποθέσεων στην άσκηση του εκλογικού δικαιώματος των Ελλήνων του εξωτερικού από τον Έλληνα νομοθέτη, επιτρέπει την πρόκριση των εναλλακτικών λύσεων που έχει εισηγηθεί η ΕΕΔΑ σε παλαιότερη σχετική της Έκθεση με τίτλο «Διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες πολίτες: η υλοποίηση του Συνταγματικού Συμβολαίου ως δημοκρατική και κοινωνική αναγκαιότητα».¹

Στο άρθρο 101^Α, η παράγραφος 2 τροποποιήθηκε ως ακολούθως: «2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής. Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα, όπως νόμος ορίζει. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής. Η απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων των μελών της. Η θητεία των μελών των ανεξάρτητων αρχών παρατείνεται έως το διορισμό νέων μελών. Τα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής των μελών των ανεξάρτητων αρχών και της λειτουργίας και των αρμοδιοτήτων της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής.».

Ως προς το άρθρο 101^Α, η ΕΕΔΑ δεν εισακούστηκε, καθώς είχε προτείνει την τροποποίηση του άρθρου 101Α του Συντάγματος, κατά τρόπο ώστε να επιλέγονται τα μέλη των Ανεξάρτη-

των Αρχών από τα 3/5 της εκάστοτε αρμόδιας διαρκούς κοινοβουλευτικής επιτροπής. Η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι το Σύνταγμα ορθά επιβάλλει στο νομοθέτη τη θέσπιση εγγυήσεων προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας για τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών και αναθέτει στη Βουλή την αρμοδιότητα επιλογής τους. Ωστόσο, η αδυναμία της προτεινόμενης ρύθμισης έγκειται στο ότι αναθέτει την επιλογή τους σε ένα όργανο αβέβαιης σύνθεσης, αφού ο Κανονισμός της Βουλής προβλέπει ότι στη Διάσκεψη των Προέδρων μετέχουν, μεταξύ άλλων, και οι τέως πρόεδροι της Βουλής εφόσον έχουν εκλεγεί βουλευτές, οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, των οποίων ο αριθμός είναι βεβαίως εκ των προτέρων άγνωστος, καθώς και ένας εκπρόσωπος των ανεξαρτήτων, εφόσον υπάρχουν τουλάχιστον πέντε ανεξάρτητοι βουλευτές. Για τους πάνω λόγους, η ΕΕΔΑ θεωρεί ορθότερη την πρόταση να επιλέγονται τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών από τα 3/5 της εκάστοτε αρμόδιας διαρκούς κοινοβουλευτικής επιτροπής (Πρόταση ΕΕΔΑ 2001 και 2007)².

Τέλος, δεν ευοδώθηκαν και παραμένουν επίκαιρες οι προτάσεις της ΕΕΔΑ³ για την αναθεώρηση των άρθρων 3 (Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας), 5 (Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία), 7 (Καμία ποινή χωρίς νόμο, απαγόρευση βασανιστηρίων), 13 (Θρησκευτική ελευθερία), 15 (Κινηματογράφος, φωνογραφία, ραδιοφωνία, τηλεόραση), 17 (Προστασία της ιδιοκτησίας, απαλλοτρίωση), 25 (Αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων), 33 (Εναρξη θητείας, όρκος, χορηγία), 44 (Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, δημοψηφίσματα, διαγγέλματα), 51 (Εκλογή βουλευτών, εκλογικό δικαίωμα), 54 (Εκλογικό σύστημα, εκλογικές περιφέρειες, βουλευτές Επικρατείας), 59 (Όρκος) και 101^Α του Συντάγματος (Ανεξάρτητες Αρχές).

¹ ΕΕΔΑ, Διευκόλυνση άσκησης δικαιώματος ψήφου από τους εκτός Επικρατείας Έλληνες πολίτες: η υλοποίηση του Συνταγματικού Συμβολαίου ως δημοκρατική και κοινωνική αναγκαιότητα, 21.12.2017.

² Σχετικά με τις Ανεξάρτητες Αρχές βλ. ΕΕΔΑ, Θέσεις ως προς την αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος (2007), Προτάσεις για την αναθεώρηση άρθρων του ελληνικού Συντάγματος (2001). Επίσης, για ζητήματα λειτουργίας των Ανεξάρτητων Αρχών βλ. σχετικά ΕΕΔΑ, Ψήφισμα για τα ζητήματα λειτουργίας των συνταγματικώς κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών (2008), Απόφαση για το θέμα του ελέγχου των Ανεξάρτητων Αρχών και των θεσμών προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (2007).

³ ΕΕΔΑ, Προτάσεις για την Αναθεώρηση του Συντάγματος, 7.2.2019.

Σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης

Η ΕΕΔΑ στις Εκθέσεις της Steering Committee for Human Rights (CDDH)

Improving the Protection of Social Rights in Europe: of the legal framework of the Council of Europe for the protection of social rights in Europe, adopted by the CDDH at its 89th meeting (19–22 June 2018), published on September 2019

State reporting procedure

[...]

92. [...] Lastly, given that the reports are published on the website dedicated to the European Social Charter, any national or other organisation may submit its comments to the Department of the European Social Charter,¹ and it falls to the ECSR, if it sees fit, to take them into account when assessing a national situation. In practice, it is rare that national and international organisations send comments on the State reports.

¹ For example, [...] in 2014 and in 2017, “shadow reports” were also submitted by the Greek National Commission for Human Rights (NCHR).

Βλ. μεταξύ άλλων Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ ενόψει της εξέτασης της 27^{ης} Ελληνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (Άρθρα 3, 11, 12, 13 και 14) και της 11^{ης} Ελληνική Έκθεση για την εφαρμογή του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (Άρθρο 4)(Περίοδος Αναφοράς 01/01/2012-31/12/2015) (Ιανουάριος 2017)

Κείμενο παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ επί της 24ης Ελληνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και της 9ης Ελληνικής Έκθεσης για την εφαρμογή του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη το οποίο εστάλη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (2014)

Αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ από όργανα του ΟΗΕ

Η ΕΕΔΑ στις Εκθέσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities, Concluding observations on the initial report of Greece, 29.10.2019, CRPD/C/GRC/CO/1

National implementation and monitoring (art. 33)

[...]

49. In line with the Convention and the guidelines on independent monitoring frameworks and their participation in the work of the Committee (CRPD/C/1/Rev.1, annex), the Committee recommends that the State party strengthen its national monitoring and implementation framework, ensure its effective operation and interoperability between the competent structures involved, on the basis of transparent procedures and with the full participation of organizations of persons with disabilities. It encourages the State party to appoint the Greek National Commission for Human Rights as part of the independent monitoring framework under article 33 of the Convention.

Βλ. μεταξύ άλλων Κείμενο παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ για την εφαρμογή στην Ελλάδα της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (CRPD) - Υποβολή προς την Επιτροπή της CRPD ενόψει της εξέτασης της Έκθεσης της Ελλάδας ΟΗΕ, HRC 31, Γραπτή συμβολή της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου επί του Άρθρου 11 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες σε καταστάσεις κινδύνου και ανθρωπιστικών κρίσεων, A/HRC/31/NI/9 (24.2.2016)

Η ΕΕΔΑ στις Αναφορές της Ομάδας Εργασίας του ΟΗΕ για τις Διακρίσεις σε βάρος των Γυναικών στη νομοθεσία και την πράξη

<u>Δήλωση</u> για το τέλος της αποστολής της Ομάδας Εργασίας του ΟΗΕ για τις Διακρίσεις σε βάρος των Γυναικών στη νομοθεσία και την πράξη σχετικά με την επίσκεψή της στην Ελλάδα, 12.04.2019 <u>End of mission statement</u> by the UN Working Group on the issue of discrimination against women in law and in practice to its visit to Greece, 12.04.2019
<i>Institutional mechanisms</i> [...] The <u>Greek National Commission for Human Rights</u> (GNCHR), a consultative and advisory body to the State, is an important independent voice on human rights, with ‘A-list’ accreditation. The GNCHR does not have a dedicated focus on monitoring and eliminating discrimination against women embedded in its structure but addresses the issue in a crosscutting manner in different areas of its work. As an independent national human rights institution, GNCHR has a critical role in the monitoring of women’s rights and needs to be adequately resourced and able to function independently and effectively.
Βλ. μεταξύ άλλων <u>Κείμενο Παρατηρήσεων</u> της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) επί του Σχεδίου Νόμου «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας» (01.03.2018) <u>Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ</u> επί του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας ασθένειας, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου και άλλες διατάξεις» (2016)

Η ΕΕΔΑ στις Αναφορές της Ομάδας Εργασίας του ΟΗΕ για τις Αυθαίρετες Κρατήσεις

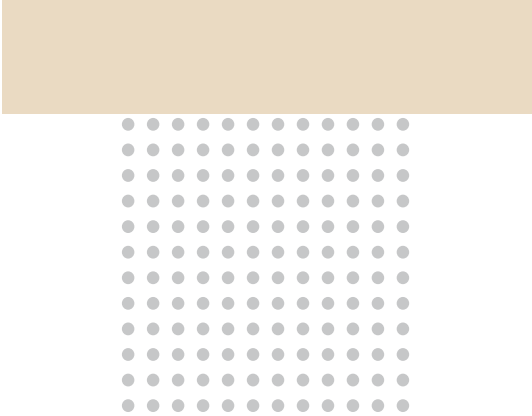
Ομάδα Εργασίας για τις Αυθαίρετες Κρατήσεις: Προκαταρκτικά ευρήματα από την επίσκεψη στην Ελλάδα (2-13 Δεκεμβρίου 2019) Working Group on Arbitrary Detention: Preliminary Findings from its visit to Greece (2 - 13 December 2019)
<i>The Working Group extends its gratitude and appreciation to the Government of Greece for the invitation to undertake this country visit and for its fullest cooperation throughout the visit. In particular, the Working Group met with the officials of the Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Citizen Protection, Ministry of Health, Ministry of Labour and Social Affairs, Hellenic Supreme Court of Civil and Criminal Justice, Supreme Court’s Public Prosecutor Office, Public Prosecutor’s Office in Thessaloniki, Ministry of Mercantile Marine and Island Policy, members of the Athens and Thessaloniki Bar Associations; National Centre for Social Solidarity, National Coordinator for Unaccompanied Minors, the <u>Greek National Commission for Human Rights</u> and the Office of the Greek Ombudsman. The Working Group thanks the United Nations Office of the High Commissioner for Refugees and United Nations Children’s Fund for the support provided prior to and during the visit. The Working Group also recognizes the numerous stakeholders within the country who shared their perspectives on the arbitrary deprivation of liberty, including representatives from civil society. The Working Group thanks all of them for the information and assistance they provided.</i>
<u>Παρατηρήσεις</u> επί του «Σχεδίου Έκθεσης της Ομάδος Εργασίας για τις Αυθαίρετες Κρατήσεις, όσον αφορά επίσκεψη της στην Ελλάδα (21-31 Ιανουαρίου 2013)» (2014)

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ
2019

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Ε.Ε.Δ.Α.)

Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Νόμος της ΕΕΔΑ	179
Κανονισμός της ΕΕΔΑ.....	187

Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Νόμος 2667/1998 (ΦΕΚ Α΄ 281/18.12.1998)

Διοικητική Κωδικοποίηση

Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 15 του Νόμου 2790/2000 (ΦΕΚ Α΄ 24/16.2.2000), 1 του ΠΔ 376/2001 (ΦΕΚ Α΄ 252/22.10.2001), 18 του Νόμου 3051/2002 (ΦΕΚ Α΄ 220/20.9.2002), 23 του Νόμου 3156/2003 (ΦΕΚ Α΄ 157/25.6.2003), 113 του Νόμου 4314/2014 (ΦΕΚ Α΄ 265/23.12.2014), 12 του Νόμου 4366/2016 (ΦΕΚ Α΄ 18/15.2.2016), δεύτερο του Νόμου 4382/2016 (ΦΕΚ Α΄ 71/20.4.2016), 38 του Νόμου 4465/2017 (ΦΕΚ Α΄ 47/4.4.2017) και 11 του Νόμου 4606/2019

Κεφάλαιο Α΄
Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Άρθρο 1
Σύσταση και αποστολή

- 1. Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- 2. Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου υπάγεται στον Πρωθυπουργό και υποστηρίζεται ως προς τη στελέχωση και την υποδομή της από τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης. Οι δαπάνες λειτουργίας της Επιτροπής βαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Οι αναγκαίες πιστώσεις εγγράφονται κάθε έτος σε ιδιαίτερο φορέα και με ιδιαίτερους κωδικούς αριθμούς στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών. Η διάθεση των πιστώσεων γίνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και η διενέργεια των αντίστοιχων δαπανών γίνεται από τον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης ως κύριο διατάκτη. Για το σκοπό αυτό, η

Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης παρέχει στην Επιτροπή την αναγκαία λογιστική υποστήριξη».

3. Η Επιτροπή έχει δικό της επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό. Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ επιβλέπει και συντονίζει το έργο του συνόλου του προσωπικού της Επιτροπής.

4. [Καταργείται]

5. Η Επιτροπή έχει ως αποστολή :

α) Τη διαρκή παρακολούθηση αυτών των θεμάτων, τη δημόσια ενημέρωση και την προώθηση της σχετικής έρευνας.

β) Την ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με ανάλογα όργανα διεθνών οργανισμών, όπως ο Ο.Η.Ε., το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΑΣΕ ή άλλων κρατών.

γ) Τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα του αντικειμένου της.

6. Η Επιτροπή ιδίως :

α) Εξετάζει ζητήματα σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου που της θέτει η Κυβέρνηση ή η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής ή της προτείνουν τα μέλη της ή Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

β) Υποβάλλει συστάσεις και προτάσεις, εκπονεί μελέτες, υποβάλλει εκθέσεις και γνωμοδοτεί για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

γ) Αναπτύσσει πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

δ) Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την καλλιέργεια του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.

ε) Εκφέρει γνώμη για εκθέσεις που πρόκειται να υποβάλει η χώρα σε διεθνείς οργανισμούς για συναφή θέματα.

στ) Διατηρεί μόνιμη επικοινωνία και συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς, παρεμφερή όργανα άλλων χωρών, καθώς και εθνικές ή διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

ζ) Γνωστοποιεί δημόσια τις θέσεις της με κάθε πρόσφορο τρόπο.

η) Συντάσσει ετήσια έκθεση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

θ) Οργανώνει Κέντρο Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

ι) Εξετάζει την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εκφέρει σχετική γνώμη προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

ια) Παρακολουθεί και διατυπώνει γνωμοδοτήσεις προς την πολιτεία για τη μόνιμη και σταθερή ανάλυση των επιπτώσεων των μέτρων πολιτικής στα δικαιώματα του ανθρώπου και την τήρηση αξιόπιστου και αποτελεσματικού συστήματος καταγραφής περιστατικών διακρίσεων, ρατσισμού και μισαλλοδοξίας.

Άρθρο 2

Σύνθεση της Επιτροπής

1. Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα εξής μέλη :

α) Από τον Πρόεδρο της ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας.

β) Από ένα πρόσωπο οριζόμενο από τη ΓΣΕΕ, ένα πρόσωπο οριζόμενο από την ΑΔΕΔΥ και ένα πρόσωπο οριζόμενο από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

γ) Από τέσσερα πρόσωπα οριζόμενα από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που η δράση τους καλύπτει την περιοχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η Επιτροπή μπορεί, με την επιφύλαξη του άρθρου 9, να αποφασίζει τη διεύρυνσή της με τη συμμετοχή δύο επιπλέον προσώπων οριζόμενων από άλλες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

δ) Από πρόσωπα οριζόμενα από τα αναγνωρισμένα κόμματα κατά τον Κανονισμό της Βουλής. Κάθε κόμμα ορίζει ένα πρόσωπο.

ε) Τον Συνήγορο του Καταναλωτή ή τον Αναπληρωτή του.

στ) Από το Συνήγορο του Πολίτη ή τον Αναπληρωτή του.

ζ) Από ένα μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, που προτείνεται από τον Πρόεδρό της.

η) Από ένα μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, που προτείνεται από το Πρόεδρό του.

θ) Από ένα μέλος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής, που προέρχεται από τις επιστήμες της Βιολογίας, της Γενετικής ή της Ιατρικής και προτείνεται από τον Πρόεδρό της.

ι) Από δύο πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με ειδικές γνώσεις σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που ορίζονται από τον Πρωθυπουργό.

ια) Από έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που ορίζονται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού.

ιβ) Από τρεις καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου ή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου. Κατά την πρώτη μετά τη συγκρότησή της συνεδρίαση η Επιτροπή διενεργεί κλήρωση, στην οποία μετέχουν τα εξής Τμήματα των ΑΕΙ της χώρας: α) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, β) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γ) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Θράκης, δ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, ε) το Γενικό Τμήμα Δικαίου του Πάντειου Πανεπιστημίου, στ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πάντειου Πανεπιστημίου. Τα Τμήματα αυτά προτείνουν από έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή Δημοσίου Δικαίου ή Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου. Τα Τμήματα των ΑΕΙ υποχρεούνται να ορίσουν τον εκπρόσωπό τους εντός διμήνου από τη λήψη της πρόσκλησης της Επιτροπής.

Με απόφαση της Επιτροπής είναι δυνατόν να προστεθούν, για τις επόμενες κληρώσεις, και άλλα Τμήματα των ΑΕΙ της χώρας με όμοιο αντικείμενο. Η Επιτροπή διενεργεί έξι (6) μήνες, πριν από τη λήξη της θητείας της, κλήρωση μεταξύ των παραπάνω Τμημάτων, για την επόμενη θητεία.

ιγ) Από ένα μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

2. Οι φορείς που ορίζουν τα μέλη της Επιτροπής επιλέγουν τα κατάλληλα πρόσωπα με διαφανή τρόπο και σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες λειτουργίας τους. Για τα μέλη της Επιτροπής προβλέπονται ισάριθμοι αναπληρωτές, που ορίζονται όπως και τα τακτικά μέλη της. Ως μέλη της Επιτροπής ορίζονται πρόσωπα με αποδεδειγμένες γνώσεις και εμπειρία στο πεδίο της προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Για όλες τις περιπτώσεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, πλην της περίπτωσης του στοιχείου ια', δεν ορίζονται ως μέλη της Επιτροπής:

α) πρόσωπα που έχουν τη βουλευτική ιδιότητα, εκτός του Προέδρου της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής,

β) μέλη της Κυβέρνησης και Υφυπουργοί, Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς, αιρετοί σε ΟΤΑ α' και β' βαθμού. Επιγενόμενη απόκτηση των ιδιοτήτων αυτών επιφέρει αυτοδίκαιη απώλεια της ιδιότητας του μέλους της Επιτροπής.

β) Η παρ. 2 του άρθρου 2 του Νόμου 2667/1998, όπως αντικαθίσταται με το εδάφιο α' της παρούσας παραγράφου, εφαρμόζεται από την αμέσως επόμενη μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου συγκρότηση της Επιτροπής.

3. α. Τα μέλη της Επιτροπής και οι αναπληρωτές τους διορίζονται με απόφαση του Πρωθυπουργού για θητεία τριών (3) ετών. Ο διορισμός των μελών ανακαλείται μόνο για ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων τους, καθώς και για αποδεδειγμένη ανεπάρκεια κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Τα μέλη της Επιτροπής εκπίπτουν αυτοδικαίως από τη θέση τους, αν εκδοθεί σε βάρος τους αμετάκλητη δικαστική απόφαση για αδίκημα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού σε θέση δημοσίου υπαλλήλου ή έκπτωση δημοσίου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα (Νόμος 3528/2007). Σε περίπτωση ανάκλησης ή έκπτωσης το νέο μέλος συμπληρώνει την αρξάμενη θητεία του προκατόχου του. Η θητεία των μελών παρατείνεται μέχρι τη νόμιμη συγκρότηση της Επιτροπής για την επόμενη κάθε φορά θητεία των μελών της.

β. Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων είναι δυνατόν να αντικαθίστανται με πρόταση του αρμοδίου Υπουργού για σοβαρούς υπηρεσιακούς λόγους που εμποδίζουν τη συμμετοχή τους στις εργασίες της Επιτροπής. Ο νέος εκπρόσωπος συμπληρώνει την αρξάμενη θητεία του προκατόχου του.

4. Ο απερχόμενος Πρόεδρος καλεί με έγγραφό του τα μέλη της Επιτροπής σε συνεδρίαση, προκειμένου να εκλεγεί ο Πρόεδρος, ο Α' και ο Β' Αντιπρόεδρος της. Για την εκλογή Προέδρου και Αντιπροέδρων απαιτείται η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της Επιτροπής που διαθέτουν ψήφο. Ως Πρόεδρος και Αντιπρόεδροι μπορεί να εκλεγούν μέλη που προέρχονται από τις κατηγορίες των εδαφίων β', γ', ι' και ιβ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

5. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής και οι εκπρόσωποι των Υπουργείων συμ μετέχουν στις εργασίες της Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου και αποχωρούν πριν τη λήψη αποφάσεως. Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων ενημερώνουν στην αρχή κάθε συνεδρίασης την Ολομέλεια ή τα Τμήματα της Επιτροπής για τα ζητήματα της αρμοδιότητάς τους.

6. Η Επιτροπή θεωρείται ότι έχει νόμιμα συγκροτηθεί εφόσον έχουν ορισθεί ένα από τα μέλη του εδαφίου β', δύο από τα μέλη του εδαφίου γ', ένα από τα μέλη του εδαφίου ιβ' και τα μέλη των εδαφίων θ' και ιγ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

7. Τα μέλη της νέας σύνθεσης της Επιτροπής ορίζονται το αργότερο δύο (2) μήνες πριν από τη λήξη της θητείας της προηγούμενης.

8. Τα μέλη της Επιτροπής δεν ευθύνονται, δεν δίδονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή ψήφο που έδωσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους βάσει του παρόντος νόμου. Δίωξη επιτρέπεται κατόπιν εγκλήσεως μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση ή παραβίαση του απορρήτου.

Άρθρο 3

Ανάθεση εξειδικευμένων μελετών

1. Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης μπορεί να αναθέτει, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, με σύμβαση έργου την εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών για τους σκοπούς της σε επιστημονικές ομάδες εργασίας.

2. Οι ομάδες εργασίας μετά το πέρας της σχετικής μελέτης υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή, η οποία μπορεί να δημοσιοποιείται με απόφασή της.

3. Η Επιτροπή, με απόφαση της Ολομέλειας μπορεί να συνάπτει συμφωνίες συνεργασίας με ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλους φορείς για την εκπλήρωση της αποστολής της.

Άρθρο 4

Λειτουργία της Επιτροπής

1. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά κάθε δύο μήνες και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση πέντε (5) τουλάχιστον μελών της. Τα μέλη προσκαλούνται από τον Πρόεδρο με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο.

2. Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία εφόσον : α) παρίσταται η απόλυτη πλειοψηφία των μελών της και β) μεταξύ των παρόντων μελών της περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος της Επιτροπής ή ένας Αντιπρόεδρος.

3. Ο Πρόεδρος έχει τη διαρκή παρακολούθηση, επίβλεψη και συντονισμό των εργασιών της Επιτροπής. Την εκπροσωπεί ενώπιον κάθε αρχής, ημεδαπής ή αλλοδαπής, καθώς και ενώπιον των διεθνών οργανισμών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ). Όταν αυτός κωλύεται, ελλείπει ή απουσιάζει, εκπροσωπούν την ΕΕΔΑ κατά σειρά οι Αντιπρόεδροι (Α'

Αντιπρόεδρος, Β΄ Αντιπρόεδρος). Ο Πρόεδρος και οι δύο Αντιπρόεδροι αποτελούν το Προεδρείο της Επιτροπής, το οποίο επιλαμβάνεται των τρεχόντων και εκτάκτων θεμάτων που σχετίζονται με την αποστολή ή τη λειτουργία της Επιτροπής στο μεταξύ δύο τακτικών συνεδριάσεων της Ολομέλειας διάστημα.

4. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

5. Η Επιτροπή καλεί κατά την κρίση της σε ακρόαση πρόσωπα, τα οποία μπορεί να διευκολύνουν το έργο της με την παρουσίαση προσωπικών εμπειριών ή τη διατύπωση απόψεων σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

6. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αμοιβής ή αποζημίωσης λόγω συμμετοχής σε συμβούλια και επιτροπές του δημόσιου τομέα.

7. Με απόφαση της Ολομέλειας καταρτίζεται και τροποποιείται ο Κανονισμός λειτουργίας της Επιτροπής, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με πράξη του Προέδρου της. Με τον Κανονισμό ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, η δημιουργία τμημάτων, η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των τμημάτων και των μελών, η διαδικασία κλήσης και ακρόασης των προσώπων που καλούνται και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

Άρθρο 5

Ετήσια έκθεση

Η Επιτροπή υποβάλλει την ετήσια έκθεσή της στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στον Πρωθυπουργό, στον Πρόεδρο της Βουλής, στους Υπουργούς, στους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο Εθνικό και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στους Προέδρους των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας. Η συζήτηση της ετήσιας έκθεσης στη Βουλή γίνεται κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό της.

Άρθρο 6

Συνδρομή δημοσίων υπηρεσιών

1. Στο τέλος κάθε έτους τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπό τους στην Επιτροπή καταθέτουν έκθεση με τις παρατηρήσεις τους για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στον τομέα ευθύνης τους.

2. Για την εκπλήρωση της αποστολής της η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τις δημόσιες υπηρεσίες καθώς και από ιδιώτες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή οποιοσδήποτε στοιχείο σχετίζεται με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ο Πρόεδρος μπορεί να λαμβάνει γνώση εγγράφων και άλλων στοιχείων που χαρακτηρίζονται ως απόρρητα. Οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν το έργο της Επιτροπής.

Άρθρο 7

Επιστημονικοί Συνεργάτες

1. Συνιστώνται έξι (6) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 του Νόμου 1943/1991 (Α΄ 50) και του πρώτου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 4 του Νόμου 3051/2002 (Α΄ 220), με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου διάρκειας τριών (3) ετών. Η σύμβαση αυτή μπορεί να ανανεωθεί μέχρι δύο (2) φορές. Η πλήρωση τριών (3) εκ των ανωτέρω θέσεων πραγματοποιείται ύστερα από δημόσια πρόσκληση της Επιτροπής για υποβολή υποψηφιοτήτων. Η επιλογή μεταξύ των υποψηφίων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 2, 5 και 6 του άρθρου 19 του Νόμου 2190/1994 (Α΄ 28), όπως ισχύει, από πέντε (5) μέλη της Επιτροπής που διαθέτουν ψήφο, τα οποία ορίζονται από τον Πρόεδρό της. Οι λοιπές τρεις (3) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού καλύπτονται είτε με απόσπαση μόνιμων ή με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπαλλήλων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 14 του Νόμου 4270/2014 (Α΄ 143), εφόσον συγκεντρώνουν τα προσόντα που προβλέπονται στο εδάφιο α΄ της παρούσας είτε με μετάταξη υπαλλήλων κατηγορίας θέσεων Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού με σύμβαση αορίστου χρόνου ιδιωτικού δικαίου. Η επιλογή, η απόσπαση και η μετάταξη διενεργούνται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Οι επιστημονικοί συνεργάτες επικουρούν την Επιτροπή, προετοιμάζοντας εισηγήσεις για θέματα που τους ανατίθενται και την ενημερώνουν για τις εργασίες των διεθνών οργανισμών και διεθνών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επίσης τηρούν σχετικό αρχείο κειμένων και επιστημονικών μελετών.

3. Οι αποδοχές των επιστημονικών συνεργατών που προσλαμβάνονται κατά την παράγραφο 1 αυτού του άρθρου καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αποδοχών ειδικού επιστημονικού προσωπικού.

4. Του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού της Επιτροπής προΐσταται ένας εκ των μελών του ειδικού επιστημονικού προσωπικού της Επιτροπής, ο οποίος ασκεί καθήκοντα Συντονιστή. Ο Συντονιστής ορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας μετά από εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής. Ο Συντονιστής επικουρεί τον Πρόεδρο της Επιτροπής στην επίβλεψη και το συντονισμό των εργασιών του διοικητικού και επιστημονικού προσωπικού της, παρίσταται στις συνεδριάσεις του Προεδρείου της Επιτροπής και παρέχει την αναγκαία ενημέρωση για την πρόοδο των εργασιών της Επιτροπής, επικουρεί από κοινού με το λοιπό επιστημονικό προσωπικό της Επιτροπής την Ολομέλεια και τα τμήματα στη λειτουργία τους και μετέχει στις εργασίες τους. Ο Συντονιστής λαμβάνει πρόσθετη αμοιβή ίση με το ποσό της περίπτωσης αζ΄ του στοιχείου α΄ της παρ. 1 του άρθρου 16 του Νόμου 4354/2015 (Α΄ 176).

Άρθρο 8

Γραμματεία της Επιτροπής

1. Συνιστώνται μία (1) οργανική θέση γραμματέα κατηγορίας ΠΕ και πέντε (5) οργανικές θέσεις γραμματειακής και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του Υπουργού Οικονομικών ρυθμίζονται μετά από εισήγηση της Ολομέλειας της Επιτροπής:

α) Η κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα κατανομή των θέσεων της παρ. 1, καθώς και τα θέματα της οργάνωσης της γραμματείας και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής.

β) Η πλήρωση των θέσεων της παραγράφου 1 μπορεί να γίνει και με απόσπαση ή μετάταξη ή μετακίνηση δη μοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων ΝΠΔΔ ή εργαζομένων με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου στο Δημόσιο, στα ΝΠΔΔ ή σε ΝΠΙΔ οποιασδήποτε μορφής που τελούν υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του κράτους, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα και της κείμενης νομοθεσίας.

γ) Κάθε θέμα που αφορά την υπηρεσιακή κατάσταση και τις αποδοχές αυτού του προσωπικού.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται να αποσπάται ως γραμματέας της Επιτροπής υπάλληλος Υπουργείου ή ΝΠΔΔ της κατηγορίας ΠΕ, τον οποίο προτείνει ο Πρόεδρος της Επιτροπής.

4. Ως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παρ. 1, η Επιτροπή επιτρέπεται να απασχολεί υπαλλήλους και χρησιμοποιεί τεχνική υποστήριξη που της διαθέτουν τα Υπουργεία Εξωτερικών και Δικαιοσύνης σύμφωνα με αποφάσεις των αρμόδιων Υπουργών.

Άρθρο 9

Μεταβατικές διατάξεις

1. Στην πρώτη σύνθεση της Επιτροπής εκπροσωπούνται οι εξής Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις : η Διεθνής Αμνηστία, η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

2. Από την έναρξη ισχύος της παρούσας στη σύνθεση της Επιτροπής συμμετέχουν πρόσωπα οριζόμενα από τις ακόλουθες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις: τη Διεθνή Αμνηστία, της Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, την Πανελλαδική Συνομοσπονδία Ελλήνων Ρομά «ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΣΕ», το Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (Σ.Υ.Δ.), το «Φεστιβάλ Υπερηφάνειας Αθήνας – Athens Pride (Αθηνς Πράιντ)», την «Ομοφυλοφιλική και Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδας» (ΟΛΚΕ), το «COLOUR YOUTH – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας (COLOUR YOUTH)», τις «Οικογένειες Ουράνιο Τόξο», «Hellenic Roma Action» (HEROMACT) και πρόσωπα οριζόμενα από τον Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ) και την Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Ελλήνων Ρομά (ΠΟΣΕΡ), η συμμετοχή των οποίων αποφασίστηκε κατά την από 6.2.2003 συνεδρίαση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Απόφαση αριθμ. 451/11.8.2016 (ΦΕΚ Β΄ 2474/11.8.2016)

Ο Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)

Έχοντας υπόψη:

α) Την παράγραφο 7 του άρθρου 4 του Νόμου 2667/1998 «Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου» (ΦΕΚ 281/Α΄/1998), όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 11 του άρθρου 12 της από 24.12.2015 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α΄ 182/24.12.2015), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Νόμου 4366/2016 (ΦΕΚ Α΄ 18/15.2.2016).

β) Την από 13.6.2016 απόφαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ για την κατάρτιση νέου Κανονισμού λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

γ) Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας πράξης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Εκδίδουμε τον Κανονισμό Λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), το κείμενο του οποίου έχει ως εξής:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ)

1. Η ΕΕΔΑ συστήθηκε και λειτουργεί με βάση το Νόμο 2667/1998 (ΦΕΚ 281/Α΄/1998), όπως ισχύει.

2. Η ΕΕΔΑ αποτελεί τον ανεξάρτητο εθνικό θεσμό προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Στις διεθνείς σχέσεις ο τίτλος «Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)» αποδίδεται ως «Greek National Commission for Human Rights (GNCHR)».

3. Η αποστολή της ΕΕΔΑ προσδιορίζεται στις παραγράφους 5 και 6 του άρθρου 1 και στο άρθρο 3 του Νόμου 2667/1998, όπως ισχύει.

4. Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ

4.1 Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ αποτελείται από τα Μέλη που ορίζονται στο άρθρο 2 του Νόμου 2667/1998, όπως ισχύει.

4.2 Ως Μέλη της ΕΕΔΑ ορίζονται πρόσωπα με αποδεδειγμένες γνώσεις και εμπειρία στο πεδίο της προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

4.3 Τα Μέλη της νέας σύνθεσης της ΕΕΔΑ ορίζονται το αργότερο δύο μήνες πριν από τη λήξη της θητείας της προηγούμενης. Η σχετική πρόσκληση του Προέδρου για τον ορισμό των Μελών βάσει του άρθρου 2 παρ. 1 του Νόμου 2667/1998, όπως ισχύει, αναρτάται στην ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ.

4.4. Οι φορείς που ορίζουν τα Μέλη της ΕΕΔΑ επιλέγουν τα κατάλληλα πρόσωπα με διαφανή τρόπο και σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες λειτουργίας τους. Οι σχετικές αποφάσεις δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ.

5. Ο Πρόεδρος

5.1 Ο Πρόεδρος έχει τη διαρκή παρακολούθηση, επίβλεψη και συντονισμό των εργασιών της ΕΕΔΑ. Την εκπροσωπεί ενώπιον κάθε αρχής, ημεδαπής ή αλλοδαπής καθώς και ενώπιον των διεθνών οργανισμών, των αντιστοίχων εθνικών θεσμών για τα δικαιώματα του ανθρώπου και του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικτύου τους, καθώς και των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ).

Όταν αυτός κωλύεται, ελλείπει ή απουσιάζει, εκπροσωπούν την ΕΕΔΑ κατά σειρά οι Αντιπρόεδροι (Α΄ Αντιπρόεδρος, Β΄ Αντιπρόεδρος).

5.2 Ο Πρόεδρος μπορεί να εξουσιοδοτήσει Μέλος της ΕΕΔΑ να τον εκπροσωπήσει, λόγω ειδικότητας, για συγκεκριμένο θέμα σε εθνικά ή διεθνή συνέδρια, διασκέψεις, συναντήσεις κλπ.

5.3 Ο Πρόεδρος συγκαλεί τις τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις της ΕΕΔΑ, προεδρεύει σε αυτές και υπογράφει, μαζί με το πρόσωπο που εκτελεί χρέη γραμματέα, τα σχετικά πρακτικά. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου τον αναπληρώνουν στα καθήκοντά του του παρόντος άρθρου, κατά σειρά ο Α΄ και ο Β΄ Αντιπρόεδρος.

5.4 Ο Πρόεδρος, ύστερα από απόφαση της ΕΕΔΑ ή με δική του πρωτοβουλία, καλεί σε ακρόαση ενώπιον της ΕΕΔΑ πρόσωπα που μπορούν να διευκολύνουν το έργο της με τη διατύπωση απόψεων σχετικών με την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή με την παρουσίαση των προσωπικών τους εμπειριών. Η πρόσκληση γίνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

5.5 Ο Πρόεδρος συντονίζει τη λειτουργία των Τμημάτων και την εργασία του επιστημονικού προσωπικού.

5.6 Ο Πρόεδρος επιβλέπει τη λειτουργία της Γραμματείας της ΕΕΔΑ.

6. Το Προεδρείο

6.1 Το Προεδρείο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τους δύο Αντιπροέδρους.

6.2 Ο Πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων της ΕΕΔΑ, σε συνεννόηση με τους δύο Αντιπροέδρους, και ορίζει τους εισηγητές.

6.3 Το Προεδρείο επιλαμβάνεται των τρεχόντων και εκτάκτων θεμάτων που σχετίζονται με την αποστολή ή τη λειτουργία της ΕΕΔΑ στο μεταξύ δύο τακτικών συνεδριάσεων της Ολομέλειας διάστημα. Προς τον σκοπό αυτό και για τον αποτελεσματικό προγραμματισμό των εργασιών της ΕΕΔΑ, το Προεδρείο συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα. Κατά το μήνα Αύγουστο τα μέλη του Προεδρείου έχουν εναλλάξ την ευθύνη παρακολούθησης της λειτουργίας της ΕΕΔΑ. Σε κάθε συνεδρίαση της Ολομέλειας το Προεδρείο ενημερώνει για τις ως άνω δραστηριότητές του.

6.4 Το Προεδρείο συντονίζει την τυχόν έκδοση δημοσιευμάτων, περιοδικών ή μη, συνεπικουρούμενο από άλλα Μέλη της ΕΕΔΑ και από το επιστημονικό προσωπικό.

7. Η λειτουργία της ΕΕΔΑ

7.1 Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον κάθε δύο μήνες και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση πέντε τουλάχιστον Μελών της. Η πρόσκληση γίνεται με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο. Οι προσκλήσεις σε τακτική συνεδρίαση απευθύνονται με ευθύνη του Γραμματέα στα Μέλη τουλάχιστον 8 ημέρες προ της συνεδρίασης. Για τις έκτακτες συνεδριάσεις η προθεσμία περιορίζεται στις 3 ημέρες.

7.2 Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται τουλάχιστον τα μισά συν ένα Μέλη της στη συγκεκριμένη συνεδρίαση και μεταξύ των παρόντων περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος ή ένας Αντιπρόεδρος.

7.3. Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων που αναφέρονται στο στοιχείο ια) της παρ. 1 του άρθρου 2 του Νόμου 2667/1998, όπως ισχύει, ενημερώνουν στην αρχή κάθε συνεδρίασης την Ολομέλεια ή τα Τμήματα της ΕΕΔΑ για τις εξελίξεις στο πεδίο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που αφορούν την αρμοδιότητα του Υπουργείου τους και αποχωρούν πριν από τη συζήτηση για τη λήψη των αποφάσεων.

7.4 Οι αποφάσεις της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων Μελών της που έχουν δικαίωμα ψήφου. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

7.5 Για κάθε απόφαση της Ολομέλειας καταγράφονται η πλειοψηφούσα και οι μειοψηφούσες απόψεις.

7.6 Τα πρακτικά τηρούνται με ευθύνη του Προέδρου από τον Γραμματέα της ΕΕΔΑ ή, σε περίπτωση έλλειψης ή κωλύματος του τελευταίου, από υπάλληλο της Γραμματείας. Αν η Ολομέλεια κρίνει ότι για συγκεκριμένο θέμα πρέπει να συζητήσει και αποφασίσει χωρίς την παρουσία του Γραμματέα, τα πρακτικά τηρούνται από ένα από τα Μέλη της.

7.7 Στις συνεδριάσεις παρίστανται τα τακτικά και τα αναπληρωματικά Μέλη της ΕΕΔΑ. Δικαίωμα ψήφου έχουν τα τακτικά Μέλη, και εφόσον αυτά απουσιάζουν ή κωλύονται, τα αντίστοιχα αναπληρωματικά.

7.8 Οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας δεν είναι δημόσιες.

7.9 Η ψηφοφορία είναι φανερή εκτός από τις περιπτώσεις θεμάτων των μελών της ΕΕΔΑ που τους αφορούν προσωπικά, οπότε είναι μυστική.

7.10 Η Ολομέλεια με απόφασή της, στις αρχές κάθε εξαμήνου, καθορίζει τις θεματικές προτεραιότητές της ΕΕΔΑ τόσο για την Ολομέλεια όσο και για τα Τμήματα. Θέματα που έχουν επείγοντα χαρακτήρα ή εξαιρετική σοβαρότητα μπορούν να προστίθενται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου ή να προτάσσεται η συζήτησή τους.

7.11 Όσα θέματα τυχόν δεν περιλαμβάνονται στο αντικείμενο των Τμημάτων ανήκουν στην αρμοδιότητα της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ. Η Ολομέλεια με απόφασή της παραπέμπει σε Τμήματα την εξέταση και επεξεργασία συγκεκριμένων θεμάτων που περιλαμβάνονται στην αποστολή της.

8. Τα Τμήματα

8.1 Στο πλαίσιο της λειτουργίας της ΕΕΔΑ συνιστώνται τα παρακάτω Τμήματα:

Α) Ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων

Β) Κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

Γ) Εφαρμογής των δικαιωμάτων του ανθρώπου στους αλλοδαπούς.

Δ) Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, ΜΜΕ, εκπαίδευση και άλλα μέσα)

Ε) Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας (επιθεώρηση εκθέσεων κατ' εφαρμογή συμβατικών υποχρεώσεων της Ελλάδας, ανταλλαγή πληροφόρησης και επικοινωνία με διεθνείς οργανισμούς, οργανώσεις κλπ.).

8.2 Σε θέματα που από τη φύση τους εμπίπτουν στη θεματική αρμοδιότητα περισσοτέρων του ενός Τμημάτων, τα Τμήματα αυτά θα συνεργάζονται.

8.3 Στα Τμήματα μετέχουν τακτικά και αναπληρωματικά Μέλη, κατ' επιλογή τους, λαμβανομένης υπόψη και της ανάγκης εξισορρόπησης της συμμετοχής τους σε αυτά.

Κάθε Μέλος μπορεί να συμμετέχει σε δύο το πολύ Τμήματα. Απαρτία υπάρχει όταν παρίστανται τουλάχιστον τα μισά συν ένα Μέλη του Τμήματος.

8.4 Στα Τμήματα που τυχόν μετέχουν ο Πρόεδρος ή οι Αντιπρόεδροι προεδρεύουν ενός συγκεκριμένου Τμήματος. Στα λοιπά Τμήματα τα Μέλη τους εκλέγουν το προεδρεύον Μέλος με σχετική πλειοψηφία. Σε όλα τα Τμήματα τα Μέλη εκλέγουν και τον αναπληρωτή του Προεδρεύοντος με σχετική πλειοψηφία. Δικαίωμα ψήφου και εκλογής έχουν τακτικά και αναπληρωματικά Μέλη που μετέχουν στο Τμήμα, με εξαίρεση τους εκπροσώπους των Υπουργείων. Η απόφαση εκλογής Προεδρεύοντος ανακαλείται από τα Μέλη του Τμήματος με απόλυτη πλειοψηφία.

8.5 Ο Προεδρεύων έχει την ευθύνη της σύγκλησης και λειτουργίας του Τμήματος, της τήρησης των πρακτικών, της επαφής με την Ολομέλεια και το Προεδρείο και της ενημέρωσής τους.

8.6 Τα Τμήματα συνεδριάζουν τακτικά τουλάχιστον μία φορά το μήνα και έκτακτα όταν το αποφασίσουν τα Μέλη τους.

8.7 Οι αποφάσεις στα Τμήματα λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών τους. Σε κάθε περίπτωση καταγράφονται οι τυχόν μειοψηφίες.

8.8 Οι αποφάσεις των Τμημάτων διαβιβάζονται στην Ολομέλεια, η οποία και παίρνει την τελική απόφαση. Αυτή αποφασίζει και τη δημοσιοποίησή τους, εφόσον το κρίνει σκόπιμο.

8.9 Οι συνεδριάσεις των Τμημάτων δεν είναι δημόσιες. Τα Τμήματα μπορούν να καλέσουν κατά την κρίση τους πρόσωπα που λόγω ειδικότητας ή πείρας μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά στην επεξεργασία συγκεκριμένου θέματος.

8.10 Το επιστημονικό προσωπικό της ΕΕΔΑ επικουρεί τα Τμήματα στη λειτουργία τους και μετέχει στις εργασίες τους.

8.11 Τα Τμήματα εκφέρουν κρίσεις για τις εθνικές εκθέσεις, που συνέταξαν άλλες υπηρεσίες σε εφαρμογή συμβατικών υποχρεώσεων της Ελλάδας και που σχετίζονται με το αντικείμενο τους, εφόσον τους ζητηθεί από το τμήμα Ε'.

8.12 Τα αναπληρωματικά Μέλη δικαιούνται την κατά το νόμο προβλεπόμενη αποζημίωση των τακτικών Μελών, εφόσον παρίστανται κατά τη συγκεκριμένη συνεδρίαση της Ολομέλειας ή των Τμημάτων.

9. Ετήσια Έκθεση

9.1 Η ΕΕΔΑ συντάσσει ετήσια Έκθεση, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 του Νόμου 2667/98, όπως ισχύει.

9.2 Τα Τμήματα ενημερώνουν την Ολομέλεια για τα πεπραγμένα τους έως την 15η Ιανουαρίου κάθε έτους.

9.3 Τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπό τους στην ΕΕΔΑ, καταθέτουν έως τα τέλη κάθε έτους πληροφορίες και παρατηρήσεις για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στον τομέα της αρμοδιότητάς τους.

9.4 Στην Έκθεση της ΕΕΔΑ περιλαμβάνονται όλες οι συστάσεις, προτάσεις, εκθέσεις, γνωμοδοτήσεις τις οποίες αυτή ολοκλήρωσε κατά τη διάρκεια του έτους, και οι οποίες προήλθαν από θέματα που έθεσε η Κυβέρνηση, η διάσκεψη Προέδρων της Βουλής και ΜΚΟ, ή από πρωτοβουλίες της Ολομέλειας ή των Τμημάτων της ΕΕΔΑ. Στην ετήσια Έκθεση επίσης καταγράφονται οι εκτιμήσεις της ΕΕΔΑ για τη γενική κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα ή για ειδικότερα θέματα που κατά την κρίση της πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής.

9.5 Η Έκθεση, ύστερα από εισήγηση του Προεδρείου, συζητείται στην Ολομέλεια και εγκρίνεται κατ' απόλυτη πλειοψηφία. Σε αυτήν καταγράφεται και η άποψη της μειοψηφίας.

9.6 Η ΕΕΔΑ δίνει στη δημοσιότητα την ετήσια Έκθεση μετά την υποβολή της στον Πρωθυπουργό και στη Βουλή.

9.7 Η ΕΕΔΑ με την υποβολή της ετήσιας έκθεσης στη Βουλή, ζητεί τον ορισμό ημερομηνίας για τη διεξαγωγή σχετικής συζήτησης επ' αυτής.

10. Επιστημονική και διοικητική πλαισίωση της ΕΕΔΑ

10.1 Η επιστημονική πλαισίωση της ΕΕΔΑ γίνεται από το επιστημονικό προσωπικό που επικουρεί την ΕΕΔΑ με προετοιμασία εισηγήσεων, με επιστημονικές έρευνες πάνω σε θέματα που του αναθέτει η Ολομέλεια ή τα Τμήματα, καθώς και με ενημέρωση για τις εξελίξεις των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους διεθνείς κυβερνητικούς οργανισμούς και στις διεθνείς κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Το επιστημονικό προσωπικό οργανώνει αρχείο κειμένων και επιστημονικών μελετών και εργάζεται για την έκδοση εντύπων, περιοδικών ή μη, που θα περιέχουν τη δράση της ΕΕΔΑ και άλλη ύλη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

10.2 Σε ομάδες εργασίας μπορεί να ανατίθεται η διεξαγωγή εξειδικευμένων μελετών κατά το άρθρο 3 του Νόμου 2667/98, όπως ισχύει.

10.3 Η Γραμματεία της ΕΕΔΑ αποτελείται από ένα Γραμματέα και τρία πρόσωπα γραμματειακής και τεχνικής υποστήριξης, διοριζόμενα και αμειβόμενα κατά το άρθρο 8 του Νόμου 2667/98, όπως ισχύει. Ο Γραμματέας διευθύνει το έργο της Γραμματείας. Ο Πρόεδρος επιβλέπει τη λειτουργία της.

11. Θητεία ΕΕΔΑ και μελών της

11.1 Η θητεία των Μελών της ΕΕΔΑ είναι τριετής. Η αντικατάσταση Μέλους αποφασίζεται από την Ολομέλεια μόνο για σπουδαίο λόγο σχετικό με τη συμμετοχή του στην ΕΕΔΑ. Η Ολομέλεια αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία σύμφωνα με τη διαδικασία των παραγράφων 7.2, 7.4., 7.8. και 7.9 του παρόντος Κανονισμού. Το νέο Μέλος συμπληρώνει την αρξάμενη θητεία του προκατόχου του.

11.2 Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων είναι δυνατόν να αντικαθίστανται με πρόταση του αρμοδίου Υπουργού για σοβαρούς υπηρεσιακούς λόγους που εμποδίζουν τη συμμετοχή τους στις εργασίες της ΕΕΔΑ. Ο νέος εκπρόσωπος συμπληρώνει την αρξάμενη θητεία του προκατόχου του.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 1 Αυγούστου 2016

Ο Πρόεδρος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΟΡΙΣΕΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Σύμφωνα με το άρθρο 6, παρ.1, του Νόμου 2667/1998 της ΕΕΔΑ, τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπό τους στην ΕΕΔΑ καταθέτουν, κάθε χρόνο, έκθεση με τις παρατηρήσεις τους για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στον τομέα ευθύνης τους.

Οι Εκθέσεις των Υπουργείων για το έτος 2018 αναρτώνται στην ιστοσελίδα της ΕΕΔΑ και είναι διαθέσιμες σε: <http://www.nchr.gr/index.php/el/2013-04-03-11-07-36/115-etisies>.

ISSN: 2241-259X

